కథలు

"రవి ఎరుంగనిది• కవి ఎరుంగు" అన్న లోకోక్తి అక్షరాలా ఋవపరిచేరు "చరమగీతి" రచయిత "శ్రీనాథుడు" గారు. కథలో ఆది అంతములను పాఠకులే వూహించుకుంటారని కనిపెట్టేశారులా ఉంది. అందుకే కథ అంతంత మాత్రంగా వ్రాసి అందజేశారు. ఏది ఏమైనా మాకు ఆలోచించుకొనే అవకాశం ఇచ్చిన రచయితగార్కి నా నమస్కారములు.

రాజకీయం, వేదాంతం, సైన్సు మొదలగు వాటితో కలిసి ప్రస్తుత పరిస్థితులలో మనలో జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని అవినీతిని స్పష్టపరచి చక్కని రచనాశైలిలో రూపొందించబడుచున్న సీరియల్ "సుప్రభాతం" మా మనస్సులను ఆకట్టుకొని పత్రిక ఎప్పుడు వస్తుందా అన్న ఆతృత కలిగించేలా చేస్తుంది. ఇంత మంచి నవలను అందిస్తున్న శ్రీ రంగధామ్‌గారికి నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు.

కథ "నయోనారా" చాలా బాగుంది. రచయిత్రికి నా అభివందనములు. కాని చిన్న సందేహం! కథా రచయిత్రి వి. విజయలక్ష్మిగారు, సీరియల్ రచయిత్రి ఉన్నవ విజయలక్ష్మి ఒకరే ననుకొనుచున్నాను. నిజమేనా?

కుమారి డి. విజయలక్ష్మి (ఆముదాలవలస)

కాదు — సం॥

* * *

పింగరాజు రామచంద్రమూర్తి గారి 'పరం' 'మారింది' అను కథ సన్నాకర్షించినది. రాజారావు, సరస్వతి లాంటి తల్లిదండ్రులుంటే ప్రతికుటుంబం ఎంతో ఆనందంగా గడచిపోవును.

ఎస్. నరసింహారావు (తిరుమల)

* * *

"పిన్ని" కథానిక నా హృదయాన్ని కదలించివేసింది. రచయిత్రి పెళ్ళకూరు జయప్రదగారికి నా హృదయపూర్వక అభినందనలు.

నమస్కారములతో,

పి. హెచ్. జి. కె. రాజు (ఒంగోలు)

* * *

'పిన్ని' కథ హృదయాన్ని కదిలించే సన్నివేశాలతో కడు రమ్యముగా నున్నది.

సౌ॥ మధుసూదన్‌దాస్ (బరంపురం)

ఉత్తరాలు

"నిజానిజాలు" అనే కథలోని సంఘటనలు నమ్మదగ్గవి కాకపోయిననూ కథ అతిసహజముగను, చక్కగను యున్నది. "రాజ్యలక్ష్మి" గారికి నా అభినందనలు.

"మనసులోని కుంచె" కథలో "స్వప్నిత" పాత్రను చాలా చక్కగా "వీరాజు" గారు చిత్రీకరించారు. వారికి నా అభినందనలు.

వి. ఎల్. ఎస్. రావు (బరంపురం)

సీరియల్

ఆణిముత్యం లాంటి సీరియల్ 'ఆమ్రపాలి'ని అనువదించి, ఆంధ్ర పాఠకలోకానికి అందజేసిన శ్రీ ఆకెళ్ల సీతారామం గారికి మా ధన్యవాదములు.

సీరియల్ మొత్తంలో పాలి యొక్క 'పుత్రశోక' ఘట్టం హృదయాన్ని కదలించివేయగలదు. పాలి 'శేరి' అయిందంటే ఎందుకో హృదయం ఎంతో బరువెక్కింది.

పాఠక హృదయాలలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయే సీరియల్ 'ఆమ్రపాలి'ని మాకు అందజేసినందుకు మా హృదయపూర్వక అభినందనములు.

ఉదయగిరి సరళాసుబ్బారావు (వెంకటగిరి)

న్యూఢిల్లీ లేఖ

2—12—66 తేదీగల ఆంధ్రపత్రిక వారపత్రికలో గోసంరక్షణ—జనసంఘర్షణ గూర్చి శ్రీకృష్ణగారు వ్రాసిన వ్యాఖ్యానము పూర్తిగా పరిస్థితులను అవగాహన చేసికొని వ్రాసినట్లు లేదు. ఢిల్లీ ఉద్యమము ప్రారంభించినది గోసంరక్షణ సంఘముకాని జనసంఘము కాదు. గోసంరక్షణ ఉద్యమము జనసంఘము పుట్టక మునుపు నుంచి ఉన్నది. ముని సుశీల్‌కుమార్ చెప్పినట్లు వారి పిలుపు ననుసరించి "జైన సమాజవాదులు, మహామండలేశ్వరులు, సనాతనధర్మ సభ్యులు, ఆర్యసమాజం వారు నమ్ధారి సిక్కులు విచ్చలవిడిగా ఉద్యమములో పాల్గొన్నారు. ఈ ఉద్యమములో ఒక్క జనసంఘ కార్యకర్త గాని లేడు. మీదు మిక్కిలి కాంగ్రెసువారు ఈ గోసంరక్షణ సమితిలోని వారు ముఖ్యమయిన కార్యాచరణ కర్తలుగా (office bearers)ఉన్నారు. కాబట్టి రాష్ట్రీయ స్వయం సేవకులనుగాని జనసంఘము వారిని గాని అక్కడ డిశంబరు 7 వ తేదీ జరిగిన రాక్షస కృత్యాలకు బాధ్యులుగా చేయుట తప్పు. పూర్తిగా తమపార్టీ శ్రేయస్సునే దృష్టిలో పెట్టుకొని స్వార్థలాభము కొరకు ఈ ఉద్యమానికి ఒక మతోద్యమమని పేరుపెట్టి పరిపాలకవర్గము రాజకీయమనే రంగు పూస్తున్నారు."

ఈ మహత్కార్యానికి కోటి రూపాయలు సేకరించినది గోసంరక్షణ సంఘముగాని జనసంఘము కాదు. ఈ డబ్బు అన్నిపక్షాలకు చెందిన ప్రజల నుండి వచ్చినది. ఏ కార్యమునకు సేకరించిన ద్రవ్యము ఆ కార్యమునకే ఉపయోగించాలి.

కామరాజ్ ఇంటిని పార్లమెంటుముందు జరిగిన దుస్సంఘటన జరగకముందే ముట్టడించినారు. కాంగ్రెసుపార్టీ మీద కక్ష ఉంటే కామరాజ్ ఇంటికి ఎదురుగా ఉన్న కాంగ్రెసు ఆఫీసు ఎందుకు ధ్వంసం చేయలేదు? దీనిని బట్టి ఉద్యమానికి, దహనకాండకు సంబంధము లేదు అని తెలుతోంది. ఉద్యమములో జనసంఘమువారి కార్లు, స్కూటర్లు జనసంఘము వారే తగులబెట్టుకున్నారా?

హైకోర్టు న్యాయవాదిని పెట్టి న్యాయవిచారణ జరపమని జనసంఘమువారు అడుగుతుంటే కాంగ్రెస్ వారు ఎందుకు వినరు?

దాసు సంకర్షణరావు

వైజ్ఞానిక గాథాశతి

మహర్షులు వెల్లడి చేశారన్న మాపడి వినగానే "ఆ వైజ్ఞానిక వస్తువును ఒప్పుకోక చేసేదేమిటి" అనే కోవ వారి కోసము వ్రాయడము లేదు వైజ్ఞానిక గాథాశతి. 'హేతువాదానికి 'పంచీకరణగాథ' ఎంత వరకూ నిలుస్తుంది?' అన్న ప్రశ్నకే 23—9—66 నాటి 'కథ' జవాబు. ఈ ఉద్యమాన్ని గుర్తించిన పాఠకులకు, శ్రీ కొక్కిరాలవారి "ఎలక్ట్రానే (అణువు) అవ్వొచ్చు. పృథివీ పదార్థములని వాయు పదార్థములుగా ఏ శక్తి అయితే మార్చ గలదో దానినే వాయువు అందురు. పృథివిని భరించుటకు ఆకాశమునకు శక్తి ఉండాలి. చలనమునకు కావలసినది స్థలము (ఆకాశము) కావున ఆకాశము శబ్దగుణకము కాదా?" అన్న వాక్యాలు వినోదకరములు కాగలవు. "ఇంతకూ వారు చెప్పి చూపించిన తెలియని విషయాలను తెలివిగా దాటుకు పోవటం ఉత్తమం" అన్న వాక్యాన్నే చూపించడము కంటె జవాబు ఏముంటుందీ వారి ఉత్తరానికి?

—డాక్టర్.

ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక

వ్యవస్థాపకులు :
దేశోద్ధారక కాశీనాథుని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

శుక్రవారం : 30—12—'66
పరాభవ సం॥ మార్గశి॥ బహుళ తదియ

సంపుటము : 59 సంచిక ; 16

స్థాపితము :
1908

ముఖ్య సంపాదకుడు :
శివలెంక శంభుప్రసాద్

సంపాదకుడు :
శివలెంక రాధాకృష్ణ

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము
7, తంబుచెట్టి వీథి, మద్రాసు-1

చందా వివరాలు :
భారతదేశం

పోస్టు ద్వారా

సంవత్సర చందా	19.25
6 మాసముల చందా	9.62
3 మాసముల చందా	4.80

ఇతరదేశాలకు
ఓడమీద (Sea Mail)

సంవత్సర చందా	32.00
అర్థసంవత్సర చందా	16.00

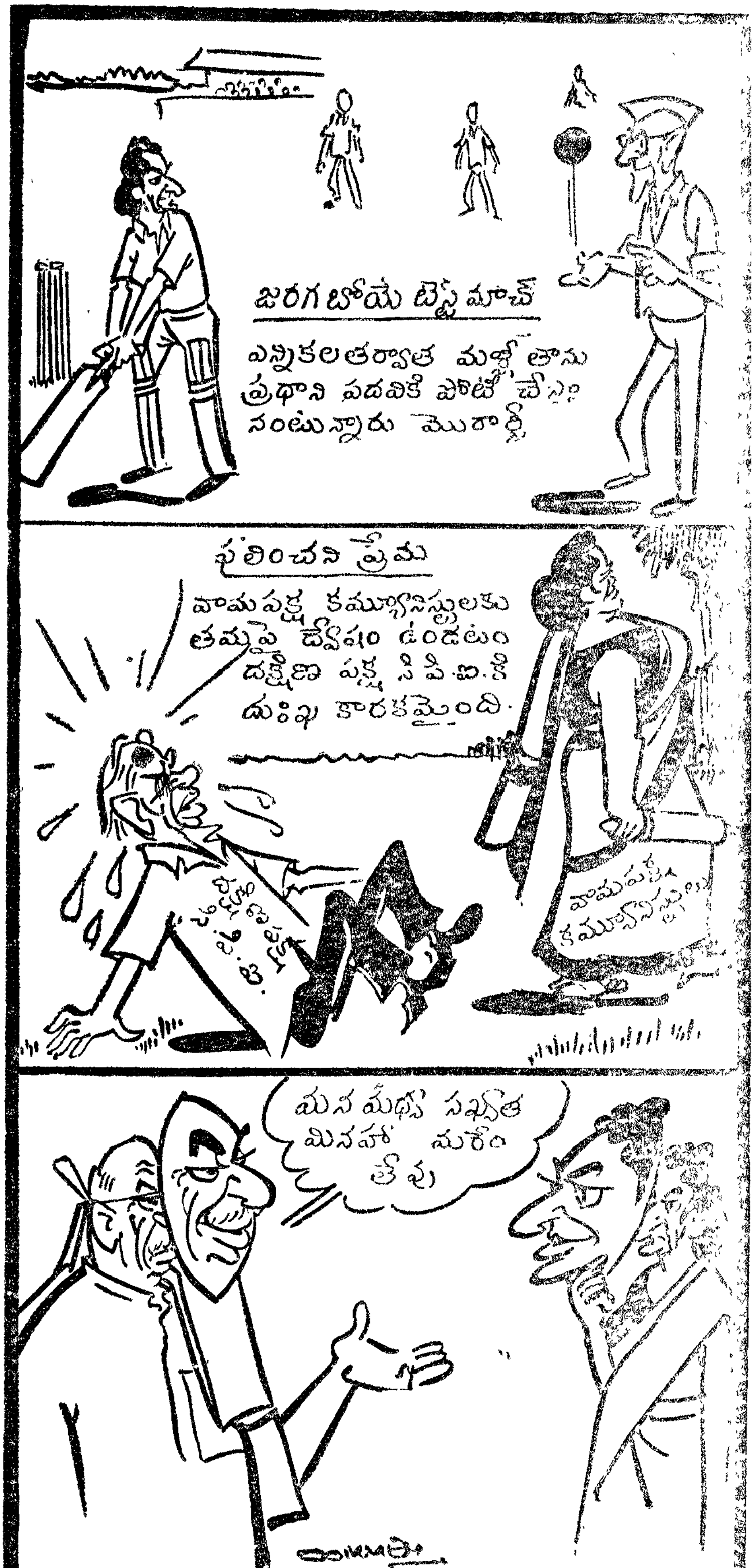
విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం: నటి శ్రీ ఆర్. విజయ
(ఫొటో: ప్రభాకర్)

కథలు :

సీరియల్ కథలు:

శీర్షికలు, వ్యాసాలు, సినిమా.

గోవధ నిషేధాందోళన - గోసంరక్షణా విధానం

ఓటును సంతరించుకున్న 'ఆవు' ఇప్పుడు మరింత పవిత్రమైనదయింది. అజ్ఞానమైన సంకల్పాల్లో మునిగి తేలుతున్న హిందూ జన సమూహం పవిత్రమైన గోమాత పేరుతో ఓట్లను కూడబెట్టుకుని కాంగ్రెసును పడగొట్టాలని చూస్తోంది. వీరి కన్ను ముఖ్యంగా ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి మీద పడింది.

ఇటువంటి ఆందోళన వల్ల తమకు ఎక్కువ పరపతి దక్కుతుందని జనసంఘం వారి ఆశ. వారికి స్వతంత్రపార్టీ మద్దతు వుంది. కాంగ్రెసు వాతావరణంలో వున్న సేట్ గోవింద్ దాస్, మొరార్జీ దేశాయిగార్ల బలమూ వుంది.

మన ప్రధాని తండ్రిగారైన కీ. శే. పండిట్ నెహ్రూగారు, ఆయన జీవితంలో మూడుసార్లు సాధారణ ఎన్నికల్లో నెగ్గారూ అంటే దానికి కారణం ఆయన ఆర్థిక విధానం గాని, విదేశ విధానంలో తీసుకున్న జాగ్రత్తలు గాని కాదు. ఆయనెప్పుడూ గోవధ నిషేధం మీద దేశవ్యాప్తంగా చట్టం చేయడానికి సమ్మతించలేదు. అదీ ఆయన విధానం.

ప్రభుత్వం యొక్క అసమర్థతను ఆసరాగా తీసుకుని, లాలాగుల్జారీలాల్ నందా సాధువుల్తో ప్రత్యక్ష సమయం పెట్టుకోవడంతో ఆడను కనిపెట్టి, ఈ సంవత్సరం ఆందోళన జరపడం కోసమని కొందరు సాధువుల్ని అద్దెకు తీసుకున్నారు జనసంఘం వారు. ఈ సాధువులు మొదట్లో లాలా గుల్జారీలాల్ నందాగారి యింటిముందు బైఠాయించారు. ఇంటి వరండాలో శోభాయమానంగా దండేలకు ఆరేసిన సాధుపుంగవుల తుండుగుడ్డల క్రింద పడుకుని శ్రీవారు పవిత్రమై పోయారు. సాధు మహాత్ముల అటు తర్వాత నందాగారి ఇంటి ఆవరణ ప్రాంతం నుంచి తొలిగారూ అంటే దానికి కారణం వేరుగా యమునానది తీరాన ప్రదర్శనం కోసం ఏర్పాటుచేసిన గుడారాలే అచ్చోటికి తరలి వెళ్లారు.

ఇదంతా పాత కథ. అప్పట్నుంచి ఒక 'జగద్గురువు' గారు నిరశన వ్రతం ప్రారంభించారు. అలానే ఢిల్లీలో మరో జైన 'ముని'. సత్యాగ్రహాలు, నిరశనవ్రతాలు కొంతవరకు అర్థం చేసుకోగలమే. కాని, జైనముని గారి నిరశనవ్రతం క్షమించరానిది. జైనమత సాంప్రదాయం ప్రకారం, చరాచర ప్రాణి కోటిలో ఏదైనాసరే చంపడమనేది మహాపాపం. ఇందులో దోమలూ, ఈగలూ అనే భేదం లేదు. అందుచేత మన జైనముని—జంతువుల్ని, క్రిమికీటకాల్ని చేటినీ హింసించ కూడదని సాంప్రదాయం దృష్ట్యా నిరశనవ్రత మారంభించినట్టయితే కొంతవరకు అర్థముండేది. ఉదాహరణకు, పంట పొలాల్లో ఇప్పుడు జల్లుతున్న క్రిమి సంహారకౌషధాల్ని నిరోధించండి, క్రిమికీటకాల్ని చంపడం ధర్మ సమ్మతం కాదు, — అని ఆయన సత్యాగ్రహం చేసినట్టయితే బాగుండేది. పట్టి గోవధ నిషేధంమీద మాత్రమే ఆయన దీక్ష వహించడం జైనమతాచారం కాదు. పైగా, అసంపూర్ణమైన ఆగ్రహంగా, హేయమైన భావార్థంగా పరిగణింపబడుతుంది. పోనీ, అదీ నెరవేరలేదు. రాత్రికి రాత్రి ఆయన రక్తప్రసారం హెచ్చిపోయింది. అంతే, దేశీయాంగ మంత్రిగారి ప్రకటన ఆసరాగా తీసుకుని వ్రతాన్ని విరమించేశారు!

పూరీ 'జగద్గురువు' గార్ని ప్రోత్సహిస్తున్న వారిలో మొరార్జీ దేశాయ్ గారున్నారు, స్వతంత్ర పార్టీ వుంది. మరి జనసంఘం వార్ని విడిచి పెట్టడానికి లేదు. వీరంతా జగద్గురువు నిరశనవ్రతం పొడిగించడానికి కొంతవరకు కారకులు.

పంజాబ్ పరిస్థితి మీద, గోవధ నిషేధం మీద ప్రభుత్వ ప్రకటనలు అనిశ్చిత వైఖరిలో వున్నాయి. అవి చాల అస్పష్టంగా వుంటూ ఎటు బడితే అటు తిప్పుకొని వ్యాఖ్యానించుకోగలిగినవిగాను ప్రభుత్వం మీద నెపం తిప్పి కొట్టగలవిగానువున్నాయి. ప్రధాని ఒకసారి అహమ్మదాబాదులో మాట్లాడుతూ ఇలా అన్నారు!: "నిరశనవ్రతాలు, ఆందోళనలు జరుగుతున్నంతకాలం ఎటువంటి పనులూ కొనసాగవు". చూసీ చూడగానే అది మన కెలా అనిపిస్తుంది? ఒకవేళ నిరశనవ్రతాలు, ఆందోళనలు విరమించు కొన్నట్లయితే ఎంతో కొంత ప్రయోజనం వుంటుందనే కదా! ఈ విషయాన్ని అవగాహన చేసుకున్న ప్రజ ఆందోళనలు చేయడం విరమించుకోడం, ప్రయోజనాలు సాధించాలని చూడడం సహజమే. శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి ప్రభుత్వము జగద్గురువు పట్టుదలను గుర్తించాల్సిందే. ఈ విషయం జగద్గురువు మాటల్లో స్పష్టమవుతూనే వుంది. "నా కోర్కెను డిశంబరు 31 లోపులో తీర్చకపోయినట్లయితే మరింత కఠినంగా నిరశనవ్రత మారంభిస్తాన"ని ఆయన శపథం చేశారు.

నన్ను కొన్ని నిజాల్ని బయట పెట్టనివ్వండి. కొన్ని రోజుల క్రితం శ్రీ జయప్రకాశ్ నారాయణ్ నాతో ఒక విషయం చెప్పారు. అదేమంటే; రామకృష్ణ మిషన్ తప్పిస్తే మరి ఏ యితర హిందూసంస్థ బీహార్‌లో కరువు నాడుకోనేందుకు ముందుకు రావడంలేదు, ఒక్క క్రైస్తవ సోదరులు మాత్రమే అలాంటి సహాయ సహాకారాలు అందజేస్తున్నారు అని ఆయన అన్నారు. ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే దేశంలో జనం ఆకలితో మాడి చచ్చిపోతున్నా జగద్గురువు గారికి చింతలేదు. కాని గోసంరక్షణ ప్రప్రథమ కర్తవ్యమై పోయింది!

సాధువులు, 'మహాత్ములు', జగద్గురువులు, జనసంఘంవారు, గోవింద్ దాస్‌గారు ఈ అష్ట సంకష్టమాన్ని గురించి ఎంత బాగా కృషిచేశారో ఈ క్రింది వాటివల్ల తెల్లమవుతుంది:

పన్నెండేళ్ళక్రితం, అదే, 1955 జనవరిలో కొందరు ప్రవీణులు కూడి 'గోవధ నిషేధం' గురించి ఒక రిపోర్టు తయారు చేశారు. అందులో ఇలావుంది—

మొత్తం దేశంలోవున్న పశువుల్లో 5 శాతం నగర సంబంధ ప్రదేశాల్లో వున్నాయి. దేశం మొత్తంలో ఆవులు గేదెలు కలిసి 7 కోట్లున్నాయి. పట్టణ పరిసర ప్రాంతాల్లో 35 లక్షల పాడి పశువు లున్నాయి. ఇంకా, నగరాలకు పాలు సప్లయి కోసం దగ్గరున్న పేటల్లో వుంచబడిన పాడి పశువుల సంఖ్య సరిగ్గా తేలలేదుగాని, కనీసం నల భై లక్షలన్నా వుంటుంది. ఇందులో కొంత భాగం ఎల్లప్పుడూ కసాయి శాలలకు వెళ్తూనే వుంటాయి.

గోవధకు కారణాలు

పనికివచ్చే పాడి పశువుల్ని వధశాలలకు పంపడానికి గల కారణాల్ని ఆలోచిద్దాం. ఇవి కసాయి శాలలకు ఎందుకు పంపబడుతున్నాయో అని ఆలోచించినట్లయితే ఈ సమస్య ఇట్టే పరిష్కరింప బడుతుంది.

1. స్థలం కొరత:— ఆవులు గేదెలు వట్టిపోగానే కసాయి వాళ్ళకు అమ్మివేయడానికి గల కారణం ముఖ్యంగా పశువుల కొట్టాలు అవసరమైనన్ని లేకపోవడం అనిపిస్తుంది. అలా చేయకపోతే వ్యాపారి దెబ్బతినడానికి అవకాశం వుంది. అందుకే అతను అడ్డదారి తొక్కి వీటిని కసాయి శాలలకు పంపేస్తూంటాడు. అందువల్ల కొత్తగా ఈనిన ఆవులకు స్థానమివ్వబడుతుంది. వ్యాపారి వ్యాపారాన్ని నిలద్రొక్కుకోగల్గుతాడు.

2. ఈతలకు మధ్య అధిక వ్యవధి:— పాల వర్తకుడు మొట్టమొదట చూసుకొనేది తన వ్యాపారం. తర్వాత జీవహింసా విచారణాను. దూడల్ని పెట్టిన ఆవు, లేకపోతే గేదె పాలిచ్చినంతకాలం అతని కది నిధి. పాలివ్వడం మానేయగానే భారమై పోతుంది. భరించుకోవాలి అంటే చాలా కాలం పడుతుంది. అంచేత దాని పోషణను భరించలేక అది వట్టిపోగానే అమ్మేయడం జరుగుతూవుంది. ఇంకా అది కొన్ని ఈతలు పాలిచ్చేదిగా వున్నా. వ్యాపారికి కష్టమైపోతూంది. నగరాల్లో పోషింపబడుతున్న పశువులకు తగినంత వ్యాయామముండదు. పచ్చగడ్డి దొరకదు. పాలు ఎక్కువగా కావాలి. అందుకు రకరకాల తిండి పెట్టడం జరుగుతుంది. ఈ విధమైన కృత్రిమ వాతావరణంలో వాటిని పోషించడం ద్వారా పశువులు లావుగా పూరిపోవడం జరుగుతుంది. గొడ్డుతనం ప్రాప్తించడం కూడా కద్దు. ఇందుకు కారణం ఈతకు ఈతకు మధ్య అధిక వ్యత్యాస ముండడము, ఈ మధ్య పోషణ కృత్రిమంగా వుండడమూను. నానాటికి తీసికట్టు నాగంభట్లూ అంటుంది పాల ఉత్పత్తి. ఇటువంటి విధానం భరించుకోలేనిదిగాను, మరో ఈతకు

దాన్ని పోషించడం చాలా అధిక ప్రయాసతో కూడుకున్నదిగాను అవుతుంది.

3. రక్షణ సదుపాయాలు:— వట్టిపోయిన ఆవుల్ని పోషించడానికి సరైన పద్ధతులు లేవు. ఉదాహరణకు కలకత్తా ఒకటే చాలు. అక్కడ పశువులకు కావాల్సిన పచ్చికబీళ్ళు మచ్చుకయినా లేవు.

4. పాడి పశువులు:— గ్రామాల్లో యజమానికి సరిపడ్డ పాలు ఒక ఆవు సరఫరా చేయగల్గుతుంది. పచ్చికబయళ్ళూ, పెరిగే వాతావరణమూ అలాంటివి. నగరాల్లో అలాకాదు. ఆరోగ్యకరమైన సదుపాయాలు లేకపోయినందువల్ల, ఇరుకిరుకు కొట్టాల్లో బంధించడం వల్ల అవి తగినంత పాల ఉత్పత్తికి తప్పడం లేదు. యజమానులకు కావాల్సింది ఎక్కువ పాల ఉత్పత్తి. అది లేనప్పుడు పశు పోషణ భారం అవుతుంది మరి!

స్వతంత్రమిచ్చిన దగ్గర్నుంచీ పశు వధ మీద ఆందోళన సాగుతూనే వుంది. 1948 లో 'పశుసంరక్షణ, అభివృద్ధి సంఘం' ఈ సమస్యను పరిశీలించి చూసింది. ఈ సంఘం ప్రభుత్వానికి రిపోర్టుల్ని అందివ్వడం కూడా జరిగింది.

ఆ రిపోర్టు ఇచ్చిన సలహా ఇలా వుంది: 'పనికివచ్చే పశువుల్ని వధించడం వెంటనే రద్దుచేయాలి!' ప్రభుత్వం ఈ సలహాను మన్నించింది. రాష్ట్రాలూ తలలూపాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒకబిల్లు ప్రవేశపెట్టి దాన్ని యిష్టం వచ్చినట్టు అమలు జరుపుకోవచ్చని రాష్ట్రాలకు సలహా యిచ్చింది. ఆ బిల్లుకు సంబంధించి చట్టాలు తయారు చేసుకోమని రాష్ట్రానికి అధికారం ఇచ్చివుంది. ఒకో రాష్ట్రం ఒకో విధంగా చట్టాన్ని సవరించుకుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పరచిన మోడల్ బిల్లును అనుసరించి కొన్ని రాష్ట్రాలు చట్టాలు తయారు చేసుకున్నాయి; కొన్ని రాష్ట్రాలు చట్టం చేసుకోవడం అనవసరమని వూరుకున్నాయి; మరి కొన్ని రాష్ట్రాలు ఏ పశువునైనా సరే వధించడం నేరమని చట్టం చేసుకున్నాయి.

బొంబాయిలో విధానం:

బొంబాయినగర ప్రాంతంలో వున్న పశువుల సంగతి పరిశీలిద్దాం. ఇవి ఇరుకైన కొట్టాల్లో, అపరిశుభ్రమైన వాతావరణంలో పోషింపబడుతున్నాయి. పశువుల ఆరోగ్యాన్ని కాపాడేటంత వసతి ఇక్కడ లేదు. ఒక్కోచోట గాలి, వెలుతురు చొర శక్యంగాకుండా వుంటున్నది. మామూలు ఆరోగ్య రక్షణకు ప్రధానమైన మురికి కాల్వలు కూడా లేవు. మలమూత్రాల్ని ఎప్పటికప్పుడు తొలగించే విధానం లేదు. వాటిని ఉపయోగించుకునే విధానం అంతకంటే శూన్యం. ఎంతో పేడ వంట చెరకుగా వ్యర్థమైపోతోంది. పశువులు పోషింపబడుతున్న స్థలాన్ని పరిశుభ్రంగా వుంచడం అరుదు. పశువుల్ని కడగడానికి అవసరమైన సదుపాయాల గురించి అడగనక్కరనే లేదు. పూర్తి పోషణగురించిన అవకాశం తక్కువ. పశువుల్ని చూస్తుండే పనివాళ్ళకు అంతకన్నా వసతుల్లేవు. పనివాళ్ళల్లో చాలమంది పశువుల కొట్టాల మీద అటకలు కట్టుకుని పడుకోడం జరుగుతోంది.

రోగనివారణ, పోషణ:— పశు చికిత్సకు అవకాశాలు దూరంగా వున్నాయి. పశువులున్న ప్రదేశం నుంచి పన్నెండు మైళ్ళ దూరంలో వున్న పరేల్ లో ఒక పశు చికిత్సా కేంద్రం వుంది. పశువుల యజమానుల్లో చిన్నవాళ్ళు పెద్దవాళ్ళూ వున్నారు. ఎవరికివారు స్వంతంగా వ్యాపారం చేసుకుంటున్నారే గాని సహకార పద్ధతి లేదు. పశుగ్రాసం, ఆహారానికి సంబంధించిన వ్యాపారంలోను స్థిరత్వం లేదు. బొంబాయిలో ఎండుగడ్డి ధర ఎక్కువగా ఉండడానికి కారణం [illegible] అవసరాన్ని [illegible] అంటున్నారు. అందుకని పాల ధర కూడా అధికంగా వుంటోంది.

యజమానులు పోషకులు కారు:— యజమానుల్లో చాల మంది వర్తకులే గాని పోషకులు కాదని తేలుస్తోంది. వారికి వర్తకం మీదే ఎక్కువ ధ్యాసగాని, పశువుల పెంపకంమీద, వాటి అభివృద్ధిమీద అభిరుచి తక్కువ. వారికి కావల్సింది పెట్టుబడికి తగిన లక్షణ ఫలసాయం. కాని మంది [illegible] మందల్ని కొంటూనూ వుంటారు, అమ్ము

(10 వ పేజీ చూడండి)

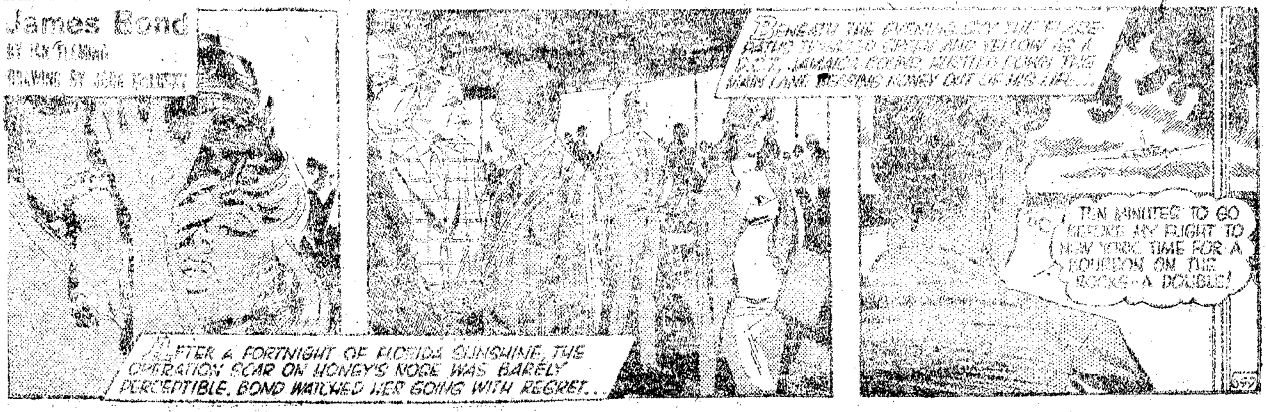
ఈ నెల 15 వ న్యూఢిల్లీలో భారతి నౌకా దినోత్సవంలో ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ పాల్గొన్నారు. ఆమెతో కన్పిస్తున్నవారు భారత నౌకాదళాధ్యక్షుడు వైస్ అడ్మిరల్ ఎ. కె. చటర్జీ ఆయన సతీమణి శ్రీమతి మనోబి చటర్జీ.

I. మియామీ (అమెరికా) విమానాశ్రయంలో జేమ్స్‌బాండ్ 'మిస్ హనీచయిల్ రయిడర్' దగ్గర సెలవు తీసుకుంటున్నాడు.

'వెళ్ళొస్తా హనీ! జమయికాలో నీ కంటే అందగత్తె ఎవరూలేరు తెలుసా?'

'జేమ్స్ డార్లింగ్...'

II. ఫ్లోరిడాలో పక్షంరోజుల తర్వాత 'హనీ' ముక్కు మీద ఆపరేషన్ గుర్తు ఇంచుమించు కని పించటంలేదు.

జమయికా వెళ్ళే విమానం ఆకాశంలోకి ఎగిసిపోతూ ఉంటే...

'మరో పదినిముషాల్లో నా న్యూయార్క్ విమానం బయల్దేరుతుంది. ఒక బోర్బన్ పుచ్చుకుంటే.—'

III. తన విమానానికి సంబంధించిన ప్రకటన కోసం బాండ్ ఎదురు చూస్తున్నాడు.

'న్యూయార్క్ వెళ్ళే ఫ్లయిట్ టి. ఆర్. 168 బయల్దేరటానికి ఆలస్యం అవుతుంది. ఉదయం 8 గంటలకి కాని బయల్దేరదు.'

బాండ్‌కి చాలా చిరాకు వేసింది. పక్కన ఎవరో పలకరించటంతో చిరాకు మరింత ఎక్కువ అయింది.

'క్షమించండి, అయితే మీరు మిస్టర్ బాండ్ కదూ? మిస్టర్ జేమ్స్ బాండ్, అవునా?'

'అవును—'

'నాపేరు డూపాంట్. '51లో "రోయాల్ తెసూ" లో చీట్ల పేకాటలో కలిశాము..'

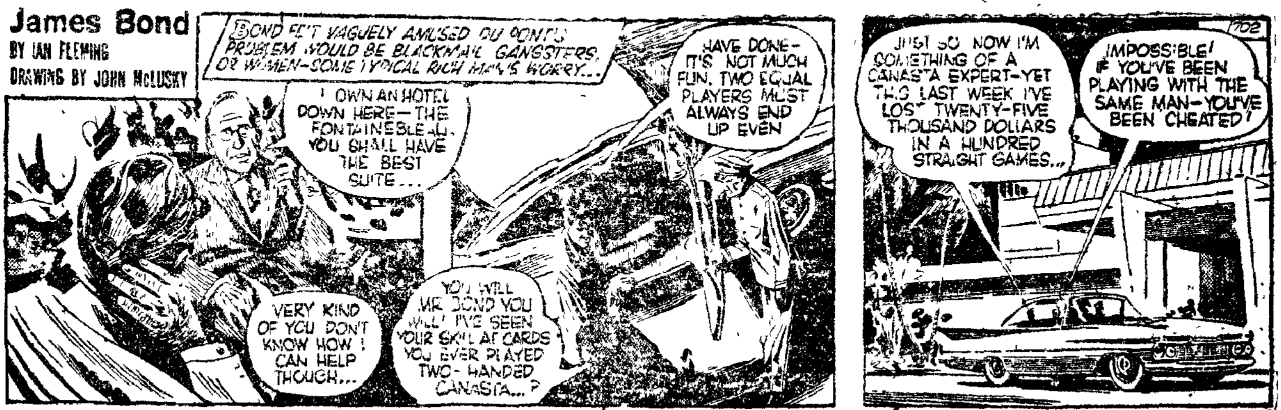
IV. ఆ రాత్రి జూదం దృశ్యాలు బాండ్ స్మృతి పథంలో మెరిశాయి. దూపాంట్ అప్పుడు తన పక్కన ఉన్నాడు.

'అఫ్‌కోర్స్! బలే రాత్రి కదూ!'

'నేను మరిచిపోనేలేదు. నాతో ఒక డ్రింక్ పుచ్చుకుంటారా?'

'మీరు గూఢచారులని తర్వాత తెలిసింది. మిస్టర్ బాండ్, నాకు మీ సహాయం కావాలి.'

'ఈ రాత్రి మీకు నా ఆతిథ్యం పుచ్చుకోవాలి. చూశారూ! నా సమస్య చాలా పెద్దది.'

V. బాండ్ లోపలే నవ్వుకున్నాడు. దూపాంట్ సమస్య ఎందరో ధనవంతుల సమస్య వంటిదే అయి ఉంటుంది. బ్లాక్ మెయిల్, దోపిడీ, వగయిరా..

'ఇక్కడ 'ఫోంటైన్‌బ్లూ' అనే హోటల్ నాదే—అందులో 'బెస్ట్' గది మీకే..'

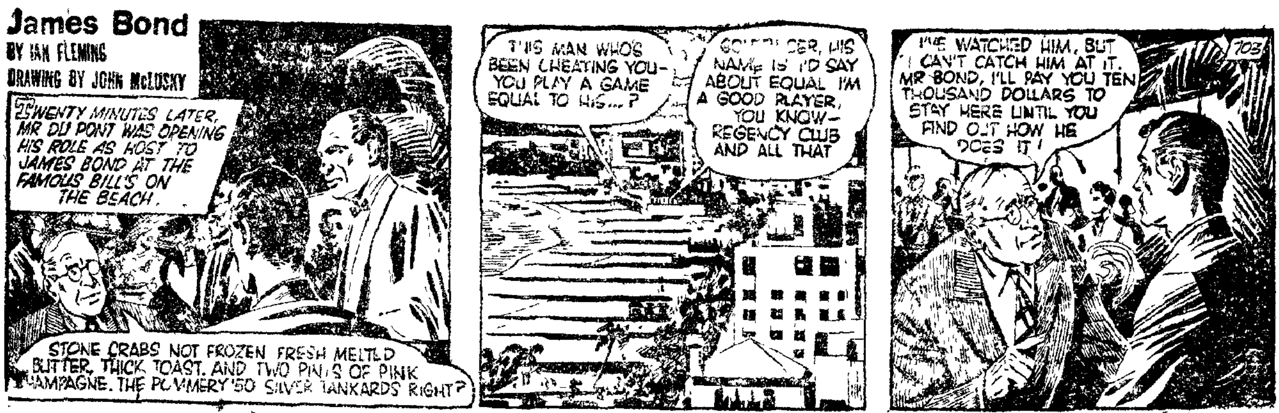
'అబ్బే ఎంతమాట! కాని నేనెలా సాయపడగల నంటారు ?'

'చూస్తారుగా.. పేకాటలో మీ సామర్థ్యం చూశాను. "ఇద్దరాడే కెనస్టా" మీకు వచ్చా ?'

'వచ్చుననుకోండి కాని అంత సరదాగా ఉండదు.'

'నిజమే. ఆ ఆట నాకు బాగా వచ్చు కాని పోయిన వారం అందులో 25 వేల డాలర్లు పోగొట్టు కున్నాను—నూరు ఆటల్లో.'

'ఒకడితో నే సయితే అది అసాధ్యం! మీరు మోసపోయారు.'

VI. ఇరవయి నిముషాలతర్వాత బాండ్ దూపాంట్ ఆతిథ్యం ఎటువంటిదో గ్రహించగలిగాడు.

'కొత్తగా తెచ్చిన పీతలు, కరిగించిన వెన్న, టోస్ట్, రెండు పయింట్ల రోజారంగు షాంపేన్ '50 పామరీ వెండి పాత్రల్లో సరేనా?'

'మిమ్మల్ని మోసం చేసే వాడితో ఆటలో మీరు సరితూగగలరా?'

'వాడిపేరు "గోల్డ్ ఫింగర్". ఇద్దరం ఒకే స్థాయి కల ఆటగాళ్ళ మనుకుంటాను..నాకూ ఏదో కొంచెం ఆట తెలుసుననుకోండి. రీజెన్సీ క్లబ్బులో.'

వాడిని కనిపెడుతూనే ఉన్నానుకాని వాడు పట్టుబడటంలేదు. మీరు గనక ఇక్కడే ఉండి అసలు చేసి పెట్టారంటే-10 వేల డాలర్లు ఇస్తాను.'

(ఇంకా ఉంది)

తూనూ వుంటారు.

వధకు కారణాలు:— పై కారణాలన్నీ పశువుల్ని నిర్మూలం చేస్తున్నాయి. అధిక ఆదాయం వాటి నుంచి రావడం లేదు. నగరాల్లో పోషణ అధిక శ్రమతో కూడినదయింది. ఈతకు ఈతకు మధ్య వ్యవధిలో పోషణ భరించరానిదిగా వుంటోంది. అందుచేత ఇవి కసాయి శాలలకు పంపబడుతున్నాయి. ఆర్థికపరమైన ఒత్తిడులకు తట్టుకోలేని వ్యాపారులు పరిసర ప్రాంతాల్లోంచి చూడి పశువుల్ని, పాడి పశువుల్ని కొనుక్కుని వ్యాపారాన్ని వృద్ధి చేసుకొంటున్నారు. వట్టిపోయిన పశువుల పోషణ కోసం బొంబాయిలో ప్రత్యేక ప్రభుత్వవిధానం వుంది. ఏమైనా అలా రక్షింపబడే పశువుల సంఖ్య చాల తక్కువనే చెప్పాలి.

కొత్త న్యాయసూత్రాలు ఎల్లప్పుడు సరికొత్త నేరాలకే దారితీస్తాయి. కసాయిశాలకు పశువుల్ని పంప కూడదని తీర్మానించుకున్నచోట్ల కొన్ని దురాచారాలు ప్రబలివున్నాయి. అవి చాల క్రూరమైనవి. పొదుగులు ఎండిపోయిన పశువులకు కృత్రిమ విధానాల ద్వారా వాటికి గర్భధారణ చేయడము జరుగుతోంది. మరోవిధానం ఏమిటీ అంటే, పశువుల్ని అవిటిగా చేయడం, పళ్ళు విరగ్గొట్టడం లాంటి దారుణకృత్యాల సరాలతో కసాయిశాలలకు పంపుతున్నారు. తిండి పెట్టకుండా మాడ్చి పశువులు శుష్కించిపోయేలాచేసి పనికిరాని వాటిగా జమకట్టి కటిక వాళ్ళకు అమ్మేస్తున్నారు.

పంజాబునుంచి బొంబాయివచ్చే పశువులకు దారిలో త్రాగడానికి నీళ్లుకూడా దొరకడం లేదట. ఈపని రైల్వేశాఖ కావాలని చేస్తోందని తెలుస్తూవుంది. కనీసం ముఖ్యమైన కేంద్రాల్లోనైనా నీటి సదుపాయాలు ఏర్పరచడం అత్యవసరం. పశువులతో నిండిన వేగన్లు ఆగిన చోట నీళ్లు లేకపోతే ఆ పశువులు ఏమైపోయేట్టు? త్రాగడానికి నీరు లేక, అసౌఖ్యమైన ప్రయాణంచేసిన పశువులు ఇంకేమి పాలివ్వగల్గుతాయి?

కలకత్తాలో పరిస్థితి :

నగరంలో బహిరంగ ప్రదేశాల్లోను, కొట్టాల్లోను పశువులు పోషింపబడుతున్నాయి. సుఖంగా పడుకొనేందుకు తగినంత స్థలం కూడా వాటికి ఏర్పాటు చేయబడలేదు. కలకత్తా మున్సిపాలిటీ చెప్పిన విధంగానైతే ఏ ఒక్క పశువూ లైసెన్సు లేకుండా వుండడానికి వీల్లేదు. కాని కార్యాచరణలోకి వచ్చేసరికి ఏకొద్ది కొట్టాలకో లైసెన్సులు వున్నాయి.

పశువుల పెంపకపు స్థలాలు పరిశీలించినట్లయితే భయం వేస్తుంది. కొట్టాలు పశువులతో తొడ తొక్కిడిగా వుంటాయి. ఆరోగ్య రక్షణకు అవకాశాలు లేవు. అంటురోగాలు ఇట్టే ఆకర్షింపబడతాయి. ఫలితంగా వేలకొలది పశువులు సంవ

న్యూఢిల్లీ లేఖ

(7 వ పేజీ తరువాయి)

త్సరం సంవత్సరం చచ్చిపోతున్నాయి. పశువులు వట్టిపోగానే కొట్టాల్లోంచి తొలగించబడుతున్నాయి. పాల సరఫరా పడిపోకుండా కొత్తగా ఈనిన పశువులు ఆ స్థానాన్ని ఆక్రమించుకొంటున్నాయి. తొలగించబడ్డ పశువుల్లో కొన్నిటికి మాత్రమే రక్షణ కల్పించబడుతుంది. తక్కినవి కసాయి శాలలకు బలై పోతున్నాయి.

తొక్కిడి:— ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి కలకత్తాకు తీసుకొచ్చిన పాడి పశువులు చాల మేలిరకమైనవి. ఈ పశువులు కృత్రిమ వాతావరణంలో పెంచబడుతున్నాయి. వాటి మేతకు పచ్చిగడ్డి తగినంత దొరకదు. తక్కిన ఆహార సదుపాయాలు అంతంత మాత్రంగానే వుంటున్నాయి. కలకత్తాలో వున్న అధికభాగం కొట్టాలలో వున్న పశువులు నివసిస్తున్న వైఖరి చూస్తుంటే ఎంతో బాధాకరంగావుంటుంది. ఆవులు, గేదెలు మందలు మందలుగా ఒకేకొట్టంలో నిలబడ్డానికి కూడా అవకాశంలేని పరిస్థితిలో వుంచుతున్నారు. పరిసరప్రాంతాల్లోంచి తీసుకురాబడిన మేలిరకం పశువులు అవి పాలిచ్చేకాలం తీరిం తర్వాత బక్కచిక్కి, బీహారుకు వెళ్లే వేగన్ల దగ్గర నిలబడుతున్నాయి. కలకత్తాకు తీసుకురాబడిన పశువులు— ఎనిమిది తొమ్మిది మాసాల తర్వాత వాటిగతి ఏమిటీ అంటే, వెళ్తే రైల్వే వేగన్లలోకి లేకపోతే కసాయిశాలకు.

ఫుక్కావిధానం:— నగరానికి వచ్చిన తర్వాతనో, వస్తూ దార్లోనో దూడలు కొన్ని చచ్చిపోతూ వుంటాయి. అవి సాధారణంగా దూడలు లేకుండా పాలిచ్చేరకమై వుండవు. అందుకని పాలవాళ్ళు అవలంబించే విధానం చూస్తే వళ్ళు జలదరిస్తుంది. ఫుక్కా త్రాగినట్టుగా పొదుగుల్నుంచి పాలు పిండుతారు. దూడలు లేని పశువుల నుండి పాలు పిండుకోడానికి వాళ్ళు చేసే పని ఇదొక్కటే. దూడలు లేని, ఈ పద్ధతికి లొంగని ఆవులు వట్టిపోతాయి.

1963 లో ఆసియా పబ్లిషింగ్ కంపెనీ ఒక పుస్తకాన్ని ప్రచురించింది. దానిపేరు 'హిందూదేశంలో వ్యవసాయం' (అగ్రికల్చర్ ఇన్ ఇండియా). ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థులకు ఇది పాఠ్యగ్రంథంగా వుంచారు. ఇంతకు ముందు ఉదహరించిన ప్రవీణుల సంఘం ఏర్పడిం తర్వాత ఏడేళ్ళకు ఈగ్రంథం వెలువరించారు. గ్రంథంలో పశువుల గురించి రాసినచోట ఇలా చెప్పబడింది:

దేశంలో ఎద్దులు, దున్నపోతులు కలిసి 1956 లో మొత్తం దాదాపు 20 కోట్లు. ప్రపంచంలో వున్న సంఖ్యలో మూడోవంతు అన్నమాట. ఇతర దేశాల్లో కంటే హిందూదేశంలో వున్న పశువుల సంఖ్య ఎంతో ఎక్కువ. అయినా వాటి వల్ల తగినంత ప్రయోజనాన్ని పొందలేకపోతున్నాం. అంతకంతకు మన పశుసంపద క్షీణించి పోతూవుంది. పాశ్చాత్య దేశాలలో కంటే మన దేశంలో పశువులు అధిక ఫలితాన్ని ఇవ్వలేకపోతున్నాయి. కొన్ని పాశ్చాత్య దేశాలలో ఒక్కో మంచి ఆవు రోజుకు 80 పౌన్ల పాల నిస్తుంది. మనదేశంలో 94 శాతం పాడి ఆవులు రోజుకు రెండు పౌన్లకంటే ఎక్కువ పాలివ్వలేక పోతున్నాయి. ఒక ఎద్దుల జత పది ఎకరాల భూమి దున్నడానికి మాత్రమే అక్కరకు వస్తుంది.

అందుకు కారణం సరైన పోషణ లేక పోవడమే. నిస్సారమైన ఆహారం, పోషణలో తగిన జాగ్రత్త తీసుకొనకపోవడం, పచ్చికబీళ్ళు కొరవడి వుండడం, చక్కని కోడెలు లభించకపోవడం, రోగ నివారణలో సరైన పద్ధతులు అవలంబించలేకపోవడం— ఈ కారణాలచేత పశువులు ఆశించినమేరకు ఫలితాన్ని ఇవ్వలేకపోతున్నాయి. మన పశువులు ఇతరదేశాల్లో పశువులతో పోటీ పడగల స్థోమతగలవయినా అవి పెరిగే వాతావరణం వాటి శక్తిని క్షీణింపజేస్తున్నది.

మనకున్న పశువుల్లో ఇరవై నుంచి ముప్ఫయి శాతందాకా ప్రయోజనా శూన్యమైనవి, పనికి రానివీను. దేశంలోవున్న పరిస్థితులకు—వీటి పోషణకు పోటాపోటీవుంది. మేపకానికి సరిపోయినంత ఫలాదాయాన్ని పశువులు ఇవ్వలేకపోతున్నాయి. నిరుపయోగమైన పశువులు సహాయ పడుతున్న పశువుల ఆహారాన్ని నష్టపెడుతున్నాయి. అంచేత ఆవులు, ఎద్దులు లాంటివి సగం ఆకలితో పని చేస్తున్నాయి. తత్ఫలితంగా పశువుల జనన సంఖ్య తగ్గిపోతోంది. తక్కిన దేశాలకంటే మనదేశంలో పశువులు చాల ఆలస్యంగా చూడు కుంటాయి, ఈతకు ఈతకు మధ్య కాల వ్యవధి ఎక్కువగా వుంటోంది, రోగాల్ని తట్టుకోలేక పోతున్నాయి.

ఆధునిక పద్ధతులు తెలియకపోవడం చేత యజమానులు పశుపెంపకంలో వెనకబడివున్నారు. బలమూ శక్తి లేకుండా, ఆరోగ్యము—ఆకలిడి మధ్య మనదేశంలో పశువులు అల్లల్లాడి పోతున్నాయి.

ఇవి జనాన్నుంచి సేకరించిన విషయాలు, ప్రచురించిన యదార్థాలూను. ప్రవీణుల సంఘం, కలకత్తాలో పశువులు ఎంత దారుణంగా పోషింపబడుతున్నాయో గుర్తించే వుండాలి. వారి రిపోర్టు వల్ల ఈ పై విషయాలు ద్యోతక మవుతూనే వున్నాయి. గోవధను నిషేధించమని ఆందోళనలు సాగించేముందు వారు పశుపోషణకు ఏం సదుపాయాలు చేయబోతున్నారో చెబితే బాగుండేది. వాటి రక్షణకు ఎటువంటి కృషిచేశారో మనవి చేస్తే అందరూ హర్షించి వుండేవారు. పూర్వం కంటే పరిస్థితులు మెరుగుపడ్డాయే గాని మరింత పడిపోలేదు కదా!

ప్రభుత్వం గనక—మహాత్ములకూ, జగద్గురువులకు, మునులకు, మహాలానాలకు, సంత్ లకు అవకాశమిచ్చినట్లయితే అది భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యానికి గొడ్డలి పెట్టే. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం తొలగిపోయేందుకు, జనసంఘం వారు ప్రభుత్వాన్ని అలంకరించేందుకు జగద్గురువు మరో నిరశనవ్రతం చేయడానికి ఆస్కారం లేకపోలేదు. పార్లమెంటు, ప్రజాస్వామ్యము అంతరించిన స్థానంలో జగద్గురువులు నిలబడుదురు గాక! ●

మిల్లర్ సైకిల్ డైనమో లైటింగ్ సెట్లులు

రాత్రిపూట సురక్షితంగా సైకిల్ త్రొక్కడాన్ని సాధ్యం చేసినవి

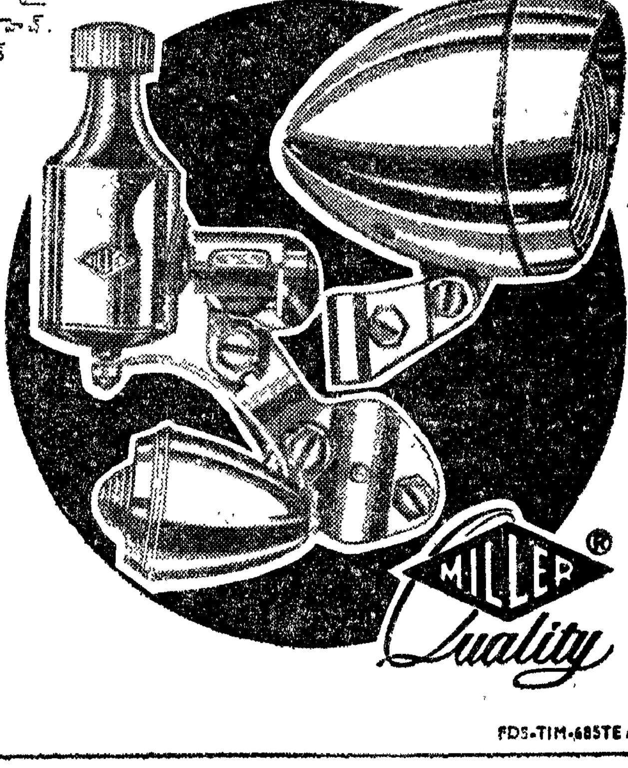
మిల్లర్ సైకిల్ డైనమో లైటింగ్ సెట్లులు ముందు 30 గజాల దూరం వరకు వెలుతురు ప్రసారింపచేస్తూ వుండగలవు. సమర్థవంతంగా, నమ్మకంగా పనిజేయడానికి మిల్లర్ సైకిల్ డైనమో లైటింగ్ సెట్లులనే కోరండి.

ప్రత్యేకతలు :

• తక్కువ వేగముతో నడిచేటప్పుడు కూడా వెలుతురు తగ్గకుండా వుండడానికి ఎనిమిది పోల్ మాగ్నెట్ రోటార్ • డైనమో ఒకేరకంగా స్థిరంగా పనిచేసేఏర్పాటు; వేగంగా పోయినా బల్బు మాడిపోదు • వెలుతురు బాగావుండడానికి వసరుగా వాక్యూమ్ మెటలైజ్డ్ రిఫ్లెక్టర్ • వాతావరణం ఎగుడు దిగుడులను తట్టుకోగల ఏర్పాటు • పగలకుండాను. గీరలుపడకుండా నుండగల "డైయాకోన్" ఫ్రంట్ లెన్స్.

మిల్లర్ ల్యాంప్ వుంటే మీరు సర్వదా సరియైన దారిలోనే వుంటారు

95 సంవత్సరాలకు పైగా పేరు ప్రఖ్యాతులు గాంచిన హెచ్. మిల్లర్ & కంపెనీ లిమిటెడ్, బర్మింగ్‌హామ్, యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్‌వారి సహకారంతో ఉత్పత్తి చేస్తున్నవారు.

టిఐ మిల్లర్ లిమిటెడ్ మద్రాసు-1

వర్క్సు : అంబత్తూరు. మద్రాసు-53

హెచ్. మిల్లర్ & కం., లి., యు.కె. వారి రిజిస్టర్డు ట్రేడ్ మార్కు. ఇండియాలో ఉత్పత్తిదారులు: మిల్లర్ లి, మద్రాసు-1, రిజిస్టర్డ్ వాడకందార్లు.

(TI) వారి సంస్థలలో ఒకటి

FDS-TIM-685TE A

సుప్రభాతం
(సీరియల్)
రంగనాథ్

జరిగిన కథ

సత్యమూర్తి, ప్రకాశం చిన్ననాటి స్నేహితులు. చాలాకాలానికి అనుకోకుండా కలిశారు. సత్యమూర్తి చెల్లెలు కల్యాణి ఎక్కడికో వెళ్లిపోయింది. అతను తల్లిని తీసుకుని రామవరానికి మకాం మార్చి, ప్రకాశం సుగర్ ఫ్యాక్టరీలో అకౌంటెంటుగా చేరాడు. ఆ చుట్టుప్రక్కల ప్రకాశానికి ఎక్కువ పరపతి వున్నట్టు గ్రహించాడు. భానుమతి, ఉమ చక్కని స్నేహితురాళ్లయారు. తన భర్త తను ఎలా వేర్పడ్డారో భారతికి చెప్పింది ఉమ. భానుమతి, ఉమ, రమ, పద్మిని, శ్యామసుందర్, రమణమూర్తి తరచు కలుసుకొనే మిత్రబృందం. రామనవమి ఉత్సవాల సందడిలో వెంకయ్యగారి కొడుకు సుకుమార్ హరీ అన్నాడు.

9

శ్రీరామనవమి కార్యక్రమాలు నిర్విఘ్నంగా కొనసాగుతున్నాయి. ప్రజానీకం ఒక పెద్ద ప్రవాహంలా వస్తున్నారు. శ్రీరామచంద్రస్వామీ, సీతా అమ్మవారి విగ్రహాన్ని చూస్తున్నారు. పళ్ళూ, ఫలాలూ, సమర్పిస్తున్నారు. పురాణ హరికథా కాలక్షేపాన్ని వింటున్నారు. దక్షిణలను చెల్లించుకుంటున్నారు. ప్రకాశం ఎన్న కొందరు ఆశ్రితులున్నారు. శేషావతారం, సుబ్బారావు, శివరావు, సోమేశ్వరం మొదలైన వాళ్లు. వీళ్లంతా చదువబ్బని సోమరిపోతు రకం. వీళ్ళు ప్రకాశం ఏం చెప్తే అది చెయ్యడానికి తయారు. ఏదైనా పని ఇప్పించమని వాళ్ల అభిమతం. అలాటి వారందర్నీ ఇటువంటి వుత్సవాలలో పెత్తనదార్లుగా నియోగిస్తాడు. దక్షిణలూ, రోజు వారీ హారతి పళ్లెంలో వసూలయ్యే డబ్బులో, వాళ్లకు కొంత వాటా ఇస్తారు. ఆ పదిరోజులూ, ఈ ఉత్సవాల కోసం జరిగే వంటలు నుండే, బదిరీ, రంగారావు, దామోదరయ్యరు మొదలైన వాళ్ల ఇళ్లకు భోజన పదార్థాలు వస్తాయి. ఇవన్నీ పోగా చందాలలో ఖర్చులు తీసెయ్యగా మిగిలిన మొత్తాన్ని ప్రకాశం కొంత స్వాహాచేసి, మిగిలినది వీళ్ల కిస్తూంటాడు. మొత్తానికి ఈ వుత్సవాలవల్ల చాలామంది బాగుపడ్డారు. వచ్చిన కథకులూ, పౌరాణికులూ కూడా, ప్రజలలో ఉత్సాహ ఆవేశాలు కలిగించి వీలైనంత రాబట్టుకోవాలని ప్రయత్నిస్తారు. ఆ తొమ్మిది రోజులలోనూ 'రామాయణం' పురాణం చెప్పిన శాస్త్రులుగారు, ఇంద్రజిత్తు మరణంనాడు, సులోచన సహగమనం వర్ణించి, సువాసినులూ, చీరా, పసుపు కుంకుమా, దక్షిణా ఇస్తే పుణ్యం వస్తుందని చెప్పడం వల్ల బోలెడు చీరలూ, రామ పట్టాభిషేకం నాడు బోలెడు కానుకలూ, పంచెల చాపులూ, పొందారు. ప్రజలలో ఆవేశం కల్పించగల కథకులు ఇటువంటి లబ్ధి పొందగలిగారు గాని అందరికీ ఆ తెలివి వుండదు. ఏది ఏమైనా, ప్రజలలో భక్తికి కొదువలేదు. ఈ వుత్సవాలకు, స్త్రీలూ, పురుషులూ, యౌవ్వనులూ, వృద్ధులూ, ముఖ్యంగా బాలబాలికలూ, అసంఖ్యాకంగా హాజరై ఉత్సవాల్ని జయప్రదం చేశారు.

మతం అనేది ఒక పెద్దపరిశ్రమ (లేక వ్యాపారం) క్రింద మారిపోయింది, దేశంలో. ఏటా ఈ వుత్సవాలు జరుపడం వలన కొంత నికరాదాయాన్ని కొందరు వ్యక్తులు సంపాదించుకుంటున్నారు. వాళ్లకు పెట్టుబడి అక్కర్లేదు, శ్రమ పడక్కరలేదు, నష్టం వస్తుందనే భయంలేదు, తాము వసూలు చేసే డబ్బుకు సరియైన ప్రతిఫలం చూపించాలనే నిబంధనలేదు. నలుగురి వద్దా దేముడి పేరు చెప్పి డబ్బు వసూలు చెయ్యగలిగే ధైర్యమే కావాలి. అది, ఈ లాభాలు దృష్టిలో వున్నప్పుడెలాగా వస్తుంది. ఆ వూళ్లో వెంకటేశ్వరస్వామి ఆలయం వుంది. అందులో ఒక పూజారి వున్నాడు. ఆయన మనిషి పచ్చగా, లావుగా, మంచి వర్చస్సుగల మొహంతో ఆకర్షణీయంగా వుంటాడు. కోవెలకు వచ్చే ప్రతివారినీ చాలా ఆప్యాయంగా పలకరిస్తాడు. తరచూ స్త్రీలే వస్తూంటారు కాబట్టి వాళ్లని మర్యాదగా పలకరించి, వారి మంచి చెడ్డలు కనుక్కొంటూండడం వలన, ఆ వూళ్లో అందరికీ, ముఖ్యంగా స్త్రీ లందరికీ, ఆయనంటే చాలా సదభిప్రాయం ఏర్పడింది. ఇలా కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచేసరికి ఆయనకు ఈ స్త్రీల గురించి వివరాలు తెలిశాయి. మెల్లిమెల్లిగా "అమ్మా తమ పేరుతో స్వామివారికి ఒక చంద్రహారం వుంటే బాగుంటుంది." అని బంగార్రాజుగారి భార్యతోనూ, "తమ పేరు శాశ్వతంగా నిలవాలంటే ఒక ముత్యాల హారం స్వామికి సమర్పించండి" అని సత్తెయ్యసెట్టి భార్యతోనూ, "స్వామికి బంగారు వడ్డాణం తమవల్ల అమరాలి" అని మరొక ప్రముఖ వ్యాపారస్థుడి భార్యతోనూ, వాళ్లను పొంగచేస్తూ అనడం సాగించాడు. ఇలా మొత్తం ఒక పదిమంది వ్యాపారస్థుల భార్యలూ, తాము తమ భర్తలకు తెలియకుండా దాచుకున్న డబ్బులోంచి ఒక్కొక్కరూ అయిదు వందలకు తక్కువ కాకుండా, యథాశక్తి, ఆయా వస్తువులు తయారు చేయించుకొనడానికి ఆపూజారికే డబ్బిచ్చారు. డబ్బిచ్చి రెండు సంవత్సరాలయినా ఆ వస్తువులు కన్పించక పోయేసరికి, వాళ్లకి అనుమానం వేసింది, ఈసొమ్మంతా పూజారి అపహరించాడని. ఎవరి మట్టుకు వాళ్ళు అడుగుతూంటే, ఏదో సమాధానం చెప్పేవాడు. గట్టిగా అడగాలంటే, తమ భర్తలకు తెలుస్తుందేమో 'ఈ డబ్బు నీకెలా వచ్చింది? ఇంకా నీ దగ్గర ఎంతుంది?' అని అడుగుతారేమోనన్న భయంకొద్దీ ఎవరికి వారే గప్‌చుప్. డబ్బు మాత్రం పూజారి కైంకర్యం చేశాడని అందరకూ తెలుసు.

ఆ వూళ్లోనే మరొక సాధువుగారున్నారు. ఆయన పూర్వాశ్రమంలో ఏదో మిల్లులో పని చేసేవారు కూలిగా. హఠాత్తుగా జ్ఞానోదయమై, ఆయన తన జీవితం భగవదర్పణ చెయ్యనిశ్చయించి, కాషాయ వస్త్రాలూ, గడ్డం, రుద్రాక్షలూ, మొదలగు రూప ధారణచేసి దేవుడి కొక కోవెల కట్టిస్తున్నానని చందాల కోసం వూరూరా తిరగ నారంభించారు. దానితో ఆయన దరిద్రం పోయి, శ్రీసత్యనారాయణస్వామి కొక చిన్నకోవెల, రోడ్డు ప్రక్కగా వెలిసి, ఆయనకూ ఇల్లూ, రెండెకరాల పొలం అమరడమే కాకుండా, రోజూ ఆరోడ్డు మీద వెళ్లే బస్సులు ఆగి, ప్రయాణీకులిచ్చే, కానీ పరకలే దైనందిన ఆదాయమై, జీవితం సుఖంగా గడిచిపోతోంది. అటు స్వామివారి ఆలయమూ పెరిగిపోతోంది, ఇటు సాధువుగారి ఆదాయమూ (పన్ను లేకుండా) పెరుగుతోంది. ఇటువంటి చక్కని వ్యాపారం సాగడం భగవంతుని దయకు నిదర్శనం కావచ్చు. అయితే ప్రజలు కూడా తాము ఇస్తున్న చందాలు,ఏవిధంగా వినియోగమవుతున్నాయో తెలుసుకోవడం అవసరం. కానీ అంత లోతుగా వెళ్లడం ఎవరికీ ఇష్టం వుండదు. 'పోనీ తెస్తూ, పోతే వాడే పోతాడు' అంటారుగాని తాము ఈ చిన్న దానాల వల్ల ఒక భయంకరమైన దురలవాటుని ప్రోత్సహిస్తున్నామని తెలుసుకోరు.

ఆఖరిరోజున బీదలకు అన్నదానం చేశారు. ఆరోజు ఎంతమంది కుష్టురోగులు హాజరయ్యారో చెప్ప తరంకాదు. రామవరం వూరంతా కుష్ఠురోగులతో నిండిపోయింది. వాళ్ళు వుండే ప్రదేశాల గురించిగాని, వాడే నీటినీ గురించిగాని, శ్రద్ధ తీసుకుని, ఇతరులకు ఆ స్పర్శ లేకుండా చెయ్యగల శక్తి ఆ వూరి పెద్దల కెవరికీ లేకపోయింది. ఆ రోగులతోపాటు యథేచ్ఛగా ఆ రోగక్రిములు, వాతావరణంలో విహరిస్తున్నాయి. ఆ ప్రాంతాలకు అమాయకంగా వెళ్లే బాలబాలికలెవరికైనా అవి సోకితే ప్రమాదమని జాగ్రత్తపడ్డ వారెవరూలేరు. ప్రతి చిన్న విషయానికీ, 'మన కెందుకు లెద్దూ' అని నిర్లక్ష్యంగా వూరుకోవడం, ఏ విషయాన్నీ జాతి మొత్తంగా ఆలోచించక, 'ఇతరుల విషయం నాకక్కరలేదు, నేను బాగుంటే చాలు.' అనుకోవడం ప్రజల అజ్ఞానానికి నిదర్శనం, అధోగతికి కారణభూతం అయ్యాయి.

ప్రకాశం ఇంట్లో ఒక చిన్నగదిలో, ప్రకాశం, దామోదరయ్యరూ, మరొక వ్యక్తి, ముప్ఫై ఏళ్ల సన్నని నల్లని ఆకారం కలిగి పంచెలాల్చీ వేసికొని బాగా త్రాగిన వాడిలా కళ్లు ఎర్రగా వున్నవాడూ కూర్చుని మాట్లాడుతున్నారు.

"ఒరేయ్ దాబీ! నువ్వు చెప్పేదేదో సరిగ్గా చెప్పేడు. మూడు సంవత్సరాల నుండి, నువ్వేదో గొప్ప విశేషం ఒరగబెడతావని ఎదురు చూస్తూంటే ఈ రెండుముక్కలూ చెప్పి నాకింకేమీ తెలియదంటావా. బాగా జ్ఞాపకం తెచ్చుకో, ఇవాళ కాకపోతే రేపైనా సరే, నాకా పిల్ల ఆచూకీ కావాలి. అది దొరక్కపోతే నేనూరుకోను. అది దాచావంటే, నా సంగతి నీకు తెల్సు" అన్నాడు ప్రకాశం కోపంగా ఆవ్యక్తి వైపు చూస్తూ.

"ఒట్టన్నా! నా పెళ్లాంబిడ్డల మీదొట్టు! బగమంతుడు సాచ్చి! అడినేటి సేసినా, ఆపిల్ల గుట్టు సెప్పనవీసినాడు. ఆందుకే కోపం పట్టలేక పాడిసేసినాను. గదంతా వెతికినా ఒక్కకాగితం ముక్క సిక్కలేదు. నీ పాదాల సాచ్చి!" అన్నాడా వ్యక్తి భయాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ. ప్రకాశం కోపంతో రౌద్రాకారం దాలుస్తున్నాడని, మరి కొద్దిసేపు వూరుకుంటే, ఆ వ్యక్తిని ఏమైనా చెయ్యచ్చునని, దామోదరయ్యరుకు తోచింది. వాళ్ళు ముగ్గురూ ఒకగంట సేపటి నుండి మాట్లాడుతున్నారు. ఆవ్యక్తి తమకు కావలసిన విషయాలన్నీ చెప్తాడని ఆశించారు. కాని అతను చెప్పింది వాళ్లకు చాలా ఆశాభంగం కల్గించింది. అందువల్ల ప్రకాశం మండిపడిపోతున్నాడు.

"సరేనప్పా! నువ్వింటికి పోయి ఈ రోజుల్లా బాగా

వి|శాంతిగా ఆలోచించు. ఏ సమయంలోనైనా జ్ఞాపకమొస్తే చెప్పువుగాని, మళ్లీ రే|పొద్దున్నరా!" అని ఆ వ్యక్తిని వెళ్లిపొమ్మని సంజ్ఞ చేశాడు దామోదరం. అతను అదే చాలునని బయటికి వెళ్లిపోయాడు. వాడు వెళ్లిపోగానే, |ప్రకాశం వైపు చూస్తూ,, "మూడేళ్ల |క్రిందటి విషయాలు ఒక్కసారి ఎలా జ్ఞాపకమొస్తాయి. మెల్లిగా వాణ్ణి మనకు కావలసిన విషయాలు చెప్పేదాకా బుజ్జగించాలి. భయపెడితే వాడి బు|ర అసలు పని చెయ్యదు. రేపు వాడు చెప్ప లేకపోతే, నేనింకో విధంగా వాడిని టాకిల్ చేస్తాను." అన్నాడు దామోదరయ్యరు.

"వీడికింత కన్నా తెలిసేడిసిందనుకోను నేను. మనం మరో మార్గమేదో ఆలోచించాలిసిందే". అన్నాడు |ప్రకాశం.

"ఖాన్ కూడా ఏదో విషయం తెలుసుకున్నట్లుంది. మరికొంచెం సేపట్లో వస్తాడు. వాడు చెప్పింది విన్నాక, ఆలోచిద్దాం" అన్నాడు దామోదరం, |ప్రకాశం ముఖ కవళికలు గమనిస్తూ.

ఇంతలో |ప్రకాశాన్ని కలుసుకోవడానికి కొందరు పెద్దమనుష్యులు వచ్చారని బదిరీ చెప్పడం వలన |ప్రకాశం హాల్లోకి వెళ్లాడు. దామోదరయ్యరు చుట్ట వెలిగిస్తూ, బదిరితో "ఏమప్పా! రా|త్రి డిన్నరుకు ఏర్పాట్లు చేయిస్తున్నావా?" అనడిగాడు.

"ఆ! కానీ, బుడ్ల కోసం కబురు పెట్టాల్సి వచ్చింది. ఈయనకు కూడా బాగా డోసు కావాలిట" అన్నాడు బదిరీ.

"మొన్న తెప్పించావే. అవన్నీ అయిపోయాయా?"

"ఆ! జిల్లా జడ్జీగారు రోజూ వస్తున్నారుగా. ఆయనకు ఎన్ని బాటిల్స్ ఉన్నా చాలటంలేదు. పైగా, స్వంత సొమ్మేదో దాచబెట్టినట్లు మొన్న 'గుసాయి'ని దబాయిస్తున్నాడట. ఇంకా కావాలని."

దామోదరం నవ్వాడు. "సుందరం ఏదో తగువు తెచ్చాడటగా?" అన్నాడు. బదిరి వైపు చూసి కన్ను కొడుతూ.

"ఆ! అసలు ఈ ఆడవాళ్ల ఉద్యోగాలు చెయ్యడం వల్లే ఈ |ప్రమాదాలు వస్తున్నాయి. ఆ కుట్టమ్మ (సూయింగ్ మి|స్ట్రెస్) ఈ వూరు వచ్చిన దగ్గర్నుంచీ, కు|ర్రాళ్లందరికీ అదో వె|ర్రయిపోయింది. సుందరం ఆవిడ్ని రంగంలోకి దించి, తనే మహాఘటి కుడననుకొని రెండునెలల నుంచి, ఆవిడ కోసం డబ్బు నీళ్లలా ఖర్చు పెడుతున్నాడు. తీరా మొన్న తెలిసిన దేమిటంటే అసలు ఒక బి. డి. వో. గారు ఈవిడ కోసం అయిదువందల మైళ్ల నుండి, పదిరోజులు సెలవు పెట్టి వచ్చాడట, పూర్వ సంబంధం వదులుకోలేక. అతను వచ్చి రెండురోజులయిందో లేదో సుందరం కంటబడ్డాడట. వెంటనే సుందరం, కోపంలో వళ్లు తెలియక ఆయన్ని కొట్టడానికి బయల్దేరాడుట. ఆయన పారిపోయి, ఎలాగో |ప్రాణం దక్కించుకున్నాడుట. ఆయనకీ |ప్రకాశం తెలుసుట. సుందరం, |ప్రకాశానికి చుట్టమని తెలిసి, ఆయన |ప్రకాశం దగ్గర గోలపెట్టాడు."

"|ప్రకాశం ఏమన్నాడు?"

"సుందరాన్ని పిల్చి అడిగాడు. వాడికి |ప్రకాశం అంటే గడగడ. తనేమీ అనలేదని బుకాయించాడు. 'మీకే ఆవదా రాదు, నాది పూచి' అని సుందరం [illegible]వరే ఆ బి. డి. వో. గారికి హామీ యిచ్చాడు |[illegible]."

"బావుందప్పా. |ప్రకాశంతో ఎవరు మాట్లాడుతున్నారు?"

"అన్నమనాయుడూ అతని బావమరుదు లిద్దరూ వచ్చారు."

"ఏమంటారు?"

"ఏముంది. అప్పలనాయుడు పోయి సంవత్సరం పైగా అయింది కదా. అప్పుడు |ప్రకాశం, అప్పలనాయుడి స్థానే అన్నమనాయుడిని నిలబెడ్తానన్నాడు కదా, బ్యాంకు |ప్రెసిడెంటు గిరీకి, ఈ యేడాదీ స్పెషల్ ఆఫీసరున్నాడు. పదిరోజుల్లో మళ్లీ ఎలక్షన్లు వస్తున్నాయి. నువ్వన్నమాట నిలబెట్టుకోమని అడుగుతున్నారు." అన్నాడు బదిరి.

"అంతేకాదప్పా. ఏవరో వాళ్ల వద్దకు వెళ్లి మాతో ఉద్దేశం చెప్పారనుకుంటున్నాను."

"చెప్తే మరీ మంచిదే. ఎలక్షన్ రోజున జరిగే గొడవ చాలావరకూ తగ్గుతుంది." అని |ప్రకాశం పైమీద కండువా వేసుకున్నాడు. అతనెప్పుడూ పంచే, లాల్చీ వేస్తాడు. లాల్చీ మీద కండువా వేసుకుంటే ఎక్కడికో బయల్దేరుతున్నట్లు లెక్క.

"ఫ్యాక్టరికా?"

"అవును. ఏదో యాక్సిడెంటయిందిట."అంటూ, బయట తన కోసం సిద్ధంగా వున్న జీపును |డ్రైవ్ చేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు.

|ప్రకాశానికి ఎప్పుడూ ఏవో గొడవలతో తీరిక

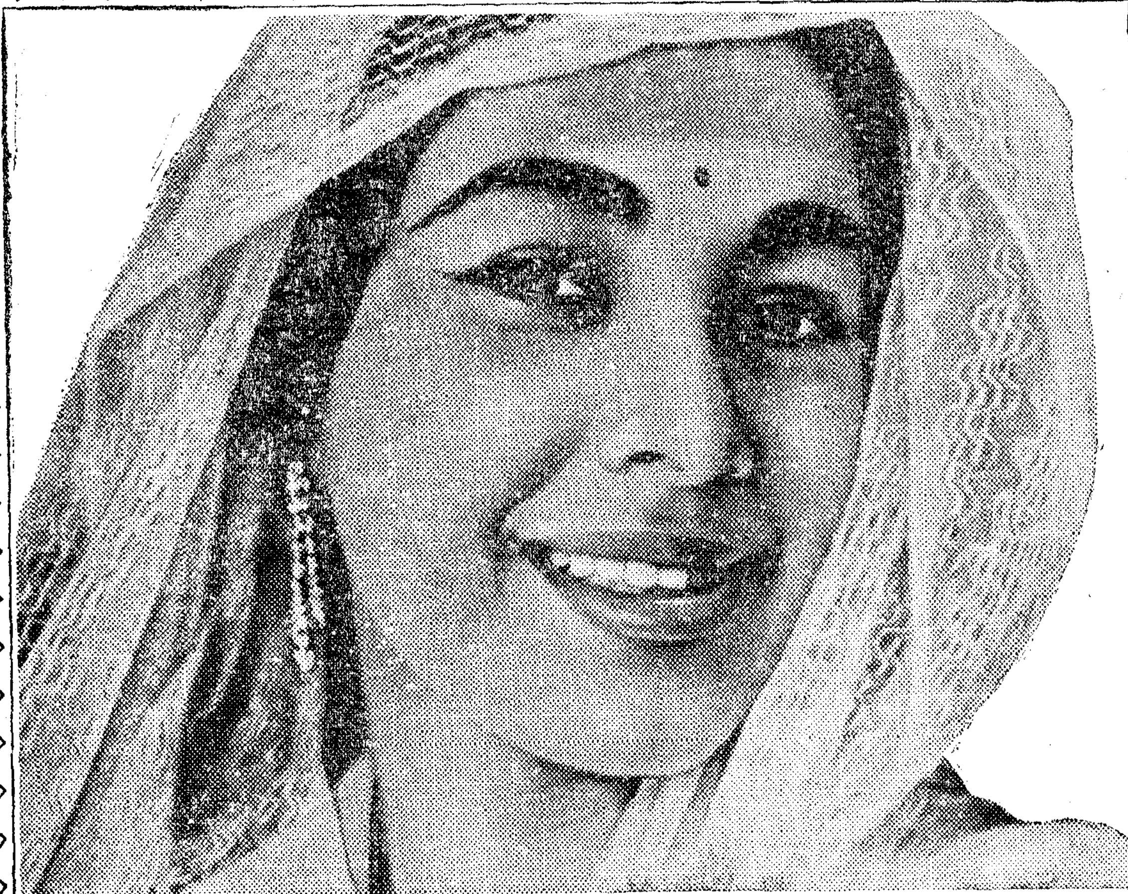
"ఉహూ."అన్నాడు దామోదరం ఆలోచిస్తూనే. బదిరీ బయటకు వెళ్లాడు. ఇంతలో |ప్రకాశం హడావుడిగా లోపలికి వచ్చాడు. దామోదరం అతన్ని చూసి, "ఏం చెప్పావప్పా?" అని అడిగాడు.

"ఆ ఏముందీ. డైరెక్టర్లు ఒప్పుకోవటంలేదు. నా శాయశక్తులా ఒప్పించడానికి |ప్రయత్నిస్తానని చెప్పాను. ఈ మధ్య అన్నమనాయుడు ఏవో తగువుల్లో ఒక డైరెక్టరు మేనల్లుణ్ణి కొట్టించాడని నాకు తెలిసింది. ఆ గొడవతో నలుగురు డైరెక్టర్లు వ్యతిరేకంగా వున్నారని చెప్పాను. వాళ్లకు కొంత [illegible] చేసింది."

వుండదు. అతనిని ఎవరైనా కలుసుకోవాలంటే చాలా కష్టం. అతను, ఇంట్లో వుండడమే అరుదు. అతని జీవితం బహుచి|త్రంగా నడుస్తోంది. తన నానాటికి పెరుగుతున్న పలుకుబడి వలన, చుట్టు |ప్రక్కల |గ్రామాలలోనేకాక, పట్టణాలలో సహితం, అనేక వ్యవహారాలలో తన సహాయం కోరుతువ్వారంటా. ఆయా వ్యవహారాలలో పెద్దరికం వహించటం వలన అతని పలుకుబడి మరింత పెరుగుతోంది. పంచాయితీ ఎలక్షన్లు మొదలుకొని, మునిసిపల్, పార్లమెంటు ఎలక్షన్ల వరకూ, |ప్రకాశం యొక్క జోక్యం అర్థిస్తున్నారంటాను. అతని |పతిష్ఠప్పర్ధలకు, విస్త

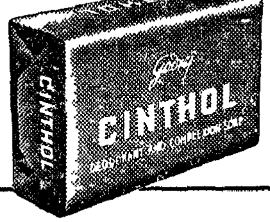
అందలి సొగసు గలిగించే-పదార్థం జి 11 హెక్సాక్లోరోఫిన మరియు దాని తాజా సువాసనయేగాకుండా సింథాల్‌కు ఎంతో ప్రత్యేకతను సమకూర్చింది ఏది ?

INTERPUB/G C 5-3 TEL

తక్కువ ఖర్చు!

సింథాల్ చాలా కాలం నిలవుంటుంది. ఎందుకనగా అది విశిష్టంగా నిర్మించ బడింది. అందలి మితమైన తేమ అది నాని కరిగిపోకుండా నిరోధిస్తుంది.

సింథాల్ దుర్గంధ నిరోధకమైన దివ్యమగు సబ్బు. జి-11 (హెక్సాక్లోరాఫీన్) మురికి మరియు చెమట వల్ల ఉద్భవించే క్రిములను నిర్మూలిస్తుంది. శరీర దుర్గంధమును తొలగిస్తుంది.

మరీ రూఢియైన నమ్మికతో-రోజల్లా హాయిగొలిపే పరిశుభ్రంగా నుండుటకు జి-11 (హెక్సాక్లోరాఫీన్) గల సింథాల్ సబ్బును మరియు సింథాల్ టాయిలెట్ పౌడర్‌ను వాడండి.

జి-11, ఎల్. జివాడా ఎట్. సీ. ఎస్. ఎ. వారి ట్రేడ్ మార్కు.

రిస్తున్న అతని పలుకుబడిని చూస్తే అసూయగానే వుందిగాని, అతనినేమీ చెయ్యలేకపోతున్నారు. ఆ దగ్గరలోనే ఉన్న ఒక పట్టణంలో మునిసిపల్ ఛైర్మనుగా చంద్రంగారనే ఒకవ్యక్తి చాలా సంవత్సరాల నుండీ వుంటున్నాడు. అతని గత చరిత్ర ఆవూళ్లో అందరికీ తెలుసు. మొట్టమొదట అతనొక లారీ క్లీనరు. తరువాత లారీ డ్రైవరయ్యాడు. కొన్నాళ్లకు లారీ కొన్నాడు.' తరువాత రహస్యంగా బ్లాకుమార్కెట్టులో బాగా డబ్బు గడించి, మేడలూ, కార్లూ సంపాదించాడు. డబ్బు బాగా గుప్పి, మునిసిపల్ ఎలక్షన్‌లలో నెగ్గుతున్నాడు. సంతకం పెట్టాలంటే అరగంట పడుతుంది. స్కూలు మొహం ఏనాడూ ఎరుగడు. విద్యా, సంస్కారం, రెండూ లేని అలాటి వ్యక్తి. కేవలం ధనబలం వల్ల మునిసిపల్ ఛైర్మను అయినప్పుడు, అతని దృక్పథం ఎంతసేపూ, తనకు తెలిసిన విధానాలలో, తను ఎలక్షను కోసం ఖర్చు పెట్టిన డబ్బును మళ్లీ సంపాదించుకోవాలనే వుంటుందిగాని, పట్టణ పారిశుభ్రతా, ఆరోగ్యము, ప్రజల సదుపాయాల మీద ఎలా వుంటుంది? ఈలాటి వాళ్లెందరో అధికారాలలో వుంటున్నారు. వీళ్ల కన్నా ప్రకాశం చాలవరకూ మేలు. అతనిలో కొంత విద్యా, సంస్కారం, రెండూ వున్నాయి. కేవలం ధనబలం, దవుర్జన్యమేకాక, బుద్ధిబలమూ, వివేచనాశక్తి వుండడము వలన చాలా చిన్నతనంలోనే పైకి రాగలిగాడు. అతను దేనిలో కలుగజేసుకున్నా అది విజయవంతం అవుతోంది. గవర్నమెంటు ఆఫీసర్లందరితోనూ పరిచయమూ, స్నేహమూ కలిగించుకోవడానికి అతనికి వున్న విద్యాసంస్కారాలు తోడ్పడ్డాయి. పల్లెటూరి ప్రజల హృదయాలు చూరగొనడానికి అతనిలోని సరళతా, నిగర్వం, ఎంత చిన్నవాళ్లనైనా గౌరవంగా, అభిమానంగా మాట్లాడడం మొదలైన గుణాలు తోడ్పడ్డాయి. ఆ ప్రాంతాలలో అందరికీ ప్రకాశం అంటే విపరీతమైన అభిమానం కూడా వుందని చెప్పచ్చు. అతను దామోదరం సలహాతో, ఎన్ని దుర్మార్గాలూ, మోసాలూ, జరిపించాడని ప్రజలకు తెలిసినా, అతను దూరంగా వున్నంతసేపే అతని గురించి చెడ్డగా చెప్పుకుంటారు, ఎదురుగా కన్పిస్తే మాత్రం ఎంతో అభిమానం ప్రకటిస్తారు. అందువలన తను ఏంజేసినాసరే, ఎలక్షన్లలో మెజారిటీ సంపాదించగలననే ధైర్యం ప్రకాశానికి వుంది. అటు ఆఫీసర్ల సహకారంతో పర్మిట్లూ, కోటాలూ, లైసెన్సులూ నిరాఘాటంగా సంపాదించుకుని డబ్బు గణిస్తున్నాడు. ఇటు అధికారమనేది, ఎక్కడెక్కడ వీలైతే అక్కడక్కడ, తన గుప్పిట్లోకి వచ్చేటట్లు, రాజకీయాలతో నిండిన పల్లెటూరి వాతావరణమంతా తనప్రభావంవ్యాపింపజేస్తున్నాడు.

ఇంత అధికారం, పలుకుబడీ, డబ్బూ వున్నా ప్రకాశం మనసును ఒక తీరని వ్యథ బాధిస్తోంది. అది, తను ఏ ఆస్తిని యథేచ్ఛగా అనుభవిస్తున్నాడో, అందులో సగభాగమే చేజిక్కించుకోగలిగాడు. మిగిలిన సగానికీ వారసురాలు వేరే వుంది. ఆమె వచ్చి అడిగిన నాడు తను, న్యాయంగా ఆస్తిలో సగం ఇవ్వవలసిందే. అది తనకు చాలా బాధగా వుంటుంది. దానికి తిరుగులేదు. ఎందువల్లనంటే, ఈ ఆస్తంతటికీ పూర్వ యజమాని అయిన తన పెంపుడు తండ్రి ఆస్తిలో సగం అతని కొడుక్కీ, సగం కూతురికీ ఆమె తదనంతరం ఆమె సంతానానికీ వ్రాసి, ఆవీలు అమలు జరుపడానికి పెద్ద పెద్ద లాయర్లను నియోగించాడు. కొడుకు వా ' తన చేజిక్కింది, కూతురి వాటా తనకు దక్కడానికి చాలా ఆటంకాలున్నాయి. అసలన్నిటి కన్నా ముఖ్యం ఆమె ఎక్కడుందో ఎవరికీ తెలియలేదు. ఆమె చనిపోయిందనీ, ఆమె కొక కూతురుందనీ ఇటీవల తెలిసింది. ఆ పిల్లకు ఇరవై ఏళ్ల వయసనీ, ఒక సామాన్యుల ఇంట్లో పెరుగుతోందనీ తెలిసింది. ఆమెను అన్నివిధాలా లోబరుచుకుంటేనే గాని ఈ ఆస్తికి పూర్తిగా తను అధికారి కాలేడు. ఆమె ఉనికే అతనికొక ముల్లులా బాధిస్తోంది. చాలా తొందరలోనే ఆమె విషయం పరిష్కారం చెయ్యాలనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు ప్రకాశం.

ప్రకాశం వెళ్లిన చాలాసేపటి వరకూ దామోదరం చుట్ట కాల్చుకుంటూ ఒక్కడూ ఆ గదిలో కూర్చుని ఆలోచించసాగాడు. కొంత సేపయ్యాక అహమ్మద్ ఖాన్ ప్రవేశించాడు.

"నీ కోసమే చూస్తున్నానప్పా." అన్నాడు దామోదరం, హిందీలో.

"నేను తిన్నగా విశాఖపట్నం నుంచి వస్తున్నాను. మనకు కావలిసిన సమాచారం అంతా దొరికింది. ఇన్నాళ్ళ నుండీ మన కళ్ల ఎదుటనున్న వ్యక్తుల్నే మనం తెలుసుకోలేకపోయాం." అని ఖాన్ హిందీలో చెప్పాడు.

"అయితే నీకు విషయాలన్నీ పూర్తిగా తెలిసాయా?"

"ఓ! తెలియడమేమిటి. ఆవ్యక్తులతో మాట్లాడి వచ్చాను. ఆ అమ్మాయిని చూసి వచ్చాను."

"ఎక్కడ చూశావు?" అన్నాడు దామోదరం ఆతృతగా.

"విశాఖపట్నంలోనే వుంటున్నారు. వాళ్ళు ఆ అమ్మాయిని చిన్నతనం నుండి పెంచుతున్నారు. కొన్నాళ్ల క్రితం వరకూ వాళ్లే తన తలిదండ్రులనుకుంది ఆ అమ్మాయి. కాని వాళ్ళు తన నిజమైన తలిదండ్రులు కారనీ తను వేరే మరొకరి కూతుర్ననీ కొన్నాళ్ల క్రితం మాత్రమే ఆ అమ్మాయి తెలుసుకుంది."

"నువ్వావమ్మాయిని చూశావా?"

"ఆ. చూశాను. ఆమె పెంపుడు తలిదండ్రులతో మాట్లాడాను. వాళ్లే ఈ విషయాలు చాలా మట్టుకు. చెప్పారు."

"వాళ్లనెలా కలుసుకోగలిగావు?"

"వాళ్ల గురించి ఒకరు చెప్పగా విన్నాను. వాళ్ళ వద్దకు వెళ్లి 'రామదాసుగారు నాకు స్నేహితుడు, ఈమధ్య ఆయన ఎక్కడ వున్నారో తెలియదు. మీకేమైనా తెలిస్తే చెప్పండి.' అని అడిగాను. వాళ్లు ఆయన ఎక్కడ వున్నారో తెలియదంటూ, ఈ విషయాలన్నీ చెప్పారు. మేము మాట్లాడుతూండగా వాళ్ళు పెంచుతున్న ఆ అమ్మాయి కాలేజీ నుండి వచ్చింది. ఆ అమ్మాయిని నాకు పరిచయం చేశారు..'

"ఏం చదువుతోంది?"

"బి. ఏ. ఆఖరి సంవత్సరం. చాలా తెలివైనదట."

"వాళ్లను మళ్లీ కలుసుకున్నావా?"

"లేదు. నిన్న సాయంకాలమే ఇది జరిగింది."

"ఆ పిల్లకు వేరే బంధువు లెవరైనా వున్నారని వాళ్లకు తెలుసా?"

"తెలియదు. వాళ్ళ రామదాసు ఏకాకి అనీ, అతనికెవరూ బంధువులు లేరనీ, అనుకుంటున్నారు. వాళ్లకు రామదాసు చనిపోయాడని కూడా తెలియదు. అతను దూరదేశంలో ఎక్కడో వున్నాడని వాళ్ల నమ్మకం."

"నువ్వేమైనా చెప్పావా?"

"లేదు. ఆ విషయంలో చాలా జాగ్రత్తగా ప్రవర్తించాను."

"మనం ఒకసారి వెళ్లాలి." అన్నాడాలోచిస్తూ దామోదరం.

"అలాగే. కాని నేనొక వింత విషయం విన్నాను.'

"ఏమిటది?"

"వాళ్లకు ప్రతినెలా రామదాసు వద్ద నుండి మనియార్డరు మట్టుకు తప్పకుండా వస్తోంది. గత మూడేళ్లలోనూ కూడా అది ఆగలేదు. అందువలనే వాళ్ళ కతని గురించి ఏ అనుమానమూ కలుగలేదు."

"ఆ! ఇది చాలా ఆశ్చర్యంగా వుందే?"

"అవును. అంతేకాదు. ఆ మనియార్డరు రామవరం నుంచే వెళ్తోంది. అందువల్ల.."

"రామవరమా?" అన్నాడు దామోదరం తెల్లబోతూ.

"అవును. అందువలన, రామవరంలో ఎవరో రామదాసుగారి స్నేహితులుగాని బంధువులుగాని ఉండి వుంటారని వాళ్లనుకుంటున్నారు. నాకేమైనా తెలుసునా అని అడిగారు."

"ఇది చాలా విచిత్రంగా వుంది. నువ్వేమని చెప్పావు?"

"నాకేమీ తెలియదన్నాను."

"బావుంది. వెంటనే మనం ఈ మనియార్డరు పంపిస్తున్న దెవరో కనుక్కోవాలి." అన్నాడు దామోదరం, కృతనిశ్చయుడై.

"అదేమంత కష్టం కాదు. నా వుద్దేశం మన వాళ్లలోనే ఎవరో పంపిస్తున్నారని. మీరు కాకపోతే ప్రకాశం కావచ్చు."

"కా..వ..చ్చు. కాని కాకపోవచ్చును కూడా."

"మరెవరికి పంపే అవసరం వుంటుంది?"

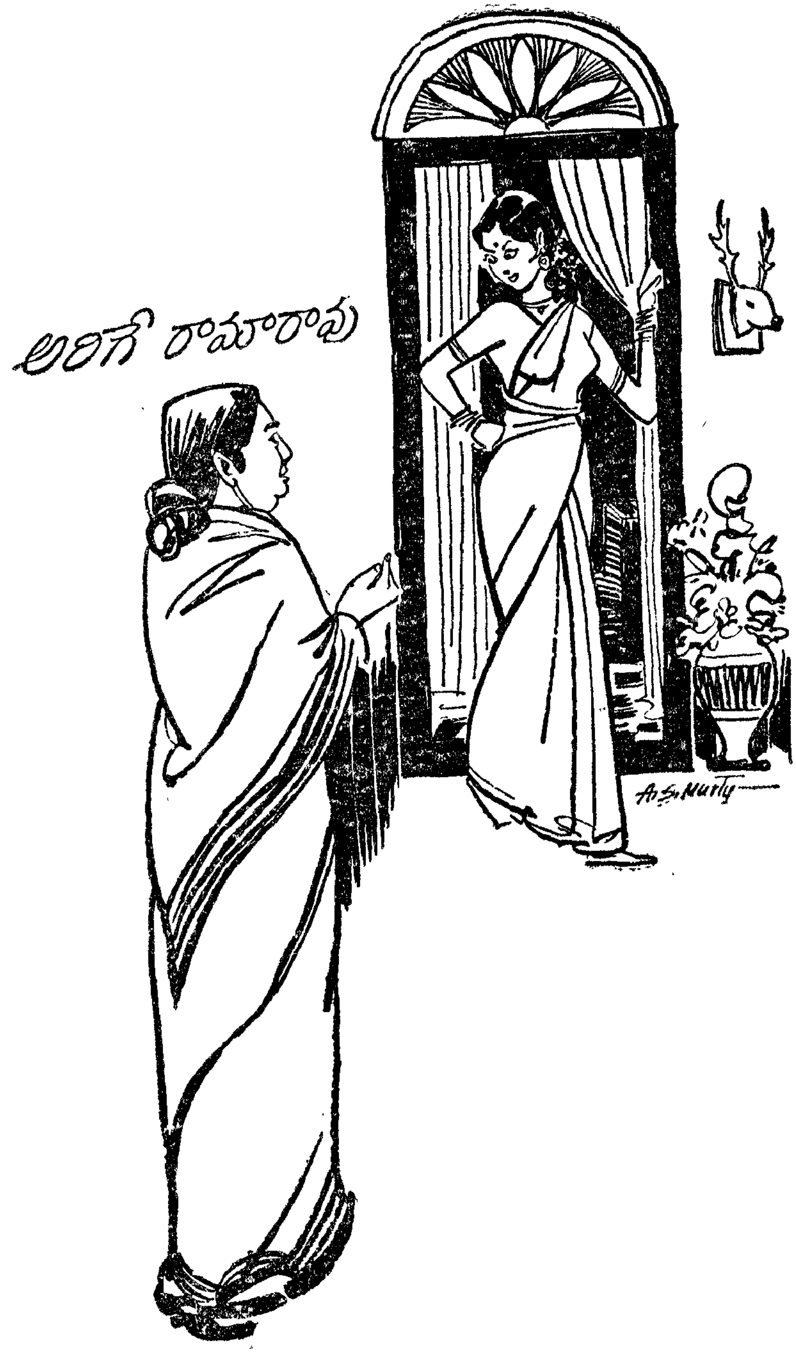
"ఏమో? ఏం చెప్పగలం! దిగితేగాని లోతు తెలియదు."

"సరే. నన్నేం చెయ్యమంటారు?"

"నువ్వు ఇవాల్టికి వుండు. రేపు వెళ్దువుగాని." అని దామోదరం ఖాన్‌ను పంపేసి ఆలోచిస్తూ కూచున్నాడు.

ఇన్నాళ్లకి తాము వెతుకుతున్న వ్యక్తి ఆచూకీ తెలిసింది. ఇకనుంచి వ్యవహారం చాలా జాగ్రత్తగా నడిపించాలి. తామే మాత్రం తొందరపడ్డా అవతలి వ్యక్తికి తమ ఆతృతకు మూలకారణమేమిటో తెలిసిపోవచ్చు. అసలు ఈ ఆస్తి సంగతి రామవరంలో చాలా మందికి తెలుసు. వాళ్లల్లో ఒకరెవరైనా పనిగట్టుకు వెళ్లి ఆ అమ్మాయి చెవిలో ఈ సంగతంతా వూదారంటే ఆమె వెంటనే ఆస్తిలో తన వాటా తనకిమ్మంటుంది. మధ్యవ్యక్తులు కూడా సామాన్యులు కారు. ప్రకాశంకున్న పలుకుబడి గొప్పది కాబట్టి సామాన్యులెవరూ ఈ విషయంలో జోక్యం కలుగజేసుకోరు. కాని తమకు కావలిసినంత మంది ప్రచ్ఛన్న శత్రువులున్నారు. ప్రకాశంపై పగ సాధించడానికి వాళ్లేమైనా చేస్తారు.

(సశేషం)

'రంగీ— రంగీ''

ఎవరూ పలకలేదు. అసలే ప్రయాణ బడలికతో వున్న శ్రీదేవికి తన పిలుపుకు సమాధానం రాకపోయేసరికి అంతులేని కోపమూ, విసుగూ ముంచుకొచ్చాయి.

కుర్చీలోంచి లేచి గుమ్మం దగ్గర కెళ్ళింది. తెర ప్రక్కకి తీసి వరండాలో చూచింది. ఎవరూ కనిపించలేదు.

''చంద్రమ్మా!'' అని కోపంగా గట్టిగా పిలిచింది.

ఆ పిలుపుకు సువారంలోంచి చంద్రమ్మ హడావుడిగా బయటికొచ్చింది. కోపంతో జేవురించిన మొగంతో గుమ్మంలో నిల్చుని వున్న చిన్నమ్మగార్ని చూడగానే వయస్సు మళ్ళిన చంద్రమ్మకు పంచప్రాణం పయినే పోయింది.

చంద్రమ్మను చూచి, ''ఆ రంగేది?'' అని విసురుగా అడిగింది శ్రీదేవి.

చంద్రమ్మ దివాణంలోని దాసీలందరి మీద పెత్తనందారు. దాసీల మీద అజమాయిషి చేసే 'హెడ్‌దాసీ' అన్నమాట! అందుకే వూర్నుంచి అప్పుడే వచ్చిన శ్రీదేవికి రంగి కనిపించపోయేసరికి చంద్రమ్మను పిలిచింది.

చంద్రమ్మ చేతులు నలుపుకుంటూ ''లేదమ్మా!'' అని మెల్లగా అంది.

''ఏం ఎక్కడి కెళ్ళింది?''

''కొలువుకు రావటంలేదమ్మా!''

''ఎందుకని?''

''అయ్యగారు దాన్ని కొలువు మాని పించారు.''

అదేమిటన్నట్లు చంద్రమ్మ వంక ఆశ్చర్యంగా చూచింది శ్రీదేవి. సమాధానంగా చంద్రమ్మ తలవంచుకుంది. వివరాలు అడిగి వినే వోపిక శ్రీదేవికా సమయంలో లేదు. రిజర్వుడు ఏ. సి. కంపార్ట్‌మెంట్‌లో నూట యాభై మైళ్ళు, గతుకుల రోడ్డు మీద చిన్నకార్లో ఇరవై మైళ్ళు ప్రయాణం చేసి అప్పుడే వచ్చిన శ్రీదేవికి ఎంతో నీరసంగా మరెంతో విసుగ్గా వుంది.

''అంటే నా కింకెవరూ దాసీలు లేరా?'' అని చిరాగ్గా అడిగింది.

''లేకేమమ్మా, చంద్రకాంతం వుందిగా!' అని ''కాంతం'' అని కేకేసింది చంద్రమ్మ.

శ్రీదేవి తలార స్నానం చేసి వచ్చింది. జుట్టు విరబోసుకుని పేపరు చదువుతూ కుర్చీలో కూర్చుంది.

పేజి త్రిప్పుతూ కొత్త పనిమనిషి కొరకు ప్రక్కకు చూచింది. అది గదిలో అటూ ఇటూ తచ్చట్లాడుతుంది. పాపం దానికి ఏ పని తర్వాత ఏ పని చేయాలో, ఎలా చేయాలో తెలియదు. అందుకే భయం భయంగా అక్కడక్కడే అల్లిబిల్లి తిరుగుతుంది.

''నీ పేరేమిటి? చంద్రముఖా, చంద్రవంకా?'' కుర్చీలో వెనక్కి జారగిల పడి జుట్టు వెనక్కి వేసుకుంటూ అడిగింది శ్రీదేవి.

''చంద్రకాంతమ్మగారు!'' అతి వినయంగా సమాధానం చెప్పింది.

ఈ చంద్రకాంతాన్ని అందరూ 'కాంతం, కాంతం' అని పిలుస్తారు. ఈరోజు వుదయం వరకు సువారంలో పని చేసింది. శ్రీదేవి వట్న అంతకుముందు పన్జేసే రంగిని పని మాన్పించేయటం వల్ల ఈ కాంతాన్ని చిన్నమ్మగారి కోసం నియమించింది చంద్రమ్మ.

చిన్నమ్మగారికీ కాంతాన్ని చూస్తే చాలు

ఏక్కడిలేని చిరాకూ ముంచుకొస్తుంది. మడ్డి మొగంది. ఏ పని తర్వాత ఏ పని ఎలా చేయాలో తెలియదు. సూటుకేస్‌లో బట్టలు తీసి అలమరలో సర్దటం కూడ తెలియదు. వుత్త మొద్దవతారంలాగా వుం దని మనస్సులోనే కాంతాన్ని కంటగించు కుంది శ్రీదేవి.

రంగి అయితే తను తలార స్నానం చేసి రాగానే వెంట్రుకలు పాయలు పాయలుగా తీసి టర్కీటవల్‌తో తుడిచేది. సాంబ్రాణి పొగవేసేది. ఈ కాంతం పూరికే గుడ్లు మిటకరించుకుని చూస్తుందేగాని జుట్టు ముడవదు, పొగవేయదు. అసలు రంగిని వీళ్లెందుకు పనిమాన్పించినట్లు? ఆ నొక్క మూడునెలలు లేకపోయేసరికి వూహించలేని మార్పు లెన్నెన్నో జరిగిపోయాయి. అన్నీ క్రొత్త మొగాలే కన్పిస్తున్నాయి! ఎవర్ని అడుగుతుంది? ఏమంటుంది? ఎంత ఇదే యినా యింటికోడలు గదా? ఇదే గనక తమ యుస్టేటులో అయితే ఇందుకు అందర్నీ ఎంత హడలగొట్టేదో!

ఆరాత్రి పదిగంటల లోపల శ్రీదేవికి తన యిష్టసఖి అయిన రంగిని తన భర్త పని మాన్పించిన విషయం కొన్నివందల సార్లు మనస్సుకు తట్టి ఎంతో బాధ కలిగింది. ప్రతి పనిలోనూ ప్రతి నిమిషంలోను అది లేకపోవటం ఆమె కెంతో పెద్ద లోటుగా కనిపించింది. అది వుంటే తనకెంతో సంద డిగా వుండేది. ఎంత చక్కగా పెద్దు పోయేది. తను యింటికి కోడలుగావచ్చిన ఈ సంవ త్సరం సంవత్సరంన్నర కాలంలోనూ రంగి ఎప్పుడూ తనని అంటిపెట్టుకుని వుండేది. అవసరమయి అడిగితే తన ప్రాణం కూడ యిచ్చేస్తుందా అన్నంత భక్తిగా తనని కొలి చేది. దానికి ఏ పనీ ఇలా చెయి అలా చెయి అని చెప్పవల్సిన పనేలేదు. నోట్లోమాట నోట్లో వుండగానే అన్నిపనులూ చకచకా చేసేది. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ తేరుతూ ఎంతో సరదాగా వుండేది. ఎన్నెన్నో కబుర్లు చెప్తు తుండేది. దాని కబుర్లు వింటుంటే గంటలు నిమిషాల్లాగా గడచిపోయేవి. దానికొక మేనత్త కొడుకున్నాడు. వాడి పేరేదో వుంది...రాము డట్లుంది. వాడూ యిక్కడే పన్జేస్తున్నాడు. ఎప్పుడూ వాడి కబుర్లు చెప్తూఉండేది.

తనకింత యిష్టురాలయిన రంగిని ఈయనగారు పనెందుకు మాన్పించినట్లు? అదేం చేసింది? ఒక పనిమనిషిని ఎందుకని తీసేశారు, ఏమిటి అని మరో పనిమనిషిని గాని, ఇంకెవరినిగాని వివరాలు అడిగి తెల్సు కోవటం ఈ కుటుంబాల్లో నామోషి అయిన విషయం! అలాటిది తన భర్తనే అడగటం గౌరవభంగమైన విషయం. ఒకవిధంగా చూస్తే సాహసమే!...అయినా శ్రీదేవి ఆరాత్రి తన భర్తను ఈ విషయం అడ క్కుండా వుండలేకపోయింది. ఏదో మాటల సందర్భంలో రంగి విషయం తీసికొని వచ్చింది.

అందుకామె భర్త విసుగ్గా, "ఇదో డర్టీ క్రీచర్! దాని సంగతి ఇప్పుడెందుకు?" అని అన్నాడు.

తనింకేమంటుంది? సాలుకు కొన్నిలక్షల రాబడి కల ఒక పెద్ద యుస్టేటుకు కోడ లయిన తను ఒక సామాన్య పరిచారికను గురించి, రోజు మొత్తంమీద రాత్రి సమ యాల్లో కొన్నిగంటలు మాత్రమే తనతో గడపటానికి తన గదికొచ్చే భర్తను ఇంకేమని అడుగుతుంది? అడగకూడదు— అందుకే వూరుకుంది.

తను పుట్టింటి నుండి రాగానే తన యిష్టసఖి పని నుండి తొలగించబడటం కారణమడిగితే తన భర్త అలా సమాధాన మియ్యటం ఆమె అసక్తినెక్కువ చేసింది.

మర్నాటి వుదయం రంగి విషయం అడగ వల్సిన వాళ్లనే అడుగుదామని రంగి బావ యిన రాముడ్ని పిలిచింది.

కోర మీసాలతో కోడెదూడలాగా వుండే రాముడు శుష్కించిపోయి అతి నీరసంగా వున్నాడు. భారంగా అడుగులో అడుగేసు కుంటూ వచ్చి దీనవదనంతో నిలబడ్డాడు.

శ్రీదేవి, రంగి విషయమెత్తగానే రాముడు నిలువునా వణికిపోయాడు. పాలిపోయిన వాడి మొగం కోపంతో ఎర్రగా జేవురించింది లోతుకుపోయిన వాడి కళ్లు ఎర్రగా నిప్పు కురిశాయి.

పళ్లు పటపట లాడిస్తూ, "రంగి సం గతా?" అన్నాడు—అని వెంటనే తను చిన్నమ్మగారి యెదుట వున్న విషయం గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాడు. తమాయించు కున్నాడు.

"దాని సంగతెందుకమ్మా? అది సెడి పోయింది— తప్పుడు ముం—" పయిగుడ్డతో ముంచుకొస్తున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకుంటానికి ప్రయత్నించాడు.

శ్రీదేవి తన చెవులను తానే నమ్మలేక పోయింది. కొన్ని క్షణాలు స్థాణువుగా అయి పోయింది.

రాముడు భోరు భోరున ఏడుస్తూ అక్కడే చతికిలబడ్డాడు. శ్రీదేవి భారంగా నిట్టూర్చి ప్రక్క గదిలోకి వెళ్లిపోయింది.

...రంగి చెడిపోవటమేమిటి? రంగి లాటి మంచిపిల్ల, అమాయకురాలూ ఎలా చెడిపోయింది? ఎందుకు చెడిపోయింది? ఇందుకేనన్నమాట దాన్ని పని మాన్పిం చింది. ఆయన, 'డర్టీ క్రీచర్!' అంది! ఇది నమ్మదగ్గ విషయమేనా? రంగి ఇలాటి పన్జేస్తుందా? ఏమో, నిప్పులేనిదే పొగ రాదుగా! పాపం, ఆ రాముడ్ని చూస్తే తన కడుపు తరుక్కుపోతుంది. ఎలాటి వాడు ఎలా అయిపోయాడు? దాన్ని వాడి ప్రాణంగా చూచుకునేవాడు. అదీ అంతే! మరి వాడికిది ఇంత ద్రోహం ఎలా చేసింది?

..శ్రీదేవి ఆలోచనలు ఇలా సాగు తున్నాయి. ఆమె కాలోజంత మనసు మన సులో లేదు. తన గదిలో కాసేపు అటూ ఇటూ పచార్లు చేసి కిటికీ దగ్గరకెళ్లి నిల బడింది. కిటికీ గుండా క్రిందకు తొంగి చూచింది. క్రింద రాముడు కనిపించాడు. తోటలో గున్నమామిడి చెట్టు క్రింద కూర్చుని మోకాన గుడ్డేసుకుని కుళ్లి కుళ్లి ఏడుస్తున్నాడు. ఆ దృశ్యం చూడ గానే శ్రీదేవి గుండెల్లో విషాదం బుసబుసా పొంగింది.

ఈ కిటికీ దగ్గర ఇలాగే నిలబడి క్రింద ఆ గున్నమామిడి చెట్టు దగ్గర సరసాలాడ కునే రాముడ్ని రంగిని ఎన్నోమార్లు చూచింది. ఒక్కోసారి రంగి వాడ్ని కవ్విస్తూ తోటంతా పరుగులు పెట్టేది. దాన్ని పట్టుకోవటానికి దాని వెనుక వీడూ పరుగెత్తేవాడు. వాళ్లి ద్దరూ అలా పరుగులు తీయటం చూస్తూ వుంటె తనకెంతో ముచ్చటయ్యేది.

ఒకరి మనస్సు మరొకరికి అందించు కుని నిర్మలంగా స్వేచ్ఛగా, వులాసంగా కేరింతలు కొట్టే ఆ ప్రేమజంటను చూచి నప్పుడు కొన్నిసార్లు తనకు తెలియకుండానే తనలో ఒకవిధమైన ఈర్ష్య చోటు చేసు కునేది. తన దాంపత్యం గుర్తుకొచ్చేది. రోజులో కొన్నిగంటలు మాత్రం భార్యా భర్తలు కలసి వుండటం దగ్గరగా వున్న ఆ కాసేపు ఇద్దరి మధ్య ఎంతో దూరం, 'మీరు'—'మీరు' అని ఒకరినొకరు సంబో

వలపు తెమ్మెరలు

చల్లని గాలులు వీచినవీ!
చల్లగ నామది దోచినవీ!!

కమ్మని పిలిచిన పిల్లనగ్రోవికి
కమ్మనిగానము నేర్పినవీ!
కదలే అలలై కమ్మని కలలై
రసలోకములో తేలినవీ!!

విరిసీ విరియని విరికన్నియతో
సరసములాడుచు సాగినవీ!
వయసున్నపుడే అనుభవింపుమని
వలపులు విరిలో రేపినవీ!!

పూలబాలికల కన్నె మనసులో
మూగబాసలను అరసినవీ!
మల్లిసుందరి వలపు దోచుకొని
చల్లగ అవలికి జారినవీ!!

ఒంటరి పూవుల ఒయ్యారముగని
కొంటెగ ఈలలు వేసినవీ!
'తుమ్మెదకూరిమి నమ్మకుమీ!' అని
నమ్మిక పుట్టగ పలికినవీ!!

కళలంటినవే చరితార్థత యని
విరులకు నాట్యము నేర్పినవీ!
కమ్మని వలపులు కానుకగా గొని
గాలులు ముందుకు సాగినవీ!!

చల్లని గాలులు వీచినవీ!
చల్లగ నామది దోచినవీ!!

—వక్కలంక లక్ష్మీపతిరావు

కాలుజారింది

ధించుకోవటం. శుష్కమర్యాదలు, మనుష్యుల్ని మమతల్ని మనస్సులను దూరంచేసే అర్థంలేని ఆచారాలు! వీళ్ళలాగా నీరెండలు వెండివెన్నెలలో, చెట్ల నీడల్లో, పక్షుల లాగా ఒకరినొకరు తరుముకుంటూ, సరసా లాడుకుంటూ ప్రపంచాన్ని మర్చిపోవటం ఒకరిలో నొకరు కరిగిపోవటం— తనకు వూహించటానికి కూడ స్వేచ్ఛలేని విషయం. అందుకే కాబోలు గుండెల్లో ఈర్ష్య గుస గుస లాడేది. అదీ కాసేపే!.. తన చేతుల మీదుగా వాళ్ళ పెళ్ళి చెయ్యాలని తనెంతో వుబలాటపడేది. కాని వాళ్ళిలా అయ్యారు. అప్పుడప్పుడు తన మనస్సును, భావాలను మకిలపర్చే ఈర్ష్య వాళ్ళ బ్రతుకులను ఇలా చేయలేదు కదా!

* * *

ఆరోజు శుక్రవారం. వేణుగోపాలస్వామి గుడిలో భోగం చేస్తారు. మసి సంజలు ముసురుకునే వేళ శ్రీదేవి కోచ్‌బండిలో గుడికి బయలుదేరింది. బండిలో తన కెదురుగా కాంతం పూజసామాగ్రి పట్టుకుని కూర్చుంది. ముంగిలాగా గుంటనక్కలాగా కూర్చున్న కాంతాన్ని చూడగానే శ్రీదేవికి రంగి గుర్తుకు వచ్చింది. తను గుడికెప్పుడెళ్ళినా రంగి లేనిదే వెళ్ళేది కాదు. దారి పొడుగునా రంగి ఏవో కబుర్లు చెప్పుతూ అది నవ్వుతూ తనని నవ్విస్తూ వుండేది. ఇప్పుడు రంగి ఎక్కడ వుందో? ఏమి చేస్తుందో?

శ్రీదేవి ఇలా ఆలోచిస్తుండగా బండి పెద్ద కుదుపుతో ఆగిపోయింది. శ్రీదేవి తూలి ముందుకు పడబోయి సర్దుకుని కూర్చుంది.

“ఛీ, నీకు బుద్ధి వుందా లేదా? లే, దారి కడ్డులే” అని బండి వెనకాల నిల్చునే సింహాద్రి ఎవరి మీదనో పెద్దగా అరుస్తున్నాడు.

రోడ్డు మీద పిల్లల కేకలు అరుపులు—

“బాబాయి, బాబాయి. నీకు పుణ్యముంటుంది బాబాయి. ఒక్కసారి అమ్మగార్ని చూడనీయ్ బాబాయి. నీకాళ్ళట్టుకుంటా బాబాయి”

అది రంగి గొంతు! ఆ గొంతు వినగానే శ్రీదేవి చలించిపోయింది.

"ఛా, తప్పుడుదానా! ఫో, అవతలికి" సింహాద్రి రంగిని చేయి పట్టుకుని లాగి పారేస్తున్నాడు.

శ్రీదేవి బండికి కట్టిన తెరను కొద్దిగా తొలగించి బయటికి చూచింది. శ్రీదేవిని చూడగానే రంగి, సింహాద్రి చేతిని విడిపించుకుని రయ్‌న బాణంలాగా వచ్చి శ్రీదేవి పాదాలు పట్టుకుని, "అమ్మా, అమ్మా—" అని భోరు భోరున ఏడ్చింది.

"నాకేం తెలియదమ్మా! మీ పాదాల సాక్షిగా నాకేం తెలియదమ్మా" అని ఏడుస్తోంది.

విరబోసుకున్న జుట్టుతో ఆ చీకట్లో రంగి పిచ్చిదానిలాగా వుంది. లాగా వుండటమేమిటి? దానికి సగం పిచ్చి కూడ ఎక్కింది! అందుకే దాని వెనకాల పిల్లలు రాళ్లు రువ్వుతూ కేకలు పెడ్తూ తిరుగుతున్నారు. వూరు దాన్ని వెళ్లగొట్టింది. వూరి చివర్లో వున్న పాడుబడ్డ సత్రం రంగి మకాం!

"ఛా. అవతలికి పద—ఊఁ—నిన్నే" అంటూ చీదరించుకుంటూ కాంతం రంగిని నెట్టివేసింది. సింహాద్రి దాన్ని చేయి పట్టుకుని లాగాడు. బండి ముందుకు పరుగెత్తింది.

"పోలీసులు వుత్త పున్నేనికి పట్టుకున్నారమ్మా. నాకేం తెలియదమ్మా మీరన్నా చెప్పండమ్మా!"

వెనకాల రంగి ఏడుస్తూ కేకలు పెట్టుతుంది. దాని చుట్టూ మూగిన పిల్లలు గోలగా అరుస్తున్నారు.

శ్రీదేవి, "పోలీసులు అంటుందేమిటే?" అని కాంతాన్ని అడిగింది.

"దాని గొడవెందుకు పోనీయండమ్మా"

"కాదు చెప్పవే"

ఏదో చెప్పరాని విషయం చెప్తున్నట్లుగా మొగం పెట్టి కాంతం ఇలా చెప్పింది. "మొన్నమొన్న రాత్రి బండెక్కడానికి అది మీతో పాటు పట్నం వచ్చిందిగా. మొన్నమొన్న బండెక్కించినాక ఆ రాత్రి హోటల్‌లో ఎవడితోనో వుంటే పోలీసులు పట్టుకుని, కొట్లో పెట్టారు."

గుర్రం భయంకరంగా సకిలించింది. రంగి ఏడ్పు దూరంగా సన్నగా వినిపిస్తోంది. బండిచక్రాలు రోడ్డు మీద టకటకలాడుతున్నాయి.

శ్రీదేవి వెనక్కి జారి కూర్చుంది.

కాంతం చెప్తూంది—'ఈ సంగతి తెల్సి రాముడు, దివానుగారు పట్నం వెళ్లి దాన్ని

సుగతము

కుమారి జి. వి. భారతి, బి.యస్‌సి. (మొదటి సంవత్సరము) కె.వి.ఆర్. ప్రభుత్వ స్త్రీల కళాశాల, కర్నూలు, శ్రీ జి.సి. రమయ్య, అడ్వొకేటు, అనంతపురం గారి కుమార్తె 4-12-66 తేదీ రాత్రి 10 గంటలకు స్వర్గస్థురాలైనది. ఆమె ఆత్మకు శాంతి కలుగుగాక. —కె. బాలక్రిష్ణమూర్తి.

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

తమ రచనలతో కాక విడిగా స్టాంపులు పంపే వారి రచనలు తిప్పి పంపడం సాధ్యం కాదు. ఈ విషయంలో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపే అవకాశం కూడా లేదని గుర్తించ ప్రార్థనం॥

కాలం జారింది

విడిపించారు. తనే పాపమెరగని ఏడుస్తోంది. మరి ఆ హోటల్‌లో ఎందుకున్నావే అని ఎవరెన్ని అడిగినా చెప్పదు. తన కేం తెలియదంటుందేగాని అక్కడెందుకున్నదీ చెప్పదు. ఆ తప్పుడు పనిచేసిన తప్పుడుముండ నిజం చెప్తుతుందా అమ్మగారు!''

గుడి ముందు కోచ్ ఆగింది. గుడి లోపల సన్నాయి ఉచ్చస్వరంతో పలుకుతుంది. సింహాద్రి పోషకు కావల్సిన సరంజామా తీసికొచ్చాడు.

''నేను బండిలోనే వుంటానే, నీ వెళ్ళి ఆ దండా అదీ యిచ్చి ప్రసాదం తీసికురా'' గుడికని వచ్చి లోపలికి రాకుండా బండిలోనే వుంటానంటున్న అమ్మగార్ని కాంతం వింతగా చూచింది. మారు మాటాడకుండా లోపలి కెళ్ళింది.

చుట్టూ నీలితెరలు దింపిన కోచ్‌లో చీకట్లో శ్రీదేవి ఒంటరిగా కూర్చుంది. బండి లోపలి చీకటిని ఇంకా చీకటి చేయటానికి కళ్ళు గట్టిగా మూసుకుంది ''

''మీరన్నా చెప్పండమ్మా నాకేంతెలియదమ్మా! పోలీసులు వుత్త పున్నెనికే పట్టుకున్నారు'' రంగి దీనాలాపాలు పదేపదే శ్రీదేవి చెవులో మారుమ్రోగుతున్నాయి.

గుర్రం పూరికే సకిలిస్తోంది. గుడిలో గంటలు గణగణ మ్రోగుతున్నాయి. శ్రీదేవి మానసికాంబరాన మెరసిన ఒకమెరుపు సాగి ఆకాశాన్ని తాకిందా అన్నట్లుగా చీకటి ఆకాశం తళుక్కుమంది

*　　*　　*

''నేనిక్కడ వుంటానని వూహించి వుండవు కదూ శ్రీ!''

''............''

''మాటాడవేం శ్రీ! నిన్నిక్కడికి రప్పించాననీ కోపమా?'' చక్రకేళి తొక్కను, విలాసంగా పారేస్తూ అన్నాడా వ్యక్తి!

''....................''

''ఎంత ఖరీదయిన సరుకయినా గొంతు దిగేటప్పుడు ఒకలే మంటగా వుంటుంది. అందుకే ఈ సంజాడు.''

''ఎందుకు మోహన్, ఇలా తాగుతావు?''

''నిన్ను మర్చిపోవటానికి శ్రీ! నన్ను నీవు తేలిగ్గా మర్చిపోయావు. కాని నిన్ను నేను మర్చిపోలేకపోతున్నాను. నాదగ్గరున్న నీ వుత్తరాలు నిన్ను మర్చిపోనీయటంలేదు డియర్ శ్రీ—''

''అంటే'' శ్రీదేవి కోపంగా చూచింది.

''అంటే ఏముంది? శ్రీ కావాలి శ్రీ'' నవ్వుతూ అన్నాడు మోహన్.

''అయిదు వేలుతీసికుని నెల కూడ కాలేదు.''

''డివేల్యూయేషన్ శ్రీ! నీకు తెలియనేముంది?'' విలాసంగా కాళ్ళు ఎత్తి టీపాయ్ మీద పెట్టుతూ అన్నాడు.

''నన్నెందుకిలా పీడిస్తావ్ మోహనయ్యా! ఇంత కంటె నీ చేతుల్తో నా గొంతు పిసికి పారేయకూడదు.''

''నో, నో, శ్రీ! నీవు నెయ్యేళ్ళు నిండుగా బ్రతకాలి. రోజుకు కొన్ని కొన్ని చస్తున్న నేనింకెన్నాళ్ళు బ్రతుకుతాను. చాల కొద్ది రోజులు. ఆ కొద్దిరోజులు జీవితాన్ని అనుభవించనీయ్. జీవితాన్ని అనుభవించాలంటె మనీ వుండాలి. అది నీకు వుంది. నాకు లేదు. అందుకే మీ అమ్మ సొంత తమ్ముడినయినా సరే నిన్ను నా కివ్వను పొమ్మంది. ఇరవై లక్షల కట్నం యిచ్చి నీ పెళ్ళి చేసింది. ఆ ఇరవైలక్షలు నాకూ యిస్తే నేనూ జమిందార్నేగా?.......''

''పెళ్ళికి ముందు తెలియని వయస్సులో నీ ఆకర్షణలో పడి రాసిన కొన్ని వుత్తరాలు పట్టుకుని నా జీవితంతో చెలగాటలాడుతున్నావు కద మామయ్యా!''

ఆరోజు శ్రీదేవి ప్రయాణ సన్నాహంలో వుండగా ఫోన్ మ్రోగింది. మోహన్, చేశాడు. ''అక్కడికి నన్ను రమ్మంటావా? ఇక్కడికి నీవు వస్తావా?'' అని అడిగాడు. ఎలాగు తనక్కడికి రావటానికి వప్పుకోదని తెల్సు. ఎలాగు ఆరోజు వూరెళ్ళబోతుంది గనుక అతడు చెప్పిన అడ్రసు ప్రకారమతడ్ని కలిసి ఈ వ్యవహారం పైసలు చేయాలనుకుంది. అందుకే అక్కడికి వచ్చింది.

మోహన్ నవ్వి, ''నా ప్రేమతో, నిన్ను పెళ్ళి చేసుకో లేకపోయాను. కనీసం 'మనీ' చేసుకోనియవా?'', అని అన్నాడు.

మోహన్ వంక అసహ్యంగా ఒక పురుగును చూచినట్లు చూచింది శ్రీదేవి.

''సరే'' ఏదో అనబోయే లోపల బయట ఏదో గొడవ, కేకలు వినిపించాయి. అప్పుడు దాక గది బయట వరండాలో నిల్చొని వున్న రంగి, ''అమ్మా—పోలీసులు, పోలీ

బాబూ—వదలండి అటే వదలండి—" అని కంగారుగా అరుస్తూ లోపలికి వచ్చింది.

పోలీసులు ఎందుకు వస్తున్నారో ఏమిటో తనకేమీ అర్థం కాలేదు. రంగి కేకలకు కంగారు పడింది. పంయిగా అది తనని బయటికి తోసేసినంత పని చేసింది. ఆ కంగారులో, భయంతో తనేం చేస్తుందో తనకే తెలియలేదు. ప్రక్క గుమ్మంలోంచి బయటికి వచ్చింది. అటు చీకట్లో ఏదో చెక్క మెట్లు కనిపించాయి. వాటి గుండా క్రిందకి దిగింది. ఒక చీకటి సందు కన్పించింది. ఆ సందులో పందగజాలు నడిచేసరికి మెయిన్ రోడ్డూ టాక్సీలు కనిపించాయి. ఒక టాక్సీని పిలిచి అందులో ఎక్కింది. అందులో కూర్చుని రంగి కోసం చాలసేపు చూచింది. అది రాలేదు. చేతి గడియారం చూచింది. తనెళ్ళవల్సిన ట్రైన్‌కు ఇంకా పదినిమిషాల టైం వుంది. అది తప్పితే మరల రిజర్వేషన్ దొరకదు. అవతల జబ్బుగా వున్న తల్లిని చూడాలి. రంగి ఎంత చూచినా రావటంలేదు. అది యింటికి తిరిగిపోతుందిలే అని టాక్సీని స్టేషన్‌కు పోనీయమంది.

తన వెనకాలే కంగారుగా రాబోయిన రంగి గుమ్మంలో చక్రకేళి తొక్క మీద కాలువేసి జారి క్రిందపడటం అది లేచే లోపల పోలీసులు లోపలికి వచ్చి దాన్ని లేపటం శ్రీదేవికి తెలియదు.

రంగిని పోలీసు లెందుకు పట్టుకున్నారో ఇప్పుడు తెల్సింది. మోహన్‌ను కలవటానికి తానెళ్ళింది ఒక చౌకరకం హోటల్ అని ఇప్పుడు తెల్సింది. ఎంత మంది ఎన్నివిధాల అడిగినా రంగి ఎందుకని అది ఆ హోటల్ కెళ్ళిందో ఎందుకు చెప్పలేదో ఇప్పుడు అర్థ మయింది. రంగి ఎలా చెడిపోయిందో, ఎవరి కోసం చెడిపోయిందో ఇప్పుడు శ్రీదేవికి తెల్సింది!!

"ప్రసాదం తీసికోండమ్మా!" అని కాంతం పిలిచిన పిలుపుకు శ్రీదేవి వులిక్కిపడి ఈ లోకంలోకి వచ్చింది. బయట భయంకరమైన వర్షం, చీకటి.

మర్నాడు శ్రీదేవి నిద్ర లేచిన వెంటనే విన్న వార్త అరాత్రి పాడుబడ్డ సత్రంలోనే పాడుబడ్డ మూలలో పడి రంగి చనిపోయింది.

●

కమ్యూనిస్టుదేశాలలో కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు కామరాజ్

ఆర్. వెంకట్రామన్

సోవియట్ పరిపాలన వ్యవస్థలో అధికారపూర్వమైన పెక్కు పదవులు వున్నప్పటికీ, పలుకుబడి, ప్రాధాన్యం వున్న పదవి కమ్యూనిస్టుపార్టీ ప్రథమ కార్యదర్శి పదవే. కమ్యూనిస్టు పార్టీని మంచి పద్ధతులపై నడిపించి, కమ్యూనిస్టుపార్టీ సిద్ధాంతాల నుంచి పరిపాలన తప్పిపోకుండా నడిపే బాధ్యత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రథమ కార్యదర్శికి సంబంధించినది ఆ ప్రాధాన్యం వెల్లడయ్యే పద్ధతిలోనే కొన్ని సంవత్సరాల ముందు సోవియట్ యూనియన్ అధ్యక్షుడుగా వున్న బ్రిజ్‌నేవ్ నేడు కమ్యూనిస్టుపార్టీ ప్రథమ కార్యదర్శిగా వుంటున్నారు.

మేము సోవియట్ యూనియనుకు వెళ్ళినప్పుడు బ్రిజ్‌నేవ్ విదేశాలకు వెళ్ళారు.

సోవియట్ యూనియన్‌లో నాయకులు, మంత్రులు సంవత్సరానికొక నెల తప్పక విశ్రాంతి తీసుకోవాలి. ఆవిధంగా సెలవు తీసుకొని, ఆ సెలవులో ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను చూడక శరీర బలాన్ని, మనోవికాసాన్ని వృద్ధి చేసుకోవాలనేది దేశ పద్ధతి.

బ్రిజ్‌నేవ్ ఆ విధంగా సెలవు నుంచి ఆగస్టు మొదటి తేదీన మాస్కోకు తిరిగి రావలసి వుంది. మేము పర్యటన చేస్తున్నప్పుడు, సుప్రీం సోవియట్ అధ్యక్షుడు స్విరిదినోవ్ మా ప్రయాణం ఒకరోజు ముందుకు పెట్టి, కామరాజ్ బ్రిజ్‌నేవ్‌ను కలుసుకోవాలని కోరారు. కామరాజ్ దీనికి అంగీకరిస్తారా అని నాకు కూడా కొంచెం అనుమానం కలిగింది. అయితే, ప్రతిదేశ రాజకీయాలను, వాటి నాయకులను బాగా గ్రహించిన కామరాజ్, మన ప్రయాణాన్ని ఒకరోజు ముందుకు వాయిదా వేయడం మంచిదనే నిశ్చయంతో స్విరిదినోవ్ సూచనను అంగీకరించారు.

అయితే మేము లెనిన్‌గ్రాడ్ నుంచి మాస్కోకు వెళ్లేటప్పుడే, "ప్రథమకార్యదర్శి బ్రిజ్‌నేవ్ మాస్కోకు తిరిగివచ్చారు" అనే వార్తను స్విరిదినోవ్ మాకు తెలియజేశారు.

మేము మాస్కో చేరిన నాడు అంటే జులై 29 వ తేదీనే, బ్రిజ్‌నేవ్‌ను కలుసుకునే ఏర్పాట్లు చేయబడుతాయని కూడా ఆయన మాకు తెలిపారు.

ఆరోజు వుదయం బ్రిజ్‌నేవ్ ఐక్యరాజ్యసమితి కార్యదర్శి ఉథాంట్‌ను పదకొండు గంటల నుంచి 12 గంటల వరకు కలుసుకొనేట్టు, 12 గంటల నుంచి కామరాజ్‌తో సంభాషించేట్టు ఏర్పాటయింది.

మేము సరిగ్గా పన్నెండు గంటలకు బ్రిజ్‌నేవ్ కార్యాలయం చేరాము.

ఆయుధ పాణులయిన సైనికులు బ్రిజ్‌నేవ్ కార్యాలయం ముందు వాళ జాగ్రత్తగా కాపలా వున్నారు. ఆ కార్యాలయంలో ఎవరుబడితే వారు ప్రవేశించడానికి వీలులేదు. ముందుగా అనుమతి పొందినవారు మాత్రమే వెళ్ళాలి.

సైనికులు కామరాజ్‌కు సైనిక వందనంతో బ్రిజ్‌నేవ్ వున్న గదికి పిలుచుకుని వెళ్ళారు.

సామాన్యంగా సోవియట్ దేశంలో ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో రాజకీయ రహస్యాలను చాలా భద్రంగా కాపాడుతారు. నాయకుల గదులకు ఒకదాని తర్వాత మరొక గుమ్మం—ఇలా రెండు గుమ్మాలు వుంటాయి. ఒక గుమ్మం తలుపులు తెరిచి లోపలికి వెళ్ళి అక్కడ వున్న మరొక గుమ్మం తలుపులు తెరిచిన తర్వాతే నాయకుల గదులలోకి పోవడం సాధ్యం. లోపల జరిగే సంభాషణ మరెవరి చెవిలోను పడడం సాధ్యంకాదు.

బ్రిజ్‌నేవ్ గదిలో ప్రవేశించినప్పుడు, మద్రాసు ప్రభుత్వ కార్యాలయంలో వుండే నాగదే జ్ఞాపకం వచ్చింది. నా గదిలో నేను ఏమి మాట్లాడినా, వరాండాలో వున్న వారికి కూడా వినబడుతుంది. కొందరు కిటికీ తలుపుల మూలంగా తొంగిచూస్తూ వెళ్తుతారు. మన కార్యాలయాలలో ప్రవేశించడానికి అనుమతి పత్రాలు అవసరంలేదు. వాటికి రష్యాలోని కార్యాలయాలకు ఎంత వ్యత్యాసం!

బ్రిజ్‌నేవ్‌తో కామరాజ్ సంభాషణ జరిగేటప్పుడు. కేంద్ర సంఘ కార్యదర్శి పోరిస్, పోనోమారేవ్, స్విరిదినోవ్ వున్నారు. మా వర్గంలో కామరాజ్, నేను వున్నాను. దుబాసీగా సెమిటూవ్ రాదిక్ వున్నారు.

కామరాజ్—బ్రిజ్‌నేవ్ సంభాషణ మధ్యాహ్నం ఒంటి గంటన్నర వరకు జరిగింది.

"నేను మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు మిమ్మల్ని కలుసుకున్నాను. అప్పుడు గూడ మీరు ఈ దుస్తులతోనే వున్నారు." అని కామరాజ్‌ను చూడగానే అన్నారు బ్రిజ్‌నేవ్.

బ్రిజ్‌నేవ్ మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు, నేను ఆయనను ఇంటెగ్రల్ కోచ్‌ఫ్యాక్టరీకి పిలుచుకుని వెళ్ళాను.

"ప్రపంచంలో వున్న ఉత్తమమైన కర్మాగారాలలో ఇదొకటి" అని దానిని చూచిన తర్వాత తమ అభిప్రాయం తెలిపారు బ్రిజ్‌నేవ్.

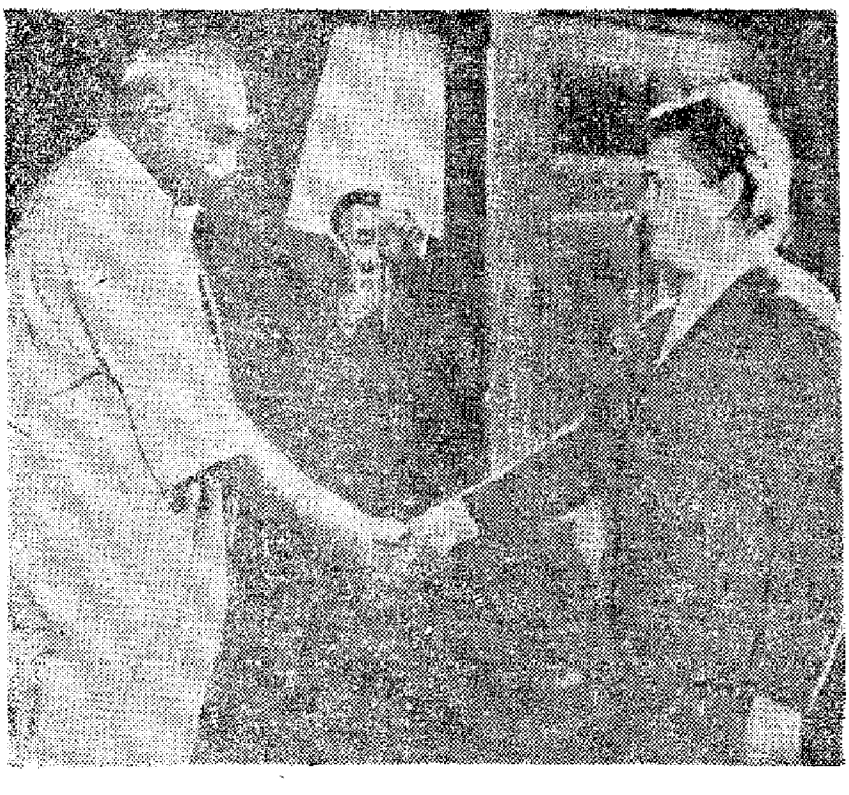
బ్రిజ్‌నేవ్ ఇంటెగ్రల్ కోచ్‌ఫ్యాక్టరీలో రైలు పెట్టెలు తయారు చేసే స్థలం చూచిన పిమ్మట ఆయనను "ఫర్నిషింగ్ షాప్"కు పిలుచుకుని వెళ్ళాను. ఆ కట్టడానికి వెళ్ళగానే, అంతకుముందు జరిగిన ఒక సంఘటన నాకు జ్ఞాపకం వచ్చింది. దానిని బ్రిజ్‌నేవ్‌కు జ్ఞాపకపరిచాను.

"అప్పటి సోవియట్ ప్రధానమంత్రి కృశ్చేవ్ మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు, ఈ ఇంటెగ్రల్ కోచ్ ఫ్యాక్టరీని చూచి, ఇక్కడఇనుమును, ఉక్కును అనవసరంగా, ఆవశ్యకతకు మించి వినియోగిస్తున్నారు—అని అభిప్రాయం ప్రకటించారు. దానిని అనుసరించి కొత్తగా ఫర్నిషింగ్ షాప్‌ను నిర్మించినప్పుడు, రీ ఇన్‌ఫోర్స్‌డ్ కాంక్రీటును విరివిగా వాడాము" అని బ్రిజ్‌నేవ్‌తో అన్నాను.

"నాకేమో కాంక్రీటు కన్నా ఇనుమే మేలని ఇప్పటికీ అభిప్రాయం. ఇనుము ఎక్కువ స్థలం ఆక్రమించదు. నేను ఇనుము, ఉక్కు విషయాలలో శిక్షణ పొందినవాడిని. ఇనుమును గురించి మాట్లాడడానికి నాకు అర్హత వుంది. నేను ఉక్కుమనిషిని. (I am a steelman) కృశ్చేవ్ అలాకాదు." అన్నారు బ్రిజ్‌నేవ్.

కామరాజ్—బ్రిజ్‌నేవ్ సంభాషణలో ప్రపంచ సమస్యలు అనేకం చర్చకు వచ్చాయి.

"వియత్నాం యుద్ధం విస్తరిస్తే, అది ప్రపంచ

కామరాజ్‌కు స్వాగతమిస్తున్న శ్రీమతి నినావపోవా.

యుద్ధంగానే పరిణమించవచ్చు." అని ఆశ్చర్యం ప్రకటించారు బ్రిజ్ నేవ్.

"చైనా పట్టుదల విధానం కారణంగా సామ్రాజ్య వాద దేశాలు, పెట్టుబడిదారీ పద్ధతి వున్న దేశాలు బలపడుతాయి" అని ఆయన అన్నారు.

భారతదేశం ఆర్థికరంగంలోను, సైన్యరంగంలోను బలమైన దేశంగా అభివృద్ధి చెందాలనే ఆసక్తిని ఆయన తెలియజేశారు. నెహ్రూ అనుసరించిన సోషలిస్ట్ పద్ధతి కారణంగా ఆయనకు ప్రజలలో పలుకుబడి ఎక్కువ కావడంతోపాటు, ఆయన ప్రజలకు అండగా, బలంగా వుండేవారని అభిప్రాయ పడుతున్నట్టు బ్రిజ్ నేవ్ తెలిపారు.

"సామ్యవాద సమాజాన్ని నెలకొల్పడం. తేలిక యిన పనేమీకాదు. ఐదారు సంవత్సరాలలో దానిని స్థాపించడం సాధ్యంకాదు. 20 సంవత్సరాల కాలం కూడ చాలదు. రాత్రిపగలు ఎంతో పాటుపడితేనే విజయం సంపాదించవచ్చు" అన్నారు ఆయన.

"భారతదేశంలో సామ్యవాద స్థాపన లక్ష్యం వున్న వారు, పురోగతి కోరేవారు సహకరించి పని చేయడం అవసరం. వాళ్లు పరస్పరం పోట్లాడుకుంటూ వుంటే, పురోగతి పొందడం సులభంకాదు." అన్నారు బ్రిజ్ నేవ్.

దానికి కామరాజ్ సమాధానం చెబుతూ, "కాంగ్రెస్ సోషలిజం స్థాపనకు కృతనిశ్చయు మయింది." అని, దానిని ఇంకా ఇలా వివరించారు.

"సోషలిస్ట్ పద్ధతి సమాజ స్థాపన లక్ష్యాన్ని నెరవేర్చడంలో మాకు ఎన్నో చిక్కులున్నాయి. ప్రాచీన సంస్కృతి, నాగరికత ప్రాబల్యకగా అభివృద్ధి చెందిన దేశంలో మార్పులు జరపడం అంత సులభం కాదు.

"అయినా, సాధ్యమైనంత త్వరలో ఆ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ పూర్తి శ్రద్ధతో ప్రయత్నిస్తున్నది. అదే విధంగా విదేశీ వ్యవహారాలలో విబంధ విధానం అనుసరించడంవల్లనే, యుద్ధాన్ని ఆపగలగడం సాధ్యం. విబంధ విధానాన్ని అనుసరించడంవల్ల పలువురి అయిష్టానికి, అసహ్యానికి, విద్వేషానికి గురికావచ్చు. కాని ప్రపంచంలో శాంతిని కాంక్షించే ప్రతిదేశమూ, సైనిక కూటాలను సమ ర్థించకుండా వుంటేనే, ప్రపంచశాంతిని కాపాడడం సాధ్యం."

ప్రపంచ సమస్యలు పెక్కింటిని గురించి ఇద్దరు నాయకులు మనసు విప్పి మాట్లాడారు. భారతదేశ ఆర్థికాభివృద్ధిని గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, కామరాజ్ "భారతదేశం స్వతంత్రమైన తర్వాత పదిహేను సంవత్సరాల వరకు పెక్కు రంగాలలో అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చింది. అయితే, చైనా దురాక్రమణ ఏర్పడినప్పుడు మాత్రం మా దేశానికి హెచ్చుగా సైన్యం ఖర్చు, సాధనసామగ్రి చిక్కులు ఏర్పడ్డాయి. తర్వాత ఏర్పడిన పాకిస్తాన్ దురాక్రమణ కారణంగా దేశంలో క్లిష్ట పరిస్థితి మరింతగా ఏర్పడింది." అని బ్రిజ్ నేవ్‌కు వివరించారు కామరాజ్.

"భారతదేశ దారిద్ర్యాన్ని తొలగించడానికి సోష లిస్ట్ లక్ష్యాలు, తీవ్ర పరిశ్రమ అత్యవశ్యకమైనవి. కాని, వాటిని నెరవేర్చడంలో కలిగే చిల్లర చిక్కులను కొందరు పెద్దవిగా చేసి, దేశ పురోగతిని అడ్డగిస్తు న్నారు" అన్నారు కామరాజ్.

అక్కడి నుంచి వచ్చేటప్పుడు ఎన్నికలను గురించి ప్రస్తావన వచ్చింది. దాని వివరాలు అడిగారు బ్రిజ్ నేవ్. భారతదేశాన్ని గురించి, భారత రాజకీయ పరి స్థితిని గురించి, అక్కడి వివిధ ప్రజలను గురించి, చాల వివరంగా తెలుసున్నవారు బ్రిజ్ నేవ్.

"కాంగ్రెస్ తప్పక గెలుస్తుంది. దీనిని గురించి వేరే విధంగా విదేశాలకు తెలిసే ప్రచారమంతా భారత దేశ యథార్థ పరిస్థితిని తెలుపడంలేదు." అని కామ రాజ్ తెలిపి, దానికి దృష్టాంతంగా భారతదేశంలోని పత్రికల ప్రచారం ఉదాహరించారు.

"ఇంతకుముందు జరిగిన ఎన్నికలకు పూర్వం ఒకటి రెండు పత్రికలు తప్ప తక్కిన పత్రికలన్నీ కాంగ్రెస్ ఓడిపోతుందనే ప్రచారం చేశాయి. ఆ పత్రికల జోస్యా నికి విరుద్ధంగా కాంగ్రెస్ పార్టీ విజయమే సాధిం చింది." అని అన్నారు కామరాజ్.

"కాంగ్రెస్ సంస్థకు, ప్రజలకు సరాసరి సంబంధం వుంది. ఈ 'మ్యాస్ కాంటాక్టు' కారణంగా ఎవరి సహాయమూ అవసరం లేకనే ప్రజలను సమీ పించి, వారి కోరికలను, అవసరాలను గ్రహించి, వారికి సేవ చేయడానికి సాధ్యమవుతున్నది" అనికూడా కామరాజ్ చెప్పారు.

వామపక్ష, దక్షిణపక్షాల ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు, భారతదేశంలో వామపక్షాలు అని చెప్పుకునే రాజకీయ పక్షాల వైఖరిని కామరాజు వివరించారు.

"ఇవి న్యాయమైన వామపక్షాలయి వుంటే, ఆహారం మొదలయిన వాటి కొరత వల్ల ప్రభుత్వమే ధాన్యసేకరణకు పూనుకోడం, ఆహార బంధ నలు, ప్రభుత్వం విక్రయ విధానం వంటి పద్ధతులను సమర్థించాలి గదా! అయితే, ఈ వామపక్షాలు ఆహా రపు కొరతను తీర్చడానికి పూనుకున్న పద్ధతులలోని లోటుపాట్లను అతిశయోక్తులతో పెద్దవి చేసి విమర్శిస్తున్నాయి. ప్రతికూల ప్రచారం చేస్తు న్నాయి. ఇదే వింత" అన్నారు కామరాజ్.

సోవియట్ ప్రజలు భారత ప్రజలపై సంపూర్ణ ప్రేమతో వున్నారని, భారత ప్రజలకు అన్ని ఆపదల లోను సహాయపడడానికి సోవియట్ దేశం సిద్ధంగా వున్నదని బ్రిజ్ నేవ్ తెలిపారు.

"మా ప్రభుత్వ పరిశ్రమ రంగం అభివృద్ధికి సోవియట్ దేశం చేసిన సహాయం ప్రశంసించదగింది. ఈ రంగ పద్ధతి అభివృద్ధి విషయంలో కాంగ్రెస్ విశేషంగా శ్రద్ధ వహిస్తున్నది." అని బ్రిజ్ నేవ్‌కు కామరాజ్ కృతజ్ఞత తెలియజేశారు.

ఈ వేళకు ఒకటిన్నర గంట అయింది. "మీకు రాత్రి కార్యాలయంలో విందు వున్నది. ఇక మీద మిమ్మల్ని ఆపడం వుచితంకాదు. మిమ్మల్ని కలుసుకోడం, మీ అభిప్రాయాలు తెలుసుకోడం నాకు చాల సంతోషకరం. మనం మళ్లీ కలుసుకోవాలి" అని అన్నారు బ్రిజ్ నేవ్.

కామరాజ్ రష్యాకు వెళ్లినప్పుడు, అక్కడి మన దేశం రాయబారి శ్రీ టి. ఎన్. కౌల్ భారతదేశానికి తిరిగివచ్చారు. కొత్తగా నియమింపబడిన శ్రీ కేవల్ సింగ్ ఇంకా పదవిని స్వీకరించలేదు. ఈ మధ్యకాలంలో దౌత్య కార్యాలయ బాధ్యత వహించిన శ్రీ జయపాల్ కామరాజ్‌కు అధికారపూర్వకమైన విందు చేశారు.

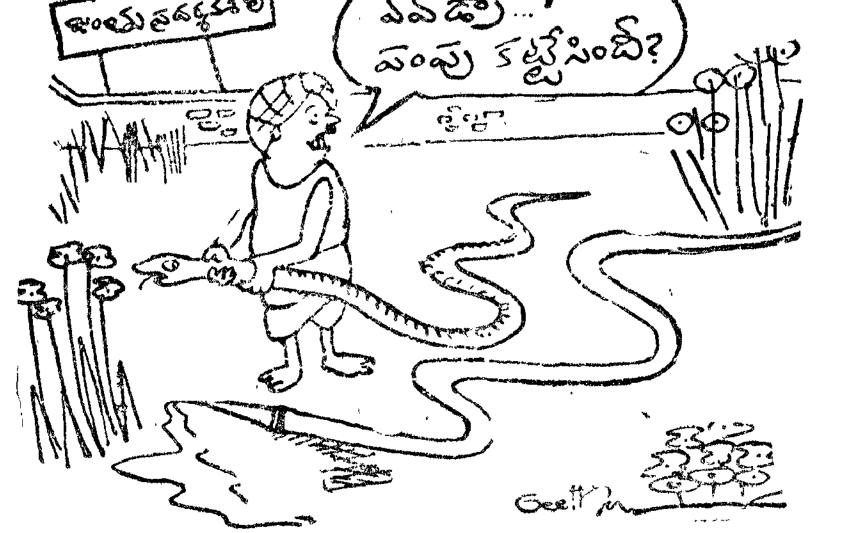
శ్రీ జయపాల్ తమిళనాడులో పుట్టి బర్మాలో నివసించినవారు. భారత విదేశాంగశాఖలో ఉన్నతాధి కారి. ఐక్యరాజ్యసమితిలో మన శాశ్వత ప్రతినిధి కార్యాలయంలో మూడు సంవత్సరాలు పని చేసి, సమితి కార్యకలాపాలలో పాల్గొన్నట్టివారు. ఆవిధంగా నాకు ఆయన బాగా పరిచితులు. ఆయన చేసిన విందుకు సోవియట్ విద్యామంత్రి, విదేశాంగశాఖ ఉపమంత్రి, మరికొందరు రష్యా నాయకులు వచ్చారు.

భిలాయ్ ఉక్కుకర్మాగార స్థాపనలో తోడ్పడిన రష్యా నిపుణులూ, ఆ విందుకు వచ్చారు. విందులో పాల్గొన్న వారందరూ చాల సహజంగా, అరమరికలు లేకుండా సంభాషించి, బహుకాల మిత్రులలాగాను, దగ్గరి చుట్టాలు లాగాను ప్రవర్తించారు. అందువల్ల ఆ విందు ముగియడానికి మూడు గంటలకు పైగా పట్టింది.

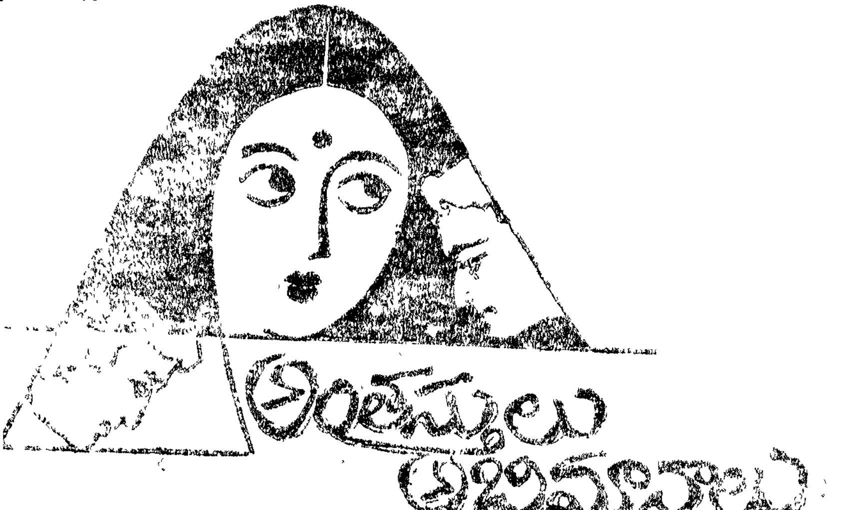
(సశేషం)

—అనువాదం. తి. రా

(ఆనందవికటన్ సౌజన్యంతో

సీరియల్

అంతస్తులు అభిమానాలు

ఉన్నవ విజయలక్ష్మి

జరిగిన కథ

స్కూలు ఫైనలు పరీక్షలకు ఇన్విజిలేటర్‌గా వచ్చిన సారధి, పరీక్ష రాస్తున్న ఇందిరను ఆకర్షించాడు. ఫలితంగా వాళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళయింది. కొద్ది కాలంలోనే మగపిల్లాడు జన్మించాడు. ఇందిర ప్రయివేటుగా చదివి బియ్యే పాసయింది. ఇంకా పైకి చదివేందుకు సారధి ప్రోత్సహించాడు. మరో అమ్మాయి కూడా కలిగింది. సారధి తలనొప్పి జ్వరంగా మారి అతన్ని హతం చేసింది. భవిష్యత్తు నాలోచించుకున్న ఇందిర ఉద్యోగం చేయడానికి నిశ్చయించుకుంది.

5

ఓ ఉదయం ఈ కుర్ర మేళాన్ని వెంటేసుకొని పశువుల శాల దగ్గర చేరాడు గోపీ. వాడు సరదాగా ఆవుదూడకి గడ్డిపరకలు అందిస్తూంటే చూసి కృష్ణుడు గిరి కూడ మొదలు పెట్టారు. నవ్వుతూ సరదాగా ప్రారంభించిన పనే కొద్ది క్షణాలలో పోట్లాటలోకి దిగింది. ఇద్దరూ ఒకరినొకరుకొట్టుకున్నారు. జుట్టూజుట్టూ పట్టుకుని లాక్కున్నారు. వాళ్ల పోట్లాటలో తనకి అండకుండా దూరదూరంగా పోతున్న గడ్డిపరకల్ని ఆత్రంగా మెడ ముందుకి చాచి చటుక్కున అందుకుంది ఆ లేగదూడ. అవి గిరి చేతిలోవి.

కృష్ణుడు రోషంతో తన చేతిలో గడ్డి క్రింద పారేసి, చీ వెధవ దూడ. ఏం బాగుండలేదు. మా వూళ్ళో బోలెడు బుల్లి దూడలున్నాయి. మానాన్నగారు వాటి మెడలో మువ్వలు కట్టారు. ఇప్పుడు మేం వెళ్ళేసరికి మానాన్నగారు ఇంకో పెద్ద ఆవుని కొంటారు.'' అన్నాడు కళ్ళు ఎగరేస్తూ.

అమాయకంగా వాడి మొహం వంకే చూస్తూ, రెండుచేతులూ మెలేసి నడుం మీద పెట్టుకుని, ఆసక్తిగా వాడు చెప్తున్నది వింటున్న గిరి, వాడు చెప్తున్నది పూర్తికాగానే, ''మానాన్నగారు కొంటారు ఇంకో పెద్ద ఆవుని.'' అనేశాడు చటుక్కున.

''నీకు నాన్నగారు లేరురా పిచ్చిపుల్లయ్యా. ఉన్నప్పుడు మాత్రం మహా ఆవులు గేదెలు వున్నాయేమిటి మీకు.'' చిన్నగా నవ్వుతూ ముద్దుగా వాడిని రెండు చేతులలోకి తీసుకున్నాడు అప్పుడే వచ్చిన చంద్రం.

కిటికీలోంచి అది అంతా చూస్తూ పిల్లల మాటలని వింటూ నిలబడిన ఇందిర హృదయం కలుక్కుమంది.

''ఇదేం ముద్దు, ఇదేం హాస్యం. చిన్నపిల్లలు ఏదో సరదాగా అనుకుంటున్నదాంట్లో తను కల్పించుకోటం ఎందుకు. వాడికి వున్నవి నీకు లేవు అని చెప్పటంలో వాడి ముందు వీడిని చులకన చేయటమేగా. అభము శుభము తెలియని పసివాళ్ల మనస్సులలో కూడ ఈ భేదాలు సృష్టించడం తప్పుకాదా.'' ఖిన్న వదనంతో ఎటో చూస్తూ కిటికీ వూచలని చేత్తో పట్టుకుని నిలబడిపోయింది చాలసేపు.

తను భయపడినంత లోతుగా వాళ్ళు ఆలోచించ లేదు. కృష్ణుడూ గిరీ, ఆ తగూ, సంభాషణ కూడ మరచిపోయి కాస్సేపటికే మళ్ళీ కలిసి ఆడుకోటం మొదలు పెట్టారు.

ఇందిర చాలరోజుల నించి ఎదురు చూస్తున్న శుభవార్త ఓ మధ్యాహ్నం అందింది.

''గర్ల్సస్కూల్లో వేకెన్సీ ఏర్పడే మాట నిజమేననీ, దానికి ఇంధిరని అప్పాయింట్ చెయ్యాల్సిందిగా తను చెప్పాననీ, సాయంకాలం ఆ హెడ్‌మిస్ట్రస్‌ని కలుసుకొని వివరాలన్నీ తెలుసుకుని అప్లై చెయ్యమనీ'' అని విషయాలు వ్రాసి చీటి పంపించారు పూర్ణయ్యగారు.

అవేళే ఉద్యోగం దొరికినంత సంబరపడిపోతూ ''తరువాత వచ్చి మాష్టార్ని కలుస్తానని చెప్పు.'' అని చీటి తెచ్చిన కుర్రవాడిని పంపించేసింది.

సంగతి ఏమయి వుంటుందో సగం సగం గ్రహించుకుని అయినా సందేహ నివృత్తి కోసం,

''నీ వుద్యోగం విషయమేనా'' అని అడిగింది కామేశ్వరమ్మగారు.

''అవును.'' అంది ఇందిర.

''అవాళ తరువాత మళ్ళీ ఆ సంగతి ఎత్తకపోయేసరికి నీ వుద్దేశ్యం మార్చుకున్నావేమో ననుకున్నాను. చూడు, నీకు గట్టిగా చెయ్యాలని వుంటే కొన్నాళ్ళు పోయాక చూసుకోవచ్చు. అతను పోయి ఏడాదైనా కాకుండా నువ్విలా వీధిలో తిరగడం నలుగురు చూస్తే బాగుండదమ్మా నా మాట విను.'' అంది ఆవిడ బతిమాలుతున్న ధోరణిలో.

ఇందిర ఏం సమాధానం చెప్పలేదు. ఏవేవో భావాలు హృదయాన్ని ఆర్ద్రం చేయగా, ఉద్వేగాన్ని అణచుకోటానికి దూరంగా ఎటో చూస్తూ కూర్చుంది కొంచెంసేపు. తరువాత లేచి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

''కాస్త గట్టిగా చెప్పమ్మా. ఏమిటిది? మన ఇంటావంటాలేని బుద్ధి పుట్టింది. ఇది ఉద్యోగం చెయ్యడమే నిజమయి అది మా అత్తవారి దాకా వెళ్ళిందంటే ఇంక మనం వాళ్ళకి ఎంత లోకువయిపోతామో. ఇప్పటిదాకా వున్న గౌరవం మర్యాద అన్నీ మంట కలిసిపోతాయి.'' అంటున్న సావిత్రి మాటలు వినిపించి,

''కడుపు నిండిన పరిస్థితి అక్కా నీది. సంపాదించి పెట్టే మామగారు, భర్తా, అదనంగా చూసుకునే అత్తా, ఆడబిడ్డలు వుండి హాయిగా రాణివాసం అనుభవిస్తున్నట్లయితే నేనూ నీలాగే మాట్లాడేదాన్నేమో. 'పిల్లలకి నువ్వు వున్నావు' అంటూ వాళ్ళ బాధ్యత నా మీద పెట్టి వెళ్ళిపోయారు వారు. ఆ బాధ్యత నెరవేర్చుకోటానికి నేను ఎన్ని కష్టనిష్టూరాలనయినా సహిస్తాను. అయినా నేను చేస్తున్న దాంట్లో అంత పరువు తక్కువ ఏమీలేదు.'' అనాలనిపించినా అతికష్టం మీద నిగ్రహించుకుంది.

సాయంత్రం ఆఫీసునించి వచ్చిన వైకుంఠం గారికీ సూర్యానికీ ఆవార్త అందజేసి, తన బాధ్యత వదుల్చుకుంది కామేశ్వరమ్మగారు.

ఇస్త్రీ చీర కట్టుకుని, బయటకు వెళ్ళడానికి తయారయి, గదిలోంచి ఇవతలకి వస్తున్న ఇందిరని చూసి,

''ఏమిటీ పట్టుదల? నీకు, నీ పిల్లలకీ మేం తిండి పెట్టలేమన్నామా? నీకేం తక్కువ చేశామని కక్ష కట్టినట్లు ఇలా మా పరువు తీసేయాలని చూస్తున్నావు.'' కాస్త గట్టిగానే అడిగాడు సూర్యం.

ఇలాంటి పరిస్థితి ఎదుర్కోవలసి వస్తుందని అనుకుంటూనే వున్నా క్షణం నోటమాట లేక నిలబడిపోయింది. తరువాత మెల్లిగా, ''మీరు తిండి పెట్టలేననటం, నేను కక్ష కట్టటం అది ఏమీలేదు. కాని, ఒక్క సంగతి చెప్పు ఇలా ఇంట్లో కూర్చుంటే కాలక్షేపం ఎలా అవుతుంది.'' అంది.

''కాలక్షేపం కోసం మరో దగ్గర వూడిగం, చేస్తావా? లేచి ఇంట్లో నాలుగు పనులూ చేసుకుంటూ వుంటే కాలక్షేపం అదే అవుతుంది. అమ్మా, వదినా వుండటం లేదూ?'' అన్నాడు సూర్యం, చికాగ్గా.

''కేవలం కాలక్షేపం కోసం కూడ కాదులే...'' ఏం చెప్పాలో తెలియక నసిగేసింది ఇందిర.

''డబ్బు కోసమనే కదూ నీ వుద్దేశ్యం. మొన్న ఆ వూరి హెడ్మాష్టరు వ్రాసిన ఉత్తరం సంగతి చెప్పాను కదూ. మీ అందరి మీద వుండే అభిమానం వల్ల ఆయనెంతో శ్రద్ధ తీసుకుని సారధి ప్రావిడెంటు ఫండ్ త్వరగా వచ్చేలా చూస్తున్నాడు. పైనెలలో బహుశః అది రావచ్చు. అప్పటికి అతని ఇన్సూరెన్సు డబ్బు కూడ అందుతుందేమో. అదీ ఇదీ కలిపినాలుగు వేల దాకా రావచ్చు.'' అన్నారు వైకుంఠంగారు.

''నాలుగువేలు. ముందు వున్న జీవితంతో పోల్చి చూస్తే నాలుగువేల రూపాయల వింత ఎంత? అవి మార్చి ఖర్చు చెయ్యటం ఆరంభిస్తే ఎన్నాళ్ళు

వస్తాయి. అయినా నేనా డబ్బుని అలా చిల్లర చిల్లరగా ఖర్చు చెయ్యదలచుకోలేదు. బ్యాంకిలో వేసి పిల్లలు పెద్దవాళ్లయ్యాక, మీ నాన్నగారు ఇచ్చిపోయిన ఆస్తి అని చెప్పి వాళ్ళిద్దరికీ చెరిసగం ఇవ్వాలనుకుంటున్నాను." గొంతు కేదో అడ్డం పడినట్లయి చటుక్కున మాట్లాడటం ఆపేసి తలవంచుకుంది ఇందిర.

"అలాగే, పోనీ అది ఖర్చు చెయ్యవద్దులే. ఎలాగో తంటాలు పడతాం. అంతేకాని మేం బ్రతికి వుండగానే..." తల్లి మాటలకి మధ్యలోనే అడ్డువస్తూ.

"ఇందులో వున్న తప్పు ఏమిటో నాకు అర్థం కావటంలేదు. అయినా మీరు మాత్రం మరో సంసారాన్ని ఎన్నాళ్ళు పోషిస్తారు." అంది ఇందిర.

"నువ్వు పరాయిదానవైపోయావని భావించుకుంటున్నావేమో కాని మే మెప్పుడూ అలా అనుకోలేదు. నువ్వూ నీ పిల్లలూ నాకు బరువుకాదు. ఒక్క పదేళ్ళు కళ్ళు మూసుకుంటే పిల్లవాడు చేతికందుతాడు. ఏదో ఓ ఉద్యోగంలో చేరి నిన్నూ, చెల్లెల్నీ పోషించుకోగలడు. అందాకా మాతోపాటే వుందురుగాని. ఇంక నువ్వు ఈ ఆలోచన మానుకో." అన్నారు వైకుంఠంగారు ఇందిర ఒప్పుకుంటుందనే ఆశ లేకపోయినా.

"పదేళ్ళు గడవటం అంటే మాటలా? మొన్నటికి మొన్న పాల డబ్బా కోసం ఎంత ఇబ్బంది అయింది. నెలాఖరి రోజులు ఇంట్లో ఎవరి దగ్గరా కూడ డబ్బు లేకపోయింది. షాపు అతను అరువు ఇవ్వనన్నాడు. చేసేదిలేక ఆవుపాలు పడితే, అలవాటు లేక అవి పడక ఎంత ఇదయింది..."

"అయితే అలాంటి ఇబ్బందులు ఇంకెవరింట్లో రానేరావా? మేం కావాలనే అదంతా చేశామంటావా?" సూర్యం మధ్యలోనే కల్పించుకున్నాడు విసుగ్గా.

"అలా అనడంలేదు. కాస్తోకూస్తో చదువుకున్న దానిని వుండి వాళ్ళకి అలాంటి పరిస్థితి కల్పించడం ఎందుకని. మరో సంగతి, మరో పదేళ్ళకే జ్ఞానం వచ్చీరాని పిల్లాడిని గుమాస్తాగా చేర్పించి వాడి సంపాదనతో కడుపు నింపుకోవాలని నేననుకోటంలేదు. భగవంతుడి దయవల్ల నాకు చదువుంది. దాన్ని వినియోగించి పిల్లలిద్దర్నీ పెద్ద చదువులు చదివించాలని నా కోరిక. ఈ జీవితం ఈ విధంగా వుపయోగపడాల్సిన యోగం వుండటంవల్లే అంత పట్టుదలగా చదువుకోటం జరిగిందేమో. పిల్లలిద్దరి భవిష్యత్తుని గురించి ఎన్నో బంగారు కలలు కన్నారు వారు. వాళ్లిద్దరూ ఎంతో అదృష్టవంతులు కావాలని మురిసిపోయారు. వారి కలలు అన్నీ కాకపోయినా కొన్నియినా నిజం చెయ్యాల్సిన బాధ్యత నా మీద వుంది. తల్లిగా అది నా కర్తవ్యం." అంది ఉద్రేకపడుతూ.

"పిల్లల అదృష్టాన్నీ, భవిష్యత్తునీ మనం అనుకున్నట్లు తీర్చి దిద్దగలమా?" వెటకారంగా అన్నాడు సూర్యం.

"వాళ్ల అదృష్టాన్ని తీర్చిదిద్దటం నా చేతులలో లేకపోయినా, వాళ్ళు అనాధలుగా బ్రతికే అవస్థ తప్పించటం నా చేతిలో వుంది. నేనీ వుద్యోగంలో చేరతాను. మన కుటుంబానికీ, మీకు, ఎవ్వరికీ ఎలాంటి చెడ్డపేరు రాకుండా నేను చూసుకోగలను. నాపై ఆమాత్రం విశ్వాసం వుంచండి."

"నువ్వు ప్రత్యేకంగా ఏ చెడ్డపేరు తీసుకురానక్కరలేదు. నువ్వు వీధిలో వెళ్తూంటే, అదుగో ఫలాన ఆయన కూతురు, ఫలాన ఆయన చెల్లెలు అని నలుగురూ చెప్పుకుంటూంటేనే మా తలలు వంగిపోతాయి."

"ఎవరైనా నాలుగురోజులు చెప్పుకుంటారు. వారంరోజులు చెప్పుకుంటారు అంతే. మీ కయినా మొదట్లో కాస్త కొత్తగా బాధగా వుంటుంది తరువాత అదే అలవాటయిపోతుంది. నేనుచేసింది మంచిపనే అని మీరూ అనుకుం గారు కొన్నాళ్ళు పోయాక," అంది ఇందిర. గర్ల్సుస్కూల్లో వుద్యోగానికే ఇంత రభస జరుగుతుంటే, నిజంగా తన మాట పట్టుకుని పూర్ణయ్యమేష్టారు వాళ్ళ స్కూల్లోనే ఓ పోస్టు చూపించి వుంటే వీళ్ళని ఒప్పించటం తనవల్ల అయేది కాదేమోననుకుంటూంటే, చెల్లెలు మొహంలోకి ఒక్కసారి చూసి—

"మా మాటలు లక్ష్యపెట్టే స్థితి దాటిపోయావని తెలిసీ ఇంత సేపు నోరు పారేసుకోడం నాదే తప్పు." అని విసురుగా అక్కడ్నించి వెళ్ళిపోయాడు సూర్యం.

"ఏవమ్మా నువ్వూ అలాగే అనుకుంటున్నావా?" అంది ఇందిర తల్లితో.

"ఎలా అనుకుంటే మాత్రం మేం, నువ్వు వినని దానికి." అంది ఆవిడ నిష్ఠూరంగా.

"మీరు నిదానంగా మరోసారి ఆలోచించండి. ఈ అవకాశం చెయ్యి జారిపోయిందంటే మళ్ళీ ఎప్పటికి వస్తుందో..." ఇందిర మాటలు పూర్తి కాకుండానే వైకుంఠంగారు బయటికి వెళ్ళిపోయారు.

"ఏమో బాబు. నేను ఎల్లుండి వెళ్ళిపోతున్నాను. మీపాట్లేమో మీరు పడండి. మా అత్తవారికి తెలిస్తే మాత్రం మన పరువు నిలవదు." అంటోంది సావిత్రి లోపల వదినగారితో.

అందరి మాటలని, అన్ని అవమానాలని దిగమింగి, కార్యం సాధించుకు రావటానికి బయలుదేరింది ఇందిర; వేయి దేవుళ్ళను తలుచుకుంటూ.

ఓ పదిహేను రోజులకే ఆర్డరు వచ్చింది. తన స్కూలుకి ప్రక్కనే వున్న మరో స్కూల్లో గిరిని చేర్పించింది. తనతో పాటే తీసుకుపోతూ వుండేది, ఇంట్లో వుంచేసిన పద్మ విషయమయే మధ్యమధ్య ఏదో గొడవ జరుగుతూండేది. కొన్నాళ్ళ పాటు నేను ఇలాంటి వాటికి బాధపడటం మరిచిపోవాలి. దాన్ని కూడ స్కూలులో జేర్పించిన దాకా ఇది తప్పదు అని సరిపెట్టుకుంది.

మొదటి నెల జీతం రాగానే ఖర్చులకి కొద్దిగా వుంచుకుని, మిగతా దాంట్లో పిల్లలిద్దరికీ చెరో

అంతస్థులు - అభిమానాలు

జత బట్టలు తీసుకుని తల్లికీ వదినగారికి చీరలూ తీసుకుంది.

"వదిన కిచ్చావు చాల్లే. ఇది నువ్వు తీసుకో, నా కొద్దు." అంది కామేశ్వరమ్మగారు. చివరికిఇందిర మరీ బలవంతం చేస్తూంటే "ఈ సారెప్పుడైనా ఇద్దువుగానిలే." అనేసింది.

మళ్ళీ నెలజీతం వచ్చింది. దాంతో ఏం కొనాలి ఎవరెవరికి ఇవ్వాలి అని ఆనెల అంతా ఆలోచిస్తూనే వుందికాని ఏ నిర్ణయానికి రాలేకపోయింది. ఇంట్లోకి రాగానే, "జీతం వచ్చిందామ్మా" అని అడిగి ఏదో ఖర్చుకి కావాలని తీసుకుంది కామేశ్వరమ్మగారు. తన నెలరోజుల ఆలోచన ఒక్కక్షణంలో తేలిపోయి నందుకు తనలో తనే నవ్వుకుని, "బోలెడు ఖర్చు లుంటాయి పాపం. ఏదైనా మాఅందరి కోసమేగా." అని సరిపెట్టుకుంది.

పైనెల ఆ పైనెల అలాగే జరగటంతో ఇంక ఆవిడ అడక్కపోయినా స్వంతానికి కాస్త వుంచుకుని మిగతాదంతా తల్లి చేతికే ఇచ్చేస్తూండేది. "నీ సంపాదన నాకెందుకమ్మా." అంటూనే ఆవిడ అది పుచ్చుకుంటూండేది. ఇందిర తృప్తిగా వూపిరి పీల్చుకునేది.

ఓ రోజు ఇందిర మామూలుగానే స్కూలుకి వెళ్ళిపోయింది. కాస్సేపటికి సావిత్రి అత్తగారు మామగారు బండి దిగారు. హఠాత్తుగా వచ్చిన వాళ్ళని చూసి కామేశ్వరమ్మగారు చమటలు కక్కుకుని, తలనెప్పిగా వుందని ఇంట్లో వుండిపోయిన గోపీని స్కూలుకి తరిమింది. ఇష్టం లేకపోయినా అవాల్టికి శలవు తీసుకుని, గిరిని కూడ తీసుకుని బయలుదేరింది ఇందిర.

"అమ్మ మనల్ని దొడ్డిదారిన రమ్మంది. వాళ్ళు చూడకుండా నిన్నా గదిలోకి వెళ్ళిపొమ్మంది."అన్నాడు గోపీ త్వరత్వరగా నడుస్తూ.

ఇందిరకి ఎంత చిరాకయినా వచ్చింది. అయినా దాన్ని అణుచుకుని, తప్పదన్నట్టు, ఏదో తప్పు చేస్తున్నదానిలా పెరటి గుమ్మాన ఎవరూ చూడకుండా ఇంట్లో ప్రవేశించి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

మధ్య హాలులో కామేశ్వరమ్మగారు చిన్నకూతురికి పట్టిన దుర్గతికి విలపిస్తూ, మధ్యమధ్య కళ్ళు, ముక్కు తుడుచుకుంటూ ఖబుర్లు చెప్తోంది వియ్యపురాలితో. వైకుంఠంగారు, సూర్యం ఎవరూ లేకపోవడం వల్ల, వీళ్ళ మాటలే వింటూ సావిట్లో పడకకుర్చీలో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారు వియ్యంకుడుగారు.

ఇందిర వచ్చి గదిలో కూర్చుంది అని నిర్ధారణ చేసుకున్నాక, కామేశ్వరమ్మగారు వియ్యపురాలిని గదిలోకి తీసుకు వెళ్ళింది. వాళ్ళ వెంట వియ్యంకుడూను. పలకరింపులు యధావిధిగా జరిగిపోయాయి.

ఆ సాయంత్రం కామేశ్వరమ్మగారు ఓ కొత్త ప్రతిపాదన తీసుకు వచ్చింది. "రేపు ఎల్లుండి స్కూలుకి వెళ్ళకమ్మా." అంది మెల్లిగా వచ్చి, కూతురు ప్రక్కన కూర్చుని.

అర్థం కానట్లు తల్లి మొహంలోకి చూసింది ఇందిర.

"చూడు. ఆడవాళ్ళు ఇలా వుద్యోగం చెయ్యడం అది వాళ్ళకి ఇష్టం వుండదు. అందులోనూ ఇప్పుడే నువ్వు ఇలా బయట తిరగడం వాళ్ళకి ఎంతో ఎబ్బెట్టుగా అనిపిస్తుంది. వాళ్ళ పద్ధతులన్నీ తెలుసుగా. అందుకే ఇవాళ నువ్వు వచ్చేదాకా వాళ్ళని అక్కడే కూర్చోపెట్టి, నువ్వు ఇంట్లో లేని సంగతి కూడ వాళ్ళకి తెలియకుండా ఎలాగో తంటాలుపడ్డాను." అంటూ తను పడిన అవస్థ అంతా చెప్పుకు వచ్చింది.

"హాఫియర్లీ పరీక్షలు దగ్గర కొస్తున్నాయి. ఇంకాపాఠాలు పూర్తి కానేలేదు. ఇలాంటప్పుడు శలవు పెడితే ఏం బాగుంటుంది." అంది ఇందిర నెమ్మదిగా.

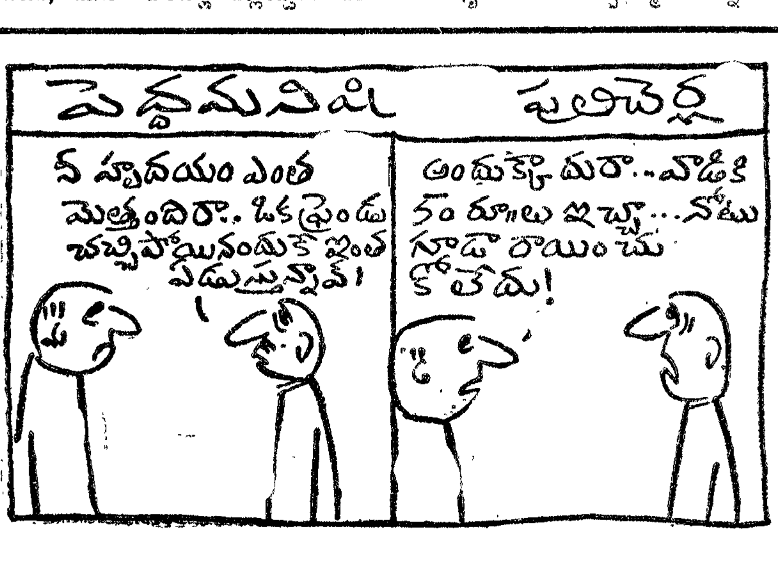
"పాఠాలకేమిటి తరువాత ప్రైవేటు క్లాసులు పెట్టి పూర్తి చేద్దువుగానిలే. ఇప్పటికి మట్టుకు నా మాట విను." అంది ఆవిడ ఇంక కూతురు ఏం మాట్లాడేందుకూ అవకాశం ఇవ్వకుండా.

చేసేదిలేక, ఆ రెండురోజులూ శలవు పెట్టి ఇంట్లోనే వుండిపోయింది ఇందిర.

హాఫియర్లీ పరీక్షలూ, తరువాత యాన్యువల్ పరీక్షలు కూడ అయిపోయాయి. అన్ని స్కూళ్ళకి శలవు లిచ్చేశారు. లిల, గోపీ సావిత్రి అత్తవారి వూరిలో శలవలు గడిపి రావడానికి ప్రయాణం అయారు. శలవులు ఇచ్చినప్పుడల్లా సావిత్రి వుత్తరం వ్రాయటం, వీలయినప్పుడు వీళ్ళు వెళ్ళడం అలవాటే. లలిత కూడ ప్రయాణం అయింది కాని, పదహారేళ్ళు నిండుతున్నా యింకా పెళ్ళి ప్రయత్నాలు చెయ్యటం లేదేమిటని ఆ పల్లెటూరిలో నలుగురూ ఆక్షేపిస్తారని పంపించలేదు కామేశ్వరమ్మగారు. ఎప్పుడు ఆ మూడు ముళ్ళూ వేయించి పంపించేద్దామా అని వాళ్ళకీ ఆరాటంగానే వుంది. ఈ ఏటితో ఊళ్ళోవున్న చదువు కూడ అయిపోతుంది. ఇంక ప్రయత్నం చెయ్యాలనే అనుకుంటున్నారు. కాని ఓ ఏడుకి ఓ ఏడు ఆకాశాన్ని అంటిపోతున్న పెళ్ళికొడుకుల ధరలు చూస్తేనే ఆ భార్యాభర్తల కళ్ళు తిరిగిపోతున్నాయి. అయినా తప్పేదేముంది.

ఒకనెల్లాళ్ళు అక్కడే వుండి వచ్చేస్తూ నాలుగో పురిటికి సావిత్రిని, పిల్లల్ని వెంటబెట్టుకు వచ్చారు వాళ్ళు. వచ్చిన కాస్సేపటికే పెట్టె తెరచి,

"అమ్మా, అక్క నాకీ బట్టలు కుట్టించింది— ఇదుగో నాకే పట్టుపరికిణి వోణీ ఇచ్చింది." అంటూ గొప్పగా చూపిస్తూంటే కామేశ్వరమ్మగారి మొహం చిరునవ్వుతో విప్పారింది.

"అంతంత ఖరీదులు పెట్టి పట్టుని ఇవ్వడం ఎందుకు." అని మాట వరసకి ఓసారి కూతుర్ని మందలించి, "సావిత్రి అసలు ఖర్చుకి వెరవదు. ఏదో వచ్చారు. ఎలాగో వెళ్తారు అన్న పద్ధతిలో అంటే ముట్టనట్టు వుండలేదు అది. ఆమధ్య నేనూ మీ మామగారు వెళ్ళినప్పుడు అల్లుడు అప్పటికప్పుడు టవున్ కి వెళ్ళి నాకు పట్టుచీర, మీ మామగారికి జరీ పంచల చాపు తీసుకొచ్చాడు. వచ్చిన బంధువులని మర్యాదగా చూసి గౌరవంగా పంపించడం అసలు వాళ్ళింట్లో మొదటి నించీ అలవాటే. ఎంత వున్నా, వచ్చిన ముత్తయిదువుకి బొట్టుపెట్టి రవికల గుడ్డ ఇవ్వడం తెలియదు కొందరికి." అంటూ పెద్ద కూతురి అత్తవారి మర్యాద లక్షణాలన్నీ కోడలితో చెప్పుకుని మురిసిపోయింది.

ఆవిడ చెప్పిన దాంట్లో అబద్ధంకాని అతిశయోక్తి కాని ఏమీ లేకపోయినా, అక్కడే కూర్చుని కూతురు గౌను కుడుతున్న ఇందిర మొహం చిన్నబోయింది.

"అమ్మ ఇవన్నీ ఎందుకు చెప్తున్నట్టు. అక్క ఎంతో పెట్టేస్తోందని, నేను ఏమీ ఇవ్వడం లేదని నలుగురికీ తెలియాలనేగా— నెలనెల జీతం అంతా అమ్మ చేతిలో పోస్తున్నాను కదా ఆ విషయం ఎవ్వరూ ఒక్కసారైనా అనుకోరేం— నేను ఏ ఖర్చుకయినా వుంటుందని తీసుకున్న డబ్బు కూడ ఒక్కోసారి ఇబ్బందిగా వుంది అంటూ అడిగి పుచ్చుకుంటుంది. అదంతా ఎవరూ లెక్కవేసుకోటంలేదు. నేను ఉద్యోగంలో చేరిన దగ్గరనించీ వీళ్ళకి ఇచ్చిన డబ్బు పెడితే అక్క యిచ్చిన లాంటివి నాలుగు చీరలూ, అయిదు పంచెలూ, ఆరు పరికిణీలు కొనవచ్చు. అదెవ్వరూ ఆలోచించరు. ఎంతసేపూ అది ఇచ్చినవి చెప్పుకుని మురిసిపోవడంతోనే సరిపోతుంది.— అయినా అది ఇస్తోందన్న పేరేగాని దానికి పదిరెట్లు వీళ్ళకి వదలటం లేదూ. ఎప్పుడూ పండగలనీ వేడుకలనీ ఇవనీ అవనీ ఏవో ఇస్తూనే వుంటారు. రేపు ఈ పురిటి ఖర్చు. దాంతరువాత బాలసారె ఖర్చు—బావకి సిగ్గంత లేదో ప్రతీసారి కొత్త పెళ్ళికొడుకులా బాలసారెకి తయారయిపోతూంటాడు." అంటూ, ఇష్టం వచ్చినట్టు పరుగులు పెడుతున్న మనస్సుని కళ్ళెంవట్టి ఆపి, "ఛీ, ఛీ, నా ఆలోచనలూ మనస్సూ రోజు రోజుకి ఇలా సంకుచితం అయిపోతున్నా ఏమిటి—నా జీతం గురించి వాళ్ళు గొప్పగా చెప్పుకోటం లేదనుకుంటు న్నానే కాని ఏడాది పైగా నేనూ నాపిల్లలూ ఇక్కడే వుంటున్నామనే విషయం ఒక్కసారైనా ఆలోచించానా. ఇక్కడ వున్నాను కనుక, మధ్యమధ్య విసుక్కున్నట్టు అనిపించినా, వేళకి అన్నీ అమర్చి పెడుతున్నారు కనక నాకే బాధ్యత వుండటంలేదు. లేకపోతే నేనిలా వెళ్ళి వుద్యోగం చెయ్యడానికి అసలు సాధ్యం అయేదా? ఎలాగో ఇబ్బంది పడి చేసినా వచ్చిన జీతంతో ముగ్గురికీ పదిహేను రోజులు కూడ గడిచేదికాదు. అందరితో వున్నాను కనుక హాయిగా గడిచిపోతోంది. అసలు నాలోనే ఏదో ఇన్ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్సు మెల్లిగా చోటు చేసుకుంటోంది. అదే అప్పుడప్పుడిలా నా మనస్సుని చెడుత్రోవ పట్టిస్తుంది. లేకపోతే అమ్మవాళ్ళు అక్కని పెద్దగా అభిమానిస్తూ అందల మెక్కిస్తున్నారని, నన్ను చిన్నచూపు చూస్తున్నారని అనుకోటం ఏమిటి." తనకి తనే సమాధానం చెప్పుకుంది ఇందిర.

(సశేషం)

వారఫలం

30-12-1966 శుక్రవారం మొదలు 5-1-1967 గురువారం వరకు.

మేషం : వృత్తివ్యాపారాల్లో కొంచెం శ్రమ కలిగినా, దానికి తగిన ప్రతి ఫలం లభించ గలదు. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాలు కూడా లాభించ గలవు. సాహిత్య కళారంగాల్లో మీ కృషి రాణిస్తుంది. రాజకీయ వ్యవహారాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయి. ఆడంబరం కోసం వ్యయం చేస్తారు.

స్త్రీలకు—ఆరోగ్యం బాగానే ఉంటుంది. పోటీ వారితో మాట పట్టింపులకు దిగడం మంచిదికాదు.

వృషభం కొంతమంది మిత్రుల వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకోవడం వలన కార్యభారం పెరుగుతుంది. వృత్తిలో మీరు యిదివరకు చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించగలవు. వ్యాపారంలో ప్రయోజనం గల సంభాషణలను జరుపగలరు. ఉద్యోగంలో మీ కృషిని అధికారులు గుర్తించ గలరు. సజ్జన సాంగత్యం లభిస్తుంది.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ కార్యక్రమాలు సామాన్యంగా ఉంటాయి. విలాస వస్తువులు కొంటారు.

మిథునం : కొన్ని వ్యవహారాల్లో పోటీవారితో పోటీ పెరగడంవలన మీ కార్యక్రమాలను మార్చుకోవలసి వస్తుంది. అధికారులవలన జరగవలసిన వ్యవహారాల్లో అనుకూలత లభిస్తుంది. ప్రయాణాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయి. మిత్రులకు సహాయం చేస్తారు. స్థిరాస్థి వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి.

స్త్రీలకు:— ఆరోగ్యం సామాన్యంగా ఉంటుంది. విద్యావైజ్ఞానిక రంగాల్లో ఖ్యాతి లభిస్తుంది.

కర్కాటకం : ఆదాయంమాట యెలాగ ఉన్నా, అన్ని వ్యవహారాల్లోనూ గౌరవ ప్రాబల్యాలు బాగా ఉంటాయి. ఆర్థిక వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. వృత్తిలో పోటీవారి పోటీని యెదుర్కొని అనుకూలతను సాధించ గలరు. కోర్టు వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. సంతోషకరమైన వార్తలను వింటారు.

స్త్రీలకు:— కుటుంబవ్యవహారాల్లో కార్యభారం పెరుగుతుంది. వినోదకాలక్షేపాల్లో పాల్గొంటారు.

సింహం వృత్తివ్యాపారాల్లో ఆదాయ వ్యయాలు పెరుగుతాయి. సమయానికి యేదో ఒక విధంగా డబ్బు చేతికి వస్తుంది. భారీ యెత్తున చేసే వ్యాపారాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయి. సాంఘిక వ్యవహారాల్లో మీ ప్రాముఖ్యత పెరుగుతుంది. ఉద్యోగంలో అనుకూల వార్తలను వింటారు..

స్త్రీలకు:— ఆరోగ్య విషయంలో జాగ్రత్త అవసరం. బంధుమిత్రులను కల్సుకొంటారు.

కన్య : వారం ప్రారంభంలోనే వృత్తి వ్యాపారాల్లో చికాకులు యేర్పడి తరువాత సర్దుకొంటాయి. వృత్తిలో మీకంటే పెద్దవారు కూడా మీ సహకారాన్ని కోరవలసి వస్తుంది. ప్రయాణాల్లో మీ తాలూకు వస్తువులు పోయే ప్రమాదం ఉంది. ఉద్యోగంలో ఎవరినీ విశేషంగా నమ్మి వ్యవహరించడం తగదు.

స్త్రీలకు:—కుటుంబవ్యవహారాలు సంతృప్తికరంగా ఉంటాయి. బంధుమిత్రులను కల్సుకొంటారు.

తుల : వ్యాపారంలో యిదివరకు యేవో కారణాల వలన ఆగిపోయిన వ్యవహారాలను యిప్పుడు లాభదాయకంగా పూర్తి చేయగలరు. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాలు లాభించగలవు. వారాంతంలో అధిక వ్యయం జరగటంవలన ఆర్థికంగా ఒత్తిడి వస్తుంది. స్థిరాస్థి వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. సజ్జన సాంగత్యం లభిస్తుంది. .

స్త్రీలకు:—ఆరోగ్యం బాగా ఉంటుంది. ఉద్యోగులాండ్రకు మంచి సమయం. .

వృశ్చికం : ఇప్పుడు మీరు జరిపే వ్యవహారాలవల్ల కేవలం తాత్కాలికమైన లాభమే కాకుండా ముమ్ముందు కూడా ఉపయోగం ఉంటుంది. ఆర్థిక వ్యవహారాల్లో అనుకూలమైన మార్పులు వస్తాయి. వృత్తిలో పోటీవారి పోటీని యెదుర్కొని అనుకూలతను సాధించ గలరు. సాహిత్య కళారంగాల్లో నూతన గౌరవాన్ని పొందగలరు.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాల్లో కార్యభారం పెరుగుతుంది. పోటీవారిలో గౌరవం లభిస్తుంది.

ధనుస్సు : ఆదాయం మాట యెలాగ ఉన్నా అన్ని వ్యవహారాల్లోనూ గౌరవ ప్రాబల్యాలు బాగా ఉంటాయి. ఆర్థిక వ్యవహారాల్లో మొగమాటాలు తగవు. ప్రయాణాలు కొంచెం శ్రమమీద ఫలించ గలవు. రాజకీయ వ్యవహారాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయి. స్థిరాస్తి వ్యవహారాల్లో అనుకూలమైన మార్పులు వస్తాయి.

స్త్రీలకు:—ఆరోగ్యం సామాన్యంగా ఉంటుంది. నూతన విషయాలను తెల్సుకొంటారు.

మకరం : ఈ వారం శుభాశుభ మిశ్రమంగా ఉంటుంది. ఇంతవరకు అనుకూలమైన వ్యవహారాల్లోనే చికాకులు ఏర్పడతాయి. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాల్లో నష్టం వస్తుంది. వ్యాపారంలో యెవరినీ విశేషంగా నమ్మడం తగదు. సాంఘిక కార్యక్రమాల్లో స్వల్ప భేదాభిప్రాయాలు వస్తాయి.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాల్లో అధిక వ్యయం జరుగుతుంది. దైవ కార్యాలు నెరవేరతాయి.

కుంభం : ఏ వ్యవహారంలోను ఆరంభంలో కనపించిన అనుకూలత ఆఖరువరకు నిలవదు. వారాంతంలో వృత్తి వ్యాపారాల్లో చికాకులు యేర్పడతాయి. ముఖ్యమైన వ్యవహారాలు భాగస్వాముల నిర్ణయానికి వదలి వేయడం మంచిది. సాహిత్య కళారంగాల్లో మీ కృషికి ఆటంకాలు వస్తాయి.

స్త్రీలకు:— స్వల్ప అనారోగ్యం చేయువచ్చును. బంధువుల వ్యవహారాల్లో మీరు శ్రమ పడినా మాట దక్కదు.

మీనం : వృత్తి వ్యాపారాల్లో మీరు అనుకొనేది ఒకటి జరిగేది మరొకటి కావచ్చును. కొన్ని వ్యవహారాల్లో మొగమాటాలకు లొంగిపోవడం వలన కార్యభారం పెరుగుతుంది. సమయానికి యేదో ఒక విధంగా డబ్బు చేతికి వస్తుంది. ప్రయాణాలు శ్రమ మీద ఫలిస్తాయి. సజ్జన సాంగత్యం లభిస్తుంది.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాలు సామాన్యంగా ఉంటాయి. ఆడంబరం కోసం వ్యయం చేస్తారు.

—మహేశ్వరి

దత్తకాగితం

బాబూశిలం

విసిరిన కాగితం వచ్చి శ్రీపతి కాళ్ళ మీద పడింది!

వురుకుతూ వచ్చిన సూర్యం వచ్చిన దారినే పోయాడు!!

వుండగా చుట్టిన కాగితం శ్రీపతినే వెక్కిరిస్తుంది...???

ఆలోచిస్తున్న శ్రీపతికి అనురాగం శూన్యమయిపోయింది—అంతక్రితం పోతూపోతూ అన్నయ్య సూర్యం అన్నమాటలు ఎదలో రక్తాన్ని ఏతాములా తోడుతున్నయి—అహంకారపు తెరలను చించి మరీ చూపుతున్నయి!!!

కాళ్ల మీద నిలువలేక, కుర్చీలో కూలబడ్డాడు—శ్రీపతి!

కాళ్ళ దగ్గర కాగితం కర్తవ్యాన్ని చెబుతుంది శ్రీపతికి!!

* * *

మిట్టమధ్యాహ్నం శ్రీపతి తన శ్రీమతితో వాళ్ళ వ్యాపారంలో లాభాలను గూర్చి ముచ్చటిస్తుంటే వురుకుతూవచ్చి పడ్డాడు సూర్యం.

"తమ్ముడూ!.. త్వరగా తమ్ముడూ!" బీదరికపు బాటలో బహుదూరం పయనించిన బాటసారిలా వున్నాడు. మాసినగెడ్డం, సగం మొఖానికి తారు పూసినట్టుంది. వేసుకొన్న చొక్కా, కట్టుకున్న పంచె ఏ రంగువో చెప్పడం బహుకష్టమయిన పనే!... వణకుతున్న కంఠంతో అన్నాడు సూర్యం:

"మూడురోజులుగా నాన్న మెతుకయినా ముట్ట లేదు. నీకు కబురంపినా రాలేదేం తమ్ముడూ? చివరి క్షణంలోనయినా నాన్నకు ఓమారు కనుపించు!... అలా చూస్తావేం?.. నన్ను గుర్తించలా?...నీ అన్నను —సూర్యాన్ని!!!" సూర్యం కంఠంలో ఏదో వుత్సుకత ధ్వనించింది.

"సుగుణా!" శ్రీపతి తన శ్రీమతితో అన్నాడు "కొంచెంసేపు నీవు అవతలకు వెళ్ళు."

సుగుణ ప్రక్కగదిలోనికి పోయింది!

సూర్యం వేపు చూస్తూ అన్నాడు శ్రీపతి "సూర్యం! ఇది జీవితం!! మాతృప్రేమలూ, మమకారాలూ, కన్నవాళ్ళకేకాదు, సాకినవాళ్ళకూ వుంటవి."

చెళ్ళున చరిచినట్లయింది సూర్యానికి చెంప మీద.

"దత్తుకుపోయిన నిన్ను, ఇన్నేళ్ళుగా నిన్ను సాకిన రాఘవయ్యగారిని, విడిచివచ్చి రమ్మంటున్నానా... అలా అనలేదు తమ్ముడూ! మృత్యువు మెట్ల మీద నున్న మన నాన్నకు నీ ముఖం ఓసారి చూపించమంటున్నాను. మనలను శాశ్వతంగా విడచిపోబోతున్న ఆయన ఆత్మకు శాంతిని చేకూర్చమంటున్నాను." సూర్యం మాటలు తడబడిపోయాయి.

"నీకూ నాకూ మధ్య 'మన' అన్న పదం నేనిక్కడకు దత్తుకొచ్చిన దరిమిలా మాసిపోయింది" చేతి వాచ్ కేసి చూసుకుంటూ అన్నాడు శ్రీపతి "ఎవరికి వాళ్ళమే మిగిలిపోయాం. మాసిపోయిన ఆ మమతను తిరిగి మేల్కొలపకు. త్వరగా వెళ్ళు."

"తమ్ముడూ!.. తొందరపడకు. మరోసారి ఆలోచించుకో!!" అన్నగా ఆజ్ఞాపించలేదు ఆ కంఠం, ఆదరంగా అర్థించింది "నిన్ను, నన్ను కన్న అమ్మ మనల్ని నాన్నకిచ్చిపోయింది. దొరబాబులా బతకమని నిన్ను దత్తుకిచ్చాడు నాన్న! వున్న కుంట పొలానికి కర్తగా నన్ను కూడా వుంచుకున్నాడు— నాన్న!! మిద్దెపైనుంటున్న నిన్ను చూసి మురిసిపోయాడు. గంజి లేకపోయినా గుట్టుగా గూట్లో పడున్నాడేగాని, ఏనాడూ పట్నంలో వుంటున్న నిన్ను చేయిజాపి పైసా అడగలేదు.

"ఏడాదిగా గుండెజబ్బుతో బాధపడుతూ ఎక్కడ నువ్వు బాధపడతావో అని ఏనాడూ నీకు కబురంపలేదు. ఎందుకనో రెండురోజులుగా నిన్నే కలవరిస్తున్నాడు. ఒక్కసారి వచ్చి నాన్నకు కనుపించు తమ్ముడూ!"

"అంత కడుపుతీపి గలవాడు దత్తు కెందుకివ్వాలి. దత్తుకిచ్చిన కొడుకు దగ్గర దండిగా వుంది, దోచుకు పోదామనుకున్నారేం..? నువ్వూ, మీ నాన్నా కలసి" అని మనసులో అనుకున్న శ్రీపతి బయటకు అనలేకపోయాడు.

ఒక్క వుదుటున శ్రీపతి రెండుచేతులూ పట్టుకున్నాడు సూర్యం, "ఇవి చేతులుకావు తమ్ముడూ!" హృదయమున్న మనిషిని కదిలించేలా వేడుకుంది సూర్యం కంఠం.

శ్రీపతిలో మాత్రం ఎలాంటి చలనం కలుగలేదు. చిన్నగా సూర్యం చేతులు విడిపించుకుని ఏదో జ్ఞప్తికి వచ్చిన వాడిలా ప్రక్కగదిలోనికి వెళ్ళాడు. మరో క్షణంలో ఓ కాగితాన్ని తెచ్చి సూర్యం చేతిలో వుంచుతూ అన్నాడు "ఇదిగో!.. ఇది తీసుకొని తక్షణం వెళ్ళు!!"

సూర్యం హృదయం సుళ్ళు తిరిగిపోయింది— ఆ కాగితాని కేసి చూసేసరికి!

"కొడుకు కోసం కలవరిస్తున్న నాన్నకు ఈ వుత్త కాగితం చూపించమంటావా తమ్ముడూ?" శ్రీపతి కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అన్నాడు సూర్యం.

"వుత్తకాగితం కాదది" చేతులు వెనక్కు తీసుకుంటూ అన్నాడు శ్రీపతి "పచ్చకాగితం! అంటే..

పదిపదేలు.. వంద రూపాయల కాగిత మోహనహాటు!! ఇంకేం. ముట్టిందిగా..ఇకపో!"

"అవును. ముట్టింది." సూర్యంలో సహనం నశించిపోయింది. "దత్తుకిచ్చిన కొడుకు దరికెళ్ళి 'దేహి!' అనమనలేదు మానాన్న. ఇలాంటి మిద్దెల్లో వున్న మనుషులను కాగితాలతోనే కొంటారు. ఇన్నేళ్ళుగా ఈ మిద్దెలో వున్న నీకూ అలాంటి బుద్ధే అబ్బడంలో అతిశయోక్తి లేదు. పూరి గుడిసెలో వున్నా, పదంతస్థుల భవంతిలో వున్నా, మనిషన్నాక ప్రతివాడూ మట్టిలోకి పోక తప్పదు! మన్నులోకి పోబోతున్న ఓ మనిషి చివరి కోర్కెను తీర్చలేనివాడు ఈ భూమ్మీద మనిషయి పుట్టడం మహాపాపం!!.. మన పాపపుణ్యాలను లెక్కకట్టడానికి పైన దేవుడనే వాడొకడున్నాడు తమ్ముడూ!.."

శిలాప్రతిమలా నిలుచుండిపోయాడు శ్రీపతి!

గమ్మున గడప వరకూ వెళ్ళి, గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగాడు సూర్యం "ఒక్క విషయం!" చేతిలో పచ్చకాగితాన్ని వుండగా చుట్టి శ్రీపతి మీదికి విసురుతూ అన్నాడు "కడుపుకోత కాగితాలను కోరదు తమ్ముడూ!.."

"కడుపుకోత కాగితాలను కోరదు తమ్ముడూ!.."

ఆ మాటలు అజంతాగుహల్లో ప్రతిధ్వనించినట్లు, అతని గుండెలో అన్నిమూలలా ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి..!!

కుర్చీలో కూర్చున్న శ్రీపతి కర్తవ్యాన్ని తెలుసుకున్నవాడిలా లేచి నిలుచున్నాడు—కాళ్ళ దగ్గర వుండగా పడివున్న కాగితానికేసి పరీక్షగా చూసాడు!!!

ముడతలు పడ్డ కాగితం మత్తుగా నవ్వింది!

ముందుకు వంగి కాగితాన్ని తీసి భద్రంగా జేబులో పెట్టుకున్నాడు—శ్రీపతి!!

పరుగు పరుగున పోర్టికో వద్దకు వెళ్ళాడు. ఎదురు చూస్తున్న ఎంబాసిడర్ కారులోనికి ఎక్కికూర్చున్నాడు.

"ఎటు పోనిమ్మంటారు సార్?" కారు స్టార్ట్ చేస్తూ అడిగాడు డ్రైవర్. అతని మాటలు వినిపించలేదు శ్రీపతికి. అదేక్షణాన్న వాళ్ళ శ్రీమతి పోర్టికో దరికి వస్తూ "ఏమండీ!" అన్న మాటలే వినిపించాయి.

సుగుణ కుచ్చెళ్ళు సరిచేసుకుంటూ కారు దగ్గరకు వచ్చింది "పిక్చర్‌కు వెళ్దామన్నారుగా. సిక్స్ కావస్తోంది, మళ్ళీ ఎటు వెళ్తున్నారు?" గోముగా అడిగింది.

"జస్ట్, ఒన్ మినిట్!... ఇంతలోగా నీవు డ్రెస్కా!!.."

సరేలెమ్మంటూ లోనికిపోయింది సుగుణ!

"నేను వచ్చేసరికి కాస్త ఆలస్యమవుతుందేమో" శ్రీపతి డ్రైవర్ కేసి చూస్తూ అన్నాడు. "అమ్మగారిని టాక్సీలో పంపించు, పిక్చర్‌కు. నీవు ఇక్కడ వుండు."

డోర్ తెరచి డ్రైవర్ దిగిపోయాడు!

కారు డ్రైవ్ చేసుకుంటూ శ్రీపతి ముందుకు పోయాడు!!

రద్దీగా వున్న రోడ్లన్నీ దాటి తాడంత ఎత్తు మేడలన్నీ దాటి ఆ పట్టణం పొలిమేరలు దాటి పశ్చిమానికి పోతున్న సూర్యుని రథంతో పోటీ పడుతున్నట్టు, పరుగులిడుతుంది—శ్రీపతి కారు!!!

రోడ్డు ప్రక్క పంటపొలాల మీదుగా పైరుగాలి

ఉత్తర కాగితం

వీస్తుంది..! పంట పొలాలన్నింటికీ మధ్యనున్న దిష్టిబొమ్మ పహరా కాస్తుంది..!! పొలం ఇచ్చిన పంటను చూస్తూ కూర్చున్న రైతు హృదయం పరవళ్ళు తొక్కుతుంది. భూదేవి మీద ఒక్కపెట్టున భక్తి పుట్టుకొస్తుంది..!!!

దూరాన్న సిగ్నల్ స్తంభం నెత్తిమీద ఓరెక్క ఒరిగింది. ఆ వూరికున్న ఒకే ఒక బుల్లి స్టేషన్‌లో మొదటి గంట మ్రోగింది రైలు పట్టాలు ఖండించుకుంటూ పోయిన ఆ రహదారిని బంద్ చేస్తూ ఎర్రటి దీపం వెలిగింది..!

ఎటు వాహనాల అటే విశ్రమించాయి!!

దూకుడుగా వస్తున్న శ్రీపతి కారుకు, బ్రేకులు పడిపోయాయి. ఆలస్యానికి విస్తుపోతున్న శ్రీపతి హృదయాన్ని ఎన్నో వ్యూహాలు ఖండించుకుంటూ పోతున్నాయి. ఏ వ్యూహంతో కూడా తనకు పొత్తు కుదరడంలేదు. రైలు పట్టాల్లా అన్నీ సమాంతరంగానే పోతున్నాయి.

ఆలోచిస్తున్న శ్రీపతికి ఆశాకిరణం కనుపించింది. అదే! అటుగా వస్తున్న రైలు హెడ్‌లైట్!!

మరికాసేపటికి ఎర్రటి దీపం స్థానే, పచ్చదీపం వెలిగింది. అటు వాహనాలు ఇటూ, ఇటు వాహనాలు అటూ పురఃకుతూపోయాయి!!

శ్రీపతి కంటే ముందుగానే ఏనాడో గమ్యస్థానం చేరింది తను పోటీపడ్డ సూర్యుని రథం!...గమ్యం చేరిన ఆ రథం ఈసరికి మరో క్రొత్త తొడుగు తొడిగే వుంటుంది!!

ఓడిపోయిన శ్రీపతి కారు ఓండ్రపెడుతూ ఆగింది, ఓ పూరింటి ముందు. ఆ ఇంటి ముందు నిలుచున్న ఓ ముసలాడిని అడిగాడు శ్రీపతి "సూర్యం వాళ్ళ ఇల్లు ఇదేగదూ?" అని.

"ఎవరూ?..." మొఖమింత చేస్తూ అన్నాడు ముసలాడు "కోటయ్య కొడుకు సూర్యమేనా...?"

"ఆ..అవును. అతనే. ఏడి?" ఆతృతగా అడిగాడు శ్రీపతి.

"వాడిక్కడెందుకుంటాడు" ముసలాడి మాటలు కొంచెం వికారంగానే వున్నాయి. "వాళ్ళయ్య కోటిగాడికి గుండెజబ్బు ముదిరిపోతే గూడానికి దూరంగా ఓ గుడిసెలో వుంచారు. ఆడూ అళ్ళయ్యకాడనే వుంటాడు ఏపొద్దూ."

"నన్నక్కడకు తీసుకువెళ్తారా?" దీనంగా అడిగాడు శ్రీపతి.

"మిమ్మల్నా?" ఆ చీకట్లో కూడా ముసలాడి కళ్ళు మిణుక్కుమన్నాయి. "దండిగా దొరబాబులా వున్నారు. గూడెం వాళ్ళందరం ఎలేసిన ఆడితో ఏందిబాబూ మీకు పని?.. కావాలని చావు కొనితెచ్చుకొనే వాళ్ళే ఆ కోటిగాడి గూట్లో కెళ్తారు. ఆడిది తెగ చెడ్డరోగముట. మంచాళ్ళు మీకెందుకండీ, ఆ మాయదారాడితో. మీ దారిన మీరు పొండి!.."

ఆకాశమ్నుండి పిడుగులాలన్ని తన నెత్తి మీదనే పడ్డట్టయింది. పుర్రె నిండా ఏవో పురుగులు పాకినట్టయింది శ్రీపతికి!

"మీరు రాకుంటే మానె. కాస్త దారి చూపెట్టండి!" శ్రీపతి పలుకులకు ముసలాడు నిత్తరపోయాడు.

"పాదేం పోయే. చూపెడతానాగు!" అంటూ లోపల కెళ్ళి, ఓ తువ్వాలు భుజమ్మీద వేసుకొని వచ్చి, శ్రీపతిని కొంతదూరం తీసుకువెళ్ళి "ఆ...ఈ కాలి దారంటూ పోతే, కోటిగాటి గూట్లోకే జేరతావు" ముసలాడు వెనక్కి తగ్గాడు.

దారి కనుపించని ఆ కాలి దారివెంట అమావాస్య లాంటి చీకట్లో అన్నీ వున్న శ్రీపతి దేన్నో ఆశిస్తూ పోతున్నాడు. పోతూ పోతున్న శ్రీప "అమ్మా!" అంటూ ఆగాడు.

తొందరలో రావడం మూలంగా చెప్పులు కూడా లేకుండా వచ్చాడు. కుడికాలికి గుచ్చుకున్న ముల్లును ఒక్కపెట్టున లాగి ప్రక్కకు విసిరాడు.

మళ్ళీ ముందుకు నడచాడు!

శ్రీపతి గుండె పరవశించిపోయింది— దూరాన్న గుడ్డిదీపం కంటబడేసరికి..!!

అతనిక్కనుపించింది ఒక్క గుడ్డిదీపమేగాని అతని కళ్ళల్లో కోటిదీపాలు వెలిగాయి.

ప్రథమంగా గమ్యం చేరిన విజేతలా వెలిగిపోయాడు.

మరి తొందరగా నడవసాగాడు— శ్రీపతి.

మళ్లీ సురుక్కుమంది అదేకాలు......! గుడ్డి దీపానికేసి చూస్తున్న శ్రీపతి దానినేం పట్టించుకోలేదు!!

కార్లల్లో తిరిగే ఆ దొరబాబుకు, కాలిదారుల్లో ఏంకాసుక్కూర్చుంటవో ఏమెరుక.....???

అలానే ముందుకు నడవసాగాడు!

గుడ్డి దీపం దగ్గరవుతుంది—

మనసు ముందుకు పోతున్నా, కాళ్ళువెనక్కి పోతున్నాయి. భూమ్మీద మోపనివ్వని కుడికాలిని దానికేసే రాస్తూ ముందుకు నడచాడు.

వేయికోర్కెలతో గుడిసెదరికి చేరేసరికి, వెక్కిళ్ళు ప్రారంభమయ్యాయి— శ్రీపతికి!

గుడిసెవరకూ వెళ్ళి ఆగాడు. లోపల ఏ అలికిడీ లేదు. గుడ్డిదీపం మాత్రం ఇంకా బద్ధకంగా వెలుగుతూనే వుంది.

లోపలకు పోబోతూ గుమ్మం దాటబోయిన శ్రీపతి దాని మీదనే పడబోయాడు. వెక్కిళ్ళు ఒక్కమ్మడిగా వచ్చాయి. ఎలాగో తేరుకొని లోనికి వెళ్ళి, అలానే కుక్కిమంచం మీ్మదనున్న కోటయ్య పైన పడ్డాడు.

తడబడుతున్న కంఠంతో "తమ్ముడూ!" అంటూ ఆక్రోశించాడు కుక్కిమంచాని కవతల ప్రక్కనున్న సూర్యం.

చలనంలేని కోటయ్యపైన పడ్డ శ్రీపతి "నాన్నా!" అనికూడా అనలేక పోయాడు. నోటి గుండా వస్తున్న సురగ, ఒక్కమ్మడిగా వస్తున్న ఎక్కిళ్ళు, అలా అనడానిక్కూడా ఆస్కారమివ్వలేదు.

"నాన్నా!' అని పిలవాలన్నా, పిలిపించుకోవాలనుకున్నా, అందుకూ నోచుకోవద్దు?" అన్నట్టు చూస్తుంది. కుక్కి మంచం మీ్మద మన్న కట్టెపుల్లలాంటి కోటయ్య కాయం.

"నిన్ను నాన్నవద్దకు తోడుకొద్దామని పట్నం వస్తే, పాడువిధి నాన్ననే తోడుకుపోయింది తమ్ముడూ!....." గుడ్డి దీపంకేసి చూస్తూ అన్న మాటలు శ్రీపతికి వినిపించాయనుకున్నాడు— సూర్యం!

వాళ్ళ నాన్నను తోడుకుపోయిన విధే, శ్రీపతిని కూడా తోడుకు పోతుందని వూహించలేకపోయాడు — సూర్యం!!

శ్రీపతికి చేరువగా వచ్చి, గెడ్డం పట్టి బుజ్జగించబోయి, గతుక్కుమన్నాడు— సూర్యం !!!....

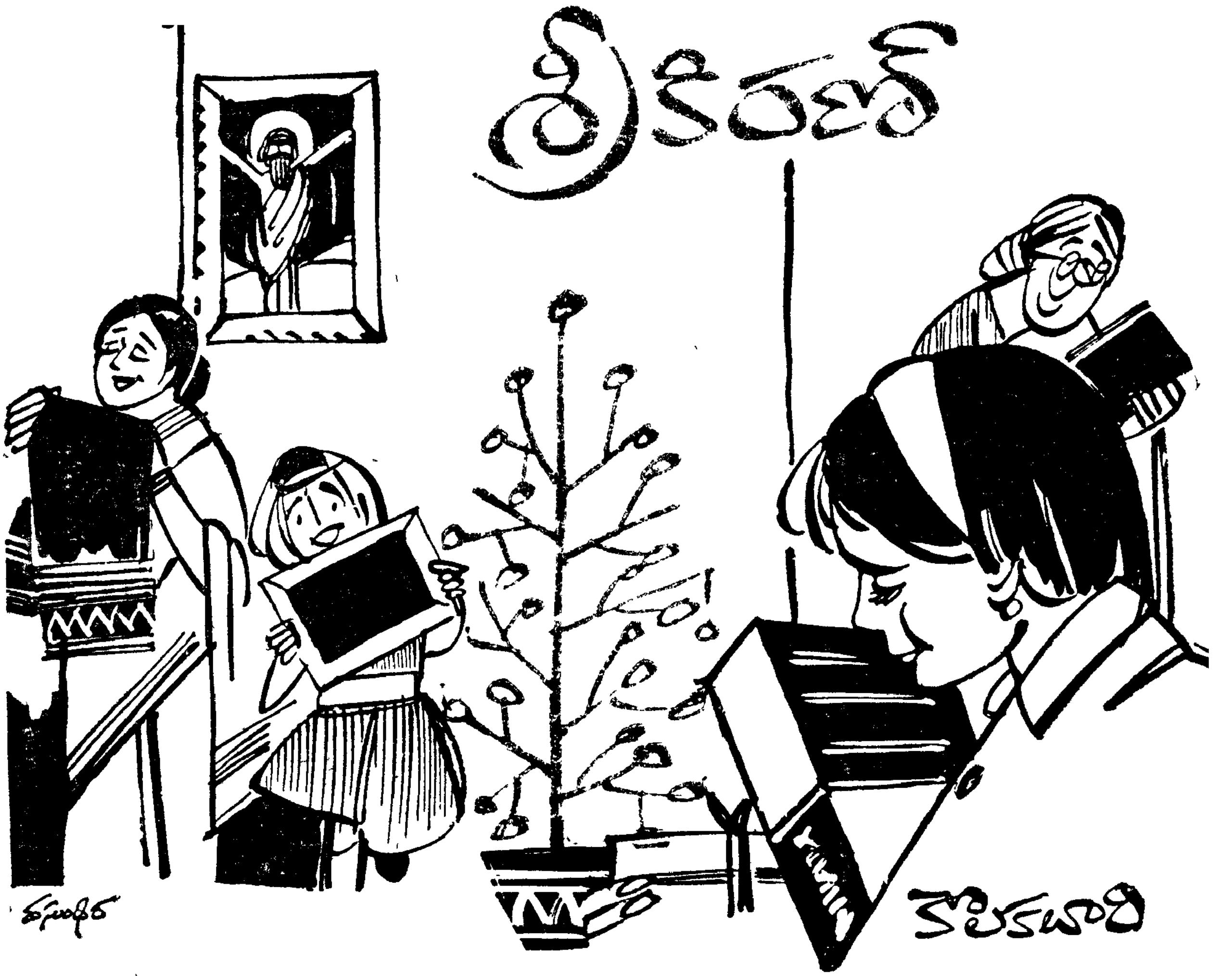
"తమ్ముడూ!" తాడి చెట్టు మొవ్వాకులో రేరాణిలా కూర్చున్న చిరుకప్ప తడబడి పోయింది— కారి దారిలో కాటేసిన ఆ సర్పానికి కైపెక్కిపోయింది— ఆ గూడెంలోని జనానికి గుండాగిపోయింది— ఎలుగెత్తిన సూర్యం కంఠం అణగారిపోయింది..!!!

శ్రీపతి నోటిగుండా కారిన నురగను తుడుస్తూ జోబులో వున్న కాగితానికేసి చూసాడు— సూర్యం!

శ్రీపతి జోబులో నుండి తొంగి చూస్తున్న ఆ ఉత్తరాగితం సూర్యానికి సర్వాన్ని చెబుతుంది...... ●

శ్రీకిరణ్

కొలకలూరి

పంథొమ్మిది వందల అరవై ఆరు సంవత్సరాల పూర్వం, మంచు కురుస్తున్న సమయంలో, బెత్లహేమ్ పట్టణంలో, దైవానుగ్రహం వల్ల, మేరీ జోసఫ్ దంపతులకు, పశువుల పాకలో— ఉదయించే సూర్యుణ్ణి చూడటానికి, చీకటిలో క్రొత్త వెలుగై— క్రీస్తు జన్మించాడు.

ఆశాజ్యోతినీ, జయంతినీ, వెంటబెట్టుకుని మిత్రులకూ, బంధువులకూ పొరుగువారికీ క్రిస్టమస్ గ్రీటింగ్ కార్డ్సు ఇచ్చి, నిండు నెలల మేరీ ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి, క్రిస్టమస్ ట్రీ దగ్గర కూర్చుని, తదేకంగా చెట్టులోకి చొచ్చుకుపోయిన చూపులతో వున్న జోసఫ్ మనస్సులో ఏమేమో వూహించుకొంటూ వున్నాడు.

భార్య తృప్తిగా లోపలికి పోయింది. పిల్లలు ప్రేమగా తండ్రి దగ్గరకు చేరారు. ఆశాజ్యోతి పెద్ద పిల్ల. ఎనిమిదేళ్ళు! జయంతి రెండోబిడ్డ. నాలుగేళ్ళు!

కూతుళ్ళ నిద్దర్నీ రెండు చేతుల క్రిందికి తీసుకొని వరండాలోకి వచ్చేసరికి బిలబిలలాడుతూ పదిమంది పిల్లలు 'సార్! సార్!' అంటూ ప్రహరీ తలుపు నెట్టుకొని లోపలికి వచ్చి, చుట్టూవున్న పూలమొక్కలు పరిశీలించి చూస్తూ వరండాలోకి వచ్చి రంగు కాగితాల అలంకరణ చూస్తూ నిలబడిపోయారు. వాళ్ళ వెనుక టీచర్ వచ్చాడు.

'సార్, మేం నాటకం వేస్తున్నాం సార్!' ఉన్నట్టుండి అంతా ఒక్కసారి చెప్పారు.

'ఏం నాటకం?'

'క్రీస్తు పుట్టుక!'

'ఎప్పుడు?'

'రేపు సాయంకాలమ్'

'బాగుంది!'

'నేను హేరోడ్ సార్'

'పనికొస్తావ్. దూకుడుగానే వున్నావ్'

'నేను జోసఫ్ సార్!'

'బాగున్నావు!'

'నేను మేరీసార్' సన్న గొంతుక చిన్నపిల్లాడు చెప్పాడు.

ఆ కుర్రాణ్ణి ముద్దుపెట్టుకొన్నాడు జోసఫ్.

'నేను దేవదూత!'

'మేం గొర్రెలకాపరులు!'

'మేం జ్ఞానులు!'

'మరి క్రైస్ట్ ఏడీ?'

జోసఫ్ ప్రశ్నించాడు.

'క్రీస్తా? — లేడు— టాయ్‌క్రైస్ట్ సార్'

జోసఫ్ నవ్వుకున్నాడు.

వాళ్ళంతా ప్రైమరీ స్కూలు పిల్లలు. వాళ్ళ టీచర్ చందా అడిగాడు. ఎవరెంత ఇచ్చారో......

'జ్ఞానానందంగారు పది, దేవదానంగారు పది, క్రిస్టోఫర్‌గారు పాతిక, నయోమిగారు అయిదు, ఆనందరావుగారు ఏడు, సుందర్రావుగారు మూడు...' చెప్పుకుపోతున్నాడు టీచర్.

'నన్నెంత ఇమ్మంటారు'

'దేవుని చిత్తం, మీ యిష్టం!'

'మీరు చెప్పండి!'

'మీయిష్టం సార్. మీకు తెలియందేముంది?'

'పది ఇచ్చేదా?'\

'మీ యిష్టం!'

మేరీ వరండాలోకి అప్పుడే వచ్చింది. పది రూపాయల కాగితం తెచ్చింది. భర్తకిచ్చింది. తన మనస్సులో మాట గ్రహించిందా మేరీ అనిపించిందా క్షణంలో జోసఫ్‌కి.

ఆ రోజు శనివారం. తెల్లవారితే ఆదివారం. క్రిస్టమస్. చాలా అరుదుగా డిసెంబరు ఇరవై అయిదో తారీఖు— క్రిస్టమస్— ఆదివారం అవుతుంది. అందుకెంతో ఆనందంగా వుంది.

ఆ మధ్యాహ్నం అందరూ తల స్నానం చేశారు. ప్రార్థన చేసుకున్నారు.

జోసఫ్ హెడ్‌మాష్టర్. మేరీ. బి. ఇడి. అసిస్టెంట్. ఇద్దరికీ మిషన్ స్కూల్‌లో ఉద్యోగాలు.

పదేళ్ళక్రితం పెళ్ళయింది. ఇద్దరు పిల్లలు కలిగారు.

దగ్గరున్న కూతుళ్ళు ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయాక అతను భార్య ముఖంలోకి చూశాడు. నిండు నెలలతోవున్న ఆమె తల స్నానంచేసి క్రొత్తబట్టలు

కట్టుకొని పరిశుభ్రంగా వున్న ఆమె, వెలిగించిన క్రొవ్వు వత్తిలాగా కనిపించింది.

ఆనంద పారవశ్యంతో చూస్తుంటే, సిగ్గుతో క్రొత్త పెళ్ళి కూతురులాగా కుంచించుకుపోయింది. నిండు నెలల మేరీ.

'ఏమిటండోయ్, అదేం పద్ధతి. నాకేం నచ్చ లేదు.' జోసెఫ్ నవ్వాడు.

'చాల్లెండి.'

ఆమె నవ్వుతూ లోపలికి పోయింది.

స్కూలులో పనిచేసే తెలుగు మాష్టర్లూ, డ్రిల్లు టీచరూ వచ్చారు. ఏదో పిచ్చాపాటీ అయింది. గ్రీటింగ్ కార్డ్సు ఇచ్చి వెళ్ళిపోయారు.

ఈ గ్రీటింగ్ కార్డ్సు ఇచ్చిపుచ్చుకోవటాలు బహుశా భారతీయతకాదు. ఆంగ్ల సంస్కారం!

జోసెఫ్‌కు ఒక్కతే చెల్లి. అన్నదమ్ముళ్లు లేరు. ఇక అక్కచెల్లెళ్ళు లేరు. చెల్లి పెళ్ళి అయిపోయింది. అతను హెడ్‌మాష్టరు అయ్యాక పల్లెనుంచి తల్లి వచ్చి కొడుకు దగ్గరే పట్నంలో వుండి పోయింది.

కుటుంబం పట్ల తన బాధ్యత చక్కగా నెర వేర్చాడు. ఆ ఆనందం వుంది.

అనుకూలవతి భార్య. రాశీ భూత సౌందర్య దీపికలు పిల్లలు. మూర్తి దాల్చిన అనురాగం అమ్మ.

ఆ తృప్తి వుంది.

తనకు ఆస్తి వుంది. భార్యకు ఎంతో ఆస్తి వచ్చింది. మంచి ఉద్యోగాలు! ప్రశాంత జీవితం! ఏచీకూ చింతా కనిపించదు.

కానీ, అన్నివున్నా, జోసెఫ్‌కి ఒకటే దిగులు. ఎవరితోనూ ఎప్పుడూ చెప్పుకోలేదు. 'చెప్పుకో లేడు.'' తనకు మగపిల్లవాడు కలగాలి.

డ్రాయింగ్ రూంలో టేబిల్ మీద వున్న క్రిస్టమస్ ట్రీ దగ్గరకు మళ్ళీ చేరాడు.

అది సరివి మొక్క. రంగురంగుల జిలుగు జలతారు దారాలతో, పలురంగుల చిన్ని చిన్ని బల్బు లతో, గ్రీటింగ్ కార్డ్సుతో, రంగు కాగితాలతో ఎంతో అందంగా వుంది క్రిస్టమస్ ట్రీ.

క్రీస్తు పుట్టుకతో గానీ, జీవితంతోగానీ, క్రిస్టమస్ ట్రీకి ఏం సంబంధం వుందో బైబిల్ తెలపలేదు.

అదొక ఆచారం. అనూచానంగా వస్తున్న సంప్రదాయం.

ఆ ఆకుపచ్చరంగు మొక్క సంతోషానికి చిహ్నం కావచ్చు.

వెలుగులు వెదజల్లుతూ, మెరిసిపోతూవున్న ఆ మొక్క, క్రీస్తు కాంతితో వెలుగొందిన పశు వుల పాకలోని పచ్చిగడ్డికి చిహ్నంకావచ్చు.

మొక్క క్రైస్తవమతమైతే, దానిలోని చీలి కలు మొక్కలోని శాఖలు కావచ్చు. శాఖోపశాఖా శాఖికలు కావచ్చు.

చిన్ని దేశానికి పరిమితమైన ఒకానొకనాటి చిన్ని క్రైస్తవ మతం, చిన్ని మొక్కగా వూహించ బడి, అది పెరిగి పెద్దదయి, విశాల విశ్వంలో అశాంతిరాశాలు తాకాలనే ఆశకూ, పెరిగి పెద్దదై దేశదేశాలకూ ప్రాకాలనే కోర్కెకూ చిహ్నంకావచ్చు.

క్రిస్టమస్ ట్రీ, ఆనందానికి సంకేతమో, నిక్షిప్తానంతార్థమో తెలియదు కాని, మతంతో పెనవేసుకు పోయిన బాధారహితాచారం.

గోడగడియారం అయిదుకొట్టింది.

'షాపింగ్‌కు పోదామన్నారు కదూ!'

మేరీ వచ్చింది. గుర్తుచేసింది. జోసెఫ్ బట్టలు వేసుకున్నాడు.

అమ్మకూ, పనిమనిషి సువార్తమ్మకూ పిల్లల్ని అప్పజెప్పి, బయలుదేరాడు జోసెఫ్ భార్యను వెంట బెట్టుకుని.

ఏవేవో తీసుకుని, పార్సిల్ చేయించి, వాటి మీద పేర్లు వ్రాయించి, తీసుకొని యింటికి బయలుదేరారు.

అవి క్రిస్టమస్ ట్రీ చుట్టూ పెట్టారు.

భోజనాల దగ్గర పిల్లలిద్దరూ క్రిస్టమస్ ఫాదర్‌ను గూర్చి చెప్పమని అడిగారు.

'పడుకొనేటప్పుడు చెబుతానులే' అన్నాడు.

పడుకోబోతూ తల్లితో చెప్పాడు.

'కారెల్‌పార్టీ వచ్చిందాకా నన్ను లేపవద్దు. మూడు రోజుల్నుంచి నిద్రలేదు.'

'సరేలేరా పడుకో!'

తల్లి చెప్పింది.

పిల్లలిద్దరూ ఒక మంచం మీద, పక్కనే మరో మంచం మీద జోసెఫ్.

ప్రక్కగదిలో మేరీ, అమ్మ, సువార్తమ్మ.

పిల్లల్ని చిచ్చికొడుతూ జోసెఫ్ చెప్పటం ప్రారం భించాడు.

''కొందరు క్రిస్టమస్ ఫాదర్ అంటారు. కొందరు క్రిస్మస్ తాత అంటారు.

ఆ తాత ఎప్పుడూ భూమ్మీదే వుంటాడు. ఎవరికీ కనిపించడు. అందరికీ మేలు చేస్తాడు. మేలు మాత్రమే కనిపిస్తుంది.

తాత అంటే ఆశ, ఆకాంక్ష, మంచితనం, సౌజన్యం, నిరీక్షణ, అపేక్ష, సౌందర్యం, దైవత్యం.

తాతలో ప్రేమ, ఆప్యాయత, ఆదరణ సంర క్షణ ఉన్నాయి.

తాత అంటే మీకు గౌరవం, భక్తి ఆసక్తి అభిమానం ఉండాలి.

తాత గాలి తోలినట్లు వస్తాడు. వెలుతురు ప్రవేశించినట్లు వస్తాడు. ఆనందంలాగా వుంటాడు. సంతోషంలాగా స్పృశిస్తాడు.

ఆకాశంలోంచి నడిచి వస్తాడు. సముద్రం మీద పరుగెత్తి వస్తాడు. ఎక్కడ చిన్న పిల్ల లున్నారో, చిన్న పిల్లల మనస్సుగలవారు ఉన్నారో వాళ్ళందరి దగ్గరకూ, క్రిస్టమస్ రాత్రి వస్తాడు. అందర్నీ చూస్తాడు. ముద్దిడుకొంటాడు. వాళ్ళ మనస్సుల్లో ఉన్న కోర్కెలు కనిపించకుండా తీర్చి పోతాడు.

చల్లని వెన్నెలలాగా, మరీ చల్లని మంచులాగా చలిగాలి రివటలాగా, ఆనందవార్షిలాగా, అమృత ప్రవాహంలాగా, ఎప్పుడోవచ్చి, మనల్ని అందర్నీ చూచి, తృప్తిగా గాలి పీల్చుకొని, ఎక్కడెక్కడో వున్న పసివాళ్ళకోసం వెళ్ళిపోతాడు.

చిన్ని మబ్బుముక్క మీదో, లేడిపిల్ల మీదో, క్రొవ్వొత్తి వెలుతురులాగో, క్రిస్టమస్ ట్రీ రూపం లోనో, రంగుకాగితాల ఆకారంలోనో వస్తాడు. ఆకా శంలోని చిరునవ్వడి తాత. భూమ్మీదితొలివేకువతాత. గుండెల్లోని ఆనందం తాత.

క్రిస్టమస్ ఫాదర్ కోసం ప్రతి యేడూ నిరీ క్షిస్తూ వుండటమే జీవితం.''

చెప్పటం ముగించిన తర్వాత పిల్లలు అడిగారు.

'తాత మాకేమైనా తెస్తాడా?'

'తెస్తాడు.'

'మాకేం కావాలో తాతతో చెప్పలేదుగా.'

'చెప్పకపోయినా తెస్తాడు. మీకు కావలసిందే తెస్తాడు. కిటికీలు, తలుపులు మూసివున్నా లోపలికి వస్తాడు. మిమ్మల్ని చూస్తాడు. మీరు నిద్రపోతున్నా చూస్తాడు. మీరు తాతను చూడవచ్చు. మామూలు నేత్రాలతో కాదు, మనోనేత్రాలతో. మీవస్తువులు ఇంట్లో ఎక్కడో వుంచిపోతాడు. మామూలు నేత్రా లతో, తాత తెచ్చిన వస్తువుల్లో తాతను చూస్తారు. తాత ప్రేమను చూస్తారు. తల్లిదండ్రుల ప్రేమ వంటి, క్రైస్తవ సోదరసోదరీ ప్రేమవంటి తాత ప్రేమను చూస్తారు.'

కోటి ఆశలతో కలలుగంటూ పిల్లలిద్దరూ నిద్రాదేవి ఒడిలో ఒరిగిపోయారు.

జోసెఫ్ ఆలోచనలతో నిద్రపోలేదు.

రేపు చర్చిలో పాష్టర్, క్రొత్త నిబంధనలో లూక్ 2:1 నుంచి, 2:20 వరకో, మాథ్యూ1:18 నుంచి 2:12 వరకో, రెండూనో చదువుతాడు.

క్రీస్తు పుట్టుకను గూర్చి చెబుతాడు.

అది ప్రతి యేడూ వింటున్నాడు. ప్రతిసారీ క్రొత్తగానే వుంటుంది.

ఏడాదినాటి జోసెఫ్ కాదు తనీనాడు. పోయిన ఏటి సమాజం కాదు, ఈ ఏటి సమాజం.

మనిషిలో, సమాజంలో వచ్చిన మార్పు వల్ల పాత విషయంతోనే క్రొత్త అందం ధ్వనిస్తుంది.

జోసెఫ్ పశువుల పాక వూహించుకో సాగాడు.

పశువుల పాకలో జనం. కాళీలేదు. పశువులు గడ్డి మేసే తావు. తొట్టెలాగా వుంది. అక్కడ మేరీ కూర్చుంది.

అక్కడ క్రీస్తు పుట్టాడు. ఆకాశంలో నక్షత్రం పుట్టింది. దేవదూత ఆవార్త ఎందరికో అందించింది.

మంచు పడుతూ వుంది. వెన్నెల కాస్తూ వుంది. నక్షత్ర మయూఖాలు వెల్గులు వెదజల్లుతున్నాయి.

కొండల మీద, లోయల్లో, పసిరిక మీద, మైదానాల్లో ఎన్నో చోట్ల మంచుపడింది.

మంచు తెలుపుదనం మీద, చంద్రకాంతి తెలుపు దనం పడి, సృష్టి అంతా తెల్లగా అయిపోయింది.

తెలుపు అంతా ఒక్కచోటే పోగయినట్లు పశు వుల పాక వెలిగిపోతూ వుంది.

ఆలోచనలతోనే మగతగా నిద్రకొరిగాడు జోసెఫ్.

ఆశాజ్యోతికి, ఎవరో తట్టినట్లు మెలకువ వచ్చింది. 'జయా! జయా!' అంటూ చెల్లెల్ని, తట్టింది. జయంతి ఏడుస్తూ నిద్రలేచింది.

ప్రక్కగదిలోంచి మేరీ పిల్లల అలికిడి వింది. అత్తతో చెప్పింది.

ఆ చెప్పటంలో మాతృవాత్సల్యం వుంది. నిద్ర పుచ్చమనే అభ్యర్థన వుంది.

తన కొడుకు నిద్ర పాడయి పోతుందేమోననే తొందరతో ఆమె లేచి పిల్లల్ని సముదాయించ బోయింది.

'క్రిస్మస్ తాత రాలేదు. ఇంకా రాలేదు.' వాళ్ళ గొడవ వాళ్ళది.

పిల్లలు మంచం దిగి, క్రిస్టమస్ ట్రీ దగ్గరకు

వెళ్ళారు. వాళ్ళతోపాటు అమ్మ, సువార్తమ్మ కూడా పోయారు.

పార్శిల్స్ కనిపించాయి. ఎవరిదివారు తీసుకున్నారు.

పెన్ను, బొమ్మల పుస్తకాలు, రిబ్బన్లు, స్వీట్స్ టిన్ చూచుకొంది ఆశాజ్యోతి. 'నావివే! నావే' ఆనందంతో పొంగిపోయింది.

పలకా రంగురంగుల బలపాలూ, గౌను, బిస్కట్లు తీసుకొంది జయంతి. 'నాకెన్నో చూడు' సంతోషించింది జయంతి.

చీరే, జాకెట్లూ చూచి తృప్తిపడింది సువార్తమ్మ.

బైబిల్ తీసుకొని కళ్ళ కద్దుకొంది అమ్మ.

జోసఫ్ నిద్రపోతున్నాడు. మేరీ మెలకువగా వుండి కూడా వాళ్ళ ఆనందం పంచుకొనటానికి రాలేకపోయింది. మంచం మీదే వుంది.

కానుకలు పుచ్చుకున్న నలుగురు హృదయాలలో క్రిస్టమస్ ఫాదర్ ప్రేమమూర్తిగా నిలుస్తాడు.

పిల్లల గుండెల మీద ప్రేమాప్యాయతల ముద్రలు పడ్డాయి. అవి చెరిగిపోవు!

పిల్లలు తండ్రిని లేపబోయారు. 'వాడి నిద్ర పాడు చేయువద్దు. మీరు పడుకోండి. రేపు మీ కానుకలు చూపెట్టవచ్చులే!' అని నాన్నమ్మ చెప్పింది.

కొంచెం సేపటికి పిల్లలు నిద్రపోయారు.

మేరీ గదిలోంచి కలకలం వినిపించి, తగ్గిపోయి, మళ్ళీ వినిపించింది.

జోసఫ్ మంచం మీద అటూ ఇటూ కదిలాడు.

కలో, ఆలోచనో అతని మనస్సులో కదులుతూ వుంది. నిద్రలో ఉన్న అతని కళ్ళకు కనిపిస్తూ వుంది.

పాకలో పశువుల తొట్టిలో మేరీ పడుకొని వుంది.

ఆమె బాధతో అరుస్తూ వుంది. ఆదరాబాదరాగా తిరుగుతున్నాడు భర్త జోసఫ్.

'అమ్మా!' అని అరిచింది మేరీ!

పాకలో ఉన్న అందరూ ఆమె చుట్టూ చేరారు.

'అమ్మా!' మేరీ నొప్పులు పడుతూ వుంది.

శ్రీ కిరణ్

జనాభా లెక్కలలో వ్రాయబడటానికి బెత్లహేమ్ వచ్చిన మేరీ జోసఫ్‌లతో పాటు మరో కొత్త ప్రాణి కూడా ఆ లెక్కల్లో వ్రాయబడే అవకాశం దగ్గర పడుతూ వుంది.

ప్రక్కగదిలో మంచం మీద వున్న మేరీ 'అమ్మా!' అని అరిచింది.

నిద్రలో మునిగి వున్న జోసఫ్ ఆ అరుపు వినలేదు.

పశువుల పాకలో చివరిసారిగా మేరీ 'అమ్మా!' అంది. అంతలో పసిబిడ్డ గొంతు 'కేర్' మని వినిపించింది.

ఒక్కసారిగా పాక అంతా వెలుగులతో నిండిపోయింది. కేంద్రం మేరీ తనయుడు. జగద్రక్షకుడు. క్రీస్తు. ఏసుక్రీస్తు. అక్కణ్ణుంచి వలయాలు తిరుగుతూ వెలుతురు ప్రవహిస్తూ వుంది.

దేవదూత తెలిపిన ఆనవాలుతో గొర్రెల కాపరులు వచ్చారు. కీర్తనలు పాడారు. ఏసుక్రీస్తుకు భక్తితో నమస్కరించారు.

నక్షత్రం చూపిన త్రోవలో జ్ఞానులు వచ్చారు. కానుకలు సమర్పించారు. జగద్రక్షకుణ్ణి స్తుతించారు.

జోసఫ్ ఇంటినిండా జనం పోగయ్యారు. వీధిలోంచి కారెల్ పార్టీ వాళ్ళు పాటలు పాడుకొంటూ వస్తున్నారు. తెల్లవారు జామున నాలుగయింది.

దూరంగా వీధిలోంచి పాట వినబడుతూ వుంది మనోజ్ఞంగా శ్రావ్యంగా, అవ్యక్త మధురంగా.

తల్లి వచ్చింది. కొడుకును లేపింది. జోసఫ్ మంచం మీద కూర్చున్నాడు.

'కారెల్ పార్టీ వస్తూవుంది. నీకు కొడుకు పుట్టాడు.'

తల్లి చెప్పింది. గబగబా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

విని, విషయం అర్థం చేసుకొనేసరికి, వీధిలోంచి పాట.

"వింతలేదిక ఏసు పుట్టెను
వింతగను బెత్లెహేమందున
వెంత వేరగ రండివేగమె"

వేగంగా మంచం మీంచి లేచాడు జోసఫ్. మేరీ వున్న గదిలోకి వెళ్ళాడు. చుట్టుప్రక్కల ఇళ్ళ ఆడవాళ్ళు అక్కడ చేరివున్నారు.

భార్య ఉన్న గది, బెత్లెహేమ్‌లో క్రీస్తు పుట్టిన పశువుల పాకలాగా అనిపించింది.

క్రొవ్వొత్తులతో, విద్యుద్దీపాలతో, వెలిగిపోతున్న ఇల్లు పశువుల పాకలో క్రీస్తు చుట్టూ వలయాలు తిరుగుతున్న వెలుతురులాగా వుంది.

కారెల్ పార్టీ వాళ్ళు పాటలు పాడుకొంటూ ఇంటి ముందుకు రాగానే, గొర్రెల కాపరులు, జ్ఞానులు, జోసఫ్ హృదయంలో మెదిలారు.

'సుఖ ప్రసవం. ఏం కష్టంలేదు.'

పొరుగామె చెప్పింది.

'మగబిడ్డ! తల్లీబిడ్డ క్షేమం!'

మరొకామె పలికింది.

'ప్రభువుడి కృపరా తండ్రీ! ఇవాళ నీకు కొడుకు పుట్టాడంటే నువ్వెంతో పుణ్యం చేసుకొన్నావురా.'

కొడుకును దీవించింది తల్లి!

'శ్రీకరుడు, శ్రీకరుడు' అనుకొన్నాడు జోసఫ్.

పశువుల పాకలో, బెత్లహేమ్ పట్టణంలో ఎప్పుడో పుట్టినా, ఇప్పుడే పుట్టినట్లున్న, ఏసుక్రీస్తు కాంతితో వలయాలు తిరిగే వెలుగులోంచి ఒక కిరణం దేశదేశాలు దాటుతూ, ఆంధ్రదేశంలో తన యింటిలో ప్రవేశించినట్లు అనిపించింది.

'కిరణం! కాంతి కిరణం' అనుకొన్నాడు. 'శ్రీకరుడి కిరణం, శ్రీకిరణుడు, శ్రీకిరణం, శ్రీకిరణ్' అనుకొన్నాడు మళ్ళీ.

'శ్రీకిరణ్' నిశ్చయంగా అనుకున్నాడు.

'శ్రీకిరణ్ శ్రీకిరణ్ శ్రీకిరణ్' అనుకొంటూ ఆనందపారవశ్యంతో పసిగందును ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

'శ్రీకిరణ్' అనుకొంది మేరీ.

ఆశాజ్యోతి, జయంతితో తమ్ముడి పేరు 'శ్రీకిరణ్' అని చెప్పింది.

పెద్దపిల్ల తండ్రి దగ్గరకు వచ్చి 'నాన్నా! నాన్నా! క్రిస్మస్ తాత మాకెన్నో కానుకలిచ్చాడు. నీకూ అమ్మకూ ఏమీ ఇవ్వలేదా?'

'ఇచ్చాడు. ఇచ్చాడమ్మా! ఈ శ్రీకిరణ్‌ని ఇచ్చాడు.'

వెలుగుతున్న బల్బు మరీ కాంతిమంతంగా వెలిగినట్లు అయింది.

క్రిస్టమస్ ట్రీ క్రొత్త కాంతులు, రంగురంగులతో వెదజల్లుతూ వుంది.

ఇల్లంతా వెలుతురయింది.

దూరంగా చర్చి గంటలు వినబడుతున్నాయి.

నిప్పులాంటి నిజం

బుక్కారెడ్డి

పాలవాడి కేకలతో మెలుకువ వచ్చింది. గడియారం వేపు చూశాను. ఏడున్నర అవుతోంది. బద్ధకంగా ఆవలించి "వస్తున్నా.." అని జవాబిచ్చి వంటింట్లోకి వెళ్లాను. గ్లాసు తీసుకుని వచ్చి తలుపులు తెరిచాను. పాలవాడు నవ్వు మొహంతో నమస్కారం చెప్పి "అమ్మగారెప్పుడు వస్తారు సార్?" అని అడిగాడు. "ఇవాళో రేపో వస్తార్లే!" అని చెప్పి పాలు గ్లాసులోపోయించుకుని తలుపులు మూశాను.

టేబిల్ మీద రేడియో ప్రక్కనున్న పాప ఫోటో నన్ను పలకరించింది. "గుడ్‌మార్నింగ్ డార్లింగ్!" అన్నాను. నువ్వెప్పుడు వస్తావు, ఈ కష్టాలెప్పుడు తప్పుతాయో అనుకున్నాను. వంటింట్లోకి వెళ్లి హీటర్‌మీద కాఫీనీళ్లు పడేశాను. బ్రష్‌మీద పేస్టు వేసుకుని బాత్‌రూంలోకి వెళ్లాను. మొహం కడుక్కుని ఇవతలికి వచ్చేసరికి నీళ్లు మరుగుతున్నాయి. కాఫీ పౌడరు వేసి పాలు అందులో గుమ్మరించాను. నెల రోజులుగా రోజూ చేస్తున్నా ఒక్కనాడైనా సరిగా కుదరటం లేదు. పాప చేసియిస్తే దాని రుచే వేరు. పైగా ఈ చెత్త పేదాదం చూస్తుంటే అదైనా గొంతులోంచి దిగటంలేదు. సామానంతా చిందరవందరగా పడేశాను. పాపవచ్చిన తరువాత సర్దుకుంటుందిలే అనే ధీమాతో. కాని ఇవాళ రేపు అని పదిహేను రోజులుగా ఎదురు చూస్తున్నా పాప జాడలేదు.

నెల రోజుల క్రితం హైదరాబాద్ బదిలీ అయింది నాకు. ఇక్కడ ఇల్లు దొరకటం చాలా కష్టమని విని పాపని వాళ్ల పుట్టింటికి అంటే బెజవాడకి పంపేశాను. తీరిగ్గా గృహాన్వేషణ సాగిద్దామని హోటల్‌లో గది తీసుకున్నాను. మర్నాడే సత్యం కనిపించాడు. సత్యం నాతోనే చదివాడు. అతని సహాయం వల్ల ఇల్లు సునాయాసంగా దొరికింది. అద్దె కొంచెం ఎక్కువే అనుకోండి! అయినా ఇల్లు బాగుంది. ఇల్లు దొరకగానే పాపను వెంటనే వచ్చెయ్యమని ఎక్స్‌ప్రెస్ ఇన్‌లాండ్ ఉత్తరం రాశాను. దానికి, వాళ్లనాన్నకు జబ్బుగావుందని నెమ్మదించగానే వస్తానని రాసింది. ఆయనంటే పాపకు చాలా అభిమానం. తండ్రిపైన అభిమానంగా వుండని దెవ్వరనవచ్చు మీరు. నా ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే తల్లిదండ్రులకు కన్నందుకు కాదు గౌరవంవచ్చేది, వాళ్లు పెంచిన తీరునుబట్టి. వాళ్లిచ్చే శిక్షణవల్లే పిల్లలు బుద్ధిమంతులయ్యేది చెడ్డవాళ్లయ్యేదీను. ఆయనకు కూతుళ్లమీదా, భార్యమీదా ఏమాత్రం ప్రేమలేదు. వాళ్లెవరో తనెవరో అన్నట్టుంటాడు. రెండేళ్ల క్రితం ఇష్టంలేని పెళ్లి చేస్తున్నారని పెద్ద కూతురు ఇంట్లోంచి వెళ్లిపోతే ఆయన వెదకడానికి ఏ ప్రయత్నమూ చేయలేదు. "పోతే పోనీ" అనుకుని వూరుకున్నాడు. ఆ విషయం తెలిస్తే పాపను నేను చేసుకోనేమో అని నాదగ్గర దాచి వుంచారు. పెళ్లయిన తరువాత పాప చెబితేనే తెలిసింది నాకీవిషయం. ఆయన ఎంత కఠినుడో చెప్పటానికి ఉదాహరణ మాత్రం ఇది. ఎంత ఆత్మబంధువైనా సరే, చివరికి ఇంటల్లుడైనా నాతో నేనావరే ఆయన ఒకటి రెండు మాటలకంటే ఎక్కువ మాట్లాడడు. పాప కారణంగా నేను [illegible] కాని ఆయనంటే నా [illegible]

ఆలోచనల్లో మునిగిపోయి, కాఫీ విషయమే మరిచి పోయాను. చూసేసరికి అంతా ఇగిరిపోయి ఉంది. దాన్నేదింపేసి కషాయంలా మింగాను. హీటర్ ప్లగ్ తీసివేసి బెడ్‌రూంలోకి వచ్చి కూర్చున్నాను.

స్నానం చేయాలంటే బద్ధకంగా వుంది. స్నానం చేస్తే భోజనానికి వెళ్ళవలసి వస్తుంది. హొటల్ యజమాని బొజ్జ నిమురుకుంటూ చిరునవ్వుతో ఆహ్వానిస్తాడు. ఇక ఆ నాలుగు మెతుకులూ గొంతుకు దిగేసరికి నానాయాతనా పడిపోయి కళ్ళవెంట నీళ్ళు వస్తాయి. పైగా బయటి కొచ్చేస్తుండగా "ఎలా వుందిసార్ భోజనం? ఇవాళంతా స్పెషల్!" అంటాడు అయ్యర్. భోజనం మాట వదిలిపెట్టి ఈ మాటలు వింటే కోపం వస్తుంది. ఎలాగో అణుచుకుని "బాగానేవుంది!" అంటాను మొహ మాటానికి. అతని మొహం వికసిస్తుంది. "నీ బాధల్ని లోపలే పెట్టుకుని అందరికీ చిరునవ్వు లందియ్యి" అని ఎవరో చెప్పారుగా. వాళ్ళమాటల్ని పాటించానన్న తృప్తి నాకూ కలుగుతుంది. పాప వచ్చేస్తే ఈ అయ్యర్‌తో భోజనం లక్షణాలన్నీ వర్ణించి చెప్పి, నీ హొటల్లో భోజనం చాలా అసహ్యంగా ఉంటుందని మొహం మీద . గుద్ది మరీ చెప్పి ఈ దిక్కుమాలిన హొటల్‌కు "గుడ్‌బై!" చెప్పెయ్యాలని చాలా కుతూహలంగా వుంది.

సిగరెట్ ముట్టించి రేడియో ట్యూన్‌చేశాను. సిలోన్ నుంచి రఫీ హాయిగా పాడుతున్నాడు. కళ్ళు మూసుకుని మధుర స్మృతుల్లో తేలిపోయాను. సిగరెట్ కాలి వేళ్ళు చుర్రుమనగానే తెలివివచ్చింది. కోపంతో విసిరికొట్టాను. మూలగావున్న కుప్ప లోని సిగరెట్ పీకలతో కలుసుకుంది అది. పాప వెడుతూ వెడుతూ సిగరెట్ మానెయ్యాలని షరతు పెట్టి వెళ్ళింది. అసలు పెళ్ళయిన మర్నాటినించే సిగరెట్ మానెయ్యమని గొణుగుతోంది. నేను వాయిదాలు వేస్తూ వచ్చాను. ఈసారి తప్పకుండా మానేస్తాననగానే "మానేయటం మాట అటుంచి నేను లేనని రెట్టింపు కాల్చకుంటే అదే పదివేలు" అన్నది.

గడియారం తొమ్మిది గంటలు కొట్టింది. ఇక స్నానం చేసి ఆఫీసుకి వెళ్ళాలి. మళ్ళీ ఆదివారాలు ఆఫీసులుండవని జ్ఞాపకం వచ్చింది. అయితే భోజనం చేసి పోస్టాఫీసుకి వెళ్ళి పాపకి టెలిగ్రాం ఇవ్వాలి రేపు వచ్చెయ్యమని. లేచి టవల్ భుజం మీద వేసుకుని బాత్‌రూం వేపు నడిచాను.

తలుపు దబదబా బాదిన శబ్దం అయింది. "ఎవరు?" అన్నాను. సమాధానం లేదు. మళ్ళీ శబ్దం. ఈమారు గట్టిగా అరిచాను. 'ఎవర'ని. "తలుపు తియ్యండి" అంటున్నారు. ఆడగొంతుక. "శ్రీమతి వచ్చెయ్యలేదుకదా!" అనుకుని తలుపులు తెరిచాను. పాపకాదు. ఎవరో ఆడమనిషి. తలుపులు తెరవగానే నన్ను తోసుకుంటూ లోపలికి వచ్చి తలుపులు మూసి గడియపెట్టింది. నాకు షాక్ తగిలినట్టయింది. ఆమె ధైర్యానికి, చొరవకు, ఆశ్చర్యపోయాను.

"ఎవరు మీరు? తలుపు లెందుకు మూశారు? గట్టిగా అడిగాను. ఆమె పెదవుల మీద వేలు పెట్టుకుని-"ష్" అని మాట్లాడ వద్దన్నట్లు సైగ చేసింది. నాకేమీ అర్థం కాలేదు. పిచ్చిగా ఆమె వేపు చూస్తూ ఉండిపోయ్యాను. మాసిపోయి చీర, జాకెట్టు వేసుకున్నది. అంత ఖరీదైనవేంకాదు. పాలిపోయిన బుగ్గలు, నుదుట బొట్టులేదు. చెవు లకు రింగులు వున్నాయి. షుమారు ఇరవై, ఇరవై రెండేళ్ళు వుండవచ్చు. చెప్పుకోదగ్గ అందగత్తె కాదు గానీ అందకత్తెల్లోనే జమ. చూస్తేనే చప్పున బజారు రకం మనిషేమో అని అనుమానం కలుగుతుంది. ఎవరయితేనేంగాని, నామీద ఈ అకస్మాత్ దాడి ఏమిటి? ఆమె మౌనంగా నుంచుంది. నేను తనను దీక్షగా చూడటం గమనించి ఇబ్బందిగా కదిలింది.

"ఏమిటి విషయం?" అడిగాను. ఇదేదో సహాయం కావాలని, డబ్బుకోసం అడిగే రకమని అనుకున్నాను. ఈ నెల రోజుల్లో హైదరాబాద్ పట్టణంలో చాలా మందిని చూశాను అలాంటి వాళ్ళను. వీళ్ళు ఎంతో అందంగా యాచిస్తారు. పరీక్ష ఫీజు కట్టాలనో, పర్సు ఎవరో కొట్టేశారు, ఇంటికి వెళ్ళటానికి చార్జెస్ లేవనో, లక్ష కారణా లుంటాయి వీళ్ళకు. ఇంకోరకం వాళ్ళున్నారు. వీళ్ళది బిజినెస్ మైండ్. ఎనిమిదణాల పెన్నును ఆరు రూపాయల పెన్ అని చెప్పి అంటకట్టటానికి చూస్తారు. ఎక్కణ్ణించి సంపాదిస్తారో ఏమోగాని, టెరిలిన్ గుడ్డలు, ఎలక్ట్రిక్ ఐరన్‌లు, వాచ్‌చెయిన్‌లు నౌకరకంవి పట్టుకుని అమ్మటానికి తయారవు తారు. వాటివేపు ఒకసారి పరీక్షగా చూశామంటే చాలు వీడు బుట్టలోపడేరకమని తెలుసుకుని కొనందే వదిలిపెట్టరు.

నా మాటలకు ఆమె ఏమీ సమాధాన మివ్వ లేదు. మౌనంగా ఇంటికప్పువేపు చూస్తూ ఉండి పోయింది. విసుగ్గా తలుపులు తెరవబోయాను. ఆమె నా చెయ్యి పట్టుకుంది. దీనంగా నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ "తెరవకండి ప్లీజ్! వాళ్ళు వస్తున్నారు" అన్నది.

కూర్చున్నాను. ఎదురుగావున్న కుర్చీలో కూర్చో మని సైగ చేశాను. ఆమె కూర్చోలేదు. వూరికే కంగారు పడుతోంది. పెదవులు వణుకుతుండగా నావేపు చూస్తోంది. చివరికి ధైర్యం చేసినట్టుంది. "ఎవరూ లేరా ఇంట్లో, ఆడవాళ్ళు?" అంది.

"లేరు! అయినా నా దగ్గర డబ్బేం లేదు!" అన్నాను తొందర తొందరగా.

నావంక విచిత్రంగా చూస్తూ "డబ్బేమిటి?" అందామె. నా తొందరపాటుకు సిగ్గుపడ్డాను.

"అయితే మీరు దేనికోసం వచ్చినట్టు?" అడిగాను.

"వాళ్ళు వస్తున్నారు!" అందామె మెల్లిగా.

"ఎవరు వాళ్ళు? ఎందుకు వస్తున్నారు? నాకు పొడుపు కథలు వెయ్యటానికి విప్పటానికి టైము లేదు. త్వరగా చెప్పండి." అన్నాను.

ఆమె నా మాటకు సమాధానం ఇవ్వలేదు. నా ఉనికిని గమనించనట్టే టేబుల్ వద్దకు వెళ్ళింది. పాప ఫోటో తీసి పరీక్షగా చూస్తూ "ఈమె ఎవరు?" అని అడిగింది. చిరాకు కలిగింది. నా ఇంటికి వచ్చి ఎందుకు వచ్చిందో చెప్పకుండా ఎదురు ప్రశ్నలు వేస్తున్నది పైగా.

"పాప." అన్నాను క్లుప్తంగా.

"అంటే?" ఆమె నావేపు విచిత్రంగా చూసింది. మళ్ళీ అదే చూపు. దీనంగా, ఆశ్చర్యంగా, అందులో లేని భావాలు లేవేమో! నా కళ్ళల్లోకి సూటిగా చూస్తోంది. నాకు ఏదో తెలీని భావం కలిగింది. నా మనసులోని ఏ భాగమో దోచుకుపోయినట్లనిపి స్తోంది. తల దించుకున్నాను.

"అంటే.... అంటే..... నా భార్య" సిగ్గు పడ్డాను. ఇది ఆమె ఎదుట రెండోసారి సిగ్గుపడటం. ఏదో తడబాటు కలిగింది. దాన్ని కప్పి పుచ్చుకో టానికి గాంభీర్యం నటిస్తూ "సరేగాని సంగతి ఏమిటో త్వరగా చెప్పండి. నేను స్నానంచెయ్యాలి. తరువాత భోజనం చెయ్యాలి. పైగా నాకు అవతల బోలెడు పనులున్నయ్" అన్నాను.

"నేనూ స్నానం చేయలేదు. భోజనం చేయ లేదు." అన్నదామె నావంక చూస్తూ.

ఇక మొదలవుతుంది కథ అనుకున్నాను.

"మీ సొదంతా వినటానికి నాకు ఓపికలేదు. ఈ అర్ధరూపాయి తీసుకుని దయ చెయ్యండి. ప్రస్తుతం నాదగ్గరింతకంటే ఎక్కువ లేదు. ఉన్నా ఇవ్వను" ఖచ్చితంగా చెప్పాను.

"నాకెందుకు?" ఆమె ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది నావేపు.

"అయితే మీరెందుకొచ్చినట్టు? నాతో బాతా ఖానీ వెయ్యటానికా? రెండు మూడు రోజులాగి రండి. అప్పుడు పాపవుంటుంది. ఆఫీసుకి వెళ్ళి పోతాను నేను. మీరిద్దరు తీరిగ్గా కూర్చుని మాట్లాడుకోవచ్చు." చిరాగ్గా అన్నాను.

"వాళ్ళు వస్తున్నారు!" అదేవిధంగా చూస్తూ మెల్లిగా అంది ఆమె. తల పట్టుకున్నాను. ఓపిక నశించిపోతోంది. మెడబట్టి అవతలకి గెంటుదామా అంటే అదని. ఇంతకీ ఎవరు వాళ్ళు? మాటి మాటికీ వస్తున్నారంటున్నది.

కిటికీ తెరిచి వీధివేపు చూశాను. జనం మామూ లుగా తిరుగుతోన్నారు. ఎదురింటమ్మాయి గడప మీద కూర్చునివుంది. నేను ఆవేపు చూడగానే వెకిలిగా నవ్వింది.

నాగుండె గుబేలుమంది. ఈ ఇంట్లోకి వచ్చి నప్పటినించి ఈమె నామీద ప్రయోగాలు చేస్తు న్నది. నేను ఎప్పుడూ రెస్పాన్స్ ఇవ్వలేదు. కొంప దీసి ఈ అమ్మాయి వచ్చింది చూడలేదుగద. ఆమె ప్రొద్దుటినుంచి సాయంత్రందాకా గడపలో కూర్చుని వచ్చేపోయే వాళ్ళ మొహాలు పరీక్షగా చూస్తుంది కనక చూడకుండా ఉండటం అసంభవం. రేపు పాప వచ్చిన తరువాత, మెల్లిగా ఆమెతో స్నేహం కలిపి "ఇట్లా మీ ఆయనతో వో స్త్రీ ఉండగా చూశా"నంటే కొంప మునుగుతుంది.

నాకు విపరీతమయిన కోపం వచ్చింది. కుర్చీలో కూర్చున్నాను. కిటికీ రెక్కవేసి. ఆమెను కూర్చో మని సైగ చేశాను. ఎదురుగా ఉన్న కుర్చీలో కూర్చుంది.

"ఇదిగో మీపేరేమిట్టన్నారు?" కోపం అణుచు కొని సాధ్యమైనంత అనునయంగా మాట్లాడుతూ.

"లలిత" అన్న దామె.

"మీరేమైనా చదువుకున్నారా?"

"బియ్యే పాసయ్యాను!"

ఉలిక్కిపడ్డాను. నా వూహాలన్నీ తలక్రిందులు అయినయ్. ఈమె బి. ఎ. చదివట మేమిటి? చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఆమె నిజం చెప్పటం లేదేమో అనిపించింది.

నిప్పులాంటి నిజం

"మీరు నిజం చెబుతున్నారా?" కుతూహలంగా అడిగాను.

"అబద్ధ మాడాల్సిన అవసరమేమొచ్చింది?" ఆశ్చర్యంగా కళ్లు విప్పార్చి చూస్తూ అన్నదామె.

"మీరు నా ఇంట్లోకి వార్నింగ్ అయినా ఇవ్వకుండా దయచెయ్యటానికి కారణం ఏమిటి?" అడిగాను. ఇప్పుడైనా చెబుతుందేమోననే నమ్మకంతో.

"ఆకలిగా వుంది!"

ఏజన్మలోనో పాపం చేసి ఉంటాను. అందుకే ఈ రోజు ఇంత తలనొప్పి వచ్చిపడింది. కాలికివేస్తే మెడకు, మెడకువేస్తే కాలికి వేస్తున్నది. సామాన్యురాలిలా లేదు. ఇది ఇప్పట్లో వదిలే పీడకాదు.

"అయితే ఏం చెయ్యమంటారు ?" కోపంగా అడిగాను.

"వంటిల్లెక్కడుంది?" లేచి లోపలకు వెళ్లటానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

"లోపల వండేందు కెవరూలేరు. నేను హొటల్ లో భోంచేస్తాను" అన్నాను కటువుగా. ఎట్లాగైనా ఈమెను బయటికి వెళ్లేట్టు చెయ్యమని కోరుకుంటాను ప్రస్తుతం భగవంతుడు ప్రత్యక్షమయితే. కాని లాభంలేదు.

"మరెట్లా?" నావంక దీనంగా చూస్తూ అన్నది. ఆ చూపు నన్ను కదిలించి వేసింది. గుండెల్ని పిండివేసింది. ఆ చూపుకి కరిగిపొయ్యాను. జాలి వేసింది, నన్ను నేనే తిట్టుకొన్నాను. ఈ దీనురాలి పట్ల ఇంత కఠినత్వం చూపిస్తున్నందుకు సిగ్గువేసింది.

"సరే. కూర్చోండి. భోజనం తెప్పిస్తాను. ఈ స్థితిలో మీరేమీ చెప్పేట్టులేరు. తరువాత మాట్లాడుకుందాం!" అన్నాను.

ఆమె నమ్మలేనట్టుగా కళ్లు పెద్దవి చేసి చూసింది. ఎగతాళికి అంటున్నా ననుకుందేమో. లేచి తలుపువేపు నడిచింది. "ఎక్కడికి?" అడిగాను.

"నేను వెడతాను!" తల దించుకుని అన్నదామె.

ఇప్పటిదాకా ఆమెనెట్లా వదుల్చుకోవాలా అని పించిన నాకు ఇప్పుడు ఆమె వెడతానంటుంటే బాధగావుంది. ఇదివరదాకా ఆకలితోవున్న ఆమెను విసిగించాను. మర్యాద చేయటం విడిచి మాటల్తో బాధించాను. బంధువులెవరేనావస్తే ఇట్లాగే చేస్తామా మర్యాద. ఈమె తెలియని బంధువే అనుకుంటాను.

"భోజనం చేశాక వెళుదురుగాని. అదో బాత్ రూము అక్కడవుంది. మీరు స్నానం గట్రా చేస్తారేమో చెయ్యండి. ఆ బీరువాలో పాత చీరలు జాకెట్లు వున్నాయి. తీసుకోండి. మీరు స్నానం చేసేలోగా నేను వెళ్ళి భోజనం పట్టించుకుని వస్తాను." అన్నాను.

ఆమె వెనక్కి తిరగలేదు. అటువేపే చూస్తూ ఉండిపోయింది.

"ఎక్కడికి వెళతానంటున్నారు?" మళ్లీ అడిగాను.

"శేఖర్ దగ్గరికి!" తలుపు తీస్తూ అన్నదామె.

లేచి వెళ్లాను. ఆమె చేయి పట్టుకుని తీసుకువెళ్లి కూర్చీలో కూర్చోబెట్టాను. తలుపులు తెరిచి వున్నాయేమో ఎదురింటమ్మాయి కిసుక్కున నవ్వింది. కోపంతో దభాలున తలుపులు మూసేశాను.

"మీకు ఆకలి వేస్తోందన్నారుకదూ, భోజనం చేసిన తర్వాత వెళ్లండి. తొందర్లో అలా ప్రవర్తించాను. దయచేసి ఏమీ అనుకోవద్దు. క్షమించండి" అన్నాను. ఇట్లాంటి మాటలు మాట్లాడటం నాకు అలవాటులేదు. గోడవేపు చూస్తూ గడగడా ఒప్పగించాను.

ఆమె మాట్లాడలేదు. నావేపు మౌనంగా చూస్తూ ఉండిపోయింది.

"లేవండి. లేచి స్నానం చెయ్యండి. శేఖర్ని పిలిపించమంటారా? ఎక్కడున్నాడతను? ఫోను ఉందా?" వరసాగ్గా ప్రశ్నలు వేశాను.

నాకంత శోషకు ఫలితం "తెలియదు"

"సరే మీరు బాత్‌రూంలోకి వెళ్లిపొండి. నేను మళ్లీ వస్తాను" అంటూ తలుపులు తెరచుకుని ఇవతలికి వచ్చాను. తలుపులు దగ్గర వేస్తుండగా ఎవరో దగ్గినట్టు శబ్దం అయితే వెనక్కి తిరిగి చూశాను.

ఎదురింటి అమ్మాయి. వెకిలిగా నవ్వుతూ ఎవరన్నట్టు సైగచేస్తోంది. కోపం వచ్చింది. వెక్కిరింతగా నవ్వుతూ "ఎవరైతే నీకేం" అన్నట్టు చూసి ముందుకి నడిచాను.

మైలు దూరంలో వున్న హొటల్‌కి టాక్సీ మీద వెళ్లి ఇద్దరికి కారియర్ సర్దమన్నాను అయ్యర్‌తో.

"ఇద్దరెవరు సామీ మీ మిస్సెస్సు వచ్చిందా?" అని అడుగుతూన్న అయ్యర్‌కు రాలేదని చెప్పి ఇంకా ఏం అడుగుతున్నాడో వినిపించుకోక టాక్సీలో కూలబడ్డాను. హొటల్ కుర్రాడు ముందర డ్రైవర్ ప్రక్కన కారియర్‌తో కూర్చున్నాడు.

పది నిమిషాల్లో టాక్సీ ఇంటి ముందర ఆగింది. కుర్రాడు కారియర్ లోపలపెట్టి వెళ్లిపొయ్యాడు. టాక్సీ చార్జి చెల్లించి లోపలకు నడిచాను. ఆమె అదే కుర్చీలో అట్లాగే కూర్చుని వుంది. నేను వెళ్లినప్పటినించి కదిలిన సూచనలేం కనిపించలేదు.

"స్నానం చెయ్యలేదా?" అడిగాను.

"చేస్తాను"

"మరి లేవండి మీరు చేసిన తర్వాత నేనూ చేస్తాను. ఆకలివేస్తోంది నాకు" అన్నాను.

మెల్లిగా లేచి బాత్‌రూంవేపు నడిచింది ఆమె.

అరగంట తర్వాత ఇద్దరము డైనింగ్ టేబుల్ ముందర కూర్చుని వున్నాము. డిషెస్‌లోవి నేను వడ్డిస్తుంటే ఆమె తింటున్నది. ఇట్లాంటి తిండికి మొహం వాచినట్టు ఆమె తినేతీరు తెలియచెప్తోంది. ఆమెవంక పరీక్షగా చూస్తే సిగ్గు పడుతుందేమోనని నా మానాన నేను తింటున్నాను. ఈ సమావేశం నాకు ఆశ్చర్యాన్ని కలుగ జేస్తున్నది. గంట రెండు గంటల క్రితం ముక్కూ మొహం తెలియని ఆమెతో నేను కలసి భోజనం చెయ్యటమేమిటి? ఇంతకూ ఎవరు ఆమె? బి. ఏ. చదివానంటోంది. ఎవరో శేఖర్‌ట. అతనెక్కడుంటాడో తెలీదుట. మళ్లీ అతని దగ్గరకు వెడతానంటోంది. ఈ వూరికి క్రొత్తా? ఇదంతా గందరగోళంగా వుంది నాకు. ఆమెతో ఎట్లా ప్రవర్తించాలో అర్థం కావటం లేదు. భోజనం చేసిన తర్వాత ఆమె వెళ్ళిపోతుందా? పోతే ఎక్కడికి? ఇట్లాంటి ఆలోచనలతో తినటం ముగించాను.

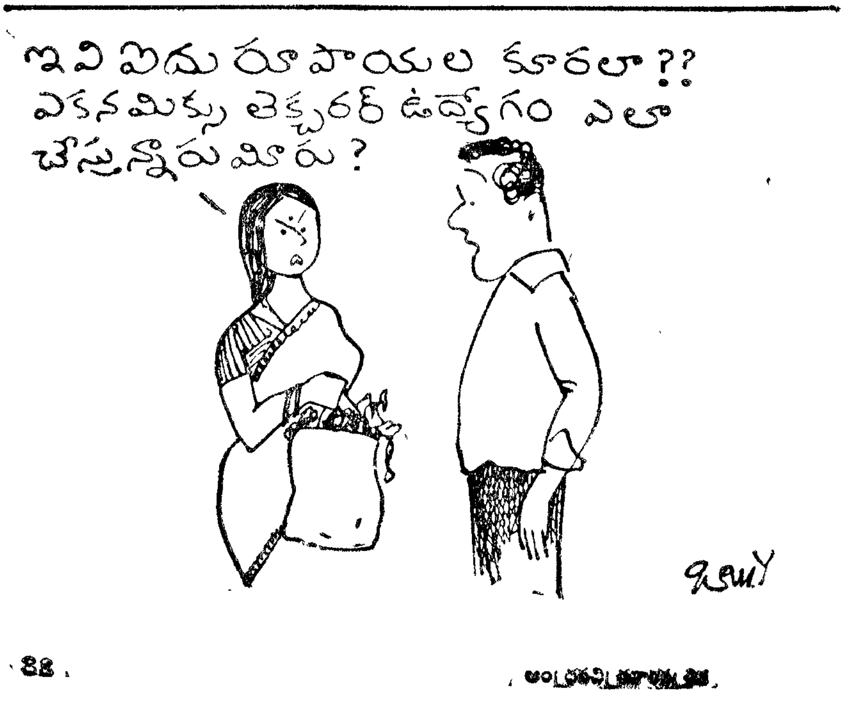
టవల్ తో చేతులు తుడుచుకుంటూ ఇవతలికి వచ్చాను. నా వెనకాలే ఆమె వచ్చింది. కూర్చోమని చెప్పి వక్కపలుకు లందించాను. ఆమె కూర్చుని వక్క పలుకులు నములుతూ నావేపే దీక్షగా చూస్తోంది. నా ఈ చర్యలన్నీ ఆమెకు ఆశ్చర్యంగా వున్నాయి కాబోలు.

సావధానంగా కుర్చీలో కూర్చుని సిగరెట్ వెలిగించాను. కొంతసేపు నిశ్శబ్దం రాజ్యం చేసింది గదిలో, చివరికి కుతూహలం పట్టలేక అడిగాను.

"లలితాదేవి! మీదీవూరు కాదా?"

దిగులుగా చూస్తూ "కాదు" అన్నది ఆమె.

"మీరేమీ అనుకోనంటే, మీరిక్కడికి

"ఎందుకు వచ్చారో అసలు మీదేవూరో? శేఖర్ ఎవరో చెప్పండి! పైగా ఎవరో వస్తున్నారంటిరి కదా! ఎవరువాళ్ళు?" అడిగాను.

ఆమె కొన్ని క్షణాలసేపు మౌనంగా కూర్చుని వుంది తలదించుకుని వేళ్ళవేపు చూసుకుంటూ. తరువాత "అదంతా మీకు చెప్పి లాభమేమిటి? మిమ్మల్ని బాధపెట్టడం తప్ప! దారిన పోయేదాన్ని. కొంతసేపు మీ ఇంట్లో తలదాచుకోవలసివచ్చింది. కాని నా సమస్యలను మీపై రుద్దాలని కాదు!" అన్నది క్షీణ స్వరంతో.

"ఇందులో బాధపడేందు కేముంది లలితాదేవి గారూ! పరిచయంలేని మనం ఇలా అకస్మాత్తుగా కలుసుకోవాలని దైవ నిర్ణేశం అయివుంటుంది. నాతో చెబితే మీ మనసులోని బాధ కొంత అయినా తగ్గుతుంది. మీ బాధలు, కష్టాలు పరిష్కారం కావటానికి నా చాతనైనంతగా ప్రయత్నిస్తాను. ఇందులో బలవంతం ఏమీలేదు. సహజమైన కుతూహలం వల్ల అడిగాను. మీకు ఇష్టమయితేనే చెప్పండి!" అన్నాను. ఇన్ని మాటలు నేనే మాట్లాడానా అనిపించింది.

ఆమె నిట్టూర్చింది. దిగులుగా నా కళ్ళలోకి చూస్తూ ఇందాకటిలానే "మీరు అంత కుతూహల పడుతోంటే చెప్పకుండా ఉండటం భావ్యంకాదు. నాది అంత పెద్ద కష్టమేమీ కాదు కూడాను. శేఖర్ అడ్రస్ తెలిస్తే చాలు వెళ్ళిపోతాను. ఇవాళ స్టేషన్‌కి వస్తానని చెప్పాడు కాని రాలేదు. ఈ మహానగరంలో అతని అడ్రస్ తెలుసుకోటం నాతరం కాదు. ఆ సహాయం చేసిపెట్టండి. మీకు ఆ జన్మాంతం కృతజ్ఞురాలిని అయి వుంటాను" అన్నది.

"ఇంతకూ శేఖర్ ఎవరు? మీకే మౌతాడు?" అడిగాను.

"శేఖర్ ఎవరంటే ఏమని చెప్పను? తలిదండ్రుల్ని, అక్కాచెల్లెళ్ళని పుట్టి పెరిగిన పరిసరాల్ని నా అని చెప్పదగే సమస్తమూ వదులుసుకుని వచ్చాను అతనికోసం. ముఖ్యంగా నా భవిష్యత్ కోసం. అతని అడ్రసు కొన్నిగంటలు క్రిందటిదాకా నాదగ్గర వుంది. ఇంటికి తిరిగి వెళదామంటే, మా నాన్న విషయం నాకు బాగా తెలుసు. ఆ ఇంట్లో నాకు స్థానం లేదు. ప్రపంచం మొత్తంలో శేఖర్ తప్ప ఎవరూలేరు నాకు. అతనెక్కడుంటాడో నాకు సరిగా తెలీదుకాని ఇంజనీరింగ్ నాలుగవ సంవత్సరం చదువుతున్నాడని తెలుసు. నన్ను అతని దగ్గర చేర్చ గలిగితే మీమేలు మరిచిపోలేను" అన్నది లలితా దేవి.

మామూలు ప్రేమకథే. కాని కుతూహలం నన్నాగ నీయలేదు. "ఇల్లు వదిలి రావలసిన అవసర మేమొచ్చింది?" అడిగాను.

ఆమెఒక్కక్షణం నావంక చూసి నిట్టూర్పు విడిచింది.

"నేను చెప్పబోయేది వింటే మీరు నవ్వుతారు. ఏమీ తెలీనిదానికింద జమకడతారు. బహుశ అసహ్య పడతారేమో కూడా. అయినా ఇందులో దాచుకోందికి ఏమీ లేదు. మా నాన్నకు వో విధవ అక్కగా రున్నది. ఆవిడ కొడుక్కి నన్ను చెయ్యాలని మా నాన్నారి ప్రయత్నమూ, ఆవిడ ఇష్టమూ. ఇందులో నా ఇష్టాయిష్టాల ప్రసక్తి లేకపోయింది. నేను గ్రాడ్యుయేట్‌ను. చిన్నపిల్లను కాను. నా మంచి, చెడ్డలేవో నేను నిర్ణయించుకోగలను. అతను తల్లిచాటున పెరిగాడు. నాకంటే మూడు సంవత్సరాలు సీనియర్ అయివుండీ ఇప్పటికీ బి. ఏ. పరీక్ష ఇస్తున్నాడు. శుద్ధ బుద్ధావతారం. పెళ్ళంటే ఏమిటో కూడా అతనికి తెలీదనుకుంటాను. నాకన్నా అన్ని విధాల తక్కువయిన వాణ్ణి కట్టుకుని ఏం సుఖపడను? ఆడది తన భర్త తనకన్నా అన్నివిధాల ఉన్నతుడయి ఉండాలని కోరుతుంది. తలిదండ్రుల చాటువాడు కాక స్వతంత్రమయిన ఆలోచనలు కలిగి వుండాలనుకొంటుంది. రేపు "మల్లెపూలొచ్చాయండీ!" అంటే "అమ్మా. కానీ ఇవ్వవే!" అనే మగాణ్ణి ఏ ఆడదీ ఇష్టపడదు. ఆడదానికి మగాడి నుంచి కావలసింది ముఖ్యంగా రక్షణ....."

అర్థోక్తిలో అడిగాను. "మీ అమ్మగారు ఏమంటారు? ఏ తల్లీ కూతురు కష్టపడాలని అనుకోదు కద! మీరిద్దరూ ఎదురు తిరిగితే పెళ్ళి ఆగిపొయ్యే అవకాశాలు లేకపొయ్యాయా?"

"అమ్మకు ఈపెళ్లి సుతరామూ ఇష్టంలేదు. నేను తన ఆడబడుచు చేతిలో నానాహింసలు పడతానని తెలుసు. కాని ఏమీ చెయ్యలేదు. మేమేం బాగా డబ్బున్నవాళ్లం కాదుగద. ఇదికాక పోతేమరోటి అనుకోవటానికి. ఈ సంబంధం కంటే మెరుగయింది మానాన్న తన జన్మలో తీసుకరాలేడు. శేఖర్‌కూ నాకూ మధ్య ఉత్తరాలు నడుస్తున్న య్యని కూడా ఆమెకు తెలుసు. కాని శేఖర్ తండ్రి అంటే మా ఎదురింటాయన కట్నం సంఖ్య చెప్ప గానే రాయటం మానెయ్యమని హెచ్చరించింది. కాని శేఖర్ మనస్సు నాకు తెలుసు. ఈ పరిస్థితుల గురించి వివరంగా అతనికి రాయగానే నన్ను ఇక్కడికి ఒచ్చెయ్యమని ఉత్తరం రాశాడు అడ్రస్ ఇస్తూ. స్టేషన్‌కి ఒస్తాననన్నాడు. రాత్రి ప్రయాణంలో నాబాగ్ ఎవరో కొట్టేశారు. అందులో అడ్రస్ కాగితం ఉండిపోయింది. అనుకున్నట్టు శేఖర్ స్టేషనుకు రాలేదు. ఎట్లా ఏం చెయ్యాలా అని ఆలోచిస్తూ స్టేషను బయటికి రాగానే నలుగురైదుగురు రౌడీల్లావున్నారు. నావెంట పడ్డారు పిచ్చి పిచ్చి మాటలు మాట్లాడుతూ. ఆడదాన్ని, పైగా ఒంటరిని, కొత్త నగరం. అయోమయం పరిస్థితిలో వాళ్లనుంచి తప్పించు కుందుకు....."

ఎవరో తలుపులు కొడుతున్నారు బయట.

"ఎవరు?" అని కేకేశాను.

"టెలిగ్రాం సార్!" టెలిగ్రాఫ్ మెసెంజర్. ఆమె భయంతో ముడుచుకు పోయి కూర్చున్న దల్లా ఈమాట విని సర్దుకు కూర్చుంది.

గబగబా బయటికి వెళ్లి తలుపులు తెరిచాను. సంతకం చేసి టెలిగ్రాం తీసుకున్నాను. తలుపులు వేసి తిరిగి వస్తూ చించి చదివాను.

"ఎక్స్ ప్రెస్‌కు వస్తున్నాను. స్టేషన్‌కి రండి!"

——పాప..

టైము చూశాను. పదకొండవుతుంది. ఇంకో నలభయి అయిదు నిమిషాల్లో స్టేషన్‌లోవుండాలి నేను.

"ఏమిటి విషయం?" నావంక కుతూహలంగా చూస్తూ అడిగింది లలితాదేవి.

"నాభార్య వస్తున్నది. స్టేషనుకు వెళ్లాలి నేను" అన్నాను.

"ఓ.. ఆమె వస్తున్నారా!" ఆశ్చర్యంగా అంది ఆమె.

ఆశ్చర్యం ఎందుకో నాకు అర్థం కాలేదు.

"ఇంట్లో ఒక్కరూ ఉండగలుగుతారా? మీకు అభ్యంతరం లేకుంటే రండి. ఇంట్లో ఉండాలను కొంటే 'ఉండండి." అన్నాను.

పాప ఫోటోను పరీక్షగా చూస్తోంది ఆమె. నేను అడిగినా దానికి సమాధానం ఇవ్వకుండా.

"మీరు వస్తారా? తిరిగి వచ్చిన తరవాత శేఖర్‌ను — వెతికేందుకు ఆలోచిస్తాను" అన్నాను. మళ్ళీ.

ఆమె ముఖ కవళికలు మారిపొయ్యాయి. ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు కనిపించింది. రెండునిమిషాల నిశ్శబ్దం తరువాత "ఆమెను చూడాలనే వుంది. కాని నేను రాలేను, క్షమించండి!" అంటూ మొహం తిప్పుకొన్నది.

ఇంకో ముప్ఫయ్యైదు నిమిషాల టైము ఉంది. నేను కారణాల కోసం వెతక లేక పోయాను.

"ఫరవాలేదు. ఇంట్లోనే వుండండి. గంటలోపల తిరిగి వస్తాను. అంతవరకు ఈ పత్రికలు చదువుతోండండి. ఇష్టం లేకపోతే రేడియో వినండి. అంటూ పత్రికలు ఆమె ముందర పడేశాను.

"తలుపులు వేసుకోండి" అంటూ బయటికి నడిచాను.

నాంపల్లి స్టేషన్ మా ఇంటికి నాలుగుమైళ్ళుంటుంది. బస్సు అయితే అరగంటలో చేరుకోలేను. అసలు దొరకటం కష్టం. మొదట కొంత వ్యాయామం నేర్చుకొని చిరిగిపోయిన బట్టలు వేసుకుని ఉండటం అవసరం బస్సులో ప్రయాణంచేయాలని వుంటే, ఈ బస్సులకి బ్రేకులు పెట్టడం మరచి పోయారో లేక వాళ్ళకి ఆపాలని వుండదో గాని మొత్తం మీద బస్సు ఓవైపు నడుస్తూ వుండగానే ఎక్కటం దిగటం చేస్తారు. డ్రైవరుకి సిగరెట్ ముట్టించు కోవాలనిపించి నప్పుడు మాత్రం తప్పకుండా ఆపుతాడు.

టాక్సీ ముందునుంచి వెళ్లటం గమనించి పిలిచాను. ఆగగానే ఎక్కి కూర్చున్నాను. స్టేషన్‌కు వెళ్లమని చెప్పి సీటుకి చేరగిలబడి కళ్ళు మూసుకుని ఆలోచించ సాగాను.

ఆమె ఎవరు? ఆమె నిజమే చెబుతున్నదా? రెండుమూడు గంటల క్రితం తప్ప ఎన్నడూ చూడని ఆమెకు నేను ఇల్లు అప్పగించి రావటం ఏమిటి? ఇప్పటిదాకా చాలా మంచి పని చేశానని నన్ను నేను అభినందించు కొంటున్నాను. ఈ ఆలోచనలు రాగానే పాప మెదిలింది మనస్సులో. పాప రాబోతుంది. ఇదంతా నిజమేనని నమ్ముతుందా?

ఆలోచనలు అడ్డదార్లు పడుతున్నాయి. టాక్సీ ఆగినట్టు తోచగా కళ్ళు తెరిచాను. నాంపల్లి స్టేషన్. దిగి మీటర్ చూసి డబ్బులిచ్చి టాక్సీ వాడిని పంపేశాను. ప్లాట్‌ఫారం టికెట్ ఒకటి కొనుక్కుని లోపలికి నడిచాను. ట్రెయిన్ కోసం ఎదురు చూస్తున్న వాళ్లతో స్టేషన్ సందడిగా వుంది. బుక్ స్టాల్‌దగ్గరకు నడిచాను. రైలు రావటానికి ఇంకో పదినిమిషాలుంది. పుస్తకాలు తిరగేస్తూ ఆలోచిస్తున్నాను. మెదడంతా గందరగోళంగా వుంది. పిచ్చి పిచ్చి ప్రశ్నలు

బిన్నీవారి అచ్చమైన సిల్కు-చీర

JWT-BM-3755

ఏ సన్నివేశమైనాసరే అందంగా ఉంటుంది

బిన్నీవారి సహజమైన అసలు సిల్కు మార్దవము శుద్ధమైన నేత అసమానమైనవి.
ముచ్చటైన రంగులలో నమూనాలలో వచ్చినవి తీసుకోండి.

సిల్కు-చీరల శ్రేణి: జార్జెట్, మెత్తని సిల్కు-చీరలు, సౌనబాషాట్ సిల్కు-చీరలు స్పన్ మరియు, సాదా సిల్కు షర్టింగులు సూటింగు, ధోవతులు, అంగవస్త్రములు.

బిన్నీ సిల్కులు ఎక్కడ కొన్నాసరే ఈ ట్రేడు మార్కును గుర్తించండి

బెంగళూరు ఉల్లన్, కాటన్ & సిల్కు మిల్లు కంపెనీ లిమిటెడ్ అగ్రహారం రోడ్డు,
బెంగళూరు-12.

బిన్నీ-బట్టలకు పెట్టినది పేరు

నిప్పులాంటి నిజం

తోస్తున్నాయి. నా తెలివితక్కువతనానికి నిందించు కున్నాను. "ఆమెను ఒంటరిగా ఇంట్లో ఒదిలి రావటమేమిటి? హైదరాబాద్‌లో మోసగాళ్ళ సంఖ్య చాలా ఎక్కువని విన్నాను. ఒకవేళ ఆమె..."

ఈ ఆలోచన రాగానే అనుమానం వేసింది. ఆమె ఇంట్లోకి వచ్చినప్పటినించి ఆమె ప్రతి చర్యా అనుమానాస్పదంగానే వుంది. స్టేషన్‌కి రమ్మంటే రాననటానికి కూడా అదే కారణమయి ఉండాలి.

ఎక్కువగా ఆలోచించలేక పోయాను. రైలు వస్తోంది. బుక్‌స్టాల్‌నుంచి ఆవేపు నడిచాను. రాబోయే రైలులో పాప వస్తున్నది. ఆమె రావటంతోనే అన్ని సమస్యలు విడిపోతాయి. నాకు ధైర్యం ఇస్తుంది పాప. నెమ్మదిగా ఆగటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్న రైలులోంచి ఆడవాళ్ల కంపార్టుమెంట్ తలుపు దగ్గర నిలబడి చెయ్యి వూపుతోంది పాపా రాణి. సంతోషంగా ఆమెవేపు పరుగెత్తుకెళ్లాను. రైలు పూర్తిగా ఆగగానే సూట్‌కేస్ నా చేతికి అందిస్తూ దిగింది అందరినీ తోసుకుంటూ.

ఇద్దరమూ రిక్షా వాళ్ళను హొటల్ వాళ్లను తప్పించుకుంటూ బయటికి నడిచాము. ఇవతలికి రాగానే టాక్సీని కేకేశాను. ఇద్దరమూ కూర్చుని నా అడ్రస్ చెప్పగానే టాక్సీ కదిలింది. పాప అడుగు తోంది. "ఇల్లెక్కడ? అద్దె ఎంత? హొటల్ తిండి ఎట్లా వుంటోంది" వగైరా వగైరా. ఆలోచిస్తూనే సమాధానం చెబుతున్నాను.

ఎట్లా చెప్పాలి ఆమెను గురించి పాపకు ? అపార్థం చేసుకోదుగదానన్ను? ఎవరో తెలియని ఆడదాన్ని ఇంట్లో వుంచి వచ్చానంటే నమ్ము తుందా? ఎవరైనా మాత్రం నమ్ముతారా? ఇంతకీ వెళ్లేదాన్ని వెళ్లనివ్వక సహాయం చేస్తానని వెనక్కి పిలిచిన నన్ననాలి!.

"ఏమండీ అట్లాఉన్నారేం?" పాప అడుగు తోంది.

"ఎట్లా ఉన్నాను?" తడబడ్డాను.

"నేను వచ్చిన సంతోషమేమీ కనిపించటం లేదు మీలో. ఇందాకటినించి అదోలా పరధ్యా నంగా వుంటే అడిగాను." చిన్నబుచ్చుకుని అన్నది.

ఇక చెప్పక తప్పదు. ఇంటికి వెళ్లిన తరవాత ఎట్లాగూ తెలుస్తుంది. జరిగేదుంటే ఆనక మాత్రం గందరగోళం తప్పదు కద. ఇప్పుడే చెప్పటం మంచిది. కాని ఎట్లా మొదలెట్టాలో తెలీక తికమక పడ్డాను.

"ఏమీ లేదు. ఇవాళ మనింటికో ఆడ మనిషి వచ్చింది." అన్నాను.

"ఆడమనిషంటే........?" ప్రశ్నార్థకంగా నావేపు చూసింది పాప.

"నిజం. నన్ను నమ్ము. ఆమె ఎవరో నాకూ తెలీదు. ఇంటినించి పారిపోయి వచ్చాననీ సాయం చెయ్యమని అన్నది. నాతోనే భోజనం చేసింది. స్టేషన్‌కు వెళ్లి వొస్తానని ఇంట్లో వుండమని చెప్పివచ్చాను. ప్రస్తుతం ఆమె మనింట్లో వుంది" అన్నాను. నన్ను నేను మెచ్చుకున్నాను చెప్పగలిగినందుకు.

అనుకుంటూనే వున్నాను మొదలెడుతుందని.

"అయ్యో! ఎంత అమాయకులండీమీరు. అది వస్తే నేను లేనని తెలిపి మిమ్మల్ని వల్లో వేసుకోవాలని వచ్చి వుంటుంది. ఎట్లా నమ్మా రండి మీరు? ఇంతకి మిమ్మల్ననేం లాభం మీమగజాతి బుద్ధే అంత. ఎర్రగా బుర్రగా ఆడది కనిపిస్తే చాలు అదిచెప్పిందల్లా నమ్ము తారు. ఇంతకీ డబ్బేమేనా ఉందా ఇంట్లో? నానగలు ఎక్కడ పెట్టారు?" జాలిగా నావేపు చూస్తూ అడిగింది పాప.

నాకు సిగ్గేసింది. ఆడదానిముందర అందులో భార్య ఎదుట అమాయకుడయి పోవటం కన్నా వేరే అవమానంలేదు మగవాడికి. ఇంతలో డబ్బు, నగల విషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

"జాగర్తగానే బీరువాలో పెట్టాన్లే. కాని తాళంవేసినట్టు జ్ఞాపకం లేదు." అన్నాను. నా ధైర్యం దిగజారిపోయింది. ఈనెలజీతం అంతా కూడా అందులోనే వుంది మరి.

"ఇంకేం! నేననుకొన్నంతా అయింది........" ఇంకా ఏమో అంటూనే వున్నది ఆవిడ. ఇంతలో టాక్సీ ఇంటిముందర ఆగింది.

ఇంటితలుపులు బార్లా తెరిచి ఉన్నాయి. నా గుండె పూర్తిగా కొట్టుకోవటం మానేసింది. టాక్సీవాడికి డబ్బిచ్చి ఓచేత్తో సూట్‌కేస్ పట్టుకుని త్వర త్వరగా ఇంటివేపు నడిచాను. లోపల ఏదో సందడి అవుతున్నట్టుంది. ఇదేదో ముఠా లాగుంది. పోలీసులకి ఫోన్ చేస్తే మంచిదేమో అనుకుంటూ ఏమైతేఅదయిందని మొండిధైర్యంతో లోపల అడుగు పెట్టాను. శ్రీమతి వెనకాలే వస్తోంది. ఇంట్లోకి అగుడగుపెట్టగానే కనిపించిన దృశ్యం నన్ను ఆశ్చర్య చకితున్ని చేసింది. మా ఎదు రింటమ్మాయి, యూనిఫాంలో ఇద్దరు పోలీసులు ఇంకా ఎవరో ముగ్గురు తెల్ల బట్టలవాళ్ళ లలితాదేవి చుట్టూ నించుని వున్నారు. ఆమెను బలత్కారంగా పట్టుకొని పోవటానికి ప్రయ త్నిస్తున్నారు.

"రెడ్ హేండెడ్‌గా పట్టుకున్నారన్నమాట దొంగను! మెనీమెనీ థాంక్స్!" ఎదురింటమ్మాయి వేపు చూస్తూ అభినందించాను.

"దొంగెవరండీ?" ఆమె విచిత్రంగా చూసింది నావేపు.

"ఏంజరిగిందిమరి ?" అలవాటయిపోయిన నా తొందరపాటుకు సిగ్గుపడుతూ అన్నాను.

ఇంతసేపు తల దించుకునుంచున్న లలితా దేవి నాకంఠం వినగానే తలెత్తింది. నావేపు దీనంగా చూస్తూ డగ్గుత్తికతో "వాళ్లు వచ్చేశారు!" అన్నది.

నేను వినిపించుకోలేదు. తెల్లబట్టల్లోవున్న ఒకతను నాదగ్గరకువచ్చి "మీ అనుమతి లేకుండా మీ ఇంట్లోకి వచ్చినందుకు క్షమించండిసార్! కాని తప్పనిసరయింది. ఈమెను వెదుకుతూ వచ్చాము. ఈవిడగారు ఈఇంట్లో చొరబడిందని చెప్పారు. మీరు లోపల లేకపోయినందువల్ల ఈమెను పట్టుకోవటానికి గాను రావాల్సి వచ్చింది!" అన్నాడు సంజాయిషీ ఇస్తున్నట్లు.

"ఏం చేసింది ఈమె!" కుతూహలంగా అడి గాను.

"పిచ్చాస్పత్రి నుంచి పారిపోయి వచ్చిందండీ!" అన్నాడు అతను.

మాఆవిడ నిశ్శబ్దంగా చూస్తోంది. నాకు తల తిరిగినట్టయింది. ఎదురింటమ్మాయి "నేనేచెప్పానండీ ఆమనిషిని చూస్తేనే నాకనుమానం వేసింది. పిచ్చివాలకము తెలుస్తుంది కదండీ!" అన్నది.

"ఈమెకు పిచ్చా? మరి బాగానే మాట్లా డిందే! ఎవరో శేఖర్ అనే అతన్ని కలుసుకోటానికి ఇంటినించి పారిపోయి వచ్చానని చెప్పిందే మరి! పిచ్చిలాగా అనిపించలేదు నాకు!" అన్నాను ఆశ్చర్యంగా

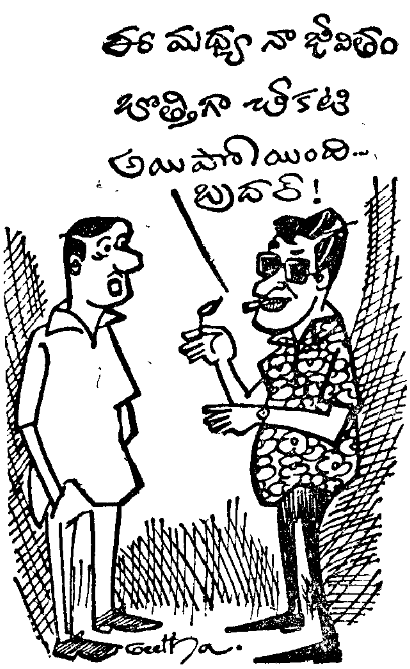
ఇంతసేపూ లలితాదేవి వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూనే ఉన్నది. అప్పుడప్పుడు తలఎత్తి నన్నూ పాపను చూస్తూ మళ్లీ తల వంచుకుంటూన్నది. మా ఆవిడ దీక్షగా అమెను గమనిస్తోంది.

అతను నవ్వాడు.

"అంత ప్రమాదకరమయిన పిచ్చేం కాదులెండి. ఆమె చెప్పింది కూడా నిజమే అనుకోండి. ఆశేఖర్‌ని కలుసుకోటానికే రెండేళ్లక్రితం వచ్చింది ఇక్కడికి. కాని తను కలుసుకోవాల్సిన శేఖర్ స్టేషన్ ఎదట కారు కింద పడి చచ్చి పోవటాన్ని చూడటం వల్లనే మతిచెలించింది ఈమెకు!" అన్నాడు.

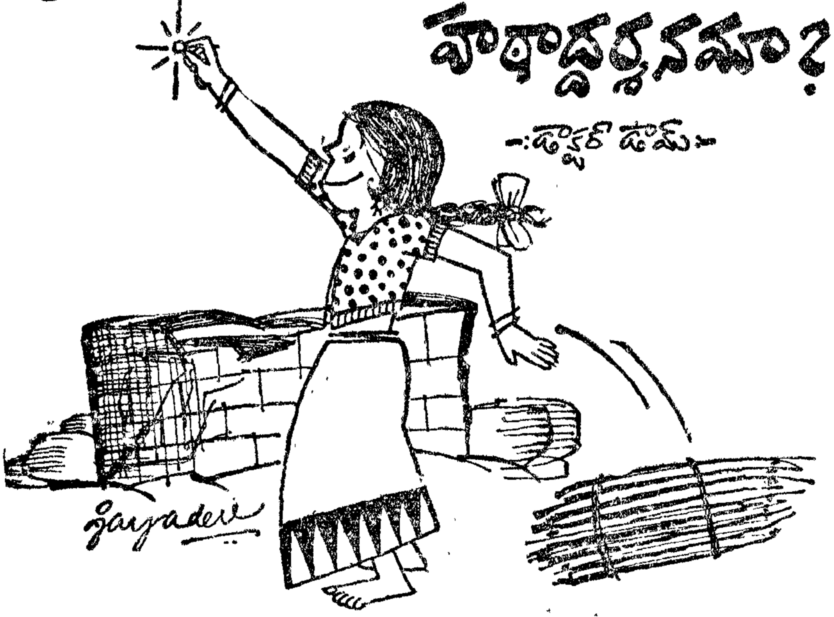
ఆమె రెండుచేతులు పట్టుకుని ఇద్దరు బయ టకు లాక్కు వెడుతున్నారు. అతనూ బయటికి వెడుతూ 'మీకు శ్రమ ఇచ్చినందుకు క్షమిం చండిసార్!" అన్నాడు.

నిశ్చేష్టన్నై వాళ్ళు పోవటాన్ని గమనిస్తున్న నాకు పాప బావురుమని ఏడవడంతో తెలివి వచ్చింది. పాప పిచ్చిగా అరుస్తున్నది. "వాళ్ల నా పండి!. ఆమె మా అక్కయ్యండీ! రెండేళ్ళక్రితం ఇంటినించి పారిపోయిన మా అక్కయ్యండీ. ఆపండి!"

హఠాద్దర్శనమా?

-: డాక్టర్ డామ్ :-

వసంతపురము పరిసరాలలో ఎండుకొట్టె పుల్లలు ఏరుకుంటూ తిరుగుతూండిన బాలిక ఒక పొడుపాటి రాకి చూసింది. ఏదో జిగజిగమెరిసింది, పుల్లలేరాడున్నాయి. ఒకటి రెండు అవి ఏరుకుని అరంభుకూడా సేటు వెళ్లింది. పరిశీలించగా అది వజ్రము! సరిగ్గా ఇలాంటిదే కాకపోయినా, ఇంచుమించు ఇలాటి దృష్టాంతమే హెన్రిక్ డ్యామ్‌కి లభ్యమైంది.

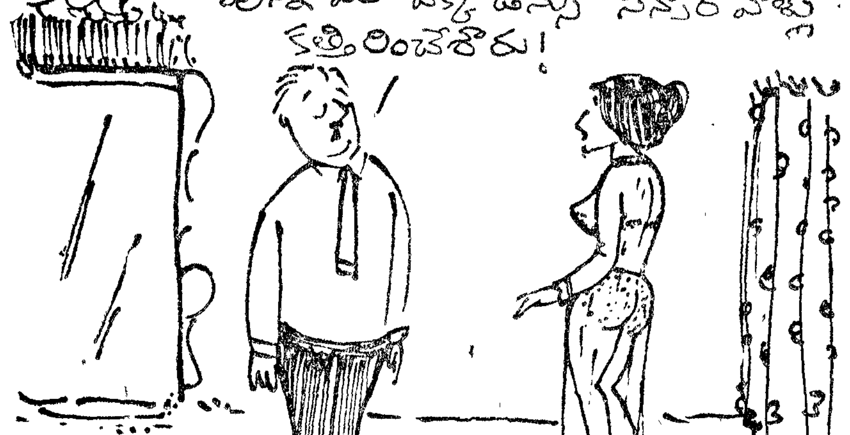
హెన్రిక్ డ్యామ్ డేనిష్ శాస్త్రవేత్త. 1928 సంవత్సర ప్రాంతంలో కొలెస్టరాల్ అనే కొవ్వుపదార్థాన్ని గురించిన పరిశోధనలు చేస్తూండేవాడు. ఈపదార్థము రక్తముతోపాటు శరీరావయవాలన్నిటికి అందుతుంది. ఒకవేళ ఇది ఆహారపదార్థాలలో లేకపోయినప్పటికి, శరీరము దీనిని తయారుచేసుకోగలదా? అన్నసమస్యను తేల్చడానికి ప్రయత్నించాడు డ్యామ్. పాలూ, పంచదారా, నూనెలూ, ఉప్పులూ, ఖనిజములుచేర్చిన ఆహారాన్ని—కొలెస్టరాల్ లేనిదాన్ని—కొన్నికోళ్లకు, ఆ ఆహారమే, కొలెస్టరాల్ కలిపిన దానిని మరికొన్ని కోళ్లకూ ఇచ్చిచూశాడు. కొలెస్టరాల్ లేని ఆహారమిచ్చిన కోళ్ల నెత్తురులో కొలెస్టరాల్ కనబడితే అవి కొలెస్టరాల్ తయారుచేసుకున్నట్టే కదా! అంతే కొలెస్టరాల్ ఉన్నదో లేదా అన్న ప్రశ్న పుట్టకుండానే ఇంకొక కొత్త సమస్య ఎదురైంది అతనికి. అదివ్వని కోళ్ల సూక్ష్మరక్తనాళాలు చిట్లి చర్మానా, కండరాలా, తక్కిన భాగాలు ఎరుపెక్కడము ప్రారంభించాయి. ఈ లోపము, అప్పటికి తెలిసిన విటమినులూ, ప్రొటీనులు, లవణాలూ, ఏవి ఆహారములో కలిపినా తగ్గలేదు. ప్రవహించే నెత్తురు ముద్ద (పెరుగు) గట్టడములేదని కూడా గుర్తించాడు డ్యామ్. దీనికి కొలెస్టరాల్‌తో సంబంధములేదు. ఆహారములో అది లేకపోయినా, ప్రాణులు దాన్ని తయారుచేసుకుంటున్నట్లు డ్యామ్ తన పరిశోధనలవల్ల తెలుసుకున్నాడు.

అంతే మరి ఇటువంటి— ఆ నెత్తురు ముద్ద కట్టుకుపోవడమూ? ఇదే అతని హఠాద్దర్శనము. ఆహారములోంచి కొలెస్టరాల్‌ని తీసేస్తున్నప్పుడు దానితో మినహాయింపబడిన ఎ, డి, ఇ, విటమినులు ఇచ్చి చూశాడు. రక్తస్రావము కట్టలేదు. పచ్చిపసలూ, పచ్చలకూరలూ ఇచ్చినప్పుడు కట్టింది. ఈ ఆహార పదార్థాలలో ఇదివరకు తెలియని కొత్త విటమిను వున్నదని గ్రహించుకున్నాడు డాక్టర్ డ్యామ్. నెత్తురులో కొలెస్టరాల్ ఉన్నదీ, దాన్ని ఆహారంలోంచి మినహాయించినా కోళ్లు దాని తయారుచేసుకున్నాయి. కనుక ఈ రక్తస్రావానికి కొలెస్టరాల్‌కి సంబంధము లేదు. ఆహారపదార్థాలన్నీ కలిపినా, కొలెస్టరాల్‌ని మినహాయించినప్పుడు ఏదో ముఖ్యపదార్థాన్ని—కొంచెంగానో మాత్రమే ఉన్నట్టిది—కూడా మినహాయించబడుతున్నది. ఏదేదో అంతవరకూ తెలియని విటమిను పచ్చికూరలలోనూ లవరాలలోనూ ఉన్నది. నెత్తురు ముద్దగట్టడములో దీని సాయమూ, ఆవసరమూ చాలావుంది. తరువాతి పరిశోధనలలో ఇది టొమాటోలలోనూ, కొన్నిధాన్యాలలోకూడా వున్నదని తెలిసింది. విశేష్యమేమిటంటే ఆ కొలెస్టరాల్‌లేని విటమినును—K.విటమిను అన్నారు దీనిని—విడదీశారు డాక్టరు గారు. పసుపుపచ్చగా తైలంగా కనబడిందిది. రసాయనికంగా అది నాఫ్తోక్వినోనులకు చెందినట్టిది. ఈ విజ్ఞానము, ఇతర నాఫ్తోక్వినోనులకుకూడా రక్తాన్ని ముద్దగట్టించే గుణమున్నదా అన్న పరిశోధనకు మాత్రమే కాక, సహజమైన ఈ విటమినుకంటే శక్తివంతమైన మందులు తయారుచేసుకోడానికి తోడ్పడింది.

నెత్తురులో ఫైబ్రినోజెన్ అనే ప్రొటీను పదార్థము కలిగివుంటుందట. లివరు తయారుచేసే ప్రోథ్రాంబిన్ అనే రక్తదార్ఢ్యముతో ఫైబ్రినోజెన్ అణువులు గొలుసుకట్టుగా చేరతాయి అల్లుకుంటాయి. ఇదే రక్తము ముద్దకట్టడమంటే. ఈ కె—విటమినులు పని ఏమిటంటే, ప్రోథ్రాంబిన్‌ను పెంచడము. అంతే దీనిని నేరుగా నెత్తురులో ఇంజెక్షనుగా ఎక్కించి లాభములేదు. దీనిని ఆహారముతో కలిపి ఇవ్వాలి, అదివిన్న పేగులలోంచి లివరు చేరాలి అక్కడ జరిగే ప్రోథ్రాంబిన్ నిర్మాణానికి సాయపడాలి.

కామెర్లువచ్చిన రోగులకు ఎందుకైనా ఆపరేషన్ చెయ్యాలంటే, రక్తస్రావమువల్ల జరిగే అపాయాన్ని ముందు అరికట్టుకోవాలి. కొత్తగా పుట్టిన శిశువుల శరీరంలో విటమినులు తక్కువగావుండి వారిలో చిన్న దెబ్బకే నెత్తురువచ్చి, ముద్దకట్టడమూ ఆగడమూ లేక ఒప్పిల్లు నెత్తురు నష్టపోవడమువల్లనే చచ్చిపోవడమూ జరుగుతుంది. కె—విటమిను ఇవ్వడమువల్ల ఈ ముప్పు తగ్గుతుంది. నెత్తురు ముద్దకట్టకుండా చెయ్యాలంటేనో అని అడుగుతారు పాఠకులు. పశువులు తినే ఒకదాకులతీపిగడ్డి కుళ్ళినప్పుడు రక్తస్రావాన్ని పెంచే డైకుమారల్ అనే రసాయనము తయారవుతుందట దానిలో. దానికి, కె—విటమిను గుణానికి వ్యతిరేకముంది. కనుక నెత్తురునాళాల్లో ముద్దలు గడ్డలు ఉన్నరోగులకు డైకుమరాలా కె—విటమినూ కలిపి ఇస్తారట!

వున్న మీ ఒక్క డాన్సు సెన్సార్ వాళ్లు కత్తిరించేశారు!

కన్నె మనసు

కస్తూరి విశ్వనాథం

మల్లె మెల్లగా నవ్వింది. గులాబి గుసగుసలాడింది. సిగ్గు మొగ్గ లేసింది. బుగ్గ కందిపోయింది.

అడుగుముందుకేసింది. వెనుక చప్పుడయింది. తిరిగిచూసింది. మాధవీలత మందహాసం చేసింది. తలత్రిప్పుకొంది. సంపంగి మొగ్గ సన్నగా నవ్వింది. చిరుకోపం చిందులాడింది. మూడడుగులు ముందుకేసింది. పైన చిటుక్కుమంది. పిప్పు టపిక్కుమంది. ఉలిక్కి పడింది. సన్నజాజి పరహాలాడింది. సిగ్గుముంచుకొచ్చింది.

"ఛీ" వెనక్కు తిరిగింది.

"రాధక్కా!" రామచిల్క.

"దీనికింతకంటే పనిలేదు" అడుగువేయబోయింది. ఆగిపోయింది. వళ్ళు పులకరించింది. హృదయం పరవశించింది. మనసు పొంగి పోయింది. మెల్లగా చూపు వెనక్కు త్రిప్పింది. నిట్టూర్పు విడిచింది. దానిమ్మ కొంగు పట్టుకుంది. ఆ మధుర సన్నివేశాన్ని వూహించ బోయింది. నింగిలో మబ్బు కొంగుల్లోంచి తొంగిచూశాడు జాబిల్లి. సిగ్గులో తలవంగి పోయింది. గోరువంక పకపకలాడింది. ఒక్కపరుగుతో పెరటి గుమ్మంలో కాలుపెట్టింది.

"అప్పుడే [illegible]" అమ్మ.

"అమ్మడూ! ఏం చేస్తున్నావు? భేష్ అలాగా ఉండాలి." నాన్న.

"అక్కాయ్! బా.........వ" చిలిపి చిట్టి తమ్ముడు.

"ఛీపో" గోముగా మందలింపు.

"అదేంటమ్మగారూ? అప్పుడో........"

సిగ్గు. బిడియం. ఆనందం. అనుభూతి.

ఈరోజు తన జీవితంలో మరువు రానిది. మరువరానిది. తను కలగన్న రోజు. తనకు ప్రియమైన రోజు.

మనసు పరవశిస్తోంది. హృదయం ఉప్పొంగి పోతూంది. అవధులులేని ఆనందం. అంతులేని తీయని అనుభూతి. కారణం? బావ. తనబావ. మూడువసంతాల క్రితం వెళ్ళాడు బావ సముద్రాలు దాటి పెద్ద చదువులకోసం. అపార జ్ఞానాన్ని సంతరించుకొని ఈరోజు తిరిగి వస్తున్నాడు. తనూ నాన్నా విమానాశ్రయానికి వెళ్ళారు బావ కోసం.

బావ వస్తున్నాడు. ఎవరి కోసం? తనకోసం. అమాటనుకొంటే వళ్ళు పులకరిస్తుంది. ఏ లోకాలకో ఎగిరిపోయినట్లుంటుంది.

ఆనాడే బావను చూసింది. మళ్ళీ చూనే లేదు. ఎలా వీలవుతుంది తనవచ్చుగాని. బాగా ఎదిగిపోయి ఉంటాడు. ఎంతో మార్పు వచ్చి ఉంటుంది. ఆమాట కొస్తే తనుమాత్రం.—అప్పుడప్పుడేగా వోణీ వేసుకొంటోన్నది. ఇప్పుడు? చీరకడుతూంది. ఇంకా ఇంకా ......ఎంతోమార్పు. బావను చూడాలి. మనసు తొందరచేస్తూంది. హృదయం ఆరాట పడుతూంది.

"ఛీ"! పాడు గడియారం. ఇంకా ఏడున్నర కూడ కాలేదు. తనేమో ఆరింటికే తయారయింది. ఇంకా రెండు గంటలకు పైగా ఇలా ఉండాలి. గడియారం పైన కోపం వచ్చింది. గిరగిరా రెండు ముల్లు త్రిప్పివేయాలని పించింది. కాలచక్రం తిరుగనంటోంది.

"కిర్..ర్.....ర్....." తలుపు.

మనసులో ఆతురత. ఆరాటం...సిగ్గు.

"ఛీ నువ్వా?" విసుగు.

"మరి బావగారెల్లాగొస్తారండి అప్పక్కో!" పని పిల్ల. "ఈమాసం రావాలా, మీరు యెల్లాలో తోడుకొని రావాలా......"

"ఛీ! పోవే అవతలికి" చిరాకు.

"నాకెందుకు లెండి పోతూండాను. అమ్మగారూ మిమ్మల్ని పెద్దమ్మగారు పిలుస్తున్నారండి".

"సరేలే వెళ్ళు" ఇదొకటే మధ్యన.

దీనికే పరిహాసాలే. ప్రొద్దుట్నించి ఒకటే

చిరాకు కలిగిస్తోంది. అసలు తను ఇంట్లో తిరగాలంటేనే సిగ్గుగా ఉంది. అసలు తనకెందుకింత యిది.? ఎలాగూ తొమ్మిదిన్నర దాటాలిగా. అయినా మనసులో ఏదో అర్థంగాని యిది. ఆశ. ఆతురత. ఆరాటం.

తొమ్మిదిన్నరకల్లా విమానాశ్రయం చేరుకోవాలి తనకేమో ఇప్పుడే వెళ్ళాలని ఉంది. కానీ నాన్న ఒప్పుకోడుగా.

బొంయ్‌మన శబ్దం చేసుకొంటూ విమానం వచ్చి దిగుతుంది. తనకేమో గుండె దడ హెచ్చుతుంది. తలుపు తెరచుకొంటుంది. ప్రయాణీకులు ఒక్కరొక్కరే దిగుతారు. తనకు ఆతురత ఎక్కువవుతుంది. తన కళ్ళు బావకోసం గాలించివేస్తాయి. చివరికి బావ కనిపిస్తాడు. మొదట తను గుర్తుపట్టలేదు. సూటులో దొరలాగా ఉంటాడు. బాగా మారిపోయి ఉంటాడు. బావ తన కోసం చూస్తాడు. కాదు. ఆకళ్ళు ప్రత్యేకంగా తన కోసమే చూస్తాయి. ఆచూపులను తను బాగా అర్థం చేసుకోగలదు. తనకు అమితమైన సిగ్గు వచ్చేస్తుంది. అందుకే తను నాన్న వెనకాలగా ఉండాలి. బావ ముందుకువచ్చేస్తాడు. స్నేహితులంతా బావను చుట్టేస్తారు. పూల మాలలు వేస్తారు. ఆపూల మాలల్లో తనకెంతో అందంగా కనబడతాడు. బావ అందరిలో కర చాలనం చేస్తాడు. తనూ ఓపూల మాల వేస్తే బాగుండును. అమ్మో! తనకు సిగ్గు వెయ్యదూ? అదీ అంతమందిలోనా? నాన్న ఒక్కడే అయితే ఫరవాలేదు. తర్వాత బావ నాన్నదగ్గరకు వస్తాడు. నాన్నతో మాట్లాడతాడు. తన్ను చూస్తాడు. తను సిగ్గుతో కుంచించుకుపోతుంది. తలవంచుకొని కాలునేల రాస్తూ నాన్న వెనకగా నిలబడుకుంటుంది. కానీ బావను చూడాలి. ఎలాగైనా చూసెయ్యాలి. ఎలాగా? బావ స్నేహితులతో మాట్లాడేటప్పుడు దొంగ చాటుగా చూసెయ్యాలి.

తర్వాత కారుదగ్గరికి వస్తారు. బావముందు సీట్లో కూర్చొంటాడు. కారేమో డ్రైవ్‌చెయ్యాలి. బావ తన డ్రైవింగు చూసి మెచ్చుకోవాలి. అంటే తను బావ ప్రక్కన కూర్చోవాలన్నమాట. ఎలాగైనా ఇది కొంచెం ఇబ్బందిగానే వుంటుంది. తను అలాగే నిలబడుతుంది. "ఏమిటమ్మా ఆలోచిస్తున్నావ్? కూర్చో" అంటాడు నాన్న. తను బిడియ పడుతూనే మెల్లగా కూర్చొంటుంది. తర్వాత? తనకు బావను చూడాలని పిస్తుంది. ఓరగంటితో మెల్లగా చూస్తుంది. తనగుండె ఝుల్లుమంటుంది. తనకు చెప్పరానంత సిగ్గేస్తుంది. బావ తనవైపే తదేకంగా చూస్తున్నాడు.

బావ స్నేహితులవద్ద సెలవు తీసుకొంటాడు. తను కారు స్టార్టు చేస్తుంది. రెండునిమిషాల్లో ఇల్లు చేరుకొంటారు.

అమ్మ గుమ్మంలో నిలబెట్టేస్తుంది. బావ లోపలి కెళ్ళాలంటాడు. అమ్మ వీల్లేదంటుంది. "ఫరవాలేదత్తయ్యా"! అంటాడు బావ. అమ్మ ససేమిరా అంటుంది. అమ్మ పూర్వ కాలపు మనిషి. బావకు దృష్టి తీయాలంటుంది. ఆపని తనకే పురమాయిస్తే? అవును. తనకే పురమాయిస్తుంది. అమ్మ తర్వాత తను తప్ప మరెవ్వరూ లేరుగా ఇంట్లో ఆడువారు. తను బావకు దృష్టి తీయాలి. [illegible] ఎలాగా? తను బావకు ఎదురుగా వెళ్ళాలి. అమ్మో! బావ తన్ను చూసెయ్యడూ? తనకు సిగ్గెయ్యదూ! పోనీ చేయనని చెప్పేస్తే! అమ్మో! తనలా అన కూడదు. తన బావకు తనే చెయ్యాలి. ఎలాగా? ఇదీ ఓచిక్కువచ్చే. మరెలాగా? ఎలాగో కళ్ళు మూసుకు చేసెయ్యాలి.

తర్వాత ? తర్వాత ఇంకేమున్నై......

ప్రొద్దున్నే నాన్నన్నాడు నవ్వుతూ.

"అమ్మడూ! ఈవాళ బావ వచ్చేస్తున్నాడుమరి" తనేమో సిగ్గు పడి పోయింది.

"బావ కిష్టమయిన వన్నీ వంటమనిషికి చెప్పి చేయించు. ఇల్లంతా బాగా అలంకరించు" ఆపని నాన్న చెప్పకముందే చేసేసింది. కావలసిన వన్నీ వంట మనిషికి పురమాయించింది.

"ఈవాళ మాకందరికీ నీవే వడ్డించాలి మరి". మళ్ళీ నాన్న.

ఒక వైపు ఆనందం. మరోవైపు సిగ్గు. తను మెల్లగా అక్కణ్ణుంచి జారుకొంది.

వస్తూనే తను బావకు భోజనం వడ్డించాలి. ఎలాగా? ఎలాగో జడుసుకోకుండా వడ్డించెయ్యాలి. ఈరోజు బావ తృప్తిగా భోంచేస్తాడు. పాపం ఎన్ని రోజులయిందో మన అన్నం తిని. పైగా వడ్డించేది తన ముద్దు మరదలేగా!

తను ఈరోజు అన్నమే తినలేదు. అసలు ఆకలనేదే లేదు. బావ వస్తున్నాడనే ఆనందమే తన కడుపు నింపేసింది. ఇప్పుడు బావతో కలిసి రెండు పూటలదీ మెక్కెయ్యాలి.

తర్వాత? తర్వాత తనూ బావా..........

"అక్కాయ్! అక్కాయ్! చొక్కా తొడగవే!"

పావకంలోపుడక. ఆలోచనలకు అంతరాయం. కోపం. విసుగు.

"నాకు చేతకాదుపోరా! అమ్మదగ్గరికెళ్ళు" కోపంగానే.

"అయితే బావ రా...దులే."

పిచ్చోకడు చిల్లర వెధవ.

"అక్కాయ్! అక్కాయ్!......" ఏమ్పేపమో?

సిరిసిరి మువ్వా
చిన్నారి గువ్వా
అక్కా మొగుడా
టక్కరి బావా
ఒక్కా పెద్దా
ఓటి కుండా
తాటి బెల్లం
డగిడీ గుర్రం
అక్కకు పాపాయ్
వాకొక రూపాయ్. తుర్.....ర్.....

పోకిరి వెధవాయ్. ఉదయంనుంచీ ఉడికిస్తున్నాడు, తను కనబడితే చాలు 'బావబావ' ఒకటే అల్లరి.

'ఛీ' పాడురేడియో, ఒకటే గోలపెడ్తోంది. దీనినోరు నొక్కేస్తాను.

బావవస్తాడు. ఏమితెస్తాడు? ఏదోఒకటి తెస్తాడు. తనకోసం తప్పకుండా ఏదో ఒకటి తెస్తాడు. ఏదబ్బా అది? ఆఁ. జ్ఞాపకమొచ్చింది. వాచీ తెస్తాడు. తనకు బాగా తెలుసు. అందుకే తను పాతవాచీ మూల పెట్టేసింది. వాచీ తనకిచ్చేందుకు ఎంతో ప్రయత్నిస్తాడు. కానీ తను దొరకదుగా ! తను బావకు [illegible] తిరుగుతుంది. కానీ, ఎంతసేపుంటుంది? ఎప్పుడో ఓసారి దొరికి పోతుంది. బావదగ్గరికొస్తాడు. 'దొంగ దొరికావులే' అంటాడు. తను సిగ్గుపడిపోతుంది. తలవంచు కొంటుంది. బావ జేబు లోంచి ఓఅందమైన ప్లాస్టిక్ పెట్టె తీస్తాడు. 'రాధా ఇదేంటో చెప్పుకో!' అంటాడు. తనకు బాగా తెలుసు. కానీ తెలియనట్టు నటించాలి తల అడ్డంగా వూపేస్తుంది. 'కళ్ళు మూసుకో 'మరి' అంటాడు. తను కళ్ళు మూసుకొంటుంది. తెరిస్తే దెబ్బలు పడతాయి' అంటాడు. తనకు నవ్వువచ్చేస్తుంది. కానీ నవ్వకూడదు. బావతన చెయ్యితీసుకొంటాడు. మెల్లగా చేతికి వాచీపెట్టేస్తాడు. "ఇక తెరువుమరి" అంటాడు. తను కళ్ళు తెరువ కూడదు. "అయితే నేనే తెరుస్తానుంటు" అంటాడు. తను సిగ్గుపడి పోతుంది. బావతన కళ్ళు తెరువ బోతుంటాడు. తనే తెరిచేస్తుంది. తర్వాత? తర్వాత.....ఉహూఁ. ఇక [illegible] సిగ్గొచ్చేస్తోంది.

ఇదంతా దొంగచాటుగా జరిగి పోవాలి. అమ్మోయ్ అమ్మానాన్నా చూస్తే? అహఁ.ఏంచూస్తే? చూస్తే ఏమీ లేదుగానీ.... ఏమంత బాగుండదు.

బావంటే తనకెందుకో ఇంత సిగ్గు? ఎందుకూ? ఎందుకోమరి తనకే తెలియడం లేదు. బావ వెళ్ళి ఇప్పటికి మూడేళ్ళు. అప్పటికి తను చిన్నపిల్ల. అంటే ఓణీల కాలమన్నమాట. మరి ఇప్పుడో? తను పెద్దదయింది. అన్నివిధాలా బా....గా ఎదిగి పోయింది. ఇంకో విధంగా చెప్పాలంటే అందరూ తన్ను పెద్దమ్మాయయిందంటారు. బహుశః అందుకే కాబోలు ఈ సిగ్గు, ఈబిడియమూ.

పోయిన కొత్తల్లో బావ తనకు విరివిగా ఉత్తరాలు వ్రాసేవాడు. కనీసం నాలుగు రోజుల కొకటైనా వచ్చేది. పాపం బావకు పంపే డబ్బు ఉత్తరాలకే సరిపోతుందేమో అనుకొనేది తను. ఉత్తరం రాకపోతే తను బెంగ పెట్టుకొనేది. బావపై కోపం వచ్చేది. పోస్టు మేన్‌తోదెబ్బలాడేది. బావ వస్తే బాగా దండించాలనుకొనేది. ఇపుడు బావ వచ్చేస్తున్నాడు మరి. తనేమని దండించ గలదు? తను బావను దండించగలంతటిదా? బావ తన సర్వస్వం. తన ఆరాధ్య దైవం.

బావ ఏమేమో వ్రాసేవాడు. అక్కడి వింత వాతావరణం. వింత ప్రజలు. వారి వేష భాషలు, నవనాగరికత. ప్రకృతి శోభలు. స్త్రీ పురుషుల స్వేచ్ఛా జీవనం. చాల ఆశ్చర్యంగా ఉండేది. తను కళ్ళప్పగించి చదువుకొనేది.

బావ వ్రాసేవాడు. తన్ను బాగా చదువుకోమనే వాడు. తొందరగా పెద్ద దానివి కమ్మనేవాడు. రిస్టు వాచి తెస్తాననేవాడు. తను వచ్చిందాకా అలాగే ఉంటే బాగా దెబ్బలు పడతాయనేవాడు. తను గలగలా నవ్వుకొనేది.

తనూ వ్రాసేది. 'ఆరోగ్యం జాగ్రత్త' అని 'బాగా బుద్ధిగా చదువుకొండబ్బాయిగారూ' అని. అవి అపరిపక్వపు రోజులు. చిలిపితనం తప్ప జీవిత మంటే తెలియని రోజులు.

తర్వాత హృదయ కుసుమాలు వికసించబోయే తొలి గడియల్లో బావ వ్రాసే వాడు. 'రాధా! నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నాను. హృదయ పూర్వ

కంగా ప్రేమిస్తున్నాను. పెళ్ళి కూడా చేసు కుంటాను.....!' బావ పిచ్చికి తను పిచ్చిగా నవ్వు కొంది. అదే జవాబు వ్రాసింది చిలిపితనంగా 'పిచ్చి బావా! నన్ను పెళ్ళి చేసుకోకపోతే మరేం చేసుకొందా మనుకొన్నా'వంటూ.

తన హృదయం పరిపక్వత నొందిం తర్వాత, లోకాన్ని బాగా తను తెలిసికొన్న తర్వాత, నిర్మల హృదయంతో బావ అనేవాడు. 'రాధా! నా మనసు ఏదోవిధంగా ఉంది. నిన్ను పదే పదే చూడాలని పిస్తోంది. నా ప్రతి కదలికలోనూ ప్రతి చేష్ట లోనూ నీవే చిరునవ్వులు చిందిస్తూ కనబడు తున్నావు. ఎప్పుడూ నీ ఫొటోను చూసుకొంటూ నిన్ను చూస్తున్నట్లు మురిసిపోవడమే మార్గాం తరం నాకు. ఇక నిన్ను చూడకుండా ఇలా ఎక్కువ రోజులు మనలేనని పిస్తోంది' తన పెదాలపైన ఒక దరహాసం తళుక్కున వెలిగి మాయమయ్యేది.

ఇక జీవిత సత్యాన్ని తెలిసికొన్న తర్వాత, పరస్పర హృదయాల్ని బాగా అర్థం చేసుకున్న తర్వాత పూర్ణ పరిపక్వంతో, భావభరితంగా అనేవాడు బావ 'రాధా! నారాధా! ఎంత తియ్యగా ఉంది. నీవు రాధ, నేను మాధవుడు. మన పేర్లు కూడా ఎంతచక్కగా కుదిరాయో చూడు. రాధా మాధవులు. అందమైన బృందావనము. కోయిలల కలకంఠరవము. యామినీ సైకత స్థలాలు. సుమరజ తరంగ డోలికలు. అబ్బ! ఎంత చక్కగా ఉంది. రా....ధా..మా..ధ..వు..లు. రాధా! మైమరచి పోతున్నావా? అప్పుడే కాదుసుమా? చూడు. నాకీక్షణంలో 'కరుణశ్రీ' గారి 'పారవశ్యం' గుర్తుకు వస్తోంది. అలా మన మిద్దరమూ రాధా మాధవులమై పరవశత్వ మందే దెన్నటికో! చెప్పుకో చూద్దాం? తెలియదా? పోనీ చెప్పనా?....'

ఇలా బావ 'పారవశ్యం'లో లీనమైపోతే ఆ ఆనంద పారవశ్యంలో తన హృదయం లేడిపిల్లలా చెంగు చెంగున గంతులు వేసేది. బావ భావకల్పనలకు రూప కల్పనలు కావించుకొని హృదయ ఫలకంపై లిఖించు కొని, బావకోసం పరితపించుతూ 'కరుణామయి' అయి 'రాధనురా ప్రభూ!.....' అంటూ గళమెత్తి శిలలు కరిగేలా గానం చేస్తూ తోటలోని ప్రతి పూల మొక్కకూ తన వేదన నివేదించుకొనేది.

ఇంత జరిగిపోయినప్పటికీ ఇప్పుడు బావ వస్తు న్నాడంటే ఎదుట పడాలంటే అమితమైనసిగ్గుగా ఉంది. దీనికి కారణం బావకూ తనకూ జరిగిన

కన్నె మనసు

'ప్రచ్ఛన్న ప్రేమాయణ'మంతా ఒక్కసారి గుర్తుకు వచ్చి సిగ్గుతో ముంచేస్తుందనే కాబోలు. అవును అదే కారణం.

ఈ మధ్య బావ దగ్గర నుంచి ఉత్తరాలంతగా రావడం లేదు. పాపం బావకు అక్కడ చదువు కష్టమేమో. ఆఖరి యేడు కాబట్టి తీరిక చిక్కడం లేదేమో. లేకపోతే...... ఉత్తరాలు వ్రాస్తే కబుర్లు అయిపోతాయని, వచ్చిం తర్వాత తన్ను దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని, నేరుగా కబుర్లన్నీ చెప్పి తన్ను ఆశ్చర్యంతో ముంచెయ్యాలనేమో. అవును. అంతే కావచ్చు. లేకపోతే ఎందుకు వ్రాయడు? హు. పి..చ్చి బావ. తనురావాలేగాని కబుర్లకేం కొదువ.

లేకపోతే.... బావ మారిపోయాడేమో. ఆ పడ మటి నాగరికతే వంట పట్టిందేమో. తన్ను మర్చి పోయాడేమో. తనంటే ఇష్టంలేదేమో. వచ్చాక ఆమాటే అనేస్తే? ఏమో ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో ఎవరికేం దెలుసు. అయినా ఆఁచ్చు. తనేం చేయ గలదు? ఏం చెయ్యాలి? ఏడవాల్సిందేనా? కాదు అలా జరిగేందుకు వీల్లేదు. తనలో లోపమేమిటి? అందంలేదా? చదువులేదా? ఐశ్వర్యంలేదా? అదో తన అందం నిలువుటద్దం స్పష్టంగా చెప్పేస్తోంది. ఆ ముక్కూ, ఆ కనులు, ఆ నోరు, హు. బావ క్కాకపోతే ఇంకెవడికున్నాయి దమ్ములు? తన కన్నీ ఉన్నాయి. ఎలాకాదంటాడు? నాన్న కోట్లకు పడగలెత్తిన కోటీశ్వర్రావు. అంటే మాత్రం వదుల్తాడేం? అసలు తను వదిలేస్తేగా ముందు?

బావ వస్తూనే ఎన్నో మార్పులు వస్తాయి. బావకూ తనకూ పెళ్ళి. అవును ఈ ఏడే చేసేస్తా రట. మొన్న అమ్మా నాన్నా మాట్లాడుకొంటుంటే తను దొంగచాటుగా వినింది. అబ్బ! పెళ్ళంటే భలే సిగ్గేస్తోంది. తర్వాత? తను గృహిణి అవు తుంది. ఆ తర్వాత... తను అమ్మ....ఛీ!..సిగ్గు.

లేక బావ తన్ను పెళ్ళి చేసుకోకపోతే? ఇంకెవరి నన్నా చేసుకొంటే? తనేం చేయాలి? తన గతేం కాను? తన స్థానంలో వేరే స్త్రీ ఉండడమా? తన బావను తన నుంచి వేరొకరు లాక్కోపోవ డమా? అది తను బ్రతికుండగా జరుగడమే? తను చూసి సోర్వగలదా? సోర్చి భరించగలదా? భరించి జీవించగలదా? దుర్లభం. వద్దు దేవుడా? అంత పని చెయ్యకు. నీకు పుణ్యముంటుంది. నా బావను నానుంచి వేరు చెయ్యకు. ఆ విషయం తను వూహించనైనా వూహించలేదు. తన బావ లేకుండా తనొక్క క్షణమైనా జీవించలేదు. వీల్లేదు. అలా ఎన్నటికీ జరుగదు. జరుగలేదు. జరుగరాదు. బావ తనవాడే. తను బావదే. తమనెవ్వరూ, కడకు దేవుడు కూడా వేరు చెయ్యలేడు.

"అదేమిటే అస్తమానమూ అలా కూర్చొం టావు. ఇంట్లో నేనొక్కదాన్నే ఉన్నాకదా.... ఆఁ. ఏమిటే నాతల్లీ! అలా ఏడుస్తున్నావు. ఏమైందే?"

అమ్మ కంగారుతో ఉలిక్కిపడి రాధ ఈ లోకం లోకి వచ్చింది. తన పరధ్యానానికి తనకే సిగ్గు వేసింది. బుగ్గల మీది కన్నీళ్ళను గబుక్కున తుడుచుకొంది. ఏమీకాలేదని అమ్మకు ఎలాగో కష్టంమీద నచ్చ చెప్పగలిగింది.

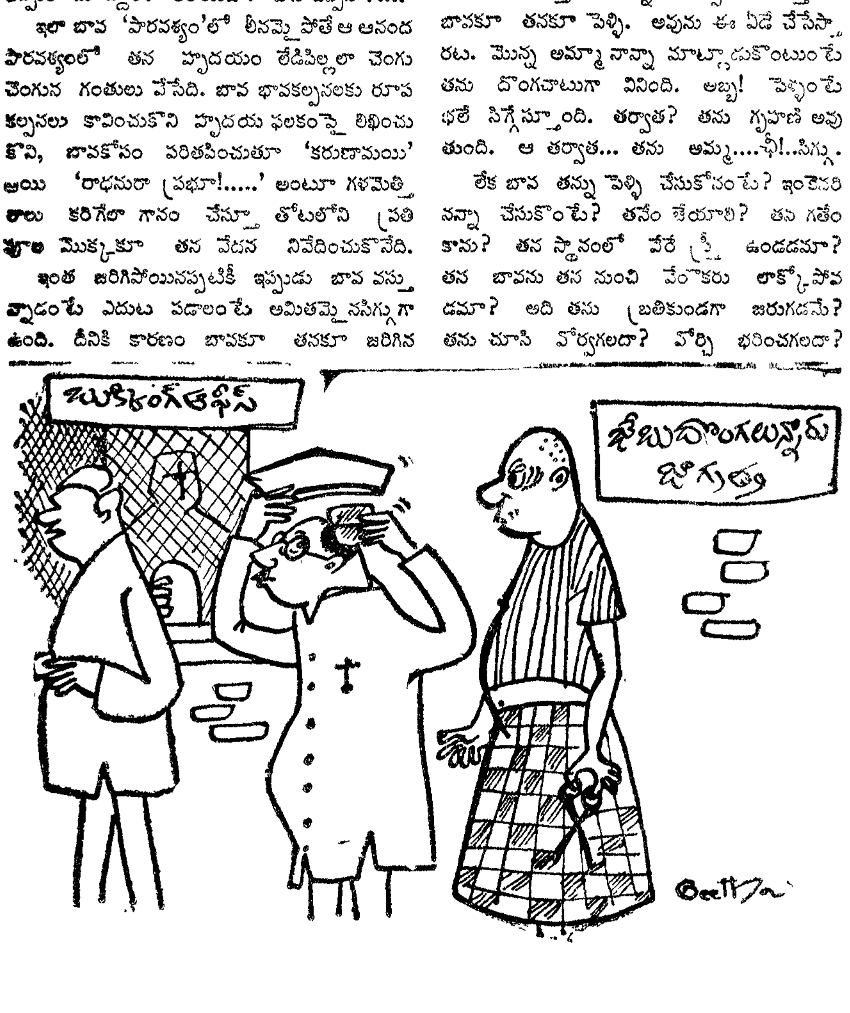
కానీ తను చేస్తున్న దేమిటి? ప్రొద్దుటి నుంచీ ఎడతెగకుండా తను ఆలోచిస్తున్నదేమిటి? తనకూ ఒక బావ. ఆ బావ అమెరికాలో చదువడం, తనకోసం పరితపించిపోవడం, ఆయనగారు ఇప్పుడు వస్తూ ఉండడం, తను వూహాలోకాల్లో విహ రించడం. రాధకు ఫక్కున నవ్వు వచ్చేసింది. లేకపోతే. తనా, నూటాపాతిక రూపాయలు సంపా దించే ఆఫీసు గుమస్తా కూతురెక్కడ? అంతులేని ఐశ్వర్యాలూ, అంతస్తులూ ఎక్కడ? తన పిచ్చి కాకపోతే అవి తనకెలా వస్తాయి? అవన్నీ ఉన్న వాళ్ళకే చెల్లు. ఏమైనా సుజాత చాల అదృష్ట వంతురాలు. నాన్న లేక పోయినా అన్ని విధాలా మామయ్యే పెద్ద చేసి పెద్ద చదువులు చదివిన తన కొడుకుతో పెళ్ళి చేయబోతున్నాడు. తనకు మనసైన బావను, తన్ను మెచ్చిన బావను, విదే శాల్లో చదివిన బావను భర్తగా పొందబోతూంది. అందరికీ ఎలా వస్తుంది. ఆ అదృష్టం? అందుకే దేనికైనా పెట్టి పుట్టాలన్నారు.

అమ్మకేకతో ఆలోచనాస్రవంతికి ఆనకట్ట వేసి లేచిపోయింది రాధ.

వండుకొనేటప్పుడు మళ్ళీ సుజాత జ్ఞాపకం వచ్చింది రాధకు.

సుజాత ఇప్పుడేమి చేస్తోందో. బావగారితో సరసాలాడు తూందేమో. లేక ఏ వూహాలోకాల్లో విహరిస్తోందో. బావ రాబోయేముందు అది తన బావను గురించి ఏమని వూహించిందో! ఎలా కలలు కందో! హు. ఏమీలేని తనే ఇలా కలలుగంటే, అన్నీ ఉన్న సుజాత ఇంకెంతగానో..... ఏమైనా రేపు సుజాతను చూడాలి. దాని మనసులోని హాయిను తెలుసుకోవాలి. అసలు ముందు సుజాత ఎలా ఉందో చూడాలి. మునుపటికీ, ఇప్పటికీ ఎంత మార్పు వచ్చిందో, అది ఎలాంటి మార్పో తెలుసు కోవాలి. అసలింతకూ అది తనతో మాట్లాడు తుందా అని. ఏమో బావగారిని చూచుకొని దానికి 'స్టైలు' ఎక్కువయిందేమో. 'స్టైలు'గానే మాట్లాడుతుందేమో. ఏది ఏమైనా రేపు సుజాతను చూడాలి. సాయంత్రం వెళ్ళితే? అది బావగారితో ఏ సినిమాకో, షికారుకో వెళ్ళితే తను ఉసూరు మంటూ కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తిరిగి రావాల్సివస్తుంది. ఏమైనా రేపు ఉదయమే ఎలాగో వీలు చిక్కించు కొని, అమ్మతో అబద్ధాలైనా చెప్పి వెళ్ళిరావాలి.

రాధ మనసులో సుజాతను చూడాలని ఆతురత మరీ ఎక్కువైపోయింది. ఆ ఉక్కిరి బిక్కిరిలో)

వి(దపట్టక చాలసేపు అలాగే ఆలోచిస్తూ పొర్లుతూ ఉండిపోయింది.

తెల్లవారుతూనే ముందుగా లేచి ఎప్పుడూ లేనిది అమ్మకు ఇంటి పనుల్లో సహాయంచేసింది. ఇల్లు వూడ్చింది. బావిలో నీళ్ళు తోడింది. బట్టలు మార్చుకొని అమ్మతో 'సుజీని చూసి ఇప్పుడే వస్తానే చాలా రోజులయింది చూసి' అని చెప్పి అనుమతి తీసుకుని మరీ బయలుదేరింది.

గేటు తలుపు తెరచుకొని లోపల (ప్రవేశిస్తూనే ఇంటి వాతావరణం (క్రొత్తగా తోచింది రాధకు. దూరం నుంచి చూస్తూనే ఏవో కొన్ని మార్పులు జరిగినట్లు కనబడుతూంది. ఇదంతా సుజాత బావగారి (ప్రభావం అనుకొంటూ ముందుకు పోయింది. ఇంటి ముందు పచ్చికలో ఓ పెద్ద బల్ల. చుట్టూ కుర్చీలలో నలుగు రబ్బాయిలూ, ఓ అమ్మాయీ ఉన్నారు! 'హోసినీ! ఇంతలో ఎంత మార్పేనీలో' తను అనుకొన్నదే నిజమయిందను కొంది రాధ. కానీ దగ్గరయేకొద్దీ ఆ వేషం వెగ టుగా, ఎబ్బెట్టుగా తోచింది. నీలంరంగు చీర, అదే రంగు పొట్టి చేతుల జాకెట్టు, చీరకట్టను చేతకానట్టు బొమ్మకు చుట్టినట్టుంది. కత్తి రించిన జుట్టు. చేతిలో సిగరెట్టు. ఈ అమ్మాయి సుజాత ఎలా అవుతుంది? ఒకవేళ తను పర ధ్యానంలో (ప్రక్కఇంటిలో (ప్రవేశించిందేమో. రాధ వెనక్కు తిరుగబోయింది. 'కమిన్ మేడమ్' ఓ సన్నని పొడుగాటబ్బాయి. ఇరుకు కాళ్ళ నల్ల రంగు పంట్లాం. రంగుల బుష్ షర్టు. చేతిలో సిగరెట్టు. తిరిగిపోవడం సభ్యత కాదేమోనని ముందుకే వెళ్ళింది. 'కూర్చో'మని ఇంగ్లీషులోనే అంటూ కుర్చీ చూపించాడు. రాధకు ఇది ఇబ్బందిగానే ఉంది. అలాగే నిల్చునే తను సుజాతకోసం వచ్చా నని తొడిపడుతూనే చెప్పింది. "సుజాత! ఐసీ సుజాత...." నొక్కి పలికి ఫక్కున నవ్వాడు అత గాడు. అతడు నవ్వి తాము నవ్వకపోవడం సభ్యత కాదన్నట్లు మిగతావాళ్ళూ నవ్వారు. ఆ వింత మనుషుల్లో నిలబడడం రాధకు ముళ్ళపై నిలు మన్నట్లయింది. వెళ్ళొస్తానని చెప్పి వెనక్కి తిరిగింది. అంతా ఒక్కసారి గొల్లున నవ్వారు. రాధకు వళ్ళంతా తేళ్ళు పాకాడినట్లయింది. తిరిగి చూడకుండా చరచరా గేటు వైపు నడిచింది. గేటువద్ద పనిమనిషి కనబడితే లేని ఉత్సాహం తెచ్చుకొని అడిగింది.

"సుజాత ఎక్కడ?"

"సుజాతమ్మ, వాళ్లమ్మగోరు ఇప్పు డిక్కడ లేర్లండి. వాళ్ల వూరెళ్లిపోయారు. ఆయనే మా బాబుగోరు. సుజాత బావగోరు. ఆయమ్మగోర్ని దేశాల్లోనే పెల్లాడి ఎంట బెట్టుకొచ్చేరు." తన బాబుగారి ఘనకార్యానికి గర్వపడుతున్నట్టు.

ఒక్క అంగలో తలుపు తీసుకుని బైటపడి 'హమ్మయ్యా!' అంటూ శ్వాస పీల్చుకొంది రాధ.

"నేను అచ్చం 'ఉత్త కోటేశ్వ(రావు' కూతుర్నే. నాకు ఏ జన్మలోగానీ ఇంతకంటే ఏ భోగ భాగ్యా లనూ (ప్రసాదించకు స్వామీ! ఆనందానికి ఐశ్వ ర్యాలు అక్కరలేదు. మనసులో కలిసే ఒక చల్లని మనసు చాలు." రాధ మనసు పైకి వినబడేలా పదే పదే గొణిగింది.

పురుస లచ్చనం

దండాలండి బాబయ్యా—దండాలండి!—
పెద్దోళ్లందరికీ దండాలండి.
నన్ను సుబ్బన్న అంటారండి.
అసలు నాపేరండి— సుబ్బారాయుడండి.

మా బాబుపేరూ అదేనండి— సుబ్బడండి. ఆమాట కొత్తే మా తాతపేరూ అదేనండీ— సుబ్బారాయు డండి.

మా తాతకి ఆళ్లతాత పేరెట్టారండి.
ఆళ్లతాతకీ ఆళ్లతాత పేరేనండి.
మా బాబుకి మాతాత పేరెట్టారండి.
నాకూ మా బాబు పేరే పెట్టి(నండి.
ఇసువంటి గరానావంశం బాబూ, మాది

అయ్యగోరండి!— సిన్నప్పుడండీ— నన్ను కూల్లో యేత్తేనండీ— మా బాబు సేసిన పెసరట్లన్నీ నేనే — నా ఒక్క సేతిమీద అమ్ముకొచ్చేవోణ్ణండి.

పెసరట్లూ, మసాలగారెల్లూ జంగిట్లోయేసుక్కుని నెత్తి నెట్టుకుని కూలుకుపోయేవోణ్ణండి. కూలు గేటు ముందర నించుని—

పెసరట్లు— పెసరట్లు
ఏడేటి పెసరట్లు
ఎడ్మాట్టారి పెసరట్లు
పంతులుగోరి కిట్టమయిన
పసందయిన పెసరట్లు

అంటూ పాడతావుంటే కూల్లో కుఁ(రోళ్ళు, పెద్దోళ్ళు అంతా నాసుట్టూ ఎగబడేవోళ్లండి. నా జంగిట్లో సరకంతా చసంలో ఎగిరిపొయ్యేదండి.

వోనాడండి—

మా ఎడ్మాట్టారి కోపొమొచ్చిందండి. పేం బెత్తం పట్టుకొచ్చేరండీ, నా యీపుమీద సురుకు సురుక్కుమని బాదేశారండి. పండక్కి మా బాబు కుట్టించిన పొరలసొక్కాలాగా నా యీపు యీపంతా తట్లు తేరినయండి.

"ఎదవా!—నువు కూలుకి రావటం పాటాలు సదవటానికా, పెసరట్లమ్ముకుందుకా?—" అని అడిగ్గినండి.

అందుకు నేనేం జెప్పినానంటే నండి—

"పాటాలూ సదువుకుంట—పంతులుగోరూ నాకు— పెసరట్లే కూడు పెట్టు—పంతులుగోరు"

అపళంగానండీ— ఎడ్మాట్టారండీ— కల్లెఱ్ఱ జేసి(నండి. సర్రుమంటూ వో కాయితంముక్క తీసి(నండి. అంకోకు సుట్టలాంటి కలం తీసి(నండి. బరబరా ఏందో రాసి(నండి. అంతేనండి. "పోరా పనటా!— నీ కింక సదువూరాదు, సందేరాదు పెస రట్లమ్ముకుబతుకు— పో" అని కూల్లోంచి తగిలేసి(నండి.

ఆ తరవాతండి—

మా వూల్లో రింగయ్యకొట్లో రెం(డేలు పన్జేసినానండి. ముసలయ్య దుకానంలో మూ(డేలు సేసినానండి. సరసయ్య అంగట్లో నా(లేలున్నా నండి. అప్పిగాడి అప్సీలో అయిదురోజులు కొలు వున్ననండి. తరవాతండి— మరెవడూ నన్ను పన్లోకి పిలవలేదండి.

ఆ దరిమిలానండి—పనీ పాటూ లేకుండా ఉండా నని మా మావకి తెలిసిందండి. నన్ను పిలిచినడండి. పిల్లనిచ్చి పెళ్లిసేసినడండి. అదేటిపెళ్లో, అదేటి కుఁ(రదోగాని సూసొక్కండయ్యా, ఆరేళ్ళు తిర క్కుండా అరడజను పిల్లలండి బాబయ్యా!—

అయ్యలారా!— నే నిప్పుడు ఒంటిగాణ్ణి గాదండి. పెళ్లాముహోడినండి. పిల్లలవోడినండి. మేగవోడి నండి. సదువు సందెలు లేనివోణ్ణండి.

కనక—

బాబయ్యా!—నామీద దయవుంచి— కాదు కాదు నా పెళ్ళాం పిల్లలమీద కనికరముంచి, అమ ఆఫీ చులో—ఏదేనా వోమూల ఖాళీచూసి—ఏ ఉజ్జోగ మయినాసరే, ఎలాటి ఉజ్జోగమయినాసరే—దయ సేయించగలందులకు మిక్కిలి వినయ విధేయత లతో తమ గనతను (ప్రార్థిత్తుండాను. సెలవు.

ఇట్లు,
మీ పరమ విదేయుడు
—సుబ్బారాయుడు

—'మోనో'

ఏడుజంటలు

పాశ్చాత్య నాగరికత చెంపల వెంట కారుతున్న ఏడుజంటలు ఒకనాటి రాత్రి ఒక ఇంట్లో పార్టీలో కలుసుకున్నాయి. ఆ ఇంటి యజమాని కరుణాకర్‌కి చిన్ననాటి స్నేహితుడైన యుగంధరరావు అనుకోకుండా అదే సమయానికి ఆ ఇంటికి వచ్చి వారి నందరినీ కలుసుకున్నాడు. ఒక్క కరుణాకర్‌కి తప్ప మిగిలిన పదమూగ్గురికీ అతడు అపరిచితుడే.

"యుగంధరరావు అని చెప్తూ ఉంటానే వాడే వీడు. లాజిక్కుతో అనర్స పూర్తి చేశాడు. వీడిది తిమ్మరుసులాంటి బుర్ర అని మేము చదువుకునే రోజుల్లో అనుకునే వాళ్లం." అని అతడిని అందరికీ పరిచయం చేశాడు కరుణాకర్.

"నీ పొగడ్తలతో నన్ను సిగ్గుపరచక వారిని కూడా నాకు పరిచయం చెయ్యిమరి" అన్నాడు యుగంధర్.

"ఓ యస్. ఈ రోజున ఏడు కుటుంబాల వాళ్లం కలుసుకున్నాం."

"తెలుస్తూనే ఉంది."

మిత్రుడి కేసి చూచి చిరునవ్వు నవ్వేడు కరుణాకర్. అతడి మనస్సులోకి చిత్రమైన ఆలోచన వచ్చింది. మగవాళ్ల నందరినీ మిత్రుడికి పరిచయం చేశాడు ముందు, "ఇదిగో వీళ్లు గంగాధరం, చలపతి, జగన్నాథ్, ప్రసాదరావు, రమణమూర్తి, సత్యం. నా ప్రాణస్నేహితులు."

అటు తరువాత ఆడవాళ్లను ఏడుగురినీ జలజ, రాధ, సరళ, ప్రతిమ, గీత, చంప, కమల అని పేరులు మాత్రం చెప్పి పరిచయం చేశాడు.

"వట్టి పేర్లు చెబితే ఏమైనట్లు? ఎవరి భార్య ఎవరో కూడా పరిచయం చెయ్యిమరి" అన్నాడు యుగంధర్. "నువ్వు చదివినది తర్కశాస్త్రం కాదా, ఆపాటి తెలుసుకోలేవూ? కొన్ని కొండగుర్తులు చెప్తాలే. ఈ పార్టీలో ఏ భార్యా తన భర్తతో కలిసి డాన్సు చెయ్యదు. తరువాత ఆడబోయే బ్రిడ్జిలో భార్యాభర్తలు ఎప్పుడూ ఒకేసారి ఆడరు. ఈ గుర్తుల సాధనంతో ఈ రాత్రి పార్టీ పూర్తి అయేలోగా ఎవరి భార్య ఎవరో నువ్వు తెలుసుకోగలగాలి." అన్నాడు కరుణాకర్.

అతిథులందరూ ఈ యుగంధరం ఏపాటి తెలుసుకోగలడో చూద్దామనే కుతూహలంతో ఎక్కడా బయటపడిపోకుండా ఉండడానికి ప్రయత్నించారు. యుగంధర్ జాగ్రత్తగా పరిశీలించ సాగేడు.

కరుణాకర్ ప్రతిమతోనూ చంపతోనూ డాన్సు చేశాడు. సత్యం ప్రతిమతోనూ గీతతోనూ, చలపతి ప్రతిమతోనూ, జగన్నాథ్ చంపతోనూ, ప్రసాదరావు గీతతోనూ డాన్సు చేశారు.

బ్రిడ్జి ఆడేటప్పుడు చలపతి, కరుణాకర్‌లు గీత, సరళలతో ఆడేరు. ఒక రబ్బరు అయాక మగవాళ్ల స్థానాలను జగన్నాథ్, రమణమూర్తి ఆక్రమించారు. ఆ ఆడవాళ్లు ఇద్దరూ రెండో రబ్బరు కూడా ఆడేరు. మూడవ రబ్బరులో గీత, సరళ లేచి వెళ్లిపోయారు. ఆ స్థానాల్లో కమల, ప్రతిమ కూర్చుని ఆడేరు. పై ఇద్దరు మగవాళ్లూ మూడో రబ్బరు కూడా ఆడేరు.

అంతే. పార్టీ ముగిసింది.

డాన్సునీ, బ్రిడ్జి ఆటనూ గమనిస్తూన్న యుగంధర్ ఎవరి భార్య ఎవరో నిర్ణయించగలిగేడు! మీరు కూడా చెప్పగలరేమో ప్రయత్నించండి.

జ వా బు

ఇటువంటి సమస్యలన్నింటికీ ఈ క్రింది పద్ధతి బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

ముందర నిలువుగా ఒక వరుసలో మగవాళ్ల పేర్లు, అడ్డంగా వరుసలో ఆడవాళ్ల పేర్లు వ్రాయాలి ఇక్కడ మనకు తెలిసినదల్లా వ్యతిరేక సమాచారమే. అంటే ఫలానా స్త్రీ ఫలానా మగవాడికి భార్య కాదు అని మాత్రమే తెలిసింది. ఈ తెలిసిన విషయాలన్నింటికీ X గుర్తులు ఆయా పేర్లు దగ్గర వ్రాసుకుంటూ పోవాలి.

	ప్రతిమ	కమల	రాధ	చంప	జలజ	గీత	సరళ
కరుణాకర్	X			X		X	X
గంగాధర్					X		
చలపతి	X					X	X
జగన్నాథ్	X	X		X		X	X
ప్రసాదరావు						X	
రమణమూర్తి	X	X		X	X	X	X
సత్యం	X					X	

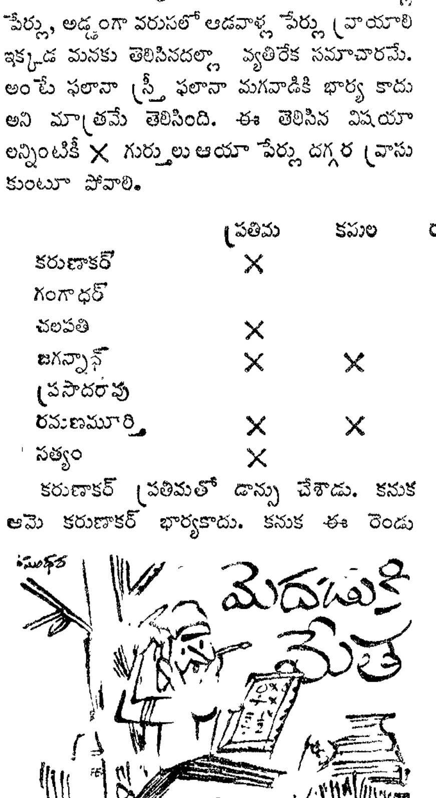
కరుణాకర్ ప్రతిమతో డాన్సు చేశాడు. కనుక ఆమె కరుణాకర్ భార్యకాదు. కనుక ఈ రెండు పేర్లూ కలసిన చోట X గుర్తు పెట్టు. అతడు చంపతో కూడా డాన్సు చేశాడు. అక్కడొక X పెట్టు, అతడు గీత, సరళలతో బ్రిడ్జి ఆడేడు. కనుక ఆ పేర్లు కలిసిన చోట కూడా X గుర్తు పెట్టు. ఈ విధంగా వ్యతిరేకార్థ సూచకంగా X గుర్తులు పెట్టుకుంటూ పోతే పట్టిక పైన చూపినట్లు ఉంటుంది. ఈ పట్టికను తయారు చేశాక ఇంక తక్కిన పని చాలా సులభం.

కరుణాకర్‌కి ఎదురుగా నాలుగు X గుర్తులున్నాయి. ఈ ఇంటూ గుర్తు లేని కమల, రాధ, జలజలలో ఒకరు అతని భార్య అని తెలుస్తోందే కాని, ఫలానా అని చెప్పడం సాధ్యంకాదు.

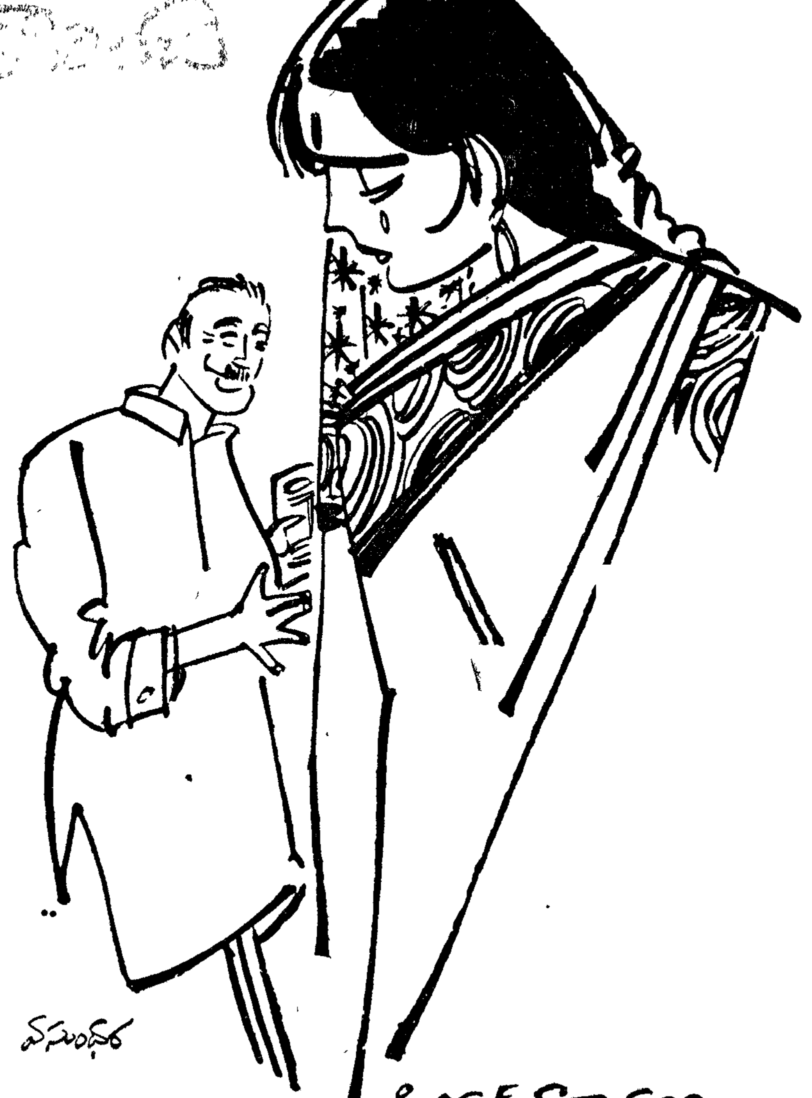
ఇల్లాగ ఒక్కొక్క పేరే చూచుకుంటూ వెడితే రమణమూర్తికి ఎదురుగా ఆరుచోట్ల X గుర్తులు కనిపిస్తాయి, ఒక్క రాధ కింద తప్ప. అంటే రాధ రమణమూర్తి భార్య అన్నమాటే కదా! ఈ సంగతి తెలిశాక రాధకూ మిగిలిన ఆరుగురికీ సంబంధం లేదని తెలుపడానికి ఆయా స్థలాలలో ఇంటూ గుర్తులు పెట్టు.

గీత పేరు కింది ఆరు ఇంటూ గుర్తులు కనిపిస్తున్నాయి. ఇంటూ గుర్తు లేనిది ఒక్క గంగాధర్‌కి ఎదురుగా మాత్రమే అంటే గంగాధర్ గీత భర్త అని తేటతెల్లమే కదా?

కొత్తగా చేర్చిన X గుర్తులువల్ల జగన్నాథ్ పేరుకి ఎదురుగా ఆరు ఇంటూ గుర్తులు కనబడుతున్నాయి. ఆ గుర్తులేని జలజ జగన్నాథ్‌కి భార్య అని నిర్ణయించవచ్చు.—ఈ సంగతి తెలియగానే జలజ పేరు క్రింద ఇతర మగవాళ్లకు ఎదురుగా X గుర్తులు పెట్టు. ఈ విధంగా చేసుకుంటూ పోతే కరుణాకర్—కమల, గంగాధర్—గీత, చలపతి—చంప, జగన్నాధ్—జలజ, ప్రసాదరావు—ప్రతిమ, రమణమూర్తి—రాధ, సత్యం—సరళ భార్యాభర్తలు అని తెలుస్తుంది.

మంచు

పి.యస్.నారాయణ

"నాపేరు శారద. నేను ఎస్సెల్సీ రెండు సంవత్సరాల క్రితం పాసయ్యాను. ఒక్కొక్క నిముషానికి నలభై మాటలు కొట్టగలను. షార్టుహ్యాండు ఎనభై స్పీడు వున్నది. హైయ్యరుకు ఇంకా వెళ్ళటానికి ప్రయత్నించటంలేదు. మా నాన్నగారు సంవత్సరం పట్టి పక్షవాతంతో బాధపడుతూ మంచంలోవున్నారు. మా అమ్మ గుండె జబ్బు మనిషి. వాళ్ళను పోషించేందుకు నేను తప్ప మరెవ్వరూ లేరు. దురదృష్టవశాత్తు అనుకోకుండా ఎస్సెల్సీ చదువుతున్న మా తమ్ముడు కారు ప్రమాదంలో మరణించాడు. ఇంతకు మునుపెన్నడూ నేనే ఉద్యోగమూ చేయలేదు...నెలకు నూట పాతికయితే మా సంసారానికి కటాబిటీగా సరిపోతుంది."

ఆరోజే ఉద్యోగంలో చేరిన శారద విశ్రాంతిగా కూర్చొని వారంరోజుల క్రితం తను ఆ ఉద్యోగం కోసరం ఇంటర్వ్యూకు వచ్చినపుడు మేనేజర్ అడిగిన ప్రశ్నలకు తన సమాధానాల సమగ్ర స్వరూపాన్ని నెమరు వేసుకోసాగింది.

తన గాథ ఎవరికి జాలివేయదు?

అంతవరకు, ఎన్నడూ ఇంటర్వ్యూ అంటే అనుభవంలేని తను, పరిస్థితుల ప్రభావంతో ఈ ఇంటర్వ్యూకు వెళుతూ ఎంతో బాధపడింది. భయపడింది. సిగ్గుతో కుంచించుకుపోయింది. ఆ సమయంలో తన మొఖం, దీనత్వానికి ప్రతిబింబంగా వున్నది. బహుశః ఆ సమయంలోని ఆ తన మొఖాన్ని చూచే ఈ ఉద్యోగానికి తనని ఎన్నుకొని వుండవచ్చు!

మేనేజర్ గదిముందు బజ్జర్ 'గుర్రు' మంది. బయట స్టూలు మీద కూర్చున్న ప్యూను, ఎంఃయర్ కండిషన్డ్ గది తలుపు లోపల కాలుపెట్టి అడుగు వేయబోయాడు.

"స్టెనో...!" మేనేజరు గొంతు విన బడింది. శారద షార్టుహ్యాండ్ పుస్తకమూ పెన్సిలూ తీసుకొని తడబడుతూ లేచి నిలబడింది.

ఆరోజు సాయంత్రం ఐదుగంటలకు మేనేజర్ వెళ్ళిపోయిన తరువాత శారద రోడ్డు మీదకు వచ్చి ఇంటికి వెళ్ళేటందుకుగాను సిటీబస్సు ఎక్కింది.

తన ఇంటి గడపలో కాలు పెడుతుండగా, అనాలోచితంగా ఒక్కసారి తలఎత్తి పక్క మేడ మీదకు చూచింది.

వరండాలో సాంబమూర్తి— యాభై ఏండ్ల సాంబమూర్తి తన వైపే జాలిగా చూస్తూ కూర్చొని వున్నాడు. అతడి నున్నటి బట్టతల మీద అన్నీ వూడిపోగా, ఇక చేతగాని తనమే మిగిలినట్లుగా వున్న సన్నటి వెంట్రుకల పాయను వేలితో అటూ యిటూ కదిలిస్తున్నాడు. అతడి కళ్ళు లోతుగా, దేన్నో తరచి తరచి చూస్తున్నట్లుగా తనవంకే చూస్తున్నయి. ఆయన ఆరుగురు పిల్లలకు తండ్రి అన్నట్లుగా వున్న ముఖం మీది ముడతలను చూచి గిరుక్కున శారద లోపలికి వచ్చేసింది.

పక్షవాతంతో బాధపడుతూ, అశక్తుడయి కిటికీ పక్కగా నులకమంచం మీద పడుకొని వున్న తండ్రి కళ్ళల్లోకి ఒక్కసారి దీనంగా, జాలిగా చూచి లోపల కాలు పెట్టింది.

తరువాత పదినిముషాలకు, గుండెజబ్బుతో బాధపడే తల్లికి దాపుగా కూర్చొని, ఆరోజు ఆఫీసు విషయాలు ఆనందంగా చెబుతున్నప్పుడు, తల్లికి అమితమైన జాలి కలిగింది. వేదన అనుభవించింది.

"చిట్టితల్లి!" అని శారద తలను తన బలహీనమైన గుండె మీద బలంగా హత్తుకున్నది.

ఆమె కళ్ళు అశ్రుధారలతో నిండిపోయినవి.

"నీవు ఒక యింటిదానివై పండంటి పసిపాపలతో నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ తిరుగుతూ వుండగా చూచి సంతోషించవల్సిన నేను.." ఆ తరువాత ఆమెకు నోట మాట పెగల్లేదు.

శారద చివ్వున లేచి నిలబడుతూ, "ఇక నీ సోది మొదలు...!" అంటూ గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆరాత్రి శారద మంచం మీద పడుకొని వున్నదన్న మాటేగాని ఆమె మనస్సు మనస్సులో లేదు. తననూ, తన జీవితం మీద భయాలతో గూడిన భావాలతోనూ, వింత వింత ఆలోచనలతోనూ, వూహల్లో తేలిపోతూ కాలం గడిపింది.

అప్పుడప్పుడూ, అతినెమ్మదిగా, సున్నితంగా నవ్వే కళ్ళతో మాట్లాడే తన ఆఫీసు మేనేజర్ గుర్తుకు రాగా మనిషి కలవరపడసాగింది.

ఏది ఏమైనా తన జీవితం ఒక ఒడ్డుకు జేరినట్లే అనిపిస్తోంది!

తమ కుటుంబాన్ని ఇక ఏ కష్టాలూ లేకుండా దొర్లించవచ్చు.

తన వివాహం?

ఆవూహ రాగానే—మనిషి ఆవిర్లలో తేలిపోసాగింది. ఉక్కిరిబిక్కిరి అయింది. అనుభూతులతోనూ, ఆవేదనతోనూ గిరగిర తిరిగిపోసాగింది.

తనకు వివాహమైతే—తను భర్త దగ్గరకు వెళ్ళిపోతే—ఏ ఆధారములేని తన తల్లిదండ్రులను పక్షవాతంతో బాధపడే తండ్రిని, గుండెజబ్బు తల్లిని ఎవరు ఆదుకుంటారు? ఎవరు పోషిస్తారు?

ఒక్కక్షణం శూన్యంలోకి చూచి, "దానికి ఒక్కటే సమాధానం— తను వివాహం చేసుకోగూడదు!" అనుకున్నది. దృఢనిశ్చయానికి వచ్చినట్లు పిడికిలి బిగుసుకుపోయింది.

మరుక్షణంలోనే నాలుగురోజుల క్రితం తనను చూడటానికి వచ్చిన గుంటూరు వాళ్ళతో ఆమె ధైర్యం చేసి చెప్పిన మాటలు గుర్తుకొచ్చినయి.

"నేను ఉద్యోగ ప్రయత్నంలో వున్నాను. ఉద్యోగం ఎప్పుడు దొరికినా దొరకకపోయినా ఆ ప్రయత్నంలోనే వుంటాను. వివాహం అయిన తరువాత గూడా నేను ఉద్యోగం చేయక తప్పదు. జీతంలో ఎక్కువ భాగం నా తల్లిదండ్రుల సంరక్షణకు పంపవలసి వుంటుంది.. అందుకు అంగీకారమయితేనే ఈ వివాహం జరుగుతుంది!"

వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిం తరువాత తల్లి తండ్రి తిట్టారు తనను.

కాని వాళ్ళ ముందు జీవితం?

ఉహూ..

వాళ్ళ బాధ వాళ్ళు పడతామంటారు!

ఏం పడతారు?

వాళ్ళు వెళుతూ వెళుతూ, "మధ్యవర్తి ద్వారా కబురు చేస్తాం!" అన్నారు. ఆ వార్త రెండుమూడు రోజులలోనే అందవచ్చు!

అదేమిటో గూడా తనకు తెలుసు!

తన కోరికను అంగీకరించే విశాలహృదయం వాళ్ళకుండదనే తన నమ్మకం!

తరువాత ఒక్కక్షణం—

తన జీవితం ఏదో తెలియని లోయలో, అంతులేని అగాధంలో కూరుకుపోతున్నదేమోననిపిస్తోంది.

కాని అందులో తనకు తృప్తే ఎక్కువ కనబడుతోంది!

తనను కని, పెంచి, పెద్దజేసిన తల్లిదండ్రులకు తను అంతకన్నా చేయగలిగిందేవున్నది?

మరుక్షణంలోనే ఎదురింటి సాంబమూర్తి కనబడ్డాడు.

ఎదురుగ్గా నిలబడ్డాడు—తన యాభై ఏళ్ళ వయస్సును నవ్వు వెనుక ఇరికించుకొని, జాలితో కప్పుకొని ఆశను తన మీద విరజిమ్ముతూ!

తీక్షణంగా చూచింది అతడి కళ్ళల్లోకి—దేన్నో తరచితరచి చూస్తున్నట్లుగా వున్న లోతుకుపోయిన కళ్ళల్లోకి. అతడి నున్నటి బట్టతల మీద—అన్నీ వూడిపోగా, ఇక చేతగానితనమే మిగిలి వున్నట్లుగా వున్న సన్నని వెంట్రుకల పాయను అప్పుడప్పుడు తన హృదయాన్ని భయంకరంగా కదిలిస్తున్నట్లుగా కదిలిస్తున్నాడు. ఆయన ఆరుగురు పిల్లలకు తండ్రి అన్నట్లుగా వున్న ఆయన మొఖం మీది ముడతలు తన చుట్టూ ఏదో భయంకరమైన వలను పన్నేస్తున్న తాళ్ళలాగా క్రూరంగా చూస్తున్నాయి.

ఒకనాడు వచ్చి, ఆయన భార్య మరణించిన కొద్ది రోజులకే, తన తండ్రిని అడిగాడు—తనను ఇచ్చి వివాహం చేయమని! ఈ ముసలి వయస్సులో అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్న తన తల్లిదండ్రులకు ఎంతో ఆసరాగా వుంటానన్నాడు. తను గూడా, ఎప్పుడూ వాళ్ళకు ఎంతో సహాయకారిగా వుండగలుగుతుందన్నాడు.

తన తండ్రి నానా చివాట్లు పెట్టాడు. ఇంకెప్పుడూ అలాంటి పిచ్చి పిచ్చి కోరికలు కోరవద్దన్నాడు. నా పిల్లకు నా చేతగానితనంవల్ల అలాంటి వివాహమే చేయవలసి వస్తే, అసలు వివాహమే చేయనన్నాడు!

ఆక్షణంలో—ఇద్దరి మాటల్లోనూ సత్యమేదో గోచరించింది. కాని అప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఆనియమంలో తన తండ్రినే బలపరుస్తోంది—కాకపోగా, సాంబమూర్తి కనబడ్డప్పుడల్లా ఏదో మృగం కనబడ్డట్లే భావిస్తోంది.

"నిజం! అది నిజం! అతడలాగే వుంటాడు!' అటూ, ఇటూ దొర్లసాగింది శారద. "తనకా జీవితం వద్దు—ఇరవై సంవత్సరాలకే ఆరుగురు పిల్లలతల్లి కాలేదు!"

తరువాత ఆమెకు తెలియకుండానే ఆమె రాత్రి రెండు గంటల సమయంలో నిద్రాదేవి ఒడిలో ఒరిగిపోయింది.

మరునాడుదయాన ఆఫీసులో కాలుపెడుతుండగానే ప్యూను చెప్పాడు: "మేనేజర్‌గారు పిలుస్తున్నారు!" అని.

శారద తలెత్తి, "లేటుగా వచ్చానా?" అనే అనుమానంతో గోడ గడియారం వంక చూచింది. ఇంకా పదికి పదినిముషాలుంది. ధైర్యంగా డ్రాయర్ తెరిచి, షార్టుహ్యాండ్ పుస్తకం, పెన్సిల్ తీసుకొని మేనేజర్ ఎయిర్ కండిషన్డ్ గదిలోకి తలుపు తీసుకొని కాలుపెట్టింది.

"గుడ్ మార్నింగ్ సర్!"

"గుడ్ మార్నింగ్!"

"డిక్టేషన్ ఇవ్వటానికే పిలిచారా సర్?"

"యస్..!"

శారద మెదలకుండా కూర్చొని, పేజీ తెరిచి, పెన్సిల్ పొజిషన్‌లో పెట్టుకుంది.

"మీరు ఇంతకంటే ముందుగా ఏదైనా ఆఫీసుకు రాగలుగుతారా?" అన్నాడు అతడు ఆమె ముఖంలోకి తదేకంగా చూస్తూ.

క్షణం తలెత్తి చటుక్కున వంచుకున్నది.

అతడి కళ్ళు వింతగా నవ్వుతున్నాయి.

"యింట్లో ప్రతిపనీ నేనే చేయాలి!"

"మీ అమ్మగారు..?"

"ఆమె జబ్బుమనిషి!.. ఆమెకు ఎక్కువ విశ్రాంతి అవసరం అని డాక్టర్లు చెప్పారు.." అన్నది వంచిన తలఎత్తకుండానే.

"యస్..యస్.. గుర్తుకొచ్చింది... పోనీయండి ఫరవాలేదు..మీరు మామూలు టైంకే రాండి... నేనెలాగో అలాగా ఎడ్జెస్టు చేసుకుంటాను!"

"థాంక్స్..!" అన్నది అతడి మంచితనానికి కృతజ్ఞతగా.

"మేనేజర్ ఎంత మంచివాడు?"

రెండునిముషాలు అలా మౌనంగా కూర్చొని, మేనేజర్ డిక్టేషన్ ఇవ్వకపోవడంతో చటుక్కున తలఎత్తింది.

అప్పటివరకూ, తదేకంగా తన మొఖంలోకి, చూస్తున్న అతడు కలవరపడుతున్నట్లుగా కళ్ళు రెపరెపలాడించి తలవంచుకొని, "యస్.. టేక్ డిస్!" అన్నాడు. అతడి కంఠంలో గూడా కలవరపాటు తొంగిచూచింది.

శారద అతడి మొఖంలోకి క్షణం చూచి తలవంచుకున్నది.

ఆరోజు ఇంటికి వెళ్ళేటంతవరకు అతడి కలవరపాటు చూపులే ఆమెను వెన్నాడినయ్.

అతడు ఎందుకలా చూచాడు?

ఆమెను వింతవింత ఆలోచనలు ఆవరించగా ఏ ఒక్క నిర్ణయానికీ రాలేకపోయింది!

ఇంట్లో కాలు పెట్టేటప్పటికి—ఏదో తెలియని గంభీరతతో ఇల్లంతా మునిగిపోయి వున్నట్లనిపించింది— తండ్రి మౌనంగా అటుతిరిగి పడుకొని వున్నాడు. తల్లి తలవంచుకొని మూలగా గోడ నానుకొని కూర్చొని వున్నది.

మొఖం కడుక్కు వచ్చింది.

"వాళ్ళు కబురు చేశారు!" అంది తల్లి.

వాళ్ళ మూగబాధకు అర్థం క్షణంలోనే స్ఫురించింది శారదకు. తేలిగ్గా నిట్టూర్పు విడిచింది.

"వాళ్ళు ఏం చెప్పారో గూడా నాకు తెలుసు!" అన్నది గంభీరంగా.

తెలుసు—అన్నా గూడా వూరుకోలేదు ఆమె. వివరాలన్నీ చెప్పింది.

కాని—

వాళ్ళు చెప్పిన విషయం—తను ఉద్యోగం చేయటమైతే అంగీకారమేగాని, ఆ డబ్బు తల్లిదండ్రులకు పంపటం ఇష్టంలేదు—అనేది, ఆమెను అమితంగా బాధించింది.

కొంతమంది మనుష్యుల మీద, వాళ్ళ మానవత్వం మీద ఏహ్యత జనించింది—"ఈ ప్రపంచంలో ఎందుకిలాంటి వ్యక్తులు వున్నారు?"

తను కాదంటే తన తల్లిదండ్రులు ఏమవాలి?

తల్లి అంటుంది: "మా తిప్పలు మేం ఏదో పడతాం..కట్నం తక్కువకే అంగీకరిస్తున్నారు..నీవు ఒప్పుకో తల్లీ!"

"నీవేమైనా చెప్పు..ఆ వ్యక్తిని నేను వివాహం చేసుకోలేనమ్మా!" అన్నది ఖండితంగా.

తల్లి మారు మాట్లాడలేదు. తండ్రి బలవంతాన ఒకసారి ఇటుతిరిగి కూతురు మొఖంలోకి దిగులుగా చూచి అటుతిరిగి పడుకున్నాడు.

మూడురోజుల తరువాత ఒక ఉదయం శారద ఆఫీసుకు వెళ్ళిన అరగంటకుగాని మేనేజర్ రాలేదు. వచ్చిన గంటకుగాని ఆమెను పిలువలేదు. అలా పిల్చిన తరువాత, ఆయన ఎదురుగా వెళ్ళి కూర్చున్న శారదకు తరువాత పావు గంటకుగాని డిక్టేషన్ ఇవ్వటం మొదలుపెట్టలేదు.

అదైనా—

మౌనంగా తలవంచుకు కూర్చున్న శారద మేనేజర్ ఎంతసేపటికీ డిక్టేషన్ మొదలు పెట్టకపోవటంతో అనాలోచితంగా తలఎత్తింది. అప్పటివరకు తన వంకే దీక్షగా చూస్తున్న అతడు, కనీసం తను చూస్తున్నదనైనా చూపు మరల్చుకొనకుండా ఇంకా అలాగే నవ్వుమొఖంతో చూస్తునే వున్నాడు!

శారద కలవరపడింది. కళ్ళు రెపరెప లాడించింది. మనస్సు పరిపరి విధాలపోయింది—"ఏమిటి అతగాడి వుద్దేశ్యం?"

"మీరు..మీరు.. డిక్టేషన్ ఇస్తారా?" అడిగింది లేచి నిలబడి తడబడుతూ.

మేనేజర్ ఉలిక్కిపడ్డాడు.

తలవంచుకొని, "యస్..యస్.. కూర్చోండి.. అర్జంట్ లెటర్స్ చాలా వున్నాయి!" అన్నాడు.

శారద మౌనంగా కూర్చొన్నది— హృదయాన్ని అశాంతికి నిలయంగా చేసుకొని.

ఆరాత్రి పడుకొని కిటికీలో నుండి బయటకు ఎదురుగ్గా కనబడుతున్న సాంబమూర్తి మేడ వంక చూస్తూ అనుకున్నది—

"—తను డబ్బు కోసరం స్టెనోగా ఒకవ్యక్తి దగ్గర ఉద్యోగం చేస్తున్నది. తనకెలాగూ సుఖంలేదు. తన జీవితం ఇక ఎలాగూ చిగురించేదిలేదు.. అటు

వంటున్నాడు.. అదే డబ్బుకు, కాదంటే ఎక్కువ గూడా లభించవచ్చు— సాంబమూర్తి గృహంలోకి భార్య అనబడే ఆరుగురి పిల్లలతల్లికి ఆయాగా ఎందుకు వెళ్ళగూడదు?"

ఆ ప్రశ్న పొగమంచులా, ఆ ప్రదేశాన్నంతా ఆవరించి, ఒక్క సాంబమూర్తి తప్ప సర్వం అదృశ్యమయ్యేలా చేసింది.

ఆలాగే—కన్నార్పకుండా సాంబమూర్తి కళ్ళల్లోకి—దేన్నో తరచితరచి చూస్తున్నట్లుగా, లోతుకుపోయి వున్న కళ్ళల్లోకి చూస్తూ వుండిపోయింది. అతడి నున్నటి బట్టతల మీద—అన్నీ వూడిపోగా, ఇక చేతగానితనమే మిగిలినట్లుగా వున్న సన్నటి నల్లటి వెంట్రుకల పాయను తన గుండెల్లో నేకునొకదాన్ని దిగేసి—అటు, యిటు కదిలిస్తున్నట్లు కదిలిస్తున్నాడు. ఆయన ఆరుగురు పిల్లలకు తండ్రి అన్నట్లుగా వున్న ఆయన మొఖంమీదగముడుతలు—వంకర తిరిగిన నాగుల్లా మీది మీదికి వచ్చి భయంకరంగా కాటేస్తున్నయి!

చటుక్కున కళ్ళు మూసుకుంది.

"అతడు మృగంలా కనబడుతున్నాడు— కాదు, మృగమే!"

బలంగా, గట్టిగా, కళ్ళు రెప్పలు వుప్పేలా మూసుకొని బిగుసుకు పడుకుంది.

నాలుగురోజుల తరువాత, ఒకరోజు ఉదయాన మేనేజర్ ఆఫీసుకు వస్తూనే, కాగితాలు తీసుకొని హడావుడిగా వెళ్ళిపోతూ, శారద సీటు దగ్గర ఒక్క క్షణం నిలబడి, "సాయంత్రం, బహుశ నేను వచ్చే టప్పటికి కొద్దిగా ఆలస్యమవ్వవచ్చు!.. ఆఫీసు టైం అయిపోయినాసరే మీరు వుండండి.. కొన్ని అర్జంటు కాగితాలు వున్నయి!" అంటూనే వెళ్ళిపోయాడు.

మేనేజర్ అటు వెళ్ళగానే లేచి నిలబడిన అందరు తిరిగి కూర్చున్నారు. శారదా మెదలకుండా కూర్చుంది.

ఈరోజున సాయంత్రం ఇంటికి వెళ్ళి అమ్మను డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకు వెళదామనుకున్నది.

మేనేజర్ ఎన్నింటికి వస్తాడో ఏమో?

ఏం చేయాలో తోచలేదు!

ఏది ఏమైనా, మేనేజర్ మాటను త్రోసివేసి ఇంటికి వెళ్ళలేదు!

ఎన్నడూ మాట్లాడని తన సెక్షన్‌లోని పక్కసీటు శ్యామల, ఐదు గంటలకు, ఆఫీసు నుండి ఇంటికి వెళుతూ, శారద దగ్గరకు వచ్చి, "వెళ్దాం వస్తారా?" అన్నది.

"ఏనాడూ ఆలా అడగని ఆమె, ఈరోజున అడగటం వింత గొలిపినా, తేలిగ్గా తీసుకొని, "అదే ఆలోచిస్తున్నాను.. మేనేజర్‌గారేదో డిక్టేషన్ ఇస్తాను ఆలస్యమయినా ఆయన వచ్చిందాకా వుండమన్నారు.. మరి వెళితే కోపమొస్తుందేమో.. నాకా వేరే అర్జంట్ పని వున్నది!"

"అరె! అయామ్ సారీ!.. వుండండి.. విష్ యూ ఏ హ్యాపీ ఈవెనింగ్!" అని నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

ఆమె మాటలకు శారద మొఖం మసిపూసినట్లయింది.

శ్యామల ఉద్దేశ్యమేమిటి?

శారదకు ఒళ్ళంతా, తేళ్ళూ, జెర్రులు ప్రాకుతున్నట్లనిపించింది.

బాధతో, వేదనతో ఆలాగే కూర్చుండిపోయింది.

మంచు కాలింది

ఆలోచనలు ఆమెను నలిపివేసినయి.

శ్యామల మాటలలోని అంతరార్థం గ్రహించినప్పుడు, మేనేజర్ ఆలోచనల వెనుక అంతరార్థాంతం వున్నదేమో అనుకున్నప్పుడు భయంతో ఒడలు కంపించింది. మరుక్షణంలోనే అమితమైన కోపం వచ్చింది.

తరువాత చాలాసేపటికి ఆలోచనల నడుమ, ఉన్నట్లుండి కుర్చీలో నుండి లేచి వరండాలో కొచ్చింది.

చీకటిలో దేదీప్యమానంగా వెలుగుతున్న లైట్లను చూచి ఉలిక్కిపడి టైము చూచింది. ఏడు గంటలయింది. తడబడింది.

ఇంతసేపూ తనని తాను మరిచిపోయి ఆలోచనలతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతూ కూర్చున్నదా?

"ఇంకా మేనేజర్ రానేలేదు.. ఆయన వస్తాడో రాడో మరి!" అన్నట్లుగా గొణుక్కుంది.

"వెళ్ళామా?"

వెళితే—వచ్చి విసుక్కుంటాడేమో?"

ఎంత అర్జంటు కాగితాలో మరి?

—అందునా ఇంతసేపూ వుండి మాట పోగొట్టుకున్నదవుతుంది!

వరండాలో నిలబడి రోడ్డు మీద పోతున్న కార్లను చూస్తూనే కొద్దినిముషాలు ఆలాగే గడిపివేసింది.

—క్షణంలో శ్యామల గుర్తుకు వచ్చింది. ఆమె మాటలు గుర్తుకు వచ్చినయి. ఆమె నవ్వు గుర్తుకొచ్చింది!

—తన మేనేజర్ ఆలాంటి వాడేగనుక అయితే తను ఇక్కడ నుండి ఎంత త్వరగా వెళితే అంత మంచిది!

"ఏమో బాబు! ఎవళ్ళు ఎలాంటి వాళ్ళో గూడా ఊహించుకోవటం కష్టమే!... అందునా ఆయన ఈమధ్య ప్రవర్తన..."

ఆయనకు కోపమొస్తే వచ్చింది తను వెళ్ళటమే మంచిదేమో?

తరువాత అనుకొని ఏం లాభం?

ఆలోచనా ద్వైదీభావంలా ఆమె ఏ నిర్ణయానికీ రాలేకపోయింది. ప్రతిక్షణం పక్కసీటు శ్యామల మాటలే గుర్తు కొస్తున్నయి.

పడుతున్న చమటను తుడుచుకొని, వెళ్ళటానికి ఉద్యుక్తురాలవుతున్నట్లుగా, "ముసలయ్యా!" అని పిలిచింది.

ప్యూను వచ్చాడు.

"అయ్యగారు వస్తే ఇప్పటిదాకా వుండి వెళ్ళానని చెప్పు!"

ఆఫీసు మెట్లు దిగి బస్సుస్టాండు వైపుకు నడిచింది.

తడబడుతూనే ఇంటికి చేరింది.

ఇంట్లో కాలుపెడుతూనే కనబడిన దృశ్యం ఆమెను మరింత కృంగదీసింది. మంచం మీద పడుకొని వున్న తల్లిని డాక్టర్ వంగి పరీక్షిస్తున్నాడు. ఎదురింటి సాంబమూర్తి వాకిటి దగ్గర నిలబడి వాళ్ళవంకే చూస్తున్నాడు. శారద చిన్నగా దగ్గింది— తన రాకను తెలియబరుస్తూ!

సాంబమూర్తి వెనుదిరిగాడు.

చిన్నగా గొంతు సవరించుకొని, "అమ్మకు గుండె నొప్పివచ్చి గిలగిల లాడుతుంటే డాక్టర్ను పిలుచుకు వచ్చాను!" అన్నాడు.

శారద ఏ భావమూ వ్యక్తం చేయకుండానే వెళ్ళి తల్లి తల ప్రక్కగా తలవంచుకు నిలబడింది.

ఆమె డాక్టర్ ఇస్తున్న ఇంజక్షన్‌కు చిన్నగా కదిలింది.

తరువాత ఐదు నిముషాలకు డాక్టర్ బయటకు వెళుతూ, చీటీ మీద మందులు వ్రాసిఇచ్చి, తెప్పించి వాడమన్నాడు.

శారద ఆ చీటి తీసుకున్నది.

డాక్టర్ వెళ్ళిపోయాడు.

సాంబమూర్తి గూడా వెళ్ళడానికి ఉద్యుక్తుడవుతూ, "డబ్బేమైనా కావాలా?" అడిగాడు చిన్నగా.

"వద్దు!"

అతడు వాకిలి వైపు అడుగులు వేస్తున్నాడు.

ఒక్కక్షణం ఆపి, తను లేనిసమయంలో, అతడు చేసిన సహాయానికి కృతజ్ఞత తెలియబరచాలనిపించింది. ఒక్కఅడుగు ముందుకు వేసింది.

అతడే అనుకోకుండా ఆగిపోయాడు.

నెమ్మదిగా వెనుదిరిగాడు.

నాలుగడుగులు శారద వైపుగా వేసి, "వాళ్ళు పెద్దవాళ్ళు. వాళ్ళకు అర్థంగాదు.. చిన్నదానివి, నీవైనా అర్థం చేసుకొని, నేను మీ నాన్నను కోరిన విషయాన్ని తిరిగి ఆలోచించలేవా శారదా?" అన్నాడు.

తన పేరును, రంపంపెట్టి కోసి, విడివిడిగా ముక్కలు చేసి, పిలిచినట్లనిపించింది శారదకు. వంటినిండా నిప్పులు కురిపించి, చిన్నగా విసురుతున్నట్లుగా పండ్లు బయటకు పెట్టి నవ్వుతున్నాడు.

అంతవరకు సాంబమూర్తి మీద లీలగా కృతజ్ఞత పేర్చుకుంటున్న కళ్ళు ఒక్కసారిగా ద్వేషంతోనూ, భయంతోనూ కప్పివేయబడ్డాయి.

"మనిషి స్వార్థం లేకుండా ఏ పని ఎందుకు చేయడు? చేయలేడు?"

విసురుగా అటు, యిటూ కదిలింది. "మంచిది!

వెళ్ళిరరేడి!" తలుపులు భళ్ళున వేసుకొని లోపలి కొచ్చింది.

తల్లి తల దగ్గర, తన తలపెట్టుకొని, ఆమె గుండెల మీద చేయిచేసి, "అమ్మా!" అని బావురు మన్నది.

మరునాడు బిక్కుబిక్కుమంటూనే ఆఫీసుకు వెళ్ళింది.

రాత్రి ఎన్ని గంటలకు వచ్చాడో మేనేజర్?

వచ్చి ఏమన్నాడో?

అనుమానిస్తున్నట్లే— ఆఫీసులో కాలు పెడు తుండగానే పిలుపు వచ్చింది!

తడబడుతూ, పుస్తకం పెన్సిల్ తీసుకొని ఎయిర్ కండిషన్డ్ గదిలో కాలుపెట్టింది.

"కూర్చోండి!" ఫైళ్ళు చూస్తూనే ఆమె రాకను గమనించి అన్నాడు మేనేజరు.

"రాత్రి..రాత్రి.. వెళ్ళక తప్పలేదు.. అప్పటికే చాలాసేపు.." కంఠం వణికింది.

అతడు తలెత్తాడు. "క్షమించాలి.. రాత్రి పొర పాటు జరిగింది. నేను వెంటరాలేకపోయాను... మీరు మంచిపని చేశారు!" అన్నాడు.

ఆమె మనస్సు ఎంతో తేలికపడింది.

కూర్చుంటూ, "డిక్టేషన్ ఇస్తారా సార్!" అడి గింది తలెత్తి.

"ఇస్తాను!" అతడు తలవంచుకోలేదు. శారద ఆశ్చర్యపోయేలా, ఆమె వంకే కన్నార్పకుండా చూస్తూ,

మంచు కాలింది

"దీన్ని ఒక విధంగా డిక్టేషన్ అనవచ్చు.. కాని మీరు వ్రాసుకోనక్కరలేదు.. శారదాదేవి! నన్ను అపార్థం చేసుకోవద్దు! నేనొక సమస్యతో బాధ పడుతున్నాను. రాత్రి నాకు అసలు నిద్రేలేదు. ఇక మీ తీర్పు మీద మిగతా రాత్రుల నిద్ర గూడా ఆధారపడి వుంటుంది!" అన్నాడు.

అతడి మాటలకు ఆమె బిత్తరపోయింది.

అతడు ఒక్కక్షణం, తటపటాయిస్తున్నట్లుగా ఆగి, "నేను ఈ విషయంలో అనవసరపు ఉపోద్ఘాతా లివ్వదలచుకోలేదు.. డొంకతిరుగుడుగా చెప్పాలనేది నా అభిమతంగాదు.." గొణిగాడు.

శారదకు అతడి ధోరణి చికాకు కలిగించింది. మొఖం ఎర్రబడిపోగా అతడి వంకే సర్వం మరచి చూడసాగింది.

"ఈ కంపెనీకి నేను మేనేజర్ని.. అంతేగాదు, కంపెనీలో ఎక్కువ భాగంషేర్లు నావే!.. ఎవ్వరూలేని నేనే ఈ ఆస్తి కంతటికీ పెద్దను!" కంఠం నుండి మాటలు బాధను పెనవైచుకొని బయటకు దొర్లాయి.

శారదకు శరీరమంతా చెమటలు పట్టసాగింది. ఉక్కిరిబిక్కిరి అయింది. లేచి ఎక్కడికో—మను ష్యులు లేని ప్రదేశంలోకి పారిపోదామన్నంత తహ తహతో ముళ్ళ మీద కూర్చున్నట్లుగా కూర్చున్నది.

"ఇంటర్వ్యూలో మిమ్మల్ని చూచిన రోజుననే ఏదో తెలియని ఇష్టత మీమీద ఏర్పడింది.. అంత దాకా ఎందుకు.. అవన్నీ ఎందుకు..నేను మిమ్మల్ని వివాహం చేసుకుంటాను. మీకు అంగీకారమేనా?" ఆశతో గూడిన తహతహతో ఆమె మొఖంలోకి చూడ సాగాడు.

శారద మరుగుతున్న నీళ్ళతో కుతకుతలాడు తున్నట్లుగా, బాధతోనూ, భయంతోనూ అతడి వంక కండ్లప్పగించి చూడసాగింది.

అతడేమంటున్నాడు?

ఆశ్చర్యంతో కొయ్యబారిపోయింది!

"దీనిలో బలవంతం ఏమీలేదు శారదాదేవి!... మీకు హృదయపూర్వకంగా సమ్మతమైతేనే అంగీక రించవచ్చు.. దీనితో ఉద్యోగపు హోదా ప్రశక్తేలేదు.. మీరు అంగీకరించకపోయినా, ఉద్యోగరీత్యా మీ మీద"... అతడు చెప్పుకుపోతున్నాడు.

"నా పరిస్థితి వేరు!.." నోరు పెగల్చుకొని నంగి నంగిగా అన్నది.

"ఆ పరిస్థితులేమిటో నాకు తెలుసు.. ఎవ్వరూ లేని నేను.. మీ అమ్మనూ, నాన్ననూ, నా తల్లి దండ్రుల కన్నా మిన్నగా చూచుకుంటాను!.." కళ్ళు కాంతితో తళతళ లాడుతున్నాయి. "మీరు అంగీకరించకపోవటానికి అదే కారణమైతే.."

"నా పరిస్థితులన్నీ ఏంతెలుసని..?" గంభీరంగా, చాలా పెద్దదానిలా, అన్నీ తెలిసిన దానిలా అడిగింది.

ఆమె హృదయం దుర్బలత్వాన్ని, భయాన్ని బాధని పోగొట్టుకున్నది.

ఆమె సర్వం జయించిన దానిలా నిండుగా కూర్చు న్నది.

అతడు చటుక్కున డ్రాయరులాగి ఒక కాగితం బయటకు తీశాడు.

"మీకు ప్రభాకరం తెలుసు గదూ?"

"ఏ ప్రభాకరం?" వింతగా అడిగింది.

"గుంటూరు!.. ఈ ఉత్తరం చదవండి మీకు తెలుస్తుంది. అంతేగాదు, మీ గురించిన సర్వస్వం నాకెలా తెలిసిందో మీకు తెలుస్తుంది..!" అన్నాడు. అతడి కళ్ళు నవ్వుతూనే వున్నాయి.

శారద ఆ నవ్వును జయిస్తోంది చిన్నచిన్నగా.

చేయి జాపి అందుకున్నది.

"రాజశేఖరంగారూ!

నేనెవరో మీకు బాగా తెలియకపోయినా, కొద్ది కొద్దిగా గుర్తు వుండే వుండవచ్చు..నేను మీ ఆత్మ మిత్రుడు నిరంజనం కజిన్ని.. ఒకటిరెండుసార్లు వారింట్లో నన్ను చూశారు మీరు. పరిచయాలకేం లెండి. అసలు విషయంలోకి వస్తాను.

ఈమధ్య శారద మీ వద్ద స్టెనోగాజేరినట్లు తెలిసింది. ఆమే నేను ఈ జాబు వ్రాయటానికి కారణం! కొన్నిరోజుల క్రితం నేను ఆమెను నాలైఫ్ పార్ట్నర్‌గా ఎన్నుకునేందుకుగాను చూడటానికి ఆమె ఇంటికి వెళ్లాను. అప్పటికి ఆమె ఉద్యోగంలో చేరలేదు.

ఆమె నాకు నచ్చింది. కాని, ఆమె ఎంతో ధైర్యంతో చెప్పిన మాటలు మాత్రం, మా వాళ్ళకు నచ్చలేదు..ఏ ఆధారమూలేని తల్లిదండ్రులను పోషించేందుకుగాను, తను ఉద్యోగం చేస్తూ, జీతంలో ఎక్కువభాగం వాళ్ళకు పంపుతానన్నది. అందుచే

అంగీకారమయినట్లయితేనే వివాహం చేసుకుంటా అన్నది!

ఆ మాటలు చెబుతున్నప్పుడు ఆమె కళ్ళల్లో కనిపించిన సిన్సియారిటీ నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేసింది. నేను చలించిపోయాను. ఈ కాలంలో ఎంతమంది ఆమె లాంటి నిర్ణయాలు చేసుకోగలుగుతారు?

ఊహూ..

ఆమె కోరికను నేను కాదనలేకపోయాను. కాక పోగా, ఆమెను అభినందించి, మరింత ప్రోత్సహించాలని గూడా అనుకున్నాను. కానీ ఏమీ చేయలేక పోయాను. అది నా బలహీనత. పెద్దవాళ్ళకు ఎదురు తిరగలేకపోయాను. అందుకనే అలాంటి వ్యక్తిని నా అర్ధాంగిగా పొందే అదృష్టం నాకు లేకపోయింది!

మా పెద్దవాళ్ళని చెప్పి వాళ్ళ భావాలను దాచి పెట్టాల్సిన అవసరం నాకు లేదు. వాళ్ళకు ఆమె ఉద్యోగం చేయటమైతే ఇష్టమేగాని, ఆ డబ్బును ఆమె తల్లిదండ్రులకు పంపటం ఏమాత్రం ఇష్టం లేదు.. ఇదెక్కడి ప్రపంచం!

అందుకే—

నేను కోరేదల్లా—మీ మిత్రుడి కజిన్‌గా—ఆమెకు ఉద్యోగంలో మీరు చేయగల సహాయం చేయండి!.. అంత మంచి వ్యక్తులుండటం ఈ ప్రపంచంలో చాలా అరుదు!

ఆమెకు నా శుభాశీస్సులు అందచేయండి.

ఉంటా—

—ప్రభాకరం''

ఆ ఉత్తరం ఆమెను కదిలించివేసింది. ఆమె కళ్ళు ప్రభాకరం మీగ కృతజ్ఞతతో, ముత్యాలలా వున్న అతడి అక్షరాల వంకే రెప్పలార్పకుండా చూడ సాగినయి.

"ఇప్పటికయినా చెప్పండి.. మీ వూహల్ని నేను అర్థం చేసుకున్నట్లేనా?"

ఏదో గాలిలో తేలిపోతున్నట్లుగా చిన్నగా తల వూపింది. "నాకు కొద్దిగా టైం కావాలి..!" అంది తలెత్తి.

"తప్పకుండా.. మీ వాళ్ళను అడిగే మీ అంగీకారం తెలియబరచవచ్చు!"

రాజశేఖరం బజ్జర్ నొక్కాడు.

ప్యూను వచ్చాడు.

"రెండు ఆరెంజి!"

ఇద్దరూ మౌనంగా—మనుష్యులులేని ప్రపంచంలో వున్నంత మౌనంగా—ఒకళ్ళనొకళ్ళు చూసుకుంటూ కూర్చుండిపోయారు. ఎవరి ఆలోచనలు వారివి.

ఆరెంజి గ్లాసులు వచ్చినయి. ఒకటి శారద ముందుకు తోస్తూ, "తీసుకోండి!" అన్నాడు రాజశేఖరం.

ఆమె దానిని అందుకోకుండానే, "నేనిలాగే ఉద్యోగం చేయటం మీ కిష్టమేనా?" చాలా బరువుగా అడిగింది.

"నా కెలాంటి అభ్యంతరమూ లేదు.. నేనేదో నోటి మీద చెబుతున్న మాటలు కావివి.. నేను హృదయపూర్వకంగా చెబుతున్నాను!" అన్నాడు ముందుకు వంగి.

"మరి నా జీతం..?" గొణుగుతున్నట్లుగా అన్నది.

"మనమంతా ఒకచోటే వుంటున్నప్పుడు... అయినా మీ యిష్టం.. మీ యిష్టం!" అన్నాడు తడబడుతూ.

"సరే..నా నిర్ణయం రేపు చెబుతాను!"

చేతిలోకి ఆరెంజి గ్లాసును తీసుకొని—మంచులా చల్లగా వున్న ఆ ద్రవపదార్థాన్ని—గడగడా త్రాగేసింది. మరుక్షణంలోనే ఆ ఎయిర్ కండిషన్డ్ గదిలో, ఆమె శరీరం ఆమెకు తెలియకుండానే, మంచులా చల్లగా మారిపోతూ—గడ్డకట్టు కట్టుకపోతున్నదేమోననిపించసాగింది.. ఆమె మరేదో లోకంలో కాలు పెట్టింది. ఆమెకు సర్వం క్రొత్తగా కనబడగా, ఏమీ తెలియని అయోమయావస్థలో పడిపోయింది.

"రేపటిదాకా దేనికి?.. ఇప్పుడే ఇద్దరం వెళ్ళి, మీ తల్లిదండ్రుల నడిగి, వాళ్ళ ఆశీర్వాదం పొందుతాం!"

ఆమె ఆ మత్తు నుండి కోలుకోకుండానే, "సరే పదండి!" అన్నది.

కారు పెంకుటింటి ముందు ఆగింది.

మంచుబొమ్మలా ముందుకు అడుగువేస్తూ, గడప దాటి లోపల కాలు పెడుతున్నదల్లా ఒక్క క్షణమాగి పక్కన మేడ మీద కూర్చున్న సాంబమూర్తి వంక చూచింది.

అక్కడ, యాభై ఏళ్ళ సాంబమూర్తి, తన లోతైన కళ్ళతో, దిగులుగా దీనంగా తన వంకే చూస్తున్నాడు. అతడి నున్నటి బట్టతల మీద—ఉన్నవన్నీ వూడిపోగా ఇక చేతగానితనమే మిగిలి వున్నట్లుగా వున్న సన్నటి వెంట్రుకల పాయను వేలితో అటూ, యిటూ—తన మీద తనే, తనకు తెలియని భూతాన్ని రుద్దుకుంటున్నట్లుగా కదిలిస్తున్నాడు. అతడు ఆరుగురు పిల్లలకు తండ్రి అన్నట్లుగా వున్న నుదుటి మీది ముడతలు అతడి చుట్టూ భయంకరమైన వలవన్ని, అతడి మొఖాన్ని నలిపి వేస్తున్నట్లుగా వున్నాయి.

జాలిగా అతడి ముఖంలోకి ఒక్కసారి చూచి లోపలికి వచ్చింది.

రాజశేఖరం అనుసరించాడు.

"అమ్మా!" తడబడుతూ పిలిచింది. "నాన్నా!" లోపల కాలుపెట్టింది.

అక్కడి దృశ్యం చూస్తూనే పిచ్చిదానిలా, పెద్దగా ఒక్కకేక వేసి కుప్పలా, మంచుముద్దలా కూలబడిపోయేలోగానే, నాలుగడుగులు వెనుక వున్న రాజశేఖరం ముందుకు దూకి ఆమెను రెండు చేతులతోనూ గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

"అమ్మా! నాన్నా!" గింజుకుంటున్నది ఆమె.

నీళ్ళతో తడిసి, ముద్దయి వున్న ఆమె శరీరాన్ని అదిమి పట్టుకున్నాడు.

అక్కడి దృశ్యం అతడిని కుదిపివేసింది.

ఆమె తల్లిదండ్రు లిద్దరూ అక్కడ అచేతనంగా పడివున్నారు. అప్పటికి కొన్నిగంటల క్రితం—వాళ్ళు మరణించినట్లుగా వున్నారు!

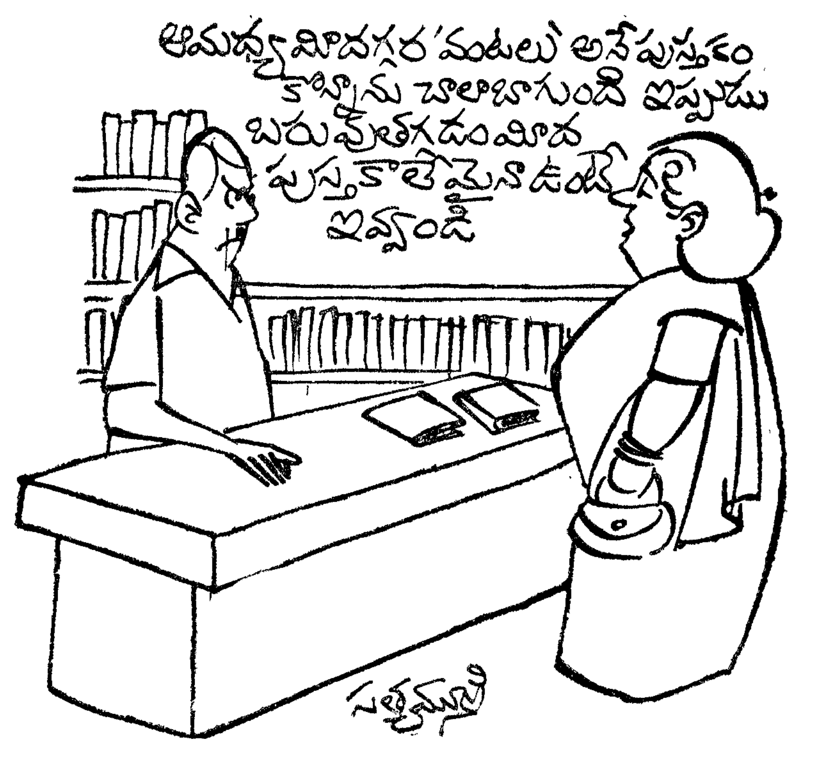
అతడి దృష్టి అకస్మాత్తుగా వాళ్ళ తలవైపు వున్న కాగితం మీదపడి వున్నది.

రాజశేఖరం ఆమెను అలా ఒకచేత్తో పట్టుకునే కొద్దిగా జరిగి, వంగి ఆ కాగితాన్ని అందుకున్నాడు.

"నీ జీవిత సౌఖ్యానికి మేం ఎన్నాళ్ళు అడ్డకత్తెర్లుగా వుండగలం? మాకు సుఖంలేదు. మా జీవితమూ అయిపోయింది. అటువంటప్పుడు—నీ—నీ సుఖాన్ని, జీవితాన్ని రంగరించి మేమెందుకు త్రాగివేయాలి?.. అందుకనే నీభావిజీవితానికైనా, సుఖాన్ని సంతోషాన్ని ప్రసాదించమని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ, నిన్ను దీవిస్తూ—"

రాజశేఖరం జారిపోతున్న ఆమెను మరింత గట్టిగా, పడిపోకుండా పెనవేసుకు నిలబడ్డాడు.

ఆమె ఒళ్ళు వెచ్చగా ఆవిర్లు తేలుతుంది! ●

కుటుంబ నియంత్రణపట్ల మన దేశంలోని స్త్రీలు సుముఖంగా లేరా?

పవని నిర్మలప్రభావతి

ఇప్పుడు దేశంలోని అన్ని సమస్యలకంటె జనాభా పెరుగుదలను అరికట్టటం అన్నది ప్రాథమిక సమస్యగా పరిణమించింది. నిజం చెప్పాలంటే జనాభా పెరుగుదల నిరవధికంగా సాగిపోవటం మహామారి, మలేరియాల విస్తరణకంటె మహా ప్రమాదకరమైనది. 1961 జనాభా లెక్కలననుసరించి అప్పటికి భారత దేశంలోని జనాభా దాదాపు 44 కోట్లు ఉంది. అది ప్రస్తుతం 50 కోట్లకు చేరుకున్నది. 1941 నుంచి 1951 వరకూ గల పది సంవత్సరాల్లో జనాభా 13 శాతం పెరిగింది. 1951 నుంచి 1961 వరకూ జనాభా పెరుగుదల 22 శాతం ఉంది. ఇప్పుడు సంవత్సరానికి 2.5 శాతం చొప్పున జనసంఖ్య పెరుగుతున్నది. ఈ లెక్కన ఇంకో 30 సంవత్సరాల్లో ఇప్పటికి రెండింతలవుతుంది. దాన్నిబట్టి పరిస్థితి ఎంత ప్రమాదకరమైనదో ఊహించవచ్చు. అసలు జనాభా పెరుగుదలను అరికట్టటం అన్నది మన దేశంలో 1952 నుంచే ప్రారంభం అయినా నేటికీ దేశంలోని సాంఘిక, ఆర్థికరంగాలలోని అభివృద్ధి నానాటికీ క్షీణించిపోతూనే ఉంది. దానికితోడు దేశంలోని పలుప్రాంతాల్లో వర్షాభావంవల్ల కరువు కాటకాలు, వర్షాధిక్యతవల్ల పంటలు పాడై ఉత్పత్తి దెబ్బతినటం పరిస్థితుల్ని మరింత తీవ్రతరం చేస్తున్నాయి. ఇలాంటి ఈ సమయంలో దేశ ప్రజలంతా కుటుంబ నియంత్రణపట్ల సుముఖులై జనాభా పెరుగుదలను నిరోధించి పరిమిత కుటుంబాలను రూపొందించుకోడం ప్రస్తుత సమస్యల పరిష్కారానికి, భవిష్యత్తులో భారత దేశం ఎదుర్కోవాల్సివచ్చే భయంకర 'జన ప్రళయాన్ని' అరికట్టటానికి, అపరిమిత కుటుంబ సౌఖ్యానికి ఎంతైనా అవసరం.

ఈనాడు మన దేశ జనాభా రోజురోజుకూ విపరీతంగా పెరిగిపోతోంది. జనాభాతో బాటు, ఆహార, ఆర్థిక, విద్యా, వైద్య, నిరుద్యోగ సమస్యలూ ఒకటొకటిగా పెరిగిపోతున్నాయి. అధిక జనాభా సమస్య అరికట్టగలిగినప్పుడే, మిగతా సమస్యలు ఓ పరిష్కారానికి రాగల అవకాశం ఉంది.

కుటుంబ నియంత్రణాన్ని గురించి ఈనాడు ఆకాశవాణీ, పత్రికలూ, పోస్టర్లూ, బోధలూ, ప్రకటనలూ చేస్తున్నాయే గానీ, ఇవి అనుకున్నంత, ఆశించినంత ఫలితం సాధించలేక పోతున్నాయనే చెప్పాలి. కారణం, ఈనాడు కుటుంబనియంత్రణ పట్ల మన దేశంలోని ఎక్కువ భాగం స్త్రీలు సుముఖంగా లేరు!

బాగా చదువుకున్న విజ్ఞానవంతులైన స్త్రీలు —అంటే పది శాతం మాత్రమే—ఈ కుటుంబ నియంత్రణ పద్ధతులు (లూప్స్, ఆపరేషన్స్) పట్ల ఆసక్తి చూపి అమలు జరుపుతున్నారు. మిగతా 90 శాతంలో అజ్ఞానం వల్లనైతేనేమి, అనుమానాలవల్లనైతేనేమి, కుటుంబ నియంత్రణ పట్ల, కోరినంత ఆసక్తి కనబరచటం లేదు.

పురుషుల ఆపరేషన్ల పట్ల ఈ సరికే జన సందోహంలో రకరకాల అనుమానాలూ ప్రేళ్ళు తన్నుకు పోయాయి! ఎక్కడో, ఒకటీ, అరా పురుషుల ఆపరేషన్స్ జయప్రదం కాలేదనే నెపంతో, అది సాకుగా కుటుంబాలే నాశనమై పోతాయన్న అనుమానం, చాలా మంది స్త్రీ పురుషులలో ఈనాడు నిండివుంది!

ఇక స్త్రీల ఆపరేషన్ల విషయంలో కూడా, ఆపరేషన్ చేయించుకున్న స్త్రీలు, బెడ్ రెస్ట్ తీసుకోవాలేగానీ, కాలు కదప కూడదనే అర్థం లేని సిద్ధాంతం, విపరీతంగా లావెక్కి వికృతంగా తయారవుతారన్న అనుమానం, కొందరు స్త్రీలను వేధిస్తోందీనాడు!

"లూప్స్" ను గురించి ఎన్నోరకాల భయాందోళనలు చాలా మంది స్త్రీలలో వున్నాయి. దానా, దీనా జరుగుతున్న దేమిటంటే, ఎక్కువ మంది స్త్రీలే, కుటుంబ నియంత్రణ పట్ల విముఖత్వం చూపుతున్నారు. గ్రామాలలోని స్త్రీలలో అయితే, ఈ మూఢ విశ్వాసాలూ, అర్థం లేని భయాలూ మరింత ఎక్కువగా వున్నాయి. కాబట్టి, కేవలం ప్రచారం చేయటం, పోస్టర్లద్వారా నచ్చ చెప్పటంతో, చేతులు దులుపుకోక, ప్రభుత్వం ఈ కుటుంబ నియంత్రణ పథకం విషయంలో మరింత శ్రద్ధ, దీక్ష వహించటమే గాక, అదనంగా మరి కొంత డబ్బు కూడా కేటాయించాలి.

ప్రతి ఐదు గ్రామాలకూ, ఒక్కో కుటుంబ నియంత్రణ కేంద్రాన్ని విధిగా ఏర్పాటుచేయాలి. ఆపరేషన్స్, లూప్స్ వగైరా విధానాలలో బాగా ట్రయినింగ్ ఇచ్చిన నర్సులను నియమించి, గ్రామాలలోని స్త్రీలకు పై కుటుంబ నియంత్రణ పద్ధతుల వల్ల, ఏలాటి ప్రమాదమూ రాబోదనీ, పైపెచ్చు జీవితం ఆనంద దాయకంగా సాగుతుందనీ, బాగా నచ్చ చెప్పాలి. అవసరమైతే, తప్పని సరిగా కుటుంబ నియంత్రణ అమలు జరిపేందుకు ఓ చట్టం రూపొందించి, కుటుంబ నియంత్రణ పట్ల విముఖంగా వుండేవారు (ముగ్గురు, నల్గురు పిల్లలు కలిగాక కూడా!) శిక్షార్హులు అని కఠినమైన శాసనం ప్రవేశపెట్టాలి!

ఇకపోతే, ఆపరేషన్స్ చేయించదల్చుకున్న స్త్రీలకు— ముఖ్యంగా ఆర్థికంగా బాగా తగ్గుస్థితిలో వుండేవారికీ, పనిపాట్లు చేసుకునే కార్మిక స్త్రీలకూ, ఆపరేషన్ తర్వాత, షుమారు ఓ నెల (కనీసం) విశ్రాంతి తీసుకొనేందుకు వీలుకలిగించి, కావలసిన మందులూ, టానిక్స్, ఉచితంగా ఇచ్చే ఏర్పాటు చేయాలి. అలాగే "లూప్స్" ధరించే స్త్రీలకు కూడా, కొంత రొక్కం బహుమతీ, అవసరమైన మందులూ టానిక్సూ ఉచితంగా ఇవ్వాలి! (ఈ మధ్య లూప్స్ ధరించేవారికి ఐదు రూపాయలూ, ఓ హార్లిక్స్ సీసా ఉచితంగా ఇస్తున్నారట! కానీ ఇందులోనూ ఓ కిటుకు బయల్దేరింది! సెంటర్స్ లోని నర్సులూ డాక్టర్లూ, ఆ హార్లిక్స్ సీసాలూ, సబ్బూ ఇచ్చినట్లే ఖర్చు వ్రాసి స్వంతానికి "స్వాహా" చేసేస్తున్నారట! ముఖ్యంగా ఇలాటి అసహ్యకరమైన పద్ధతులను శ్రద్ధతో పరిశీలించి అరికట్టాలిముందస్తుగా!)

ఇలాటి కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకుంటేనే గానీ, ప్రభుత్వం తలపెట్టిన కుటుంబ నియంత్రణ పథకం విజయవంతం కాదు! తక్కువ మంది పిల్లలతో, జీవితాన్ని సుఖమయం చేసుకోవటాన్ని గురించి, క్షుణ్ణంగా బోధించి, (అవసరమైతే బెదిరించి) తగినంత ప్రోత్సాహమిచ్చినపుడే, మనదేశంలోని స్త్రీలు కుటుంబ నియంత్రణ పట్ల సుముఖులౌతారు! లేకుంటే, కుటుంబ నియంత్రణ పథకమూ, పథకంతోబాటు దేశమూ కూడా హాస్యాస్పదమయ్యే ప్రమాదం వుంది!

సిస్టర్ నివేదిత

వి. ఎస్. సుక్తాంకర్

అది 1898. కలకత్తా 'టవున్ హాల్'లో పెద్ద సభ జరుగుతోంది. ఆనాడు ఉపన్యాసం ఒక ఇంగ్లీష్ వనిత ఇవ్వనున్నది. అధ్యక్షత స్వామి వివేకానంద వహించారు. ఉపన్యాసకురాలిని సభాసదులకి ఆయనే పరిచయం చేశారు.

"నేను ఇంగ్లండ్‌లో చేసిన కృషి ఈ ఇంగ్లీష్ వనిత రూపంలో పుష్పించింది. ఆదేశం మనకి ఇచ్చిన ఒక అమూల్య కానుక అనవచ్చు." అన్నారు స్వామి వివేకానంద.

ఆయన అంతగా ప్రశంసించిన ఆ వనిత ఎవరు? మార్గరేట్ నోబుల్ ఒక ఐరిష్ కుటుంబంలో జన్మించింది. ఆమె తండ్రీ, తాతగారూ కూడా ఐరిష్ జాతీయవాదులలో ప్రముఖులు. తల్లి పరమసాధ్వి. మార్గరెట్ గర్భంలో ఉన్నప్పుడు "ప్రభూ! నాకు పుట్టబోయే బిడ్డ నీ సేవకే అంకితం అయిపోవాలని ప్రార్థిస్తున్నాను." అని మొక్కుకునేది. మార్గరెట్‌కి తండ్రి వల్ల దేశభక్తి, తల్లి వైపు దైవభక్తీ రెండూ వచ్చాయి.

1895 లో స్వామి వివేకానంద లండన్‌లో కొన్ని ఉపన్యాసాలు చేశారు. ఆయన హైందవమతం, సంస్కృతి గురించి ఉజ్వలంగా చెప్పిన సత్యాలు ఆమెని బాగా ఆకర్షించాయి. ఆయనతో పరిచయం ఏర్పడిన తర్వాత 'వేదాంత' సూత్రాలు ఆమెని భారతదేశానికి మరింత దగ్గర చేశాయి. స్వామి వివేకానందుని తన గురువుగా స్వీకరించింది.

"ఏ పక్షీ ఒక రెక్క మీద ఎగరలేదు. మన దేశాన్ని ఉద్ధరించాలంటే మనదేశ స్త్రీలని ముందు ఉద్ధరించాలి." అన్నారు స్వామి వివేకానంద. ఈ పనికి నివేదితని నియమించటం ఉత్తమం అనుకున్నారు. ఆమెకి ఇదొక జీవితాశయం కాగలదని ఆయనకి తెలుసు. అసలు పశ్చిమదేశాలలోనే స్త్రీ విద్యాసంస్కరణకి పూనుకున్న కొద్దిమందిలో మిస్ మార్గరెట్ నోబుల్ ఒకర్తె. లండన్‌లో ఒక పాఠశాల కూడా నడుపుతోంది—పేద కుటుంబాల పిల్లలకి.

"జాతీయ పద్ధతి మీద ఆడపిల్లలకి చదువు నేర్పి వారిని ఆదర్శ గృహిణులుగా, తల్లులుగా తయారు చెయ్యాలని అనుకున్నాను. అంతేకాక, బ్రహ్మచారిణులని కూడా తయారు చెయ్యాలి. దీనికి పురుషుని ఎన్నుకునే బదులు స్త్రీనే ఎన్నుకోనటం మంచిది... మీ విద్యార్హత, పవిత్రత, నిశ్చయం ఈ పనికి సరిగ్గా తగినవారని తెలుపుకున్నాయి..." అన్నారు ఆమెతో స్వామి వివేకానంద.

"మీ ప్రజలు మా ప్రజలే!" అని సమాధానం ఇచ్చింది నివేదిత. 1898 లో భారతదేశం వచ్చేసింది. వివేకానందుడు చెప్పినట్లే పూర్తిగా భారత సంప్రదాయాలకి అనుగుణంగా మారిపోయింది. బ్రిటన్‌లో మధ్యతరగతి జీవితానికి అలవడ్డ వనితలకి ఇది అంత తేలిక పనికాదు కాని ఆమె దీక్ష అటువంటిది. గురువుతో వారణాసి సందర్శించింది. హిమాలయ పర్వతాలలోని తీర్థక్షేత్రాలని చూసింది. ఇతర ప్రదేశాలకి వెళ్ళి భారతదేశం ప్రాచీన సంస్కృతి వైభవాన్ని గ్రహించింది. నివేదిత శిక్షణకి బాగా తోడ్పడిన మరొక వ్యక్తి రామకృష్ణ పరమహంస సతీమణి శ్రీమతి శారదాదేవి.

"ఆమెతో గడిపిన కాలంలోనే నేను భారతనారీమణుల ఆదర్శాలని కొంత దాకా అవగాహన చేసుకొనగలిగాను." అని మిస్ నోబుల్ అంటూ ఉండేది. శిక్షణ పూర్తి అయిన తర్వాత స్వామీజీ ఆమె బ్రహ్మచారిణిగా ఉండతగినదని నిశ్చయించుకుని 'నివేదిత.' అనే పేరు పెట్టాడు. హైందవ సన్యాసిని అయిన మొదటి పాశ్చాత్య స్త్రీ ఆమెయేనేమో!

ఈ కాలంలోనే రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ ఆమెని గురించి విని తన కుమార్తెకి విద్యాబోధన ఇవ్వవలసిందని కోరాడు. "నా కుమార్తెకి పెద్ద కుటుంబాలలో సాధారణంగా లభించే ఆధునిక ఆంగ్ల విద్యాభ్యాసం ఇవ్వమని ఆమెని అడగగా ఆమె వీలులేదని నిర్మొహమాటంగా చెప్పింది! ఆమె తన నిరాకరణకి కారణాలు చెప్పగా విని ఆశ్చర్యపోయాను. నా ఆలోచనల పద్ధతినే మార్చుకోవలసి వచ్చింది." అని రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ అన్నారు.

త్వరలోనే నివేదిత కలకత్తాలోని 'బాగ్‌బజార్'లో ఒక ఆడపిల్లల పాఠశాల స్థాపించింది. ఈ బడిలో వివాహితలు, విధవలు అయిన స్త్రీలు కూడా వచ్చి చదువుకోవచ్చునని ఆమె నిర్ణయించింది. పాఠశాలని కాళీ పూజతో విజయదశమి నాడు ప్రారంభించారు. వివేకానంద, శారదాదేవి ముహూర్తానికి వచ్చారు.

విద్యాభ్యాసమే కాక పరిసరాల పరిశుభ్రత కూడా నివేదిత కర్తవ్యాలలో ఒకటి అవటంతో బాగ్‌బజార్‌లోని ఆ ప్రాంతం ఎంతో శుభ్రంగా తయారయింది.

"ఆమె వ్యక్తిత్వం నాకొక అగ్నిజ్వాలని గుర్తుకి తెస్తుంది." అన్నాడు ఒక బెంగాలీ ప్రముఖుడు. అరవిందఘోష్, రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్, రమేష్ చంద్రదత్త, బిపిన్‌చంద్రపాల్, అవనీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ మొదలయిన వారు ఆమె దర్శనం చేసుకుని వెడుతూ ఉండేవారు. ఆమె పాఠశాల ఒక ఆధునిక తీర్థక్షేత్రం అయిపోయింది.

మరొక విచిత్రమేమిటంటే, నివేదిత సుప్రసిద్ధ శాస్త్రజ్ఞుడు జగదీశ్ చంద్రబోస్ వైజ్ఞానిక రచనల ప్రచురణకి కూడా ఎంతో తోడ్పడింది! ఒక సంపన్నురాలయిన శ్వేతజాతి వనిత చేత ఆయనకి రు. 3000 విరాళం ఇప్పించి అతని కష్టాలు గట్టెక్కించేట్లు చేసింది. 1917 లో శ్రీ జగదీశ్ చంద్రబోస్ తన 'ఇన్‌స్టిట్యూట్' తెరిచినప్పుడు ఇలా అన్నారు:—"నివేదిత సహాయం, ప్రోత్సాహం నేనెన్నటికీ మరువలేను."

సాంప్రదాయకమయిన విషయాలలోనే కాక వైజ్ఞానిక విషయాలలోనూ భారతదేశం నివేదితకి ఎంత ఋణపడి ఉందో మనం ఊహించవచ్చు. ఆమె మహోజ్వల ప్రతిభ ఒక్క పాఠశాల నిర్వహణతో సంతృప్తిపడలేదు. ప్రజాజీవితానికి సంబంధించిన ప్రతి సమస్య పరిష్కారానికీ ఆమె తోడ్పడేది. ఈ కృషి ఫలితంగా, స్వామి వివేకానంద మరణానంతరం, ఆమె రామకృష్ణ మఠాన్ని వదిలి వెయ్యవలసి వచ్చింది. కాని ఆ సంస్థ వారితో స్నేహం మాత్రం వదులుకోలేదు. అయినప్పటికీ, పాఠశాల నిర్వహణ భారం మఠం వారి వద్ద నుంచి తప్పిపోవలసి వచ్చింది. దాని కోసం నివేదిత భారతదేశం మీద పుస్తకాలు రాసి వాటి ప్రచురణ వల్ల వచ్చిన ధనంతో పాఠశాలని నడుపుతూ వచ్చేది. ఆమె ఈ గ్రంథాల ద్వారా పాశ్చాత్యప్రపంచంలో భారతదేశం విషయమయి ఎంతో చైతన్యం ఏర్పడింది.

నివేదిత చేసిన మానవసేవ వర్ణనాతీతం. ఒకసారి కలకత్తాలో 'ప్లేగ్' వచ్చినప్పుడు ఆమె చేసిన కృషి రవీంద్రనాథ్‌ఠాగూర్‌ని సయితం 'ప్లేగ్ వలంటీర్ దళం'లో చేరేట్లు చేసింది.

"ప్లేగ్ వ్యాధి భీభత్సం అత్యుగ్ర స్వరూపాన్ని అందుకున్నప్పుడు నివేదిత, కొందరు యువకులని కూడగట్టుకుని నగరంలోని ఉత్తర ప్రాంతాలలోని అశుభ్ర ప్రదేశాలని స్వయంగా బాగుచేసే ఏర్పాట్లు చేసింది. కరుణామయురాలయిన ఆమె మూర్తి ప్రతి మురికివాడలోనూ కనిపించేది. తన కృషితో... అక్కడి వారి అంతఃకరణాలని కదిల్చివేసేది. ఉదాసీనంగా ఉండేవారు సయితం ఆమెతోబాటు సేవ చెయ్యటం ప్రారంభించేవారు. ఈ కృషిలో మునిగిపోయి ఆమె ఆహారం కూడా సరిగ్గా తీసుకునేదికాదు. తన క్షేమం గురించి ఎప్పుడూ ఆలోచించేదికాదు. ఒక శిశువు చనిపోతూ ఉండగా ఆఖరి క్షణం దాకా తన సంగతి మర్చిపోయి కృషి చేసింది ఒక పర్యాయం" అని డాక్టర్ రాధాగోవింద్‌కార్ చెప్పారు.

ఈ రకం నిర్విరామ కృషి, తన ఆరోగ్యం పట్ల అశ్రద్ధ (సరయిన భోజనానికి ఆమె వద్ద ధనం ఉండేది కాదు.) చివరికి ఆమెను క్రుంగదీశాయి. 1911 లో ఆమె డార్జిలింగ్‌లో తన జీవితం చాలించింది.

"భారతదేశానికి తన సర్వస్వం ధారపోసిన నివేదిత" అని ఆమె సమాధి మీద రాయించారు.

"మాతృ హృదయం, వీర సంకల్పం నీవే..భావి భారతదేశానికి పుత్రుడివి నీవే.. స్వామినివి, సేవికవి, స్నేహితురాలివి నీవే.." అని స్వామి వివేకానందుడు ఆమెని ఒకసారి దీవించాడు. ఆయన దీవనలు నిజంగా ఫలించాయి. ●

అవీ - ఇవీ...

శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారికి సన్మానం

ఆంధ్రప్రదేశ్ పది సంవత్సరములు పూర్తి చేసుకొనిన సందర్భంగా హైదరాబాదులోని యంగ్ లెక్చరర్స్ అన్న సంస్థ పదిరోజులు—ఈ పదేళ్ళుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ వివిధ రంగాలలో సాధించిన అభివృద్ధిని సమీక్షిస్తూ సభలూ, గోష్ఠులూ జరిపింది. వివిధ రంగాలలో ప్రముఖులను ఆహ్వానించి సన్మానించింది.

ఈ పదిరోజుల కార్యక్రమంలో అక్టోబరు 28 వ తేది సాహిత్యానికి,లలితకళలకు ప్రత్యేకించబడింది. ఆనాడు చిత్రకళా ప్రదర్శనము, రచయితలగోష్ఠి, శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారికి సన్మానము జరిగాయి. ఈ ప్రదర్శనలో పదిమంది ప్రముఖ చిత్రకారులు పాల్గొన్నారు.

తరువాత 'నేటి సాహిత్యం'పై గోష్ఠి జరిగింది. ఇందులో శ్రీయుతులు రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ, ఆరుద్ర, నోరినరసింహ శాస్త్రి, దివాకర్ల వెంకటావధాని, బుచ్చిబాబు, గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ, గొల్లపూడి మారుతీరావు, దాయప్రోలు సుబ్బారావు, శ్రీమతులు రామలక్ష్మి ఆరుద్ర, ఇల్లిందల సరస్వతీదేవిగారలు పాల్గొన్నారు. గోష్ఠిని ప్రారంభిస్తూ, ఆనాటి కార్యక్రమాల సంచాలకుడు శ్రీ ఎస్. రాధాకృష్ణమూర్తి గత దశాబ్దంలో తెలుగు సాహిత్యాన్ని స్థూలంగా సమీక్షించారు.

తరువాత శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారికి సన్మానం జరిగింది. కార్యవర్గం వారు శ్రీ శర్మగారికి సన్మానపత్రము సమర్పిస్తూ పద్య గద్య విమర్శనా సాహిత్యములలో గత అర్ధ శతాబ్దిగా శ్రీ శర్మగారు చేసిన కృషిని ప్రశంసించారు. "అగ్గిపుల్ల, కుక్కపిల్ల సబ్బుబిళ్ల కావేవి కవితకనర్హం" అను ఆదర్శముగల నేటి అభ్యుదయపథమునకు "మద్యమునుగూర్చి కాళిదాసు మొదలగువారందరును కమ్మని పద్యములను వ్రాసియుండగా సిగరెట్లు చేసిన తప్పేమి?" అనిన శ్రీ శర్మగారు మూలపురుషులనుట సముచితము. శ్రీ శర్మగారు రోజున కొక రచన ఆంధ్రులకు ప్రసాదించక పోవచ్చును. కాని వారి కొద్ది రచనలను నిష్పాక్షికులైన సాహిత్యాభిమానులకు ప్రియతమము, పూజనీయము, గర్వహేతువు' అని అన్నారు.

శ్రీ శర్మగారు మాట్లాడుతూ, నేటి తెలుగు సాహిత్యంలో సంయమం కొరవడిందని, సంయమంలేనిదే ఉత్తమసాహిత్యం సృష్టించడం సాధ్యంకాదని అన్నారు. తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రతిభా దారిద్ర్యంలేదని,సంయమంతో కృషిచేస్తే చక్కని సాహిత్యం రావచ్చునని అన్నారు. ఓ. వి.

నైవేలి తెలుగు సమితి వార్షిక సంచిక

ఆరు వసంతాలు నిండిన నైవేలి తెలుగు సమితి వార్షిక సంచిక మా కార్యాలయం చేరింది. 'రసజగత్తుపై చిన్న తేజశ్శకలాన్ని ప్రసరించే యత్నంతో' నైవేలి తెలుగు సమితి వివిధ రంగాల్లో ప్రశంసనీయమైన కృషి చేస్తున్నది. ఈ సంచికలో శ్రీ కె. సు ద ర్శ న ం సంపాదకీయంతోపాటు వివిధ రచయితల రచనలు ఉన్నాయి. స మి తి పో ష కు లు:—శ్రీ సి. జి. రంగభాష్యం. అధ్యక్షులు:—శ్రీ బి. యస్. డి నాయుడు, ఉపాధ్యక్షులు:—శ్రీమతి కె. వి శేషావార్, శ్రీయుతులు డి. జనార్ధనరావు, పి. వి. రంగనాథం. కార్యదర్శి:—శ్రీ ఎ. మల్లికార్జునరావు, కోశాధికారి:—శ్రీ వి. ఆర్. క్రిష్ణమూర్తి.

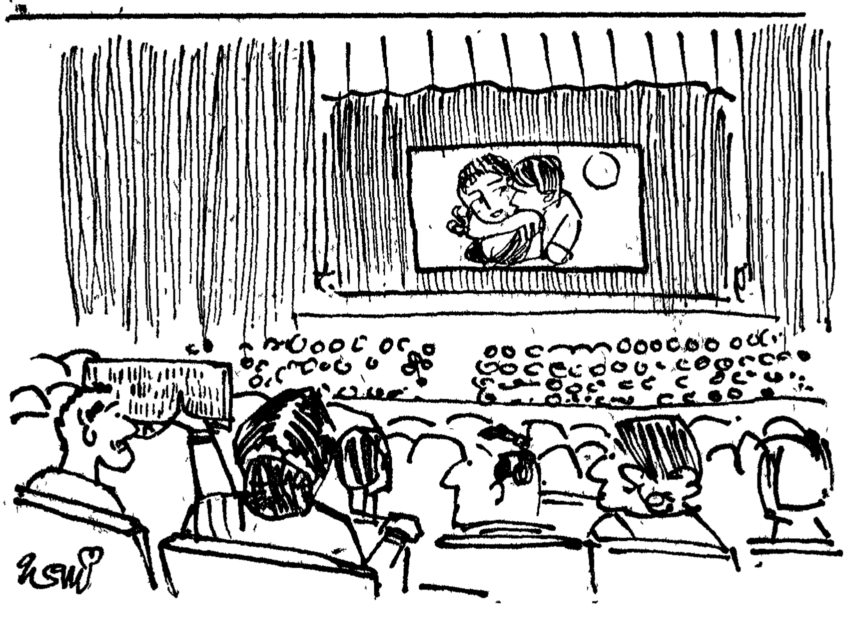
విద్యానగర్ కల్చరల్ అసోసియేషన్

ఇటీవల విద్యానగర్ కల్చరల్ అసోసియేషన్ (హైదరాబాద్) వారు రచయిత ఎన్. ఆర్. నంది నాటకాల పేరుతో ఆయన మూడు రచనలు; 'ఆదివిష్ణు' గారిది ఒకటి, మొత్తం నాలుగు ప్రదర్శనాలు మద్రాసునగరంలోని వాణిమహల్ లో ఏర్పాటు చేశారు.

మూడవరోజు నాటకం 'మరో మొహెంజొదారో' మొదట చెప్పతగింది. ఇది కేవలం నటీనటుల ప్రతిభ మీద ప్రేక్షకుల్ని ఆకట్టుకుంది. పరంధామయ్య పాత్రధారి జె. యల్. నరసింహారావు పాత్రకు జీవంపోసి చిరస్మరణీయమైన నటన కనబరిచారు. తక్కిన పాత్రల్లో సి. శ్రీరాములు, గరిమెళ్ల రామమూర్తి, జి. వి. సుబ్బారావు, డి. సోమేశ్వరావు, ఇ. యల్. నరసింహారావు, చంద్రశేఖర్, శ్యామల ప్రజ్ఞాయుతంగా నటించారు. మరో మొహెంజొదారో చూపించడానికి అందరూ ఒకేరోజున చచ్చిపోనక్కరలేదేమో! నాటకం ఆద్యంతం రక్తి కట్టడానికి సి. శ్రీరాములు దర్శకత్వమే కారణం. ఎటువంటి అట్టహాసమూ, ఆర్భాటమూ లేని రంగాలంకరణతో సర్వాంగసుందరంగా ప్రదర్శింపబడిన ఉత్తమ నాటకం ఇది.

మొదటిరోజు ప్రదర్శన 'అరణి' చక్కని ఇతివృత్తంగల ఈ నాటకం ప్రదర్శకుల చేతుల్లో వన్నెచిన్నెలు కూర్చుకొంది. ఇందులో పాత్రధారులు జి. వి. సుబ్బారావ్, జె. ఎల్. నరసింహారావు, ఎమ్. రామారావు, గరిమెళ్ల రామమూర్తి, జె. సదాశివరావు, ఒ. రామమూర్తి, సి. శ్రీరాములు, డి. సోమేశ్వరరావు తమతమ పాత్రలకు ప్రాణం పోశారు. జె. ఎల్. నరసింహారావు దర్శకత్వం ప్రశంసనీయమైంది.

రెండవనాటి నాటికల్లో ఎన్నతగింది

'అతిథి'. రచయిత 'ఆదివిష్ణు' నాటకం గనక జనం ఆనందంగా చూడగలిగారు. మంగపతిగా ఇ. ఎల్. నరసింహారావు అద్వితీయమైన నటన ప్రదర్శించారు. తక్కిన పాత్రధారులుగా మురళీమోహన్, చంద్రశేఖర్, భాస్కరరావు, జె. సదాశివరావు, సీతామహాలక్ష్మి కుమారి నటించారు. దర్శకుడు పి. శ్రీరాములు. మరో నాటిక 'వృద్ధ్యప్యస్థితి'. పూర్వ కాలపు కథను కొత్తగా ప్రదర్శించారు. ఇందులో నటీనటులు: సి. నాగమహారి, ఎం. రామారావు, గరిమెళ్ళ, డి. సోమేశ్వరరావు, బి. రామమూర్తి, సుబ్బారావ్, శంకరప్రసాద్, పి. శ్రీరాములు, దర్శకత్వం పి. శ్రీరాములు.

నాటకాలన్నిటికీ సంగీతం కూర్చిన వారు మురళీమోహన్. ఆర్కెస్ట్రా: నారాయణ అండ్ పార్టీ. నేపథ్యగానం: సునంద, శర్మ, కె. బి. కె. మోహన్‌రాజు. మోహన్‌రాజు కంఠంలో మంచి భవిష్యత్తు నాశించగల మాధుర్యం వుంది.

ఈ ప్రదర్శనాలకి ప్రముఖ దర్శక నిర్మాత శ్రీ బి. యన్. రెడ్డి ప్రారంభకులుగా వుండి వారి ఆశీస్సులతోనే మొదలు పెట్టారు. రెండవరోజు కార్యక్రమానికి శ్రీమతి శంకరమంచి జానకి ప్రధాన అతిథిగా ఆహ్వానింపబడ్డారు. మూడవనాటి ప్రదర్శనకు ముగ్ధులైనట్టు ఆరోజు కార్యక్రమానికి విచ్చేసిన ప్రఖ్యాత దర్శకనిర్మాత శ్రీ శ్రీధర్ వారి ఉపన్యాసంలో ఉగ్గడించారు. పలువురు సినిమా నటులు, నిపుణులు, పురప్రముఖులు హాజరై ఈ మూడురోజుల కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేశారు.

—సీకరాజు ●

మద్రాసు రిపోర్టర్స్ గిల్డ్ తొమ్మిదవ వార్షికోత్సవం

మద్రాసు రిపోర్టర్స్ గిల్డ్ వారు తమ తొమ్మిదవ వార్షికోత్సవాన్ని డిశంబరు 13 వ తేదీ సాయంత్రం మద్రాసులోని న్యూ ఉడ్‌లాండ్స్‌లో జరుపుకున్నారు. మద్రాసు గవర్నర్ శ్రీ సర్దార్ ఉజ్జల్‌సింగ్ ఈసమావేశానికి ప్రారంభోత్సవం చేసి గిల్డ్ తొమ్మిదవ వార్షికోత్సవ సందర్భంగా వెలువరించిన 'న్యూస్‌మన్' ఎనిమిదవ వార్షిక సంచికను విడుదల చేశారు.

గిల్డ్ జాయింట్ సెక్రటరీ శ్రీ వి. రంగనాథన్ అతిథులకు స్వాగతం పలికారు.

గిల్డ్ సెక్రటరీ శ్రీ పి. ఆర్. శ్రీనివాసన్ మాట్లాడుతూ రిపోర్టర్స్‌కు ఎక్కడికైనా వెళ్ళి వార్తలు సేకరించటానికి అనువుగా ఉండేలా అవకాశాలు కల్పించాలనీ, రిపోర్టర్స్‌కి, ఫోటోగ్రాఫర్స్‌కి ఐడెంటిటీ పాస్‌లు యివ్వాలనీ అన్నారు.

ఎనిమిదవ వార్షిక సంచికను విడుదల చేసి గవర్నర్ శ్రీ సర్దార్ ఉజ్జల్‌సింగ్ రిపోర్టర్ పని అంత సులభమైంది కాదని, సభలు, సమావేశాలు, చర్చలు మొదలగు వాటికి వెళ్ళినప్పుడు రిపోర్టర్ చాలా చాకచక్యంగా వ్యవహరించాలని, మద్రాసు రిపోర్టర్లు అతి చాకచక్యంతో వార్తాపత్రికలకు మంచి పేరుప్రఖ్యాతులు తెచ్చేలా గట్టిగా కృషి చేస్తున్నారని కూడా ఆయన అన్నారు.

అనంతరం ట్రెజరర్ శ్రీ టి. ఎన్. రామకృష్ణారెడ్డి వందన సమర్పణ చేశారు. —మాధవ్ ●

బెల్లంపల్లిలో కోల్ మైన్స్ ఆర్ట్సు ఎకాడమీ ప్రారంభోత్సవం

అక్టోబరు 2 వ తారీఖున ఆదిలాబాదు జిల్లా కలెక్టరుగారు శ్రీ కె. రంగారావు గారిచే బెల్లంపల్లిలో "కోల్‌మైన్స ఆర్ట్సు ఎకాడమీ" ప్రారంభోత్సవము దిగ్విజయముగా జరిగినది.

పురప్రముఖులు, సింగరేణి కాలరీసు ఆఫీసర్లు, రుమేనియా ఇంజనీర్లు, ఎ.పి.పి. కంపెనీ యజమానులు, సెషన్స్‌జడ్జిగారు అయిన శ్రీ గురుమూర్తి గార్లతో సభా ప్రాంగణమంతా కిక్కిరిసి పోయింది.

శ్రీమతి శేషుబాయిగారి ప్రార్థనా గీతంతో సభా కార్యక్రమము ప్రారంభించబడినది. శ్రీ రంగారావుగారు, సింగరేణి కాలరీసు డెప్యూటీ జనరల్ మేనేజరు శ్రీ ప్రధానుగారు, శ్రీ గురుమూర్తి గార్లు, "ఎకాడమీ"కి శుభాకాంక్ష లందిస్తూ, కార్మిక జీవితమే ఒక కళాజీవిత మన్నారు. అందుకు ఇలాంటి "లలితకళా సమితి"లు వుండుట మెంతో ముఖ్య మన్నారు. దానికి తగిన ప్రోత్సాహమిస్తున్న సింగరేణి కాలరీసు కంపెనీ" యజమానులు సదా అభినందనీయు లన్నారు.

శ్రీ మోహనరావుగారు "ఎకాడమీ" యొక్క ఆశయాలు, ఆచరణలు సభా సదులకు చదివి వినిపించారు.

తరువాత శ్రీమతి సుమతీ కౌశల్ (హైదరాబాద్) వారి బృందముచే కూచిపూడి నాట్య ప్రదర్శన జరిగింది.—

కంపెనీ ఏజెంటు గారయిన శ్రీ తిమ్మర్సికర్ గారి వందన సమర్పణతో సభా కార్యక్రమము ముగిసినది.

"ఎకాడమీ" ప్రారంభోత్సవ సందర్భమున ఎకాడమీ "సావనీరు" "మహాత్మా గాంధీజీ"కి అంకిత మొనర్పబడినది.—జి.వి. ●

"ముడిమివేసిన ముద్రలు"- (మాస్కోలో జరిగిన "ఇంటర్ ప్రెస్—ఫోటో-66" ప్రదర్శనకు శ్రీ సందర్ సింగ్ బిష్ట్ పంపిన ఛాయాచిత్రం)

లలిత
విజయశ్రీ
విజయలలిత

ఒక సినిమా తార కావడానికి అర్హతలేమిటో అని ప్రశ్నిస్తే—అవీ ఇవీ అని ఇదమిత్థంగా జవాబు చెప్పడం కష్టం. ఒకవేళ చెప్పగలిగినా అర్హతలతోపాటు అదృష్టం కూడ వాటికి తోడు ఉండాలి. అదృష్టం కలిసివచ్చి సినిమాతార అయితే అర్హతలు అప్పుడు అక్కరకొస్తాయి.

పాతకాలం నాళ్లో నటన, నాట్యం, సంగీతంలో, ప్రవేశం ఉంటేనేగాని సినిమాల్లోకి తారగా తీసుకునే వారు కాదు. అప్పుడు ఎవరు సినిమాతార కావాలన్నా వారి ప్రజ్ఞావిశేషాలపైన ఆధారపడి ఉండేది. ఇప్పుడు ఆ ప్రమేయం ఏంలేదు. పూర్తిగా అదృష్టం మీద ఆధారపడవలసి వస్తున్నదని అనడంలో ఆశ్చర్యపడవలసింది ఏమీ లేదనుకుంటాను.

“అందం, అభినయం, వినయ విధేయతలు వాక్చాతుర్యం, సంభాషణ చెప్పేతీరు, చురుకైన కళ్ళు ఉంటేనే సినిమా నటి అవుతుందా? కాదు కాలేదు. అదృష్టం కూడా ఉండాలి” అని ఒప్పుకొంటుంది అమ్మాయి—కొత్త నటి విజయలలిత.

* * *

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా, తాడేపల్లిగూడెంలో 1951 జూన్ 22 న జన్మించింది విజయలలిత. పుట్టడం అయితే అక్కడేగాని, పెరుగుదల అంతా

మద్రాసులోనే. బాల్యంనుంచి యీ అమ్మాయికి నటన మీద, నాట్యం మీద అభిరుచి ఉన్నది. చిన్న పిల్లగా ఉన్నపుడే, రేడియోలో వచ్చే పాటలకు అనుగుణంగా ఆడుతూండేది. హావభావ ప్రకటనలు చేస్తూండేది. అమ్మాయిలోని ఆసక్తిని గమనించి నాట్యం నేర్పించారు పెద్దలు. నాట్యాచార్యులు వేణుగోపాల్, గోవిందగోపాల్ నృత్యంలో యీమెకు గురువులు. నృత్యంలో వీరి వద్ద చక్కని శిక్షణ పొందింది. ఈనాడు కుమారి విజయలలిత చేయలేని నృత్యమంటూ లేదు.

విద్యాభ్యాసం మొదట వళ్లిన్‌కణ్ణి స్కూలులోను, తరువాత శారదా గర్ల్స్ హైస్కూలులోను చేసింది. తొమ్మిదో ఏట చదువుకుంటున్న రోజుల్లోనే పిని శెట్టిగారి "నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణం" చిత్రంలో బాలనటిగా వేషం వేసింది. తర్వాతి చిత్రం "చిట్టి తమ్ముడు". యుక్త వయసులోకి వచ్చిన అనంతరం కుమారి విజయలలిత నటించి విడుదలయిన చిత్రాలు రెండు. వాటిలో ఒకటి "భీమాంజనేయ యుద్ధం", రెండవది "శ్రీకృష్ణతులాభారం." ఇటీవల విడుదలయిన మోడరన్ థియేటర్స్‌వారి "వల్లవన్ ఒరువన్" తమిళ చిత్రంలో రెండవ నాయికగా పాల్గొన్నది. ఈ చిత్రంలో మంచిపేరు తెచ్చుకున్నది.

ఇపుడు రంగులరాట్నం, రక్తసిందూరం, వీర పూజ, ప్రేమతో ప్రమాదం, సెవెన్‌హిల్స్ ప్రొడక్షన్స్ వారు ఉల్లాసయనం ఆధారంగా తెలుగులో నిర్మిస్తున్న చిత్రంలోను కుమారి విజయలలిత చక్కటి భూమికలు ధరిస్తున్నది. ఇవికాక ఎం. వి. ఎం. ప్రొడక్షన్స్‌వారు నిర్మిస్తున్న ఒక తమిళచిత్రంలో కూడ నటిస్తున్నది.

అందమయిన మొహం, ఆకర్షణీయమయిన కన్నులు, చక్కని శరీర సౌష్టవం— నటనలోను, నాట్యంలోను అనుభవం కలిగి వున్న కుమారి విజయలలిత చలన చిత్రాకాశంలో ధ్రువతారగా వెలుగొందుతుండడంలో అత్యుక్తి లేదు.

తన జీవితానికో బాట ఏర్పరచి, తాను నటి అయేందుకు తోడ్పడి, తన అభివృద్ధిని కాంక్షించే తన అక్క 'విజయ'కు ఎంతో ఋణపడి వున్నానంటుంది విజయలలిత. ఈ అమ్మాయి అసలు పేరు లలిత. తర్వాత విజయశ్రీగా మారింది. ఆ పేరుతో మరొక తమిళ నటి ఉన్నందున యిపుడు 'విజయలలిత'గా తన పేరును మార్చుకున్నది.

తీరిక వేళల్లో కుమారి విజయలలిత—పాటలు వినడం, పుస్తకాలు చదువుకోవడం, స్విమ్మింగ్‌కి వెళ్లడం, సినిమాలు చూడడం చేస్తుంది. చదువు సంధ్యలతో పాటు మంచి సంస్కారమూ ఉన్నది యీమెకు.

తనకు వచ్చిన అవకాశాలను వినియోగించుకుని ఉత్తమ నటీమణిగా రూపొందాలనే పట్టుదల గల కుమారి విజయలలితకు చిత్రపరిశ్రమలో ఉజ్జ్వలమయిన భవిష్యత్తు ఉన్నది. ఉత్సాహం నిండిన యిటువంటి కొత్త నటీమణులను ప్రోత్సహించవలసిన అవసరం నిర్మాతలకు ఉన్నది.

—మోహన్‌కుమార్

చిత్రలహరి

గూఢచారి   చిత్రం విజయవంతం కావడంతో తెలుగులో 'జేమ్స్‌బాండ్' చిత్రాలకు గిరాకీ హెచ్చింది. బాండ్ తరహాకు చెందిన చిత్రాలు నిర్మించాలని చాలా సంస్థలు ముందుకి వస్తున్నవి. వొగ్గు చూపుతున్నవి. ప్రస్తుతం ఆరు కంపెనీలు ఆ ప్రయత్నాల్లో ఉన్నవి. స్క్రిప్టు దశలో ఉన్న ఆ చిత్రాల తాలూకు పూర్తి వివరాలు కొత్త సంవత్సరంలో వెలువడుతవి.

* * *

"ఇట్ వాజ్ వండర్‌ఫుల్." అన్నది, ఇటీవల మాస్కో, లండన్, పారిస్, రోమ్, బీరుట్‌లను దర్శించి వచ్చిన జమున. పదండి ముందుకు బృందంతో ఆమె మాస్కో వెళ్ళిన సంగతి మీకు తెలుసు. ఈ నెల 13 వ తేదీన యీ బృందం మద్రాసు చేరుకున్నారు. ఆరోజున జమునను కలుసుకొని "మీ ప్రయాణం సుఖంగా సాగిందా?" అని అడిగినప్పుడు ఆమె పై మాట అన్నది.

"ఇదే మీ ప్రథమ విదేశ పర్యటన కదూ?"

"అవును. ఇది నా మొదటి ఫారిన్ టూర్ అయినా, అయిదు దేశాలు, మంచి దేశాలను చూడ గలిగాను. వాటిలో ముఖ్యంగా యు. యస్. యస్. ఆర్. లోని బాకూ, బీరుట్ (యు. ఏ. ఆర్) నన్ను ఎంతో ఆకర్షించినవి. అక్కడి సౌందర్యం ఎన్నెంతో ముగ్ధురాల్ని చేసింది." అన్నది శ్రీమతి జమున. అప్పటి అనుభూతుల్ని నెమరు వేసుకుంటూ.

"మన చిత్రం పట్ల అక్కడి ప్రజలు ఆసక్తి కనపరిచారా?"

"ఆ! ఎంతో ఉత్సాహంతో వచ్చి చూశారు. అంతా మెచ్చుకున్నారు. వాళ్ళకి మన సాంప్రదాయాలు

గౌతమీ పిక్చర్స్‌వారి త్రైసిమ్ చిత్రంలో ఎన్.టి. రామారావు,సత్యనారాయణ.

'అడవి యోధుడు' లో గీతాంజలి-ఆనందన్.

''రంగులరాట్నం''లో విజయనిర్మల (నీరజ)

సంస్కృతి వల్ల గౌరవాభిమానాలు ఉన్నవి. మన చిత్రానికి మంచి ఆదరణ లభించింది" అంటూ చెబుతున్నప్పుడు ఆమె కన్నులు కాంతితో వెలిగినవి.

దాదాపు నెలరోజులు పాటు జరిపిన యీ పర్యటన శ్రీమతి జమునకు మానసికోల్లాసాన్ని ఉత్సాహాన్ని కలిగించిందనే చెప్పాలి. అయితే ఆమె కొంచెం చిక్కినట్లు కనిపించింది. ప్రయాణం, వాతావరణం మార్పు అందుకు కారణాలని వేరుగా చెప్పనక్కర లేదనుకుంటాను. ప్రస్తుతం ఆమె అన్నపూర్ణావారి "పూలరంగడు", సతీ అరుంధతి, ఖడ్గతిక్కన, అనాయకుడు, యస్. వి. ఆర్. ఫిలిమ్స్ సాంఘికంలోను నటిస్తున్నది.

* * *

యస్. వి. ఆర్. ఫిలిమ్స్ సాంఘికంలో జమున పక్కన నాయకుడుగా హరనాథ్ నటిస్తున్నాడు. ఈ జంట "లేత మనసులు" చిత్రంలో చూడ ముచ్చటగా కనిపించింది. ఇద్దరూ చక్కగా చేశారు. ప్రేక్షకుల ప్రశంసలు అందుకున్నారు. మళ్లీ యీ చిత్రంలో యిద్దరూ కలిసి నటిస్తున్నారు. హరనాథ్‌కు ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తు ఉన్నది. వాసు స్టూడియోస్ వారి పేరు పెట్టని సాంఘికంలో కూడ హరనాథ్ ధరిస్తున్నది మంచి పాత్ర. దాదామిరాసి దర్శకత్వంలో యీ చిత్రం తయారవుతున్నది.

* * *

గతవారం భరణి స్టూడియోలో దర్శకుడు శ్రీధర్‌ని కలుసుకున్నాను. ఆయన స్వంత చిత్రం "నెంజిరుక్కుమ్ వరయ్ (మనసున్నంత వరకు) సెట్స్ మీద నటి కె. ఆర్. విజయకు సూచనలిస్తూ కనిపించారు. విరామ సమయంలో "ఎంత సేపయింది, వచ్చి?" అంటూ పలుకరించారు. "ఇప్పుడే!" అంటూ నవ్వి, "మీ చిత్రాన్ని తెలుగులో తీస్తారని విన్నాను. నిజమేనా?" అని అడిగాను. "అవును. తియ్యాలనే ఉంది. ఇంకా ఒక నిర్ణయానికి రాలేదు. ఈ చిత్రం పూర్తి అయింతర్వాతగాని, ఏ విషయమూ నిర్ధారణగా చెప్పలేను... హిందీ చిత్రాల వొత్తిడి ఒకటి నాకు ఎక్కువగా ఉంది. ముందు శామ్‌బెహల్ కొత్త చిత్రం తీసి పెట్టాలి!" అన్నారాయన. శామ్ బెహల్‌కి తీసే చిత్రం పేర్ను

'సరస్వతీ శపథం'లో కె. ఆర్. విజయ

'విశ్వశాంతి'లో ఆనంద్, కె. ఆర్. విజయ.

'మోహినీభస్మాసుర'లో పద్మిని.

'భక్తప్రహ్లాద'లో జయంతి.

'గోపాలుడు-భూపాలుడు'లో జయంతి.

'మోహినీ భస్మాసుర'లో రామకృష్ణ, వి జ్యోతి.

'రతిమన్మథ'లో రమాప్రభ.

చిత్రలహరి

టాండ్ రరహాకు వెండినటుసంటిది. ఇండో—పాక్ సంఘర్షణ ఆధారంగా నిర్మించబడుతుంది. ముఖ్య పాత్రధారి రాజేంద్రకుమార్. ఈ చిత్రం తాలూకు షూటింగ్ ఎక్కువభాగం పశ్చిమదేశాల్లో జరుగుతుంది.

*　　*　　*

మధురలో నిర్మించబడుతున్న 'సద్గురు సంగీత సమాజ్' భవన, నిధికి—మన తారలు డిశంబరు 4న మధురలోని గాంధి మ్యూజియంలో 'బెనిఫిట్ షో' యిచ్చారు. సావిత్రి, దేవిక, రాజసులోచన, రాజశ్రీ, వాణిశ్రీ మన తారల్లో ముఖ్యులు. ఈ ప్రదర్శనలకు సుమారు రెండు లక్షల రూపాయలు వసూలయినట్లు యీ బృందంలో వెళ్లిన శ్రీ పెంచు రామయ్య చెప్పారు. చిత్రనిర్మాణ నిర్వహణ శాఖలో విశేషమయిన అనుభవం ఉన్న వ్యక్తిగా ఆయన, పరిశ్రమలోని వారికి చిరపరిచితులు.

*　　*　　*

నసీహత్ హిందీ వర్ణచిత్రంలో రాజశ్రీ కథానాయికగా నటిస్తున్న విషయం పాఠకులకు తెలుసు. ఆ చిత్రం షూటింగ్‌లో పాల్గొనేందుకని ఆమె ఈ 13న బొంబాయి వెళ్లింది. తిరిగి 22, 23 తేదీల్లో రాగలదని తెలుస్తున్నది. ఆమె నటించిన "హ్యాక్ కియేజా" చిత్రం ఉత్తర భారతమంతటా విజయయాత్ర సాగిస్తున్నది.

*　　*　　*

జయంతి బొంబాయి వెళ్లింది యీవారం చివరలో. ఆమె నటించిన "లాల్ బంగ్లా" హిందీ చిత్రం ప్రీమియర్‌కని వెళ్లింది. కన్నడ చిత్రరంగంలో జయంతికి ఎంతో పేరు ఉంది. ఆమె కథానాయికగా నటించిన అనేక చిత్రాలకు బహుమతులు లభించినవి. ఉత్తమనటిగా పలుమార్లు ఎన్నిక య్యింది. హిందీ చిత్రాల్లో కూడ యిప్పుడు జయంతికి చక్కటి అవకాశాలు వస్తున్నవి. నాలుగు బొంబాయి చిత్రాల్లో నటిస్తున్నది. ఆమెలో అందం, అభినయం నటనలో ప్రతిభ అన్నిటినీ మించిన సౌష్ఠవం, మాట నెమ్మది, మంచి సంస్కారమూ ఉన్నాయి ఇన్ని లక్షణాలు గల ఒక తారకి; కన్నడ, హిందీ చిత్రరంగాలలో ధ్రువతారగా వెలుగొందుతున్న తెలుగుతార జయంతికి తెలుగు చిత్రాల్లో, తెలుగు నిర్మాతలు సరైన అవకాశాలు యిచ్చి ఎందుకు ప్రోత్సహించడం లేదన్నది ప్రశ్న.

*　　*　　*

"స్వామీ, వేంకటరమణా! తప్పక వచ్చేదవి నీవే, నమ్ము(?)రాలించి పాలించరావా!" సందేహం లేదు, ఆ కంఠం సుశీలది. మధుర మనోజ్ఞంగా ఆలపిస్తున్నది. "పూలలోన మధువు పొదిగి ఉంచినావు, ఆకలిగొన్న తుమ్మెదకు అందించినావు" యీ గీతం దాశరథిదని యీపాటికి మీరు గ్రహించి ఉంటారు. తేలిక పదాలతో, అందరికీ అర్థమయి పాడుకొనే విధంగా యీ భక్తిగీతాన్ని రాశారాయన. సంగీత దర్శకుడు శ్రీ టి. చలపతిరావు ఆ గీతాన్ని చక్కని వరుసలో మలచి, అందుకు తగిన వాయిద్యగోష్ఠిని అమర్చారు. సుశీలతో పాటు మరో ముగ్గురు పిల్లలు సావిత్రి (నేపథ్య గాయని వసంత చెల్లెలు) సీత, కమల ఆలపించారు. నవజ్యోతి పిలిమ్స్‌వారు తమ ద్వితీయ చిత్రానికిగాను యీ పాటను యీ 14న విజయాగార్డెన్స్‌లో

రికార్డు చేశారు. ఆ మరుసటిరోజు జానకీ, మాధవపెద్ది సత్యం పాడిన మరొక పాటను కూడా రికార్డు చేశారు.

*　　　　*　　　　*

సత్యా స్టూడియోలోని కార్నర్ ఫ్లోరు దగ్గరికి వెళ్తున్నపుడు, మేకప్‌రూమ్ నుంచి వస్తూ "హల్లో" అంటూ పలుకరించింది సుకన్య నవ్వుతూ. జిప్సీ వేషంలో ఉంది. ఆకర్షణీయమయిన ఆమె కళ్ళల్లో వెలుగు, మొహంలో ఉత్సాహం ద్యోతకం అవుతున్నవి. ప్రేమ మూవీస్‌వారి తొలిచిత్రం ప్రారంభం ఆరోజు. ఆ చిత్రంలో సుకన్య కథానాయికగా నటిస్తున్నది. ఫ్లోర్‌లోపల జనంతో సందడి ఉంది. ఎవరి కోసమో ఎదురు చూస్తున్నట్లున్నారు అక్కడివాళ్ళు. ప్రొడక్షన్‌కిసంబంధించిన ఒకరిని పిలిచి 'ఏమిటి?'అన్నాను. "మేడమ్ (భానుమతి) రావాలి. వారి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాము" అంటూ చెప్పాడు. ఇంతలో ఆదుర్తి సుబ్బారావుగారు వచ్చారు."ఇలారండి!"అంటూ ఆహ్వానించారెవరో. ఆయన యిటుకేసి తిరిగి "జర్నలిస్టుల పక్కన కూచోవడమే! వాళ్ళ కలాలు కత్తుల కన్న పదును. ఏం అన్నా రాసేస్తారు" అంటూ జోక్ చేశారు. సుబ్బారావుగారు గమ్మత్తుగా మాట్లాడుతారు.

*　　　　*　　　　*

మేడమ్ వచ్చారు. ప్రేమ మూవీస్ అధినేత శ్రీ డి. వెంకటేశ్వరరావు తమ "నిశరాత్రి 12 గంటలకు" చిత్రంలో నటిస్తున్న నటీనటులకు, సాంకేతిక నిపుణులకు పూలమాలలు వేసి సత్కరించారు. ఆరోజు అంటే యీ 14 న ఉదయం 10.30 గం. లకు పద్మశ్రీ భానుమతి కెమెరా స్విచ్ ఆన్ చేశారు. శ్రీ ఆదుర్తి సుబ్బారావు క్లాప్ కొట్టారు. కాంతారావు, రాజనాల, బాలయ్య, రామకృష్ణ, కొత్త నటుడు విజయకృష్ణ, సుకన్య ముఖ్యభూమికలు పోషిస్తున్న యీ చిత్రానికి కథ, మాటలు, దర్శకత్వం: కె. వి. ఆర్. ఆచార్య.

*　　　　*　　　　*

రామకృష్ణా పిక్చర్స్‌వారి "తారాశశాంకం"లో నారదునికిగాను గతనెల చివరిభాగంలో ఘంటసాల పాడిన పాట విజయాగార్డెన్స్‌లో రికార్డు చేశారు. ఈనెల 4న పిసక్ స్టూడియోలో శోభన్‌బాబు మహావిష్ణువుగా క్షీరసాగరం మీద శేష పాన్పుపై పవ్వళించి ఉండగా, కాంతారావు నారదుడుగాను మహావిష్ణువును సందర్శించి బుధగ్రహాన్ని గూర్చి సంప్రదించే సన్నివేశాన్ని చిత్రీకరించారు. ఈ చిత్రంలో గుమ్మడి, కాంతారావు, రామకృష్ణ, శోభన్‌బాబు, దేవిక, వాణిశ్రీ, మిక్కిలినేని, లింగమూర్తి, అల్లు రామలింగయ్య, తిలకం, 'విజయశ్రీ' నటిస్తున్నారు. రచన: రాజశ్రీ, సంగీతం: టి. వి. రాజు, కెమెరా: సత్యం, కళ: రాజేంద్రకుమార్, దర్శకుడు: మానాపురం అప్పారావు

—మోహన్ కుమార్

'కంచుకోట'లో రామారావు, సావిత్రి.

"సరస్వతీ శపథం"లో ప్రభాకరరెడ్డి, సావిత్రి.

పుస్తకాలు

ముక్తి

రచన: శ్రీ పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య, క్రౌను 164 పుటలు. వెల సాదాప్రతి రు. 2—50. మేలు ప్రతి రు. 3—50. ప్రకాశకులు: విశాలాంధ్ర ప్రచురణాలయం, ఏలూరు రోడ్డు, విజయవాడ 2.

అతి దరిద్ర స్థితిలో వుండి, రిక్షాలు లాగడం లాంటి పనులు చేస్తూ పొట్టపోసుకుంటూ మురికి పేటలో నివసించే నిర్భాగ్యుల దుర్భర జీవితాన్నీ, అమాయకులైన అట్టి వారిని మోసగించి, కష్టాలలో దింపి, తాము తప్పుకుని తగు మనుష్యుల్లా నటిస్తూ హాయిగా కాలం గడుపుతూ ఉన్న కుటిలుల ప్రవర్తనమూ వర్ణించే యీ నవలలో ఆయా వ్యక్తుల స్వభావాలు బాగా చిత్రించబడి ఉన్నాయి.

ఈ పుస్తకాన్ని గురించి అట్టమీది ప్రకటనలో ఇలా ఉన్నది: "ఈ నవలలోని పాత్రలూ, సంఘటనలూ, ప్రదేశాలు కేవలం కల్పితాలు కాదు..

'వెంకటాద్రి' మొదలుకొని, కోతుల నాడించుకొని బ్రతికే 'రామకోటి' వరకూ ఏ పాత్ర కల్పితం కాదు. 'అప్పారావు'తో ప్రారంభించి ఎదిగిన కూతుళ్ల సంపాదన మీద బ్రతుకు నీడ్చే 'సన్యాసి' వరకూ అందరూ నిజంగా—నిజంగా ఉన్నారు."

* * *

హృదయంలేని తల్లి, తన బిడ్డను ఉంచిన పెట్టెను రిక్షాలో వదిలిపెట్టి పోగా, ఆ బాలుడిని కన్నకొడుకు వలె ఎంతో ఆప్యాయంగా పెంచుకొన్న వెంకటాద్రి దంపతుల సహృదయత్వమూ, తమకు లేకున్నా, యితరుల కిచ్చే త్యాగబుద్ధి, రత్నం దంపతులు వెంకటాద్రి కుటుంబం పైని చూపిన ఆత్మీయత, మాయ బంగారం చక్కని బేరానికి అమ్మిన అప్పారావు చాకచక్యమూ, సింహాచలం, సాహేరావు, బాబూరావుల కుటిల యుక్తులూ, జరిపే దొంగ వ్యాపారాలూ, వరహాలు నిగ్రహశక్తీ, రంగనాయకి యుక్తీ, పరోపకార పరాయణతా చక్కగా చిత్రింపబడ్డాయి. నగర జీవితంలోని కుళ్లు బాగా వ్యక్తపరచబడింది. పట్టణం వచ్చి యేదో పని చేసుకుని సుఖజీవనం గడుపుదామని ఎంతో ఆశతో వచ్చిన వెంకటాద్రికి చివరకు భార్య చంద్రమ్మ మరణంతో పట్నం మీద విరక్తి కలిగింది. అక్కడి నుంచి ముక్తి కలిగింది. తల్లినీ, తాను పెంచుకున్న కొడుకు చిట్టిబాబునూ తీసుకొని ఆవూరు విడిచి స్వగ్రామానికి వెళ్లాడు. "ఈ సిటీ వుందే! ఇది ఒక పెద్ద అడవి. అరణ్యం. ఇక్కడ సాధుజంతువులు బతకలేవు. ఎంత సేపటికీ యితర జంతువుల మీదికి ఒంటి కాలి మీద వేచి చంపి తినే దుర్మార్గపు జంతువులే బతగ్గలవు. సాధుజంతువులు పక్కపక్కల అణిగిమణిగి పడి వుండాల్సిందే! వచ్చిగడ్డి కొరుక్కుతినీ బతికేందుగ్గూడా భయమే వాటికి. ఆ దుర్మార్గపు జంతువులు [illegible] ఒకదాని జోలికి మరొకటి పోవు. అవి కూడా [illegible] మెలిసి బతుకుతూ వుంటయ్" అని రత్నం చెప్పిన మాట వెంకటాద్రికి అక్షరాలా నిజమని బాగా తెలిసింది.

ఇందులోని సన్నివేశాలన్ని స్వాభావికంగానే ఉన్నాయి చాలావరకూ. అతి దరిద్ర స్థితిలో ఉన్న రత్నం, వెంకటాద్రి దంపతుల ఉత్తమ స్వభావం మెచ్చదగినదేకాని, వాళ్లు చూపే త్యాగం మాత్రం స్వభావానికి కొంత అతీతంగా తోస్తుంది. వెంకటాద్రి రిక్షాలో యువతి విడిచిపెట్టిన పెట్టెలో పిల్లవాడు కొన్నిగంటలు వుండినా, చచ్చిపోకుండా ప్రాణంతో వుండడం స్వభావానికి విరుద్ధంగా కానవస్తుంది.

బాబూరావు కూటంలోని దుష్టులు ముగ్గురూ ఎలాంటి పనులు చేసినా పోలీసులకు చిక్కకుండా తప్పించుకుంటూ వాళ్లకు ఏమాత్రం సందేహమూ కలగకుండా ప్రవర్తిస్తూ సుఖంగా వుండడంవల్ల "ఇలాంటి పనులు చేసినా బాధలేదు. సుఖంగానే ఉండవచ్చును" అనే భావం సామాన్య జనులకి కలగడానికి అవకాశం ఉన్నది. చెడుపు వృత్తికి ప్రోత్సాహం ఇచ్చే రీతి సంఘటనలు కూడా లేకుండా వుంటే బాగా వుండేది.

రగిలిన ప్రేమ

రచన: శ్రీ అరిగే రామారావు, క్రౌను సైజు 209 పుటలు. వెల నాలుగు రూపాయలు. ప్రకాశకులు: నవజ్యోతి పబ్లికేషన్సు, ఏలూరు రోడ్—విజయవాడ—2.

ఈ నవలలో మధ్యతరగతికి చెందిన రెండు కుటుంబాలను గురించిన కథ విపులంగా ఉంది. మొదటిది సుబ్బయ్యనాయుడు కుటుంబానికి సంబంధించినది. సుబ్బయ్యనాయుడు ఒక బ్యాంకి ఏజంటు, కాస్త ఉన్నవాడు. రామం, పాప యిద్దరు పిల్లలు. ఆ బిడ్డలనూ, భర్తను విడిచి, నాయుడికి ప్రాణసమాన అయిన భార్య శాంతమ్మ పరలోక గతురాలైంది. నాయుడు తిరిగి వివాహం సంగతి తలపెట్టక భార్య చిత్రపటాన్ని అలంకరిస్తూ, తన సంగతి ప్రతిదినమూ ఆ పటానికి తెలుపుకుంటూ తానే పిల్లల్ని సంరక్షిస్తూ ఉంటాడు. ఒక వంట మనిషిని పెట్టుకుంటే ఆమె మోసగించి, సొమ్ములోనూ, వెండి వస్తువులతోనూ పరారీ అయింది. తర్వాత కృష్ణవేణి అనే పంతులమ్మ పిల్లల మీది అభిమానం కొద్దీ వాళ్లకు సంరక్షణ చేస్తూ ఉంటుంది. పాప మరణించడంతో ఆమె ఇంచుమించు నాయుడు యింట్లోనే స్థిరపడిపోతుంది. కృష్ణవేణి నవయువతి. లోకులు ఆమెనూ, నాయుడినీ గురించీ విమర్శిస్తూ ఉండేవారు. నాయుడి సోదరి తాయారమ్మ వచ్చి కృష్ణవేణి నాయుణ్ణి వలలో వేసుకుందని నానామాటలూ అంటుంది. ఆమె అన్నింటికీ సహిస్తుంది. చివరకు కలలో భార్య యిచ్చిన ఆదేశం ప్రకారం నాయుడు కృష్ణవేణిని పెళ్లి చేసుకుంటాడు. కృష్ణవేణి నింద తొలుగుతుంది.

సోమశేఖరం సుబ్బయ్య మిత్రుడు. ఆ కులంవాడే. సత్యవతమ్మ అతని భార్య. లక్ష్మి, అనసూయ, గోపి అనే ముగ్గురు పిల్లలు. ఈ కుటుంబానికి నాయుడు కుటుంబం మీద అభిమానం ఎక్కువ. శాంతమ్మ మరణంతో క్రుంగిపోయిన సుబ్బయ్యనాయుడిని మళ్లీ సరియైన మార్గానికి తేవాలని [illegible] త్నం. లక్ష్మిని అతనికిచ్చి పెళ్లి [illegible] కున్నాడు. కాని నాయుడు మ[illegible] పెళ్లి చేసుకోకూడదనే నిశ్చయి[illegible] అంతవరకూ జరిగిన వివాహ ప్ర[illegible] లైనందుననూ, నిస్పృహవల్లన [illegible] చెప్పకుండా బెంగుళూరు వెళ్లి[illegible] దళంలో నర్సుగా ట్రయినింగ[illegible] మిలటరీ ఆసుపత్రిలో నర్సుగా [illegible] ఆమెకు 'మురళి' అనే తెలుగు [illegible] పరిచయం కలిగింది. తర్వాత [illegible] పరిణమించినది.

లక్ష్మి బెంగుళూరుకు వెళ్లిపో[illegible] సోమశేఖరానికి వైజాగ్ ట్రాన్స[illegible] మ్కాలు ఫైనలు ప్యాసయిన [illegible] చేరుతుంది. ఆమె అందకత్తె. [illegible] బాగా సొయిలెట్ అవుతూ [illegible] కోరిక. ఒకసారి బీచికి వెళ్లినప్పుడ[illegible] జీవనం గడిపే సావిత్రితో [illegible] ఆమె ప్రోత్సాహం వల్లనే మో[illegible] వలలో అనూరాధ చిక్కుకు[illegible] కుంటానని చెప్పిన మాట [illegible] అనూరాధ గర్భవతి అయిన తర్వా[illegible] రావడం మానివేశాడు. అనూ[illegible] ప్రయత్నించి సముద్రంలో పడగా[illegible] డింది. ఆమె చచ్చిపోయినట్లే [illegible] ఆమె తన యింట్లోనే రహస్యంగా[illegible] చేతకూడా నీచవృత్తిని ప్రారం[illegible] మొదట్లో సావిత్రి సంకల్పించిన[illegible] దయనీయ స్థితినీ, దుఃఖాన్నీ [illegible] కుని మోహన్‌ను కలుసుకొని అ[illegible] వివాహమాడేటట్లు చేస్తుంది.

శాంతమ్మ చిత్రపటం ముం[illegible] మోహనులూ, లక్ష్మిమురళీధరులూ మార్చుకుని భార్యాభర్తల యామ[illegible] దానితో పెండ్లి తంతు ముగిసిపో[illegible] యువతీయువకుల్లోనూ, సుబ్బయ్య[illegible] రేగిన ప్రేమలు కథను సుఖాంతంగా[illegible]

అనేకమయిన సామాన్య నవల[illegible] శక్తిని అలవరచుకొని రచయిత [illegible] కానవస్తుంది. రచన అడ్డులేకుం[illegible] కథాకథన చమత్కృతి యిందులో[illegible] వస్తూ సంభాషించడం స్వభావ[illegible] తిరిగి పెళ్లి చేసుకోనని పట్టు[illegible] అనుకోకుండా మనస్సు మార్చు[illegible] తోస్తుంది. కృష్ణవేణి నాయుడు [illegible] పోవడానికీ, ఆమెకు అతనిపై ఆత్మీ[illegible] పాప మరణాన్ని కల్పించడం అనవస[illegible] టనలు అతిసామాన్యంగా కల్పించ[illegible] చదవడానికి అప్పుడప్పుడు విసుగు [illegible] తుంది. రచయిత కొంత శ్రద్ధ వ[illegible] యీ నవల యింతకంటె మేలుగా[illegible] డేది.

Edited, Printed and Published by S. Radhakrishna at the Andhra Patrika Press; 6 & 7, Chetty Street, Madras-1. Chief Editor: S.Sambhu Prasad.